LOGICA PAVLI VENETI,

QVAM VIR ILLE SVI TEMPORIS facile primus pari breuitate; ac perspicuitate conscripsit.

ADDIDIMVS ANNOTATIONES ad marginem, tabulas, figuras, caeq; omnia diligentissimè emendauimus.

VENETIIS,

Apud Petrum Marinellum. MD LXXXVI.

PAVLI VENETI EREMITANI LOGICA PARVA.

Conspiciēs librorū quorū iā magnitudinē tediūcō stituē ein aīo studētiū, necnō & aliorū nimiā breuitatē, quib. nulla ferre est annexa doctrinā. Iō volens medium retinere veriusq; sapiēs natuā extremi, cōpendiū vtile cōstruxi inueniētib. plurib. diuisū tractatib.

Quorum primus summularum tradit notitiam,
Secundus suppositionum declarat materiam.
Tertius consequentiarum ostendit doctrinam,
Quartus terminorum vim instruit priuatiuam,
Quintus ligandi regulam docet obligatiuam,
Sextus insolubilia soluendi dat artem & viam.
Septim⁹ cōtra primū obiicit solutionē addēs insiuā,
Octauus tertiū fortificat p rōnem argumentatiuā.

Quia ergo doctrina q̄cunq; a cōiori vt ait Philosoph⁹ in proemio physi. sumit exordium, ideo tractatus primus terminum sic diffiniens incipit a priori.

De diffinitione termini, & eius diuisione. Cap. I.

Terminvs est signū orationis cōstitutiuū, ut pars ppinqua eiusdē. & ly hō, ly aīal notāter dicit propinqua, q a oratio hēt partes propinquas & remotas. propinqua vocaī dictio, remota vocaī litera vel syllaba, dictio igiī, & nō litera, vel syllaba est terminus. Prima diuisio est ista. Terminorū q dā est se significatiuus, quidā nō. Terminus per se significatiuus, est ille qui p se sūptus aliquid repræsentat, vt ly hō, ly aīal. Terminus nō p se significatiuus est ille qui per se sumptus nihil repræsentat, vt oīs, nullus, q libet, q cunq;, alter, & cōsimiles. Scdā diuisio est ista. Terminorū q dā significāt naturaliter, & q dā ad placitū. Terminus naturaliter significās est ille qui apud oēs eiusdē est repræsentatiuus, sicut ly hō, aīal in mente. Terminus ad placitū significās est ille qui nō apud oēs eiusdē est repræsentatiuus sicut ille terminus hō in voce vel in scripto, qui apud nos significat hoīem, sed apud alias nationes nihil si-

2. ethi. c. 5. & 5. eth. cō 6.

1. con 4. Diffinitio termini. pro qua uide 1. et Boe. in 1. de differen. to. c. 2. & in 1. de syllocare Secundū uero ethimologiā eius uide 5 ma. e. 25.

2. diuisio pro qua uide 1. per yer. c. 1. & ipsum Par. i lo. ma. in 1. par. f. 5.

Tertia diuisio. cat ut sunt græci & hæbrei. Tertia diuisio est ista. Terminorũ q̃dã est cathegorematicus, & q̃dã syncathegorematicus. *De hac vide latius in lo. m. f. 1. c. 2. f. 58. f. 3. 4* Terminus cathegorematicus, est ille q̃ tã p se q̃ cũ alio habet ꝓpriũ significatũ. vt ly hõ siue ĩ põnat in orone, siue extra, semper significat hominẽ. Terminus syncathegorematicus est terminus habẽs officiũ q̃ p se sũptus nullus est significatiuus. vt signa distributiua. vt omnis nullus & signa particularia. vt aliquis, aliter, & prępositiones, & aduerbia, & coniũctiones. *diuisio. 3. Vide pa. lo. ma. f. 19. co. 4.* Signa nãq; dististributiua hñt officiũ, q̃ determinãt distributiue, vniuersalia vniuersaliter & particularia particulariter. Præpositiones determinãt sub certo casu. Aduerbia verbũ, & coniũctiones hñt coniũgere terminos vel orationes. Quarta diuisio est ista: Terminorũ quidã est primæ ĩtẽtionis, & q̃dã scđæ intẽtionis. Terminus primę ĩtẽtionis, est termin⁹ mẽtalis significãs nõ terminũ .i. rẽ quę nõ est terminus dato q̃ esset, sicut ly homo, significat sor. & Pla. quorũ nullus põt esse terminus. Terminus aũt scđę intẽtionis est terminus mẽtalis significãs solũmodo terminũ vel ꝓpositionẽ, vt illi termini mẽtales, nomẽ, verbũ, participiũ, propositio, oratio, & hmõi. *5. diuisio vid. Bo. in peryer. prin.* Quinta diuisio est ista. Terminorũ q̃dã est primæ impositionis, quidã secũdæ. Terminus primæ impositionis est terminus vocalis vel scriptus significans non terminum vt ly homo, & ly animal, in voce vel in scripto. Terminus aũt secundæ impositionis est terminus vocalis vel scriptus significans solũmodo ꝓ terminũ vel propositionẽ, vt illi termini vocales vel scripti nomẽ verbum, participium, & hmõi. Sexta diuisio est ista. *6. diuisio. vide Pa. in lo. ma. fol. 16. col. 4.* Terminorum quidam sunt incomplexi, & quidã complexi Terminus incomplexus vocatur dictio, ut ly lapis, ly lignum. Sed terminus complexus est oratio ut homo albus, Sor. & Pla. Deum esse & eiusmodi.

De nomine. *Cap. II.*

QVIA de nomine & verbo ex quibus oratio componitur, & propositio. logicus principaliter cõsiderat, ideo de his restat diffinitionis assignare. Nomen est

termi-

terminus significatiuus sine tempore cuius nulla pars aliquid significat separata, vt homo. In ista diffinitione ponitur terminus loco generis, quia om̄e nomen est terminus, & nō econuerso. dicitur significatiuus, quia termini non significatiui non sunt nomina apud logicū, licet bene apud grāmaticū. vt omnis, nullus, & similia. Tertio dicitur sine tempore, ad differentiā verbi & participij quæ significant cū tempore. Quarto ponitur cuius nulla pars aliquid significat, separata ad differētiā orationis, cuius partes significant separatæ.

Diffinitio nominis: p qua vide 1. pye. t. c. 2. Diffinitio verbi vide 1. pye. i c. 3. Diffinitio orationis & p hac vide 1. perye c. 4 Et no. q istæ diffinitiones nō verificātur de uirtute sermonis, sed intelligitur in eis q sint apte natæ generare perfectu sensum & c. p quibus vide ī lo. m. fol. 101. co. 4 Diffinitio 1. perye. c. 5.

De uerbo. Cap. III.

VERBVM est terminus tpaliter significatiuus & extremorū vnitiuus, cuius nulla pars aliquid significat separata ut currit vel disputat. Et dicitur primo tēporaliter significatiuus, ad differentiā nominis quod significat sine tempore. Secundo dicitur, & extremorū vnitiuus: ad differentiam participii quod significat cū tēpore, sed nō vnit suppositū cū opposito sicut verbum cæteræ aūt particulæ ponunt sicut in diffinitionē nōis.

De oratione. complexus. Cap. IIII.

ORATIO est terminus significatiuus, cuius aliqua pars aliquid significat separata, vt hō alb⁹, Deū esse. Vltima particula ponitur ad differētiā nominis & verbi, quorū partes nō significāt separatæ. Orationū alia pfecta, alia impfecta. Oratio pfecta est illa, quæ pfectū sensū generat in animo auditoris ut hō currit. Oratio imperfecta est illa, quę imperfectū sēsū generat in aīo auditoris vt hō albus, Deū esse. Notādū qđ tres sunt species orationis pfectæ quia orationū pfectarū alia indicatiua, ut homo currit. alia imperatiua, ut doce Ioannem alia optatiua, ut utinam essem bonus logicus.

De propositione. Cap. V.

PROPOSITIO est orō indicatiua, verū uel falsum significans vt hō currit ponit orō loco generis, q a omnis propositio est oratio & non ecōuerso. Secundo dicitur indicatiua, quia sola indicatiua est propositio. non autem imperatiua nec optatiua. Vltimo annectitur,

tur, verum vel falsum significans, propter tales orationes sortes potest. Plato incipit quæ nõ sunt propositiones, nõ obstãte quod sint indicatiuæ. quia nõ significãt verum nec falsum, cum sint orationes imperfectæ.

De diuisione propositionum. Cap. VI.

De diui. Vide in lo m. fol. 181. co. 4. DIVISIONES sub ꝓpositione cõtẽtas sequitur numerare. Prima est ista, propositionũ alia cathegorica alia hypothetica. propositio cathegorica est illa quę habet subiectũ prædicatũ & copulã tãquã principales partes sui. vt hõ est aĩal. Subiectũ est ly hõ, prædicatũ vero ly aĩal. copula illud verbum est, q̃a coniũgit subiectum cũ prædicato. Et si dicat̃ hõ currit est ꝓpositio cathegorica, & nõ habet prædicatũ. Dicitur qđ habet implicitũ prædicatũ. videlicet, ly currẽs. qđ patet in resoluẽdo illud verbũ currit, in sum, es, est. & suũ participiũ. Subiectũ est de quo aliquid dicitur. vt hõ. Prædicatũ vero qđ dicitur de altero. vt aĩal. Sed copula semper est verbum substãtiuũ, sum, es, est. De ꝓportione hypothetica posterius dicetur ad cuius differentiã ponitur illa particula, principales partes sui, quia principales partes hypotheticæ nõ sunt subiectũ & prædicatũ, sed plures cathegoricæ, vt infra dicetur. Secunda diuisio est ista. Propositionum cathegoricarũ alia affirmatiua, alia negatiua. Propõ cathegorica affirmatiua est illa, in qua verbũ principale affirmatur. vt hõ currit. Propõ cathegorica negatiua est illa, in qua verbũ principale negatur, vt hõ nõ currit. Tertia diuisio est ista. Propositionũ cathegoricarũ alia vera, alia falsa. Propõ cathegorica vera est illa, cuius primariũ & adæquatũ significatũ est verum vt, tu es hõ hæc. n. est vera. tu es hõ, quia te esse hominẽ est verũ. Voco significatũ primariũ & adæquatũ propõnis. qđ est simile orationi infinitiuè vel coniunctiue illius, vnde te esse hominẽ, vel quod tu es homo, dicitur significatũ primariũ & adæquatũ illius, tu es hõ cętera aũt significata. vt te esse aĩal, te esse substantia & hmõi, sunt significata secundaria, & penes illa non dicitur ꝓpositio vera nec falsa. Propositio cathegorica falsa est il

Marginal notes: *Dubitõ. Solutio. Quid subiectum quid prædicatũ & quid copula. 2. diuisio. Põt colligi ex 1. parte habet c. 2. 3. Diuis. Diffusiua de hac materia. vide ĩ lo. ma. a. fo. 158. usq; ad f. 167 scdæ partis. 4. diuisio vide ĩ lo. ma. a. f. 167. usque ad f. 172.*

la, cuius primariũ & adæquatũ significatũ est falsũ, ut tu es asinus. Quarta diuisio. ꝓpositionũ cathegoricarũ alia possibilis, alia impossibilis. ꝓpositio cathegorica possibilis est illa, cuius primariũ & adæquatũ significatũ est possibile, ut tu curris. Propositio cathegorica impossibilis est, illa, cuius primariũ & adæquatum significatũ est impossibile, vt homo est asinus. Quinta diuisio. Propositionũ cathegoricarũ alia necessaria, alia cõtingẽs. Propositio necessaria est illa, cuius primariũ & adæquatum significatũ est necessariũ, ut Deus est. Propositio contingẽs est illa, cuius significatũ primariũ & adæquatũ est cõtingẽs, vt tu es homo. Et uoco significatũ cõtingens illud quod indifferẽter potest esse verum vel falsum. Sexta diuisio. Propositionũ cathegoricarũ alia alicuius quãtitatis, alia nullius. ꝓpositio cathegorica alicuius quãtitatis est illa quæ est vniuersalis particularis, indefinita, vel singularis. ꝓpositio vniuersalis est illa, in qua subiicit terminus cõis signo vniuersali determinatus, vt omnis hõ currit. Terminũ cõmunẽ uocõ in præsenti nomẽ appellatiuũ & ꝓnomẽ pluralis numeri. Signa vniuersalia sunt ista; omnis nullus, quilibet vnusquisque vterque: neuter, quaslibet, quantuslibet, & hmõi. Propositio particularis est illa, in qua subiicitur terminus cõmunis signo particulari determinatus, vt aliquis hõ disputat. Signa particularia sunt ista, aliquis q̃dã, alter, reliquis, & hmõi. Propositio idefinita est illa, in qua subiicitur terminus cõmunis sine aliquo signo, vt homo est aĩal. Propositio singularis est illa, in qua subiicitur terminus discretus, vel terminus cõis cũ pronomine demonstratiuo singularis numeri. Exemplum primi sort. currit. Exemplum secundi: ille homo disputat. Voco autem terminum discretum vel singularem, nomen proprium, aut pronomen demonstratiuum singularis numeri: ut iste, ista, istud. Ex quibus sequitur iam quæ est cathegorica nullius quantitatis. Et dicitur qđ illa quæ non est uniuersalis, nec particularis, nec indefinita, nec singularis, ut exclusiuæ, & exce-

5. diuisio

6. diuisio vide 1. priorum cõ. 2. in prin.

Idem in 7. tra. huius in c. 1. & in lo. ma. f. 107. col. 4.

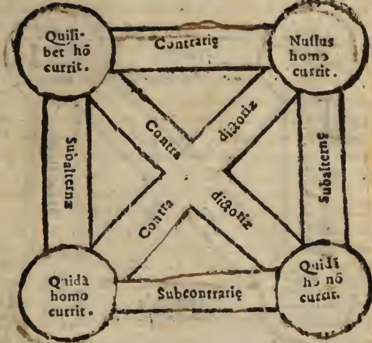
& exceptiue & reduplicatiuæ. videlicet tm̃ homo currit, oĩs homo præter for. mouetur, oĩs homo inquantum homo est animal. Iuxta primam secundam & ultimam diuisiones ponitur iste uersus. Quæ? ca, vel hy Qualis, ne, vel af v. Quanta, par, in, sin. Prima pars sic intelligitur, quod ad interrogationem de propositione factam per Quæ? respondetur cathegorica, ve. hypothe. Secunda autem asserit quod ad interrogationem factam per Qualis? respondetur affirmatiua, vel negatiua. Sed in tertia denotatur quod ad interrogationem factam per Quanta? respondetur, uniuersalis, particularis indefinita, uel singularis, & hoc secundũ exigentiam propositionis propositæ.

De duabus alijs propositionum diuisionibus. *Cap. VII.*

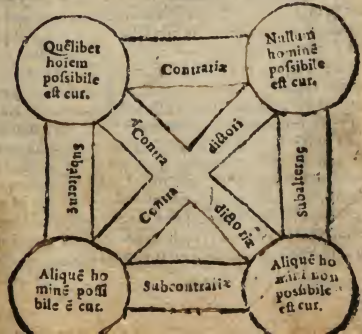
PRAETER supradictas diuisiones duæ aliæ declarantur. Prima est ista. Propositionum cathegoricarum alia de inesse, alia modalis. Propositio cathegorica de inesse est illa in qua non ponitur aliquis modus vt hõ currit. Propositio cathegorica modalis est illa, in qua ponitur aliquis modus, vt possibile est sor. currere. Modi autem sunt sex scilicet possibile. impossibile necessarium, contingens verum, & falsum. Secunda diuisio. *Secunda.* Propositionum modalium, quędam est in sensu diuiso, & quædam in sensu composio. Propositio modalis in sensu diuiso est illa, in qua modus mediat inter accusatiuum casum, & uerbum infinitiui modi, vt sortem possibile est currere. propositio modalis in sensu composítio est illa, in qua modus totaliter pręcedit. vel similiter subsequitur, vt Deum esse est necessariũ. impossibile est hominem esse asinum. Ex his diuisiobus originantur tres figuræ. Quarum prima dicitur de inesse. Secunda modalis de sensu diuiso, se habens ad modum. Primæ. Tertia modalis de sensu composito, sed a cæteris disperata. Quarum declarationes habes in exemplo hic posito.

Figura

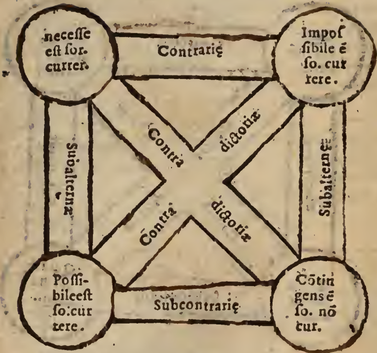
Figura de inesse

Modalis de sensu diuiso.

Modalis de sensu composito.

De figuris propositionum. *Cap. VIII.*

SINT igitur tā primæ q̃ secūdę figuræ hæ generales. Prima est ista. Vniuersalis affirmatiua & vniuersalis negatiua de cōsimilib. subiectis prędicatis & copulis, supponētib. pręcisè pro eodē vel pro eisdē sunt contrarię in figura, vt q̃libet hō currit, nullus hō currit. Secunda regula est ista. Particularis affirmatiua, & particularis negatiua de consimilib. subiectis prædicatis & copulis, supponentib. præcisè pro eodē, uel pro eisd. sunt subcōtrarię in figura. vt q̃dā hō currit, & quidan hō non currit. Tertia regula vniuersalis affirmatiua & particularis negatiua, uel uniuersalis negatiua, & particularis affirmatiua. de cōsimilib. subiectis ꝑdicatis & copulis. supponētib. ꝑcisè ꝓ eodē, vel ꝓ eisdē, sūt cōtradictoriæ ī figura, vt q̃libet hō currit, & quidā hō non currit. nullus homo currit, & quidā homo currit.

Prima. *Secūda.* *Tertia.*

Quar-

Quarta regula, vniuersalis affirmatiua & particularis affirmatiua,& vniuersalis negatiua & particalaris negatiua,de cōsimilib. subiectis pdicatis & copulis,supponētib pcisè p eodē vel p eisdē sunt subalternæ in figura,vt qlibet hō currit, & quidā hō currit.nullus hō currit,& quidā hō nō currit.Ex prædictis sequit quod illæ non sunt cōtrariæ. oīs hō currit, nullus hō currit. nec istę contradictoriæ. oīs hō curritquidā hō nō currit.nec istæ subalternæ ois hō currit. quidā homo currit, quia termini non supponunt præcisè pro eodem vel pro eisdem.In vna.n.subiectum supponit pro vtroque sexu.In alia vero pro masculino tantum.

Quarta. *Nota q in multis exēplaribus nō inueni in istis.4. regulis verbis & copulis, vnde cōiter legitur tamen posito & nō posito sēsu per intellectiualiter.*

De natura propositionum. *Cap. IX.*

SICVT quatuor regulis situātur propositiones in figura,ita quatuor alijs regulis ipsarū cognoscitur lex seu natura.quarū prima est ista.Non est possibile duo cōtraria esse simul vera,sed simul falsa.Prima pars patet inductiue in omnib. scđa probat, qm̄ ista sunt simul falsa ; quilibet hō est albus.nullus hō est albus, & ista similiter:oē aīal est hō,nullū aīal est hō. Scđa regula est ista , non est possibile duo subcōtraria esse simul falsa,sed simul vera.Patet pars prima ī singulis discurrēdo.scđa pbatur. qm̄ ista sunt simul vera, aliquis hō est albus aliquis hō nō est albus.& aliquod aīal est hō. aliquod animal non est homo. Tertia regula est ista. Non est possibile duo contradictoria esse simul vera, vel simul falsa. patet ista regula discurrendo per singula contradictoria. Quarta regula est ista. Si vniuersalis est vera, sua particularis vel indefinita sibi subalterna, est uera,sed non econuerso, Vnde si hæc esset uera.quilibet homo . est albus , hæc similiter esset vera. aliquis homo est albus,sed non econuerso , quia iam de facto hæc est vera. aliquis homo est albus, & non ista,quilibet homo est albus, eodem modo dico de negatiuis.

Prima regula. *Pro toto hic c. vide in lo. m f. 115. & in m. 7. huius c. 2.* *Secūda.* *Tertia.* *Quarta.*

De equipollentiis. *Cap. X.*

AEQVIPOLLENTIARVM tres sunt regulæ, quarum prima est ista . Negatio pręposita facit æquipollere

lere

Prima reg. uide pro his in 7 tracta. huius c.3 & in lo. ma. a f. 114 vsq; ad f. 115. lere suo cōtradictorio, uñ nō q̄libet hō currit, æquiua let isti, aliq̄s hō nō currit. Et ista, nōnull⁹ hō currit, æq̄ ualet isti, aliq̄s hō currit. Secūda regula ē ista. Negatio postposita facit æq̄ pollere suo cōtrario ꝓbat̄. nā ista, q̄ libet hō nō currit æq̄ pollet isti, nullus hō currit & ista, nullus hō nō currit æq̄ pollet isti q̄libet hō currit. Ter- *Secunda.* tia regula est ista. Negatio præposita & postposita facit æq̄ pollere suo subalterno, unde hæc nō q̄libet hō non currit, æq̄ pollet isti, aliq̄s hō currit. Et ista, nōnull⁹ hō nō currit ęq̄ pollet isti, aliq̄s hō nō currit. Vnde uersus. *Tertia.* Præ, contradic. post contra præ postq; subalter. Hæc regula nō solum deseruit primæ uel secundæ figuę, immo & tertia. Et uoco ibi negationē præpositā quando coniungitur modo siue modus præcedat siue sequatur & postpositā quādo coniungitur uerbo infinitiui modi. Exemplum primi. non possibile est sor. currere, uel sor. currere non est possibile. Exemplū secundi possibile est sor. non currere, uel sor. non currere est possibile. Hæc ergo, nō necesse est sor. currere, æquiualet isti. cōtingēs est sor. non currere, per primā regulā & hæc necesse est sor. non correre, æquiualet isti, impossibile est sor. currere, per secundā regulā. Et ista non necesse est sor. non currere, æquiualet huic possibile est sor. currere per tertiā regulā ita dicatur & de cęteris quibuscūq;

De conuersione. Cap. XI.

Diffinitio conuersionis, ꝑ hoc vide in 7 tra. hui⁹ c.4. & in lo. ma. a f. 122. vsq ad fo. CONVERSIO est transpositio subiecti in prędicatum, & ecōuerso, ut homo est aīal, aīal est homo. Et hęc diuiditur in conuersionē simplicem, per accidēs & per contrapositionē. Conuersio simplex est transpositio subiecti prędicatum, & econuerso, manente eadē qualitate & quantitate, ut nullum animal currit, nullum currens est animal. Conuersio per accidēs est transpositio subiecti in prædicatum & ecōuerso manente eadē qualitate, sed mutata quātitate, ut oīs homo est animal, aliquod animal est homo. Conuersio per cōtrapositionē est trāspositio subiecti in prędicatum, & ecōuerso, manente eadē qualitate & quantitate, sed mutatis termi-

nis finis in terminos, infinitos, vt quoddā aīal nō currit, quoddā non currens nō est non aīal. Vt sciatur quę ꝓpositionū his conuersionib. conuertatur, ponuūtur isti versus Feci, simpliciter cōuertit eua ꝑ acci. Asto, ꝑ cōtra, sic fit cōuersio tota. In quib, ponunt quatuor literæ vocales, a, e, i, o. A, significat, vniuersalē affirmatiuā. E, vniuersalē negatiua. I, particularē uel indefinitā affirmatiuā. O, particularē vel indefinitā negatiuā. Cū ergo dr̄ feci simpliciter, i, vniuersalis negatiua, & particularis affirmatiua cōuertunt simpliciter. Cōuertit eua ꝑ acci. i. vniuersalis negatiua & vniuersalis affirmatiua cōuertunt ꝑ acci. Asto, ꝑ cōtra. i. vniuersalis affirmatiua & particularis vel indefinita negatiua conuertunt ꝑ cōtrapositionē. datū cōuersionū simplex est utilior, q̄a vniuersaliter si cōuersa est vera, cōuertēs est vera, & ecōuerso, sed nō est ita in cōuersione ꝑ acci. vel ꝑ cōtrapositionē nā in cōuersione ꝑ acci. conuersa est falsa, vt oē aīal est hō, & cōuertēs vera, uidelicet hō est aīal. In cōuersione vero ꝑ cōtrapositionē est cōuersa vera: & cōuertēs falsa. Nā hęc est vera, aliqua rosa nō est substātia, nulla rosa existēte, & tn̄ hæc est falsa, aliqua non substantia non est non rosa. qua suū contradictoriū est verū videlicet oīs non substantia non est non rosa. Contra id ꝙ dictū de conuersione simplici arguit. Primo hæc est uera nullus hō est melior. & hæc est falsa nulla mulier est hō igit regula falsa, Scd̄o hęc est vera, nullus cęcus uidet ens. & hæc est falsa, nullū ens videt cęcū, ergo &c. Tertio, hæc ē vera. nulla domus ē in hoīe, & hęc est falsa, nullus hō est in dō, ergo &c. Ad primū dr̄ ꝙ illa non est sua conuertens, sed ista, nulla mulier est aliquis homo, q̄a dēt esse consimilis limitatio in conuertente & in conuersa. Ad secundum dico, ꝙ non fit de subiecto prædicatū, quia non est prędicatum ly ens, sed ly vidēs ens, & sic conuertit. ergo nullum videns ens est cęcum. Ad tertium dicitur similiter, quòd ista non est conuertens eius, sed ista nullum ens in hoīe est domus, vel ista, in nullo homine est

domus,

domus, quia non debent termini mutare casum.

De propositione hypothetica. Cap. XII.

Quid sit propositio hypo. PROPOSITIO hypothetica est illa quæ hēt plures cathegoricas cōiūctas p notā cōditionis, copulationis, disiūctionis, vel alicui istarū æquiualētē, vt tu es hō, & tu es aīal. Tres igit̄ sūt spēs hypotheticarū nō æquiualētes in significādo. videlicet cōditionalis, cupulatiua, & disiūctiua. Aliæ vero vt localis, cālis, & tpalis nō sūt hypotheticæ, sed cathegoricæ. Propositio cōditionalis est illa in qua coniūgunt̄ plures cathegoricæ p notā cōdōnis, vt, si tu es hō, tu es aīal. Propōnū cōditionaliū alia affirmatiua, alia negatiua. Propositio cōditionalis affirmatiua est illa ī qua affirmat̄ nota cōditionis. exēplū positum est. Cōditionalis negatiua est illa in qua nota cōditionis negat̄, vt, nō si tu es hō, tu es asinus. Et hæc sēper pbat̄ p affirmatiuā. Ad veritatē conditionalis affirmatiuę requirit̄ & sufficit q̄ oppositū cōsequētis repugnet anti, vt, si tu es hō, tu es aīal, Hæc vera est, quia ista repugnat. tu es hō, & tu non ex aīal. Antecedēs vocat̄ illa ppsitio quæ immediate sequit̄ notā condōnis consequens vero est alia. Ita q̄ tu es hō, est anš & tu es aīal. est consequēs. Ad falsitate conditionalis affirmatiuæ requirit̄; & sufficit q̄ oppositū cōsequētis stet cum antecedēte, vt si tu es hō tu sedes. Hæc aūt stāt simul tu es hō, & tu non sedes. ideo ista conditionalis est falsa. De impossibilitate, possibilitate, necessitate, & contingentia eiusdē non oportet dicere aliter, quia oīs conditionalis vera est necessaria, & oīs falsa est impossibilis. Nulla aūt est. quæ sit contingēs. Istæ regulæ dictæ sunt de conditionali denominata à ly si, & non à ly nisi.

Prima reg. pa. 16. prin. 2. du. lo. *Secunda* *Pa. soph. 18. col. 2. cō. infra sop. 472.*

De hypothetica copulatiua. Cap. XIII.

COPVLATIVA est illa quę habet plures cathegoricas p notā copulationis inuicē cōiunctas, ut tu es hō, & tu sedes. Propositionū copulatiuarū alia affirmatiua alia negatiua. Affirmatiua est illa in qua nota copulationis affirmat̄. Exemplū positū est. Negatiua vero est illa in qua nota copulationis negatur, vt, tu non es hō

& tu

tu es asinus. Et semper negatiua ꝓbatur ꝑ affirmati
ã. Ad ueritatē copulatiuæ affirmatiuę requirit̄ quāli-
et partē esse verā, vt, tu es hō & tu es aīal. Et ad falsita
ē copulatiuę affirmatiuę sufficit vnā partē esse falsū,
t, tu es hō, & tu curris, Ad possibilitatē copulatiue re-
uirit̄ quālibet partē esse possibilē & nullā alteri incō-
ossibilē, exemplum primi, vt tu es hō, & tu curris. Sed
d impossibilitatē eius sufficit vnā partē esse impossibi
ē, aut vnā alteri incōpossibilē. exēplū primi, tu curris &
tu es asinus. exēplū secundi, tu es, & tu non es. Ad neces-
sitatē copulatiuę requiritur quālibet partē esse necessā
riā, vt homo est aīal, & Deus est. Et ad contingentiam
ipsius sufficit vnam partē esse contigentē, alteram au-
tem non impossibilē. nec eidem incompossibilem, ut
tu curris, & tu es homo, vel Deus est & tu curris.

Prima reg. *Secunda.* *Tertia.*

De hypothetica disiunctiua. Cap. XIIII.

Disivnctiva est illa in qua coniūguntur plu-
res cathegoricæ ꝑ notā disiunctionis, ut tu es hō, uel
tu es asinus. Propositionū disiunctiuarū, alia affirmatiua,
alia negatiua. Disiūctiua affirmatiua est illa in qua af-
firmat̄ nota disiunctionis vt patuit, Negatiua vero est
illa in qua nota disiūctionis negatur, ut tu non es hō,
vel tu es capra, & hæc sēper probatur ꝑ affirmatiuam.
Nec esset negatiua nisi ꝑponeret̄ negatio, ut tu non es
asinus, uel tu non es capra. affirmatiua est, quia nulla
illarum negationū trāsit in notā disiunctionis. Ad ue-
ritatē disiunctiuę affirmatiuę sufficit vnā partē esse ve
rā, ut tu es hō, vel tu es asinus. Et ad falsitatē eius req-
ritur quālibet partē esse falsā, ut tu curris, uel null⁹ ba
culus stat in angulo. Ad possibilitatē disiunctiuæ affir
matiuæ sufficit unā partē esse possibilē, ut hū est asin⁹,
uel antichristus est. Sed ad impossibilitatē eius requi
ritur quālibet partē esse impossibilē, ut hō est asinus,
uel nullus Deus est. Ad necessitatē disiunctiuę affirma
tiuæ sufficit unā partē esse necessariā, uel inuicē cōtra-
dici. Exēplū primi, Deus est, uel Sortes mouetur. Exem
plū secūdi, tu es, vel tu nō es. Et ad contingentiā eiusdē

Prima reg. *Secunda* *Tertia.*

requiritur quãlibet partẽ esse cõtingẽtẽ & nullã alteri repugnare, nec ẽt cõtradictoria illarũ vt antichrist⁹ est albus, vel ipse currit. Ponit̃ tertia particula, q̄ hæc disiũctiua est necessaria, tu nõ es hõ, vel tu es aĩal, & tñ nulla pars alteri repugnat, & q̃libet est cõtingẽs, sed hoc iõ q̄a cõtradictoria partiũ repugnat, vt tu es hõ, & nõ es aĩal, vel dicat̃ & meli⁹, qđ ad necessitatẽ disiũctiuæ req̄rit̃ & sufficit copulatiuã facta de partib. cõtradictoriis eẽ impossibilẽ. Et ad cõtingẽtiã, q̄ copulatiua facta de partib oppositis sit cõtingẽs hęc.n.est necessaria, tu nõ curris, vel tu moueris, q̄a hęc copulatiua ẽst ĩpossibilis tu curris, & tu nõ moueris. Et hęc ẽ cõtingẽs, tu curris vel tu moueris, q̄a hæc copulatiua est cõtingẽs tu nõ curris, & tu moueris sc̄dm regulas datas de copulat.

De predicabilibus. *Cap. V.*

Prima diuisio prædicabilis. Prędicabile dupliciter sumit̃ videlicet cõiter, & ꝓprie prędicabile, cõiter sũptũ est terminis natus de aliquo prędicari, & sic tã termin⁹ cõis, q̄ singularis, tã cõplexus, quã incõplexus dr̃ ꝓdicabile. Sed ꝓprie sumendo sic diffinit̃. prædicabile est terminus, uniuocus aptus de pluribus prædicari, & sic nullus terminus singularis, nec trãscẽdẽs aut cõposit⁹ dr̃ prædicabile seu vniuersale, qđ idẽ est. quia nullus talis est terminus uniuocus. Vnde terminus uniuocus est terminus simplex plures significãs sc̄da unicã rõnẽ sicut ly hõ, qđ significat sortẽ & Platonẽ, & oĩa sua sig̃nata secundũ hãc rõnẽ aĩal rõnale. ꝑ hoc qđ dr̃ terminus simplex excludũtur termini compositi, sed ly plura significãs excludit terminũ singularẽ, & ly secũdũ vnicã rõnem, excludit terminũ transcendente uidelicet, ens aliquis, & hmõi. Terminus ęquiuoc⁹, est terminus simplex plura significãs secundũ diuersas rões sicut ly canis, qđ significat canẽ latrabilẽ, sydus cęleste, & piscẽ marinũ, & hoc diuersis rationib. prędicabile secũdo mõ sumptũ diuidit̃ in q̄nq; vniuersalia, uidelicet, genus, spẽm differẽtiã, ꝓpriũ & accidens. Genus ergo est terminus vniuocus prędicabilis, ĩ ꝗ quid pluribus differentibus

Vide tra. 7. huius in c. 6. De his videin prædicamentis c. 1.

species,

vniuocus p̄dicabilis in quid de pluribus differentibus specie, vt animal prædicatur de homine, & de asino, q̄ differunt specie in eo quod quid, quia ad interrogatione̅ factam per quid est hō vel asinus. rn̄detur quod est animal. Genus diuiditur, nā quoddā est genus generalissimū, & quoddā genus subalternū. Genus generalissimū est terminus qui sic est genus, qđ nō pōt esse spēs. Vt subiecta, Genus subalternū est terminus qui sic est genus, quod pōt esse spēs, vt animal est.n. genus respectu hominis, species vero respectu corporis. Species est terminus vniuocus nō supremus prædicabilis in quid de pluribus, vt ly hō, prædicatur de sorte, & Platone in eo quod quid, quia, ad interrogationē factā per quid, est sorte, vel Plato respondetur quod est hō. Species, diuiditur, quia quædā est specialissima quędam subalterna. Species subalterna est terminus, qui cum sit species potest esse genus, vt animal. Species specialissima est terminus qui cū sit species potest esse genus, vt homo. vel aliter sic. Species specialissima est terminus vniuocus prædicabilis in quid de pluribus differentibus numero solū, & notanter dicitur solum, quia ly animal, non est species specialissima, & tñ est terminus vniuocus prædicabilis in quid de pluribus differentibus numero, quia de sorte, & Platone, sed non solum de differentibus numero: quia etiam de differētibus specie, vt de homine & leone. Differentia est terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in quale de essentiale, vt ratio nale, quod prædicatur de sor. & Plat. in eo quod quale: quia ad interrogationem factā per qualis est sortes, respōdetur quod est rationalis. Propriū est terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in eo, quod quale accidentale conuertibiliter, vt risibile, quod prædicatur de sor. & Platone in eo quod quale, quia ad interrogationem factā per qualis est sortes vel Plato, conuenienter respondetur quod risibilis. Et tota ratio quare sic prędicatur de illis est, quia est propria passio illius termini homo, cum quo conuertitur. Accidens est terminus

Diffinitio generis p qua vide in p̄dicabilibus.c 2.a porphyrio.

Diuisio generis.

Diffinitio spēi.

Diffinitio differentiæ.

De proprio.

De accidente.

vniuocus prædicabilis de pluribus in eo qđ quale accidẽtale nõ cõuertibiliter, ficut ly albũ qđ prædicatur de homine in eo qđ quale accidẽtale, quia ad interrogationẽ factã per qualis est hõ vel asinus põtẽ cõueniẽter irrespõderi qđ albus & hoc nõ cõuertibiliter, quia nõ cõuertitur ly albũ, cũ aliquo illorũ. Sufficiẽtia prædicabiliũ habẽt isto modo, q a omne vniuersale aut est prædicabile essentialiter, aut accidẽtaliter: Si essentialiter, aut in q d aut in quale. Si in quale, illud est differẽtia. Si in quid aut de pluribus differẽtibus specie & illud est genus, aut de pluribus differẽtibus numero solũ, & illud est species. Si vero est prædicabile accidẽtaliter. aut ergo in quale accidẽtale cõuertibiliter, & illud est proprium, vel in quale accidentale non conuertibiliter & illud est accidens. Ex prædictis potest intelligi quæ sit prædicatio directa uel indirecta, essentialis uel accidentalis. Prędicatio directa est illa in qua superius prædicatur de suo inferiori. vt homo est animal. Prædicatio indirecta in illa in qua inferius prædicatur de suo superiori. vt animal est homo.

Sufficiẽtia prædicab.

Colligitur hæc in ante prædic. c. 4. & in prædica. c. 3.

Prædicatio essentialis est illa in qua superius prædicatur de inferiori uel cconuerso secũdum quod dictũ est. vel differentia de aliquo suo indiuiduo uel aliquo illorum. Sed prædicatio accidentalis est illa in qua proprium uel accidens prædicatur de genere, specie & differentia, uel suo indiuiduo, aut econuerso. Exemplum primi, vt homo est risibilis, uel animal est album. Exẽplum secũdi, vt risibile est homo, album est animal. & consimiliter de differẽtia & indiuiduo dicatur. vel melius dicatur quod prædicatio essentialis est prædicatio terminorũ eiusdẽ prædicamẽti, vt homo est aĩal. Prædicatio autem accidentalis est prædicatio terminorum diuersorum prædicamẽtorum, ut homo est albus. Terminus superior ad reliquum dicitur esse ille qui continet illum & non econuerso; sicut ly animal, respectu istius termini hõ, quia significat quicquid ille, & cum hoc aliquid vltra. Terminus inferior ad reliquu m dicitur

r eſt ille qui continetur ab eo, & non econuerſa, ut
ſortes, reſpectu iſtius termini homo.

De prædicamentis. *Cap. VI.*

PRAEDICAMENTVM eſt coordinatio plurium

terminorum secundum sub & supra, & diuiditur in decem prædicamenta.

Præd. substantia. Quorum primum est prædicamentum substantiæ, cuius generalissimum est hic terminus substantia, sub quo ponitur hic terminus corpus: sub corpore viuens: sub viuente animal, sub animali, species specialissima homo, vel asinus, & sub istis sua indiuidua, sortes, & Plato, brunellus, & fauellus.

Quantitas. Secundum prædicamentũ est prædicamentum quãtitatis. Cuius generalissimũ est quãtitas, sub quo, sunt duo genera subalterna, quorũ nullũ est superius ad reliquũ. videlicet, continuum, & discretum. Primi generis istę sunt species, linea, superficies, corpus, tempus, & locus. quarũ hæc sunt indiuidua hæc linea, hæc superficies. hoc corpus, hoc tẽpus, hic locus. Secũdi generis infinitæ sunt spẽs. i. binarius, trinarius, quaternarius, &c. indiuidua vero sunt, hic binarius, hic trinarius &c.

Qualit. Tertium prædicamentum est prædicamentum qualitatis, cuius generalissimum est qualitas, sub quo sunt quatuor genera subalterna: non se habentia secũdum sub & supra. Primum est habitus, vel dispositio, Secundum est naturalis potentia, vel impotentia. Tertium est passio vel passibilis qualitas. Quartum est forma, vel circa aliquid cõstans figura. Primi generis species sunt grãmatica, logica, & rhetorica, quarũ indiuidua sunt hæc grammatica. hæc logica, hæc rhetorica. Secundi generis species sunt durum, & molle, quarum indiuidua sunt hoc durum, hoc molle. Tertij generis species sunt dulcedo, amaritudo, album, nigrum, calidum & frigidum, humidum & sicum, quarum indiuidua sunt hęc dulcedo hæc amaritudo, hoc album, hoc nigrum & huiusmodi. Quarti generis species sunt circulus, triangulus, quadrangulus, & huiusmodi, quarum indiuidua sunt, hic circulus, hic triangulus, hic quadrangulus.

Quartum prædicamentum est prædicamentum relationis. Cuius generalissimum est, relatio, vel ad aliquid, sub quo tria genera subalterna non se habentia secun-

secundum sub & supra. Primũ est, æquiparatio. Secundum est, superpositio. Tertiũ est, suppositio. Primi generis species sunt: vicinus, æquale & simile quarũ indiuidua sunt hic vicinus hoc æquale, & hoc simile. Secũdi generis species sunt, pater, dñs, & magister. quorum indiuidua sunt, hic pater hic dñs, & hic magister. Tertij generis species sunt, filius, seruus, discipulus quarũ indiuidua sunt hic filius, hic seruus, hic discipulus.

Quintum prædicamentũ est prædicamentum actionis cuius genera subalterna sunt sex, quorum nullum est superius ad reliquum. videlicet generare, corrumpere, augere, diminuere, alterare, & secũdum locum mouere. Primi & secundi generis species sunt generare hominem, & corrumpere equũ quarum indiuidua sunt sic generare hominem & corrumpere equum. Tertij & quarti generis species sunt, augere in lõgum diminuere in latum. quorum indiuidua sunt, sic augere in longum, sic diminuere in latũ. Quinti generis species sunt sic calefacere, & frigefacere, quarum indiuidua sunt sic calefacere, sic frigefacere. Sexti generis species sunt mouere sursum, mouere deorsum, quarum indiuidua sunt sic mouere sursum, sic mouere deorsum.

actionis

Sextum prædicamentũ est prædicamentum passionis, cuius generalissimum est passio. Et habet similiter sex genera subalterna non se habentia secundũ sub & supra, videlicet generari, corrumpi, augeri, diminui, alterari, & secundum locum moueri. Primi & secũdi generi species sunt hominem generari, equũ corrumpi quarum indiuidua sunt, istum hominem gñari, istum equum corrumpi. Tertij & quarti gñis species sunt augeri in longũ, diminui in latũ, quarũ indiuidua sunt sic augeri in longũ, sic diminui in latum. Quinti generis species sunt, calefieri, & frigefieri, quarum indiuidua sunt, sic calefieri sic frigefieri. Sexti generis species sunt, moueri sursum, moueri deorsum quarum indiuidua sunt, sic moueri sursum, sic moueri deorsum.

passionis

Septimum prædicamentum est prædicamentum, vbi

cuius generalissimum est, vbi sub quo sunt hæc genera subalterna, in loco, in spatio. quorum species sunt, in domo in platea, sub quibus sunt indiuidua, in hac domo, in hac platea, hic, vel ibi.

Quando. Octauum prædicamentum est prędicamentum, qñ cuius generalissimum est, quando, sub quod sunt genera subalterna, videlicet in tempore, in quo, in æternitatę: quorum species sunt hæri, hodie, cras. Et indiuidua, vt tunc, vel in illo die, vel in illo instanti.

Situs. Nonum prædicamentum est prædicamētum situs, cuius generalissimū est, situs, uel positio sub quo sunt species, videlicet stare, iacere, sedere. quarum indiuidua sunt, sic stare, sic sedere, sic iacere.

Habitus. Decimū prædicamentū est prædicamentum, habitus, cuius generalissimū est habitus, sub quo sunt species anulus, & corona armatū esse, calciatum esse, quarum indiuidua sunt, hic anulus, hæc corona, sic armatū esse, sic calciatū esse. Iuxta prędicta est notādū qd in quocunq; prædicamēto ponitur concretū in eodē ponitur suum abstractum, & econuerso. Ita quod in eodem prædicamento ponitur homo, in quo humanitas, & in eodem albedo, in quo album. & ęconuerso.

Nota.

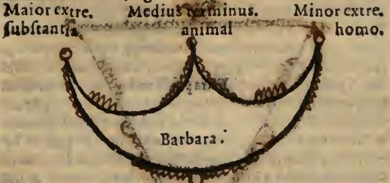
De syllogismis. Cap. XVII.

Diffinitio syllo. pro qua uide primo priorum.c.1. & in lo. m.f. 172 co. 1. De prima figu. uide pri. prio. 6. & 7.

SYLLOGISMVS est oratio in qua quibusdam positis & cōcessis necesse est aliud euenire per ea quæ posita sunt & concessa: vt omnis homo currit, sor. est hō. ergo sor. currit. Et sciendum est primo quod omnis syllogismus constat ex tribus terminis, scilicet maiori extremitate, minori extremitate, & medio termino. Vnde medius terminus est ille qui bis sumitur ante conclusionem & non ingreditur conclusionem, ut homo. Maior extremitas est ille terminus qui sumitur in maiori propositione cum medio termino. vt currens. Minor extremitas est ille terminus qui sumitur in minori propositione cum medio termino, ut sort. Secundo

est notandum quod figura est debita dispositio terminorū quæ dispositio tripliciter fit. Nā aut illud quod subijcitur in prima propositione, prædicatur in secunda, & sic resultat prima figura. Aut idem prędicatur vtrobique, & sic ordinatur secunda figura: Vel idem subijcitur in utraq; & sic habetur tertia figura. Exemplum primæ figuræ, omne animal est substantia omnis hō est animal, ergo omnis homo est substantia.

de secunda in c 8 & 9. & de 3. in c. 10. & 11. eiusdem.

Exemplum secundę figurę, nullus lapis est homo, omne risibile est homo, ergo nullum risibile est lapis.

Exemplum secundæ figuræ, medius terminus homo.

maior extre. minor extre.
Exemplum tertiæ figuræ, omnis homo est animal. omnis homo est rationalis. ergo quoddam rationale est animal. Vnde uersus.

Sub præ prima, bis pr̨ secunda, tertia bis sub.

Exemplum terti̧ figuræ.

Maior extre. Minor extre.
Animal Rationalis

homo
medius terminus

Tertio est notandum quod qu̧dam est conclusio directa qu̧dam indirecta. conclusio directa est illa in qua maior extremitas prædicatur de minori in cōclusione exempla data sunt conclusio indirecta est illa in qua minor extremitas prædicatur de maiori in cōclusione, vt omnis homo est animal, Sor. est hō, ergo aliquod animal est Sor. Quarto est notandum quod omnium istarum figurarum sunt decem & nouem modi quibus syllogizatur in illis, quorum noue pertinent ad primam figuram. quatuor ad secundam, & sex ad tertiam, & inseruntur in istis uersibus.

Barbara, celarent, darij, ferio, baralipton.
Celantes, dabitis, fapesmo, frisesomorum.

Cæsare.

Cæsare, camestres, festino, barocho, darapti.
Felapton, disamis, datisi, brocardo, ferison.
Et hi omnes concludunt directe præter quinq; ultimo primæ figuræ.

In his nominib. ponũtur quatuor literæ vocales. s. a, e, i, o, prima significat vniuersalẽ affirmatiuã, scđa vniuersalẽ negatiuã, tertia pticularẽ indefinitã, aut, singularẽ affirmatiuã, quarta particularẽ idefinitã, vel singularẽ negatiuã secũdũ ergo sitũ istarũ literarũ in modo debet cõstitui syllogismus, q̃ a ergo i barbara ter ponit a, ideo quælibet ꝓpositio in modo illo erit vniuersalis affirmatiua. Et q̃ a in, celarẽt, primo ponitur e, scđo a; & iterũ tertio e, ideo illius modi prima ꝓpositio & tertia erit vniuersalis negatiua, scđa vero vniuersalis affirmatiua. Si ergo quærat barbara, ex q̃ bus cõstat dicatur qđ ex duabus vniuersalibus affirmatiuis vniuersalẽ affirmatiuã directe cõcludẽtibus. Celarẽt, vero ex vniuersali negatiua & vniuersali affirmatiua vniuersalẽ negatiuã directe concludentibus. & ita de singulis dicatur.

Quinto est notandum quod primæ quatuor dictiones primi versus incipiunt ab his cõnãtibus, b, c, d, f, & similiter omnes dictiones sequentes. & per hoc intelligitur quod omnes modi inchoantes, a, b, debẽt reduci ad primum primæ. & omnes modi inchoantes, a, c, ad secundum. & per d, ad tertium. & per f, ad quartũ. Item vbicunq; ponitur, s, in his dictionibus denotatur quod propositio intellecta per vocalem immediate præcedẽtem debet conuerti simpliciter, & per p, debet conuerti per accidens. & per. m. quod fiat transpositio in præmissis ita quod maior fiat minor, & econuerso. & per c. quod reducatur per impossibile. Exemplum triũ priorum habetur reducẽdo fapesmo ad ferio. vt omnis homo est animal; nullus lapis est homo. ergo quoddã animal non est lapis dicatur ergo sic, nullus homo est lapis quoddam animal est homo. ergo quoddam animal non est lapis. Ista reductio habetur conuertendo maiorem primi syllogismi per accidens, & minorem simpli-

Vide Pa. sophi. 8 & cor. soph. 9. 2. soph. 41. con. 2 f. 20. pri. 3. du. ca. 4. cor. 1. & 43. prin. eiusdem.

simpliciter,q̄bus cōuersionibus factis trāsponātur præmissę.& ita de alijs dicatur.Qualiter aūt modus in quo ponit,c, reducatur p̄ impossibile ostēditur. Nā in istis modis solūmodo infertur,c, videlicet in Barocho,& in Brocardo,ideo solū isti modi reducuntur ad barbara, per impossibile.

Exēplū primi,omnis hō est animal,aliquis lapis non est animal,ergo aliquis lapis non est homo reducitur: nam quæ ad barbara,per impossibile sumendo contra dictoriū conclusionis cum maiori,& inferendo opposi tū minoris vt omnis hō est animal, omnis lapis est ho mo,ergo omnis lapis est animal.Exēplū secūdi modi vt quidā homo nō est lapis, omnis homo ē animal, ergo quoddā animal nō est lapis.Reducitur nāque ad barba ra,sumēdo contradictoriū cōclusionis cū minori & in ferendo oppositū alterius præmissæ,s. maioris,vt omne animal est lapis omnis homo ē animal, ergo omnis homo est lapis.Vnde uersus.

Simpliciter verti vult.s.p.vero per acci.
M.vult transponi.c.per impossibile duci.

Ex prædictis sequitur,quòd nullus syllogismus con stat ex omnibus particularibus nec ex omnibus negatiuis. Et si altera præmissarū fuerit particularis vel negatiua, & conclusio similiter erit particularis uel negatiua.Et hæc de syllogismis dicta sufficiant.

Explicit Primus tractatus qui summularum dicitur.
Incipit Secundus qui suppositionum dicitur.

De diffinitione suppositionis & de diuisione eiusdem. Cap. primum.

Vide Pa. in lo ma. f.16. col. 1. SVPPOSITIO est exceptio termini in proposi tione pro aliquo vel pro aliquibus. Exemplū primi, tu es. Exemplum secundi, ego & tu sumus. In prima supponit solū pro aliquo, in secunda pro aliquibus. Et notanter dicitur in propositione quia extra propositionē non supponit terminus licet significet. vnde ly homo,

significat extra propositionē sicut intra. Nūquā n̄
supponit nisi existat pars ꝓpositionis. Suppositio diui — *Diuisio suppositionis.*
ditur quoniam aliqua suppositio est materialis, & aliqua est
suppositio ꝑsonalis. Suppositio materialis, est acceptio
termini in ꝓpositione ꝓ suo materiali significato. vt
homo est nomen patet quòd ly homo nō supponit ni
si pro se uel pro sibi consimili, quæ sunt significata ma
terialia istius termini homo. Suppositio personalis est
acceptio termini in propositione pro suo formali si-
gnificato, vt homo est aial. patet q ly homo, supponit
pro sort. vel pro Pla. q sunt significata formalia istius
termini hō. Ad euidētiā aūt istarū diffinitionū est no — *Notan.*
tandū, q dria est inter significatū formale & materiale
alicuius termini. Nam significatū formale alicuius ter
mini est illud q ille terminus significat, & de codē ac.
ꝓ eodē est verificabilis affirmatiue sine additamēto si
gni materialitatis, sicut sort. vel Pla. est significatū for-
male istius termini hō, q a de sor. & Pla. verificat affir-
matiue ly homo sine additamēto signi materialitatis.
quia qlibet istarū est uera, sor. est hō & Pla. est hō. Sed
significatū materiale alicuius termini est illud q iste
terminus significat, ꝓ quo nō est verificabilis affirma-
tiue sine additamēto signi materialitatis sicut ille ter-
minus homo ex qlibet sibi cōsimilis est significatū ma
teriale eiusdē termini hō q a seipsū significat & quēli-
bet sibi consimilē, tñ ꝓ nullo talis est verificabilis sine
additamēto signi materialitatis. quia hæc est falsa. ille
terminus hō, est hō, sed hæc est vera. iste terminus hō
est ly hō. Vel dicatur & breuius qđ significatum forma
le alicuius termini, est illud de cuius ꝓnomine demō
strante verificabilis est talis terminus affirmatiuæ sine
additamento signi materialitatis, vt sor. est significatū
formale illius termini homo, quia hæc est vera, hoc est
homo, demonstrando sort. Sed significatum materiale
alicuius termini est illud de cuius pronomine demon
strante non est talis terminus, uerificabilis affirmati-
uæ nisi mediante signo materialitatis, sicut terminus

homo

hō est significatū materiale eiusdē quia hęc non est vera. hoc est hō. demonstrando illū terminū hō, sed hæc bene est vera. hoc est ly hō, demonstrando eundē. Ex quib. sequitur primo, ꝙ quilibet terminus qui nō est de seipso verificabilis, nisi mediante signo materialitatis hēt duplex significatū, videlicet materiale, & formale, sicut illi termini hō, aīal, lapis, lignū, & hmōi. Significat. n. ly hō, Sor. formaliter, & seipsū aut sibi cōsimilē materialiter. Scd̄o sequitur quod quilibet terminus qui est de seipso uerificabilis sine tali signo hēt vnū solū significatū, & illud est formale, & formaliter se significat. sicut isti termini ens, aliquid, nomen, ternus, & hmōi. Nā sicut illa est uera ens est ens. ita ista ly est ens. Et sicut illa est uera, nomen est nomen, ita ista ly nomen est nomen. Tertio sequitur ꝙ sicut aliquis terminus primæ intentionis uel impositionis hēt significatum formale solūmodo, & aliquis materiale & formale, ita aliquis terminus secundæ intentionis uel impositionis hēt significatū formale solūmodo & aliquis vtrunq;. Prima pars est ostensa, q̄m tā ly hō q̄ ly ens est terminus primæ intentionis vel impositionis. & tn̄ ly hō, hēt vtrunq; significatū & ly ens formale solūmodo. Secunda pars probatur. Nā ly nomen, & ly ꝓpositio, sunt termini secundę intentionis vel impositionis & ly nomen hēt significatū formale solūmodo, quia hæc est uera ly nomen, est nomen, & ly propositio hēt vtrunque, quia hæc non est uera licet propositio est propositio, sed bene quilibet istarū propositio affirmatiua est propositio, propositio, negatiua est propositio. Similiter iste terminus syllogismus habet vtrumque significatum, quia hęc non est vera, ly syllogismus, est syllogismus, sed bene quęlibet istarū, a, est syllogismus, &, b, est syllogismus, dato quòd, a, sit syllogismus primæ figurę. & b, secundæ. Quarto sequitur, ꝙ sicut aliquis terminus primæ intentionis vel impositionis pōt supponere materialiter, & aliquis personaliter, ita aliquis terminus secundæ intentionis uel

Primum corol. *Secundū corol.* *Tertiū.* *Quartū.*

impositionis potest sopponere personaliter,& aliquis materialiter, prima pars est ostensa & secunda probatur nam dicendo, nomen est terminus ly nomen, supponit personaliter, quia pro suo personaliter significato. Et ita dicendo, propositio uel syllogismus est oratio, sed dicẽdo ꝓpositio est terminus simplex syllogismus est nomẽ, tã ly propositio quã ly syllogismus supponit materialiter ꝓ suo materialiter significato &c.

De cognitione terminorum quando supponunt materialiter & quando personaliter. Cap. II.

Vt autem cognoscatur quando termini materialiter supponunt & quando personaliter, speciei regulæ declarantur quarum prima est ista. Omnis terminus solum habens significatum formale est solũmodo ꝑsonaliter supponibilis, patet, quia talis nunquã suppo nit, nisi pro suo formali significato verbi gratia de terminis primæ intentionis uel impositionis, vt ens, aliquid, huiusmodi. Exemplum de terminis secundæ intentionis uel impositionis, ut terminus nomẽ, & huiusmodi. Secunda regula est ista Omnis terminus vtrunque habens significatum si sibi additur signum, materialitatis in propositione solũmodo materialiter supponit, patet quia nõ supponit nisi ꝓ suo materiali significato ratione signi materialitatis, Exemplũ de terminis primę intẽtionis vel impositionis, vt ly hõ, est ly homo ly aĩal, tã ly hõ, quã ly aĩal stat materialiter. Exẽplum de terminis secundę intentionis vel impositionis, ut ly propositio, est ly propositio, ly, syllogismus est ly syllogismus, tam ly propositio, quam ly syllogismus supponit materialiter, quia pro suo materiali significato. Signa materialitatis sunt ista ly, iste terminus, ista propositio, ista oratio, & huiusmodi, sed potissimum est ista uox ly. Tertia regula est ista. Cuiuscunque propositionis extrema sunt termini primę intentionis uel impositionis quibus non additur signũ materialitatis tam subiectum, quam prædicatum supponit personaliter vt homo est animal, Sor. currit. Et

Prima regu. de hoc uide in lo. ma. a. f. 16. usque ad f. 18. Secunda.

Tertia

notanter dicitur si nō additur signum materialitatis, q a, addito illo supponeret ibi terminus materialiter

Quarta. per secundā regulā. Quarta regula est ista cuiuscunq; propositionis extrema sunt termini secundæ intentionis, uel impositionis, quorū subiectū hēt solū significatum formale & prædicatum utrunq; tā subiectum quā prædicatum supponit personaliter si prædicato non additur signum materialitatis v.g. signum est ꝓpositio, terminus est syllogismus.

Quinta. Quinta regula est ista. Si extrema sunt termini secundæ intentionis, vel impositionis, & subiectum habeat vtrunq; significatū, prædicatū vero similiter vtrūq; vel solū formale nō datur regula generalis. qm̄ interdū supponit quilibet illorū personaliter interdū alter materialiter. v. g. dicē do propositio est oratio ambo extrema habent vtrunque significatū, & ambo personaliter supponunt. Itē si dr̄ propositio est signum subiectum habet utrunq; significatum, & prædicatum solum unum s. formale, & utrūq; personaliter supponit. Sed si dr̄, propositio est nomē subiectū hēt vtrunq; significatū & prædicatū solū formale, & tñ subiectum supponit materialiter, q a aliter non foret propositio uera. Idem si dicitur propositio est terminus incomplexus, vtrunq; extremum habet utrunq; significatum & tamen subiectum supponit materialiter, quia aliter propositio esset falsa.

Sexta. Sexta regula est ista. Cuiuscunque propositionis, prædicatū est terminus primæ intentionis vel impositionis, & subiectū secundæ, deducto impedimento signi materialitatis, tam subiectum quam prædicatum supponit ꝑsonaliter ut species est homo; aliquod genus est animal.

Septima Septima regula est ista. Cuiuscunque propositionis subiectum est terminus primæ intētionis vel impositionis non significans formaliter, sed & prędicatum secundę deducto impedimento signi limitātis, subiectum supponit materialiter; & prædicatum personaliter, vt homo est nomen. Petrus est nominatiui casus. Et notanter dicitur non significans formaliter

liter se, quia si terminus aliquis significaret se formaliter personaliter supponeret per primam regulā, ut ens est terminus transcendens. Item dicitur, sine impedimento signi limitantis, quia signum vniuersale, vel particolare eiusdem generis limitat ad suppositionē personalem, vt aliquis homo est species, uel nullum animal est genus, tam ly homo, quam ly animal, stat personaliter propter limitationem signi. Ex quo sequitur quod subalterna illius, homo est species, non particularis est illa aliquis homo est species, sed ista aliquid homo est species, nec singularis eius est aliqua non est illa omnis homo est species, nec istarum, iste homo est species, istę homo est species, sed ista, hoc homo est species. Item contradictorium illius homo est species, non est aliud nihil quod est homo est species, aut nullus homo est species, quia tunc duo contradictoria forēt simul uera, sed istud nullum homo est species, nec subcontrarium eius est, aliquis homo nō est species, suo aliquid quod est homo non est species, sed istud aliquod homo non est species. Ratio autem quare aliquę istarum situatur in figura & aliquæ non est, quia in aliquibus seruatur eadem suppositio, & in aliquibus non, vnde omnes propositiones existentes in figura debent habere consimilem generalem suppositionem. Et si dicitur quare suppositio materialis requirit signa neutri generis. Dicitur, quod ideo, quia omnis terminus materialiter supponens est neutri generis, & indeclinabile nomen secundū grammaticos. Ex ultima & penultima regulis sequitur quod ista nō est bona conuersio homo est species, species est homo, quia ly homo, in prima supponit materialiter, in secunda personaliter. sed sic conuertitur simpliciter, species est ly homo, nec illa est bona conuersio per accidens nullum nomen est homo, ergo homo non est nomen, sed sequitur, igitur aliquid quod est, homo non est nomen.

Vide 8o tra. huius c. 3.

Petitio

Responsio.

Corolla.

De suppositiones materiali, & de diuisionibus eiusdem. Cap. III.

Prima diuisio. suppositionis materiæ. MATERIALIS suppositio plures continent diuisiones, quorũ prima est ista. suppositionum materialium, alia discreta, alia cõis. Suppositio materialis discreta est acceptio termini materialiter supponentis cum pronomine demonstratiuo, vt hoc hõ est species, ille terminus aĩal est genus. Suppositio materialis cõmunis est acceptio termini materialiter supponentis sine pronomine demonstratio, vt homo est nominatiui casus. Petrus est nomen propriũ, unde ly Petrus, personaliter sumptum, est terminus discretus, & nomen proprium, sed materialiter est terminus cõmunis prædicabilis de diuersib. videlicet de illo termino, Petrus in mente, & de isto in scripto, & de illo in uoce. Similiter dicendo, tu est pronomen demonstratiuum subiectũ huius non est pronomen, sed nomen indeclinabiliter *Secunda.* sumptum haberis similiter ex plura supposita. Secunda diuisio est ista. Suppositionum materialiũ cõmuniũ, alia determinata alia confusa. Suppositio materialis determinata est acceptio termini materialiter supponentis sub quo contingit descendere ad omnia eius supposita, disiunctiuè, vt homo est terminus communis & isti sunt omnes termini hõ, ergo hoc hõ, est terminus cõmunis uel hoc hõ, est terminus cõmunis, & sic de singulis. Ex quo sequitur, quod ista propositio est vera. Homo nõ est nominatiui casus, sicut ista. Hõ, est nominatiui casus, quia sunt duę indefinitæ subcõtrarię, in quarum prima uerificatur subiectũ pro illo termino homo, qui est datiui, uel accusatiui casus materialiter sumpto in alia ꝑ simili, qui est nominatiui casus. Et ita conceditur, quod Amo, est uerbũ, & quod Amo nõ est verbũ. Legens est participium, & legẽs nõ est participium. Tu est pronomen demonstratiuum, & Tu non est pronomen demonstratiuum. Nec sunt istæ contradictoriæ, sed subcontrarię, ideo non concedo, quod Amo est uerbum, & nullum Amo est uerbũ

Tu,

Tu, es pronomen. & nullum tu. est pronomē, q̃a sunt contradictoriæ. Suppositio materialis confusa est acceptio termini materialiter cōiter supponentis, sub quo non contingit descendere ad oīa sua supponentia disiunctiuè, vt tm̃ hō est nomen, & isti sunt omnes termini hō, ergo tm̃ hoc homo est nomē, vel tm̃ hoc est nomen, & sic de singulis, quia in casu antecedens est verum, & consequens est falsum. Tertia diuisio est ista. Suppositionum materialium confusarū, quædam est confusa tm̃, & quædam confusa distributiua. Quarta diuisio est ista. Suppositionum materialium cōfusarum tantum, quædam est mobilis, & quędā immobilis. Suppositio materialis confusa tm̃ mobilis est acceptio termini materialiter supponentis, sub quo contingit descendere ad omnia sua supposita disiunctim, vt tātum homo est nomen, & hoc sunt oīa ly homo, ergo tantum hoc homo, vel hoc homo, & sic de singulis est nomen. Suppositio materialis cōfusa tm̃ immobilis est acceptio termini materialiter communiter supponentis, sub quo nō contingit descēdere, sed si contigeret, descenderetur disiūctim, vt necessario homo est species, ly homo, stat confusè tantum immobiliter, quia non licet descendere, vnde consequitur necessario, homo est species, & isti sunt oēs termini homo, ergo necessario hoc homo, vel hoc homo, & sic de singulis est species, antecedens enim est verum, & consequēs falsum. tamē si cōtingeret descendere, descenderetur modo dicto. Quinta diuisio est ista. Suppositionum materialium distributiuarum, quædam est mobilis, & quædā immobilis. Suppositio materialis distributiua mobilis est acceptio termini materialiter cōiter supponētis, sub quo cōtingit descendere ad oīa sua supposita copulatiuè, ut oē homo est terminus, & isti sunt oēs termini homo, ergo hoc homo est terminus, & hoc homo est terminus, & sic de singulis. Suppositio materialis distributiua immobilis est acceptio termini materialiter cōiter supponentis, sub quo non cōtingit

Tertia. *Quarta.* *Quinta.*

git descendere, sed si contigeret, descenderetur copulatiuæ,vt necessario omne homo est species, ly homo,stat materialiter distributiuæ immobiliter, quia non licet descendere cum non sequatur, necessario omne homo est species, & isti sunt omnes termini homo ergo necessario hoc homo est species, & sic de singulis, antecedens enim est verum, & consequens falsum, verum tamen si contingeret descendere descederetur illo modo.

Notan. Propter prædicta est notandum,quod ista cōiunctio,&,aliquando tenetur copulatim, & aliquando copulatiuæ,tenetur copulatim quando copulat terminos, vt Sor. & Plat. currunt. Tenetur copulatiuè qñ cōiungit propositiones,vt Sor.currit & Plat.mouetur. Cōsimiliter nota disiunctionis aliqñ tenetur disiunctim,aliquando disiunctiuæ. Tenetur disiunctim quando disiungit terminos, vt Sort. vel Plato currit. Et tenetur disiunctiuæ quādo disiungit propositiones, vt Deus est, vel homo est asinus.

De suppositione personali. Cap. IIII.

Diuisio suppositionis.person. CONSEQVENTER sequitur diuisiones ponere suppositionis personalis materiam concernentes. Quarū prima est ista. Suppositionum personalium alia discreta,alia cōmunis.Suppositio personalis discreta est acceptio termini singularis vel communis cū pronomine demōstratiuo singularis numeri personaliter supponentis,vt Sor.currit,ille homo dispu-

Regula. tat. Ex ista diffinitione sequitur ista regula. Omnis terminus discretus vel cōis cum pronomine demonstratiuo singularis numeri existens pars propositionis,discrete supponit siue præcesserit signū distributiuū,siue non vnde ita stat discrete,ly tu,in illa,nullus asinus es tu,sicut in ista, tu es homo.Suppositio personalis cōis est acceptio termini cōis personaliter

Secunda diuisio. supponētis sine pronomine demōstratiuo singularis numeri,vt hō currit.Secūda diuisio est ista. Suppo-

posi-

positionum personaliũ cõiũ quædã est determinata, quædã, confusa. Suppositio personalis determinata est acceptio termini ꝑsonaliter supponẽtis sub quo cõtingit descendere ad oĩa eius singularia disiunctiuè, vt homo currit, & isti sunt oẽs homines. ergo ille hõ currit, vel iste homo currit, vel sic de singulis. Iuxta quã suppositionẽ fit hæc prima regula. Cuiuslibet particularis vel indefinitæ subiectũ supponit determinatæ. tam affirmatiuæ quã negatiuæ tã in suppositione materiali, quam personali. Secũda regula est ista, omnis terminus cõis quem nullum signũ præcedit nisi signum particulare, supponit determinate vnde huius propositionis homo est animal, tam q̃ prædicatũ supponit determinate, & si alicui istorũ adderetur signũ particulare, non ꝑꝑ hoc impediret suppositio ista. Suppositio cõfusa est acceptio termini cõiter personaliter supponentis sub quo nõ cõtingit descendere disiunctiuę, vt tm̃ homo est risibilis, ly homo, stat cõfusæ, & nõ debet disiunctiuæ descendere, vt patebit. Tertia diuisio est ista. Suppositionũ personalium cõfusatũ quædã est confusa tm̃, & quędã confusa distributiua. Quarta diuisio est ista. Suppositionum personalium confusarum tm̃, quædam est mobilis, quædam immobilis. Suppositio ꝑsonalis cõfusa tm̃ mobilis, est acceptio termini cõis personaliter supponentib. sub quo contingit descendere ad omnia sua supposita disiunctim, vt, oĩs homo est animal: & hæc sunt omnia animalia, ergo oĩs homo est hoc animal, vel hoc animal, vel sic de singulis. Iuxta quã suppositionem fit hæc prima regula. Cuiuslibet vniuersalis affirmatiuæ prædicatũ si fuerit terminus cõis deducto omni impedimento stat confusæ tm̃ mobiliter. vt oĩs. homo est animal ly animal stat cõfusę tm̃ mobiliter. dico si fuerit terminus cõis. quia si fuerit terminus discretus staret discrete. ẽt dico sine impedimento, ad cõcludendum alia signa. vnde dicendo omnis homo est oẽ animal, ly animal, est prędicatũ vniuersalis affirmatiuæ & termi

Regula. *Tertia diuisio.* *Quarta.* *Regula.*

nus communis, & tñ non ſtat confusè tantum, ſed diſtributiuè, ut patebit. Secunda regula. Cuiuſlibet excluſiuę primi ordinis, cuius nota excluſionis non negatur ſubiectum, ſi fuerit terminus cõis deducto omni alio impedimento, ſtat confusè tm̃ mobiliter. vt tantum hõ currit, tantum homo non currit, vtrobique ſupponit ly homo cõfusè tantum mobiliter. Suppoſitio perſonalis confuſa tantum immobilis eſt acceptio termini perſonaliter cõiter ſupponentis, ſub quo non contingit deſcendere, ſed ſi contingeret, deſcenderetur diſiunctim. ut neceſſario homo eſt animal. ſupponit ly homo, iſto modo: quia cum nullo medio ſequiẗ, ergo neceſſario, iſte hõ, vel iſte hõ, & ſic de ſingulis eſt animal, quia antecedens eſt verum, & conſequens falſum. tñ contingeret deſcendere, deſcẽderetur iſto modo. Huic ſuppoſitioni annectuntur regulæ. Prima eſt iſta. Cuiuſlibet cõditionalis affirmatiuæ de terminis cõibus deducto impedimento alterius ſigni, quilibet illorum ſupponit confusè tm̃ immobiliter, vt ſi homo eſt, animal eſt, tam ly homo, quã ly animal, ſtat confusè tantum immobiliter. Secunda regula. Cuiuſlibet reduplicatiuę affirmatiuę p̃dicatum ſi fuerit capax concluſionis, & non habuerit aliunde impedimentum, ſtat confusè tm̃ immobiliter, vt Sor. inquantum homo, eſt aĩal. ly animal, ſtat illo modo. Tertia Regula. Cuiuſlibet modalis in ſenſu compoſito habentis terminũ communem non diſtributum, ſupponit illi terminus cõfusè tm̃ immobiliter: vt neceſſario hõ eſt animal. Impoſſibile eſt hominem non eſſe, quia non licet deſcẽdere, vt patet. *Quinta diuiſio.* Quinta diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum perſonaliũ diſtributiuarũ q̃dam eſt mobilis, & q̃dã immobilis. Suppoſitio perſonalis diſtributiua mobilis eſt acceptio termini perſonaliter cõiter ſupponẽtis ſub quo cõtingit deſcendere ad oĩa ſua ſuppoſita copulatiuè. ut oĩs hõ currit, & iſti ſunt oẽs homines. ergo iſte hõ currit, & iſte homo currit, & ſic de ſingulis. quare concluditur quod ly hõ, ſtat confu-

sè distributiuè mobiliter. Isti suppositioni sunt annexæ istę regulę. prima est ista. Cuiuslibet ꝓpositionis vniuersalis affirmatiuę subiectum, stat confusè distributiuè mobiliter, vt oīs homo currit, quilibet homo disputat, quodlibet animal mouetur, tam ly homo, q̄ ly animal, stat distributiuè mobiliter. Secūda regula. Cuiuslibet vniuersalis negatiuæ de consueto modo loquendi tam subiectum, q̄ p̄dicatū, si fuerit terminus cōis non impeditus, supponit confusè distributiuè mobiliter. vt nullus homo est asinus, tā ly homo, quam ly asinus, stat confusè distributiuè mobiliter. dico, de consueto modo loquendi, quia huius vniuersalis negatiuæ, omnis homo animal nō est, non stat ly animal, quod est p̄dicatum, distributiuè, sed confusè tm̄. Tertia regula. Cuiuslibet particularis, vel indifinitiuę aut singularis negatiuæ de consueto modo loquendi p̄dicatum si fuerit terminus cōis, deducto impedimento alterius signi, stat confusè distributiuè mobiliter, vt aliquis homo non est asinus, aīal non est lapis. Sortes non est capra. In his oībus prædicata stant confusè distributiuè mobiliter, adueniente tn̄ impedimento alterius signi non sic starent. Vnde dicendo, Sor. non est oīs homo, non supponit ly hō confusè distributiuè, sed determinatè, ut ostendetur. Quarta regula. Cuiuslibet exclusiuæ affirmatiuę primi ordinis p̄dicatum si fuerit terminus cōis, deducto impedimēto alterius signi, supponit confusè distributiuè mobiliter. vt tm̄ animal est homo, ly hō, supponit illo modo. Suppositio personalis distributiua immobilis est acceptio termini communis personaliter supponentis, sub quo non contingit descendere, sed si contingeret, descenderetur copulatiuè, ut necessario oīs homo est animal. ly homo sic supponit, qm̄ nō sequitur cum debito medio: ergo necessario iste homo est animal. & sic de singulis. quia antecedens est verum, & consequēs falsum. Iuxta suppositionē istam sit prima hæc regula. Cuiuslibet conditionalis de termino distributo, sup

Regula.

ponit terminus confusę distributiuæ, immobiliter, in ordine ad totam conditionalem. vt si oē animal currit, omnis hō currit, tam ly hō, quam ly animal, stat distributiuæ immobiliter, quia non licèt descendere, & hoc in ordine ad totā conditionalē. Scđa regula. Cuiuslibet exceptiuæ propriæ, tā affirmatiuæ q̄ negatiuæ, illud a quo fit exceptio, stat confusæ distributiuæ immobiliter. vt oīs homo præter Sor. currit, Nullū animal præter hominē est rationale, tam ly homo, quam ly animal stat distributiuæ immobiliter quia non licet descendere. Tertia regula. Cuiuslibet modalis in sensu composito habentis terminū distributum, supponit terminus ille confusæ distributiuæ immobiliter, vt necessario oīs homo est animal omnē hominē esse animal est scitū a me, quia non licet descendere, verumtamē si aliquando possit descendi hoc erit gratia materiæ, quia forte oppositum consequentis repugnabit antecedenti.

De signis confundentibus. Cap. V.

1 Regula. PRO maiori euidentia dictorum ponendæ sunt aliquæ regulæ terminorum vim cōfundendi habentiū. Quarū prima est ista. Omne signum vniuersale affirmatiuū terminū seqnentem, se, immediatè confundit, cōfusæ distributiuæ mobiliter, & mediatè sequentē, si fuerit terminus capax suæ cōfusionis, confundit confusę tm̄ mobiliter deducto impedimēto alterius signi. vt omnis hō est animal, aut omnis homo animal non est, vtrobique supponit ly hō, distributiuæ, & ly animal, confusæ tantum. Et notanter dr̄, si fuerit capax confusionis primo p̄p terminos singulares qui non possunt cōiter supponere, Secundò propter tales propositiones, videns omnē hominem est animal. Asinus cuiuslibet hominis currit, vbi nec ly animal, nec ly currens, confunditur, quia non graditur virtus signi vsque ad prædicatum ex quo est pars subiecti. Dicitur secundo, deducto impedi-

Vide pa. infra pri ci. 3. du. com. 3. et in lo ma. fo. 118. col. 4 ibi lico.

pedimento alterius signi, quia in ista propositione; nō omnis homo est animal, non supponit ly homo distributiuæ, sed determinate per vnā regulam pertinentem ad hanc materiam. videlicet. Quicquid mobilitat immobilitatum, immobilitat mobilitatū.i. quodlibet signum habens vim distribuēdi aliquem terminum si ipsum reperit nō distributum facit ipsum stare distributiuæ, & si ipsum reperit distributum facit eū stare nō distributiuæ.i. determinatę vel confusæ tm̄. Exemplū primi subiectū huius hō currit, stat non distributiuæ, ideo aduenīēte signo vniuersali stabit distributiuæ dicēdo, oīs hō currit. Et quia iam stat distributiuæ, iō adueniente alio signo cōgrue, stabit nō distribtiuę, videlicet non omnis homo currit. Item notādum quod si duo signa affirmatiua cadunt super eundem terminnm faciunt illum stare determinatè, vt tu differs ab omni homine. & si vnum fuerit affirmatiuum & reliquū negatiuū: iterum faciunt ipsum stare determinatè. ut tu nō differs ab homine non quilibet hō currit. etiā si ambo sint negatiua & immediatè cadant super eundem faciunt illum stare determinatè. vt nonnullus hō currit. Si aūt mediatè cadāt ita quod mediet terminus distributus faciunt illum stare cōfusæ tm̄. ut nullus hō non currit. patet quod ly currens. stat cōfusæ tm̄. quia ilia propositio æqualibet isti quilibet hō currit. vbi ly currens stat confusę tātum. Similiter dicendo non aliquis homo non est animal supponit ly animal, confusę tm̄. ut patet per suam ęquiualentē; Videlicet quilibet homo est animal vbi ly animal stat confusę tm̄. Secunda regula est ista. Omnia signa negatiua non impedita confundunt cōfusę distributiuę mobiliter, tā terminū sequētem mediatè, q̃ immediatè. dummodo fuerit capax suę confusionis. verbi gratia nō homo currit, nullus hō disputat, tam subiectum quā prędicatū stat confusę distributiuę mobiliter. Sed in ista asinus nullus hominis est animal. ly animal non stat distributiuæ, q̄a nō capit

Pag. 2. pri. 1. du. colu. 2. com. 3. 15. pri. 2. du. x. 16. pri. eiusdem.

2. Regula. pa. 5. pri. 4. du bi. co. xi. princ. 4. du corp. 1. 3. com. 49. pri. du. corp. 2 co. 2.

3. regu confusionem à signo propter limitationem factā a
la. De cō. subiecto cuius est pars. Tertia regula est ista. Oīs cō-
vide ī lo. paratiuus gradus & superlatiuus, ita sicut tā, & quā,
ma. fol. differt, aliud, & non idem. & ista uerba, careo, & indi
43. col. geo confundunt distributiuè mobiliter terminū se-
44. vsq; quentem immediate capacem istius confusionis, &
ad f. 44. oī alio impedimento deducto, vt tu es fortior homi
de sup. ne, tu es fortissimus hominum, tu es ita fortis sicut
aut. fo. aliquis homo: tu differs ab homine, tu es aliud ab
47 co. 3. homine, vel non idem homo. ego careo vel indigeo
De ita pecunia. In oībus istis stat distributiuè mobiliter ter
& sicut minus sequens signa nominata. Sed notandū est qđ
f. 42. co. cōparatiuus gradus confundit confusè distributiuè
1. de dif- mobiliter terminum a se rectum ex natura compa-
fert a- rationis. ablatiuum aūt rectum ex natura excessus cō
liud & fundit confusè tm̄. vt ego sum maior te longitudine
nō idem vnius brachij, supponit ly lōgitudine, confusè tm̄.
fo. 31. co. Item nullus horum terminorum confundit distri-
3. & fo. butiuè, nisi terminum a se rectum a parte post, vnde
41. co. 2. dicēdo, homine est fortior equus, vel ab homine dif-
de ly in- fert asinus, nō supponit ly equus, nec ly asinus distri-
digeo. ui butiuè, sed solū determinatè. Quarta regula. Dictio
de 23. exclusiua confundit confusè tm̄ mobiliter terminū
princ. 1. cōem immediate sequentem se, & mediate sequen-
du. cō. 4. tem confusè distributiuè mobiliter. vt tm̄ homo est
4. regula animal, ly homo supponit confusè tm̄ mobiliter, &
soph. 39. ly animal, distributiuè mobiliter. Quinta regula. Di
col. 1. ctio exceptiua confundit suum casuale si est termi-
5. regula nus cōis confusè tantum mobiliter, vt nullum ani-
ī lo. m. f. mal pter hominem currit, omne animal pręter ho-
9. c. i. ī fi. minem currit. ly hominem stat confusè tm̄ mobili-
6. regula ter. Sexta regula. Dictio reduplicatiua suum casuale
In lo. m. confundit confusè tm̄ mobiliter, & prędicatum con
f. 42. col. fusè tantum immobiliter, vt Sor. inquantum homo
7. regula est animal, ly homo stat confusè tm̄ mobiliter, & ly
In lo m. animal immobiliter. quia sub primo contingit disiū
fol. 20. ctim descendere & nō sub secundo. Septima regula.
cp. 4. Termini concernentes actū mentis. vt scire, credere,

dubi-

dubitare.& huiusmodi confundunt confusè tm̄ mobiliter.Exemplum. Ego scio aliquam propositionē, ly propositionem stat confusè tm̄ mobiliter, quia bene sequitur.Ego scio aliquam propositionē,& illę sunt omnes propositiones,ergo scio illam vel illam, & sic de singulis.Octaua regula.Omnia aduerbia numerabilia, ut bis,ter, quater, & huiusmodi confundunt confusè tm̄ mobiliter terminum sequentē se, ut bis comedi panem,ter potasti vinum,supponit ly panē & ly vinum confusè tm̄ mobiliter. Nam sicut illa vice, & illa uice cum interruptione tēporis comedi panem,ita illum vel illum panem. Nona regula. Termini modales nominaliter & aduerbialiter sumpti, in sensu cōposito confundunt confusè tm̄ immobiliter oēs terminos cōes non distributos,vel sequantur vel pcedant, ut necessario homo est animal,& hominem esse animal est necessarium. Decima regula.Ista uerba,incipit, & desinit, confundunt terminum sequentē cōem non distributum confusè tm̄ immobiliter,& ly immediate, ī eis inclusum mobiliter. ut tu incipis vel desinis scire aliquā propositionē,ly propositionem, stat confusè tantum immobiliter,quia non licet descendere. & ly propositionē, in ista immediate ante hoc, sciuisti aliquā propositionē, stat confusè tātum mobiliter.Sed hic clare intelligentur viso tractatu de probationib.terminorū. Vndecima regula.Ista verba,promitto,debeo, obligor, confundunt confusè tm̄ immobiliter, ut promitto tibi denarium.ly denarium stat immobiliter, quia non licet descendere. Duodecima regula ista. Nota conditionis & rationis omnes suos terminos cōes non distributos confundit confusè tm̄ immobiliter, & hoc in ordine ad hypotheticā, ut si homo est,animal est, hō currit,ergo animal currit. Notandum primo, qđ licet nullus terminus distributiuus habeat supra terminum præcedētem, tm̄ bene habet vim supra illum terminus confusiuus confusè tantum non tamen quilibet, sed solum ille qui indifferenter

8. regula.
9. regula.
10. regula. In lo. m. f. 61. col. 1. & f. 63. co. 2.
11. regula.
12. regula In lo. m. f. 236 c. 1.
Notan.

ferenter ante se, & post se determinat compositionẽ verbalẽ, vnde illi termini oĩs, nullus, & huiusmodi, non confundunt aliquem terminum præcedẽtem, quia in qualibet istarũ aliquis homo oẽ animal est. aliquis hõ nullum animal est supponit ly homo determinate. Similiter nec ista uerba, incipit, vel desinit, vel promitto, quia indicendo homo incipit esse, aut denarium promitto, tam ly hõ, quã ly denarium stat determinate. sed dicẽdo, hominẽ esse animal est scitum à me aut hominem esse non est impossibile. vel homo est animal necessario supponunt omnes illi termini confusæ tm̃ licet præcedant, & hoc iõ quia illi termini faciẽtes sensum compositũ vel diuisum ita determinãt compositionẽ ante se, sicut post se. & ita consequẽter dicatur de nota rationis & cõditionis quod confundunt ante se. Secũdò notandum qđ terminus habens solum vim confundendi confusæ tm̃, non impedit distributionem termini licet interdum impediat eius descensum verbi gratia dicẽdo. oĩs hõ est animal. ly hõ stat distributiuæ. & ita stat dicẽdo necessario omnis homo est animal, sed est differentia, quia in prima stat mobiliter, & in secunda immobiliter ꝓꝑ aduentum termini modalis. Dico igitur quod omnes termini habẽtes solam vim confundendi terminũ immobiliter impediunt descensum, & ita immobilitant, sed alij habentes solã vim cõfundendi confusæ tm̃ mobiliter, non impediunt descensum, & ita non immobilitant, vnde sequitur. Scio omnem propositionẽ, & istæ sunt omnes propositiones, ergò scio istã & scio illam, & sic de singulis. Tertiò notandum, quod si duo signa distributiua cadunt super aliquẽ terminũ quorum nõ quodlibet ꝑ se sumptum caderet distributiuæ super eũdẽ terminũ nullũ illorũ impedit reliquum uerbi gratia oĩs homo oẽ animal est, ly animal stat distributiuæ non obstante qđ præcedant duo signa distributiua, quia primum per se sumptum nõ distribueret, ly animal, sed faceret ipsum stare confusæ tm̃. similiter omnis

Vide in lo. m. fo. 10. colu. 4. & fo. 11. co. 3.

homo

hō non animal eſt.& ita dicendo,a ſorte differt omnis hō ſupponit ly homo diſtributiuæ non obſtante quod pręcedāt duo ſigna:quia primum ſumptū ſine ſecundo non diſtribueret. ly homo dicendo a ſorte differt hō quia ly differt,non diſtribuit niſi terminū rectū a parte poſt,vt dictum eſt. Modo conſimili dico in iſta. tu es fortior quam homo quod ly homo, ſtat diſtributiuè nec primum ſignum impedit,quia per ſe ſumptum non diſtribuit aliquem rectū ut declaratū eſt ſupra : ſed dicendo nullus homo nō eſt animal tu differs ab omni homine, vel tu es albior oī albo impeditur diſtributio termini vltimi,qnia præcedunt duo ſigna,quorum quodlibet ſine altero diſtribueret terminum illum quare . *In 3. regula.*

De relatiuorum ſuppoſitione , *Cap.* *VI.*

De ſuppoſitione relatiuorum ſequitur pertractare vbi quędā diuiſiones ſunt præmittēdæ: Prima eſt iſta.Relatiuorum, quædam ſunt relatiua ſubſtantiæ.vt q̃ quæ, quod. Et quædā accidentis . vt aliquis, qualis,tantus,quantus , & ſimilia. Secūda diuiſio eſt iſta. Relatiuorum ſubſtātiæ quædā ſunt identitatis, vt qui,iſte,ille,hic,& his.Et quædā diuerſitatis.vt,alius,alter, reliquus, & huiuſmodi. Tertia diuiſio eſt iſta.Relatiuorū identitatis quædā ſunt reciproca. ut ſui,mêus,tuus,ſuus. Quædā nō reciproca.ut ille, ipſe,&huiuſmodi. Quarta diuiſio eſt iſta . Relatiuorū reciprocorū quædā ſunt poſſeſſiua. vt tuus, ſuus. Et quædā non poſſeſſiua . vt ſe . Quinta diuiſio eſt iſta. Relatiuorum accidentis , quoddā eſt identitatis . ut talis,& tātus quoddā,diuerſitatis,ut aliuſmodi. His diuiſionib. præmiſſis ſit hęc prima regula . Relatiuū diuerſitatis ſubſtātiæ & relatiuū poſſeſſionis nō ſupponūt pro illo pro quo ſuū antecedens . exemplum primi. Duorum contradictoriorū vnum eſt verū reliquū eſt falſum , patet qđ pro alio ſupponit ly vnū & pro alio ly reliquum . Exemplum ſecundi aliquis *Prima diuiſio.* *Secūda.* *Tertia.* *Quarta.* *Quinta.* *Regulæ*

homo

hō currit & suus asinus iacet, supponit antecedens pro homine,& relatiuum pro asino. Secunda regula est ista: Relatiuum identitatis substantiæ non possessiuum,semper supponit pro eo pro quo suū antecedens, in cōparatione tñ ad alterum extremorum. Exemplum de relatiuo identitatis substantiæ nō reciproco, vt aliqs hō currit,& ille disputat.supponit ly ille,non absolute pro aliquo homine, sed pro aliquo homine currēte,ideo non significat secūda pars absolutè q aliqs homo disputat, sed quod aliqs hō currens disputat.Similiter huius copulatiuæ aliquis hō est latro,& tu es ille,non significat secūda pars p̄cisè,q tu es aliqs homo, qa tunc illa copulatiua esset vera,sed quod tu es aliquis homo, qui est latro. Ex quo sequitur quod hæc est falsa. aliquis homo est animal,& asinus est illud, qa secunda pars significat assertiuè quod asinus est animal quod est aliqs homo, & per idē hæc est falsa. aliquis hō est Sor.& Pla. est ille,sed hæc est vera aliqs homo est,Sortes, & Pla. nō est ille,quia Pla.est vera,aliquis homo est,qui Sortes non est.ēt ista est vera,aliquis homo non est Sor. & Pla.non est ille,quia Plato, Cicero nō est, & Cicero est aliquis homo qui non estSor.Itē cōceditur qd aliquis hō non est Sor.& Pla.est ille,quia Pla. est aliquis homo,qui nō est Sor. quoniam Pla.est ipsemet qui non estSor.Exēplum de relatiuo identitatis substantię reciproco. ut oīs homo videt se, supponit ly se,pro homine non absolutè sic intelligendo,oīs homo videt omnem hominem, sed referendo singula singulis. vt iste hō uidet se, & ille hō uidet se, & sic de singulis.Similiter dicatur de illa,oīs hō habens filium diligit illum.Tertia regula est ista.Relatiuum idētitatis accidentis semper supponit pro simili,vel ęquali illi,pro quo supponit suum antecedens,verbi gratiaSor.est albus,& talis est Plato,velSor.est albus qualis est Plato,supponit relatiuum non proSor.sed pro simili Sor. Similiter ī illa Sor. est bicubitus & tātus est Plato.Supponit relatiuū pro ęquali Sor.Quar

Quē termini referre relatiuū. vi.pa.41. pri.1.dubi.cō. 1. & p materia de relatiuis vide ī lo. m. a. fol. 26. vsqz ad f. 31.

Vide pa. soph. 17. 80.

ta regula est ista. Relatiuũ diuersitatis accidẽtis semper supponit pro dissimili illi pro quo supponit suũ antecedẽs. vt cignus est albus, & aliusmodi est coru⁹. Ex quibus duabus regulis sequitur quinta, videlicet quod relatiua accidentium tam identitatis quam diuersitatis, supponunt pro alio suppõsito sui antecedentis. patet regula ex exemplis.

De modo supponendi relatiuorum. *Cap. VII.*

Ex quo patuit pro quib. relatiua supponunt, restat ostendere eorundem modos supponendi. Sit ergo hęc prima regula. Relatiuũ diuersitatis substãtiæ nõ semper supponit eodem modo sicut suum antecedens, sed secundũ exigentiã sui signi uel situs. Vnde aliqñ supponit eodem modo, vt vnus homo currit, & alius disputat. Oĩs propositio vera est necessaria, & oĩs alia est impossibilis. In prima antecedens, & relatiuum supponunt determinate; in secũda confusè distributiuè. Aliqñ antecedẽs supponit magis confusè quam suum relatiuum. vt oĩs conditionalis vera, est necessaria, & alia est impossibilis. supponit antecedens distributiuè, relatiuum determinate. aliqñ econuerso, relatiuum diuersitatis substantię supponit confusius quam suum antecedens. vt aliquis hõ est niger & nullus alius est albus, antecedens supponit determinate, relatiuum distributiuè. Similiter aliquis homo legit, & tm̃ alius disputat. relatiuũ supponit confusè tm̃, antecedens determinate. Secũda regula est ista. Omne relatiuũ identitatis substãtię ĩ eadẽ cathegorica sui antecedentis semꝑ supponit eodẽ modo sicut suũ antecedẽs, probatur inductiue, vt oĩs hõ qui currit mouetur, relatiuũ supponit cõfusè distributiuè. & in ista, oĩs hõ est aĩal ꝙ est rõnale, supponit confusè tantum & in ista, hõ qui disputat legit, supponit determinat, & in ista, Sor. qui currit nõ sedet, supponit relatiuum discrete. Idẽ est iudicium de reciprocis tam possessiuis ꝙ non possessiuis

Prima regu. pa. 24. prin. 3. du. to.
Pag. 43. 1. du. co. 1. 8. pri. 3. du. co. 1.
2. regu. Vide pa. f. 17. to. 21. prin. 2. du. co. 1. cõ. 4. 43. eiusdem co.

fessiuis.vt omnis hō videt se.ly se, stat confusè distri butiuè. Et in ista,aliquis homo diligit filiū suum.ly suum,stat determinate & in ista.patet sor.vocauit il lū.ly illum,stat discrete. Ex ista regula sequitur istā

Cōclusiones. cōclusio, quod aliqua est propositio vniuersalis affir matiua habens præcisæ vnū signū cuius prędicatum stat confusè distributiuè, vt quilibet hō est ipsemet. Secunda cōclusio est ista.Signum vniuersale affirma tiuum ita habet vim distribuendi a parte pdicati sicut a parte subiecti.Tertia cōclusio.Aliqui duo sunt termini cōes sequentes signum vniuersale affirmatiuum non impeditum per aliud signum,quorū remotiorē distribuit & non propinquiorem : patet,vt ois homo est videns se. vbi ly se, stat confusæ distri butiuæ.& ly videns,confusæ tm̄. Et si contra istas cō clusiones adducantur regulæ quinti capituli huius tractatus,s.pro maiori euidentia. Dicāt quod illæ re gulæ intelligantur extra materiā relatiuorum. Contra istam regulam arguitur. Qm̄ dato quod ly se, distribuatur in dicta propositione,sequitur istam cōse quentiam fore bonā.Omnis hō videt se. ergo omnis

Solutio. homo videt omnē hominem,Dr̄ quod stat distributiuæ non absolutè,sed referendo singula singulis,videlicet iste hō videt se. & ille homo videt se & sic de singulis. Ex quo infero istam consequentiam nō valere, tm̄ sort. videt se, ergo omne uidens se est sort. quia ly se, in prima supponit discrete, & in secunda distributiuæ, sed bene sequitur. ergo omne videns

Tertia regula uide pa. soph. 28. ta. sor.est sor. Tertia regula est ista omne relatiuū identitatis substantię hypotheticæ relatum ad suum antecedens supponens confusæ tm̄, non supponit eodē modo, sed determinate habendo respectum ad totā compositionē sui antecedentis, vt oīs hō est animal & istud est rationale, relatiuū stat determinate.& iō secūda pars est falsa,& significat assertiuæ,quod ani mal quod est omnis hō est rationale. quod est falsū. quia nullum est animal quod est omnis homo.Similiter ista est falsa. Ego indigeo oculo ad videndum,

&

& illo indigeo quia nullo oculo indigeo ad vidēdū. Vbi est aduertendum quod ly indigeo, cum suo gerundio, confundit confusæ tm̄. & sine illo confundit confusæ distributiuæ. Quarta regula est ista. Omne relatiuum identitatis substantiæ hypotheticę relatū ad suum antecedens supponens discretæ determinatæ: vel distributiuæ, supponit eodē modo sicut suū antecedens habendo respectū ad totam compositionē sui antecedētis vel ad alterū extremorum iō cōceditur quælibet istarum, aliquis hō est, & tu es ille, aliquis homo est, tu non es ille. secunda non significat quod tu non es aliquis homo qui est. sed quod tu aliquis homo qui est non es, & hoc est verū. Vnde non semper est licitum loco relatiui ponere suum antecedens nisi seruetur eadē suppositio. Item sequitur q̄d ista est falsa aliquis homo est, & quilibet hō est ille. q̄a ex quo ly ille, stat determinate secunda pars significat quod aliquis homo est quilibet homo, sed cōceditur quod quilibet homo est animal. & idem est risibilis: quia relatiuum distributiuū non refert in cōparatione ad totá compositionē sed solum ad alterū extremorum, non distributū vero bene refert antecedens habendo respectum ad totá positionem. Ex ista regula sequitur primo ista cōclusio, quod aliqua est vniuersalis affirmatiua habens solum vnum signum cuius p̄dicatum est terminus cōis, & non stat confusæ tantum sed determinate patet de p̄dicato secundæ partis huius copulatiuæ, aliquis homo est, & quilibet homo est ille. Secunda conclusio. Signū vniuersale affirmatiuū non impeditum per aliud signū nō confundit confusæ tm̄ terminum communem mediate sequentē in eadē cathegorica. Nec hoc est incōueniens. quia hoc non est ratione signi. sed relatiui non potentis recipere confusionem illam p̄p dependentiam quam habet ad suum antecedens. & ita nulla istarum cōclusionū, aut præcedentium est contra regulas quinti capituli. quia aut impeditur signum, aut terminus non est capax cōfusionis. Quinta regu-

Quarta regula *Cōclusiones.*

la est ista. Relatiuũ accidentis siue identitatis, siue diuersitatis, nõ semper supponit eodẽ modo sicut suũ antecedens, sed secundum exigentiã sui signi, vel situs. vnde aliqñ supponit eodem modo, vt aliquis homo est albus, & talis est equus. oĩs homo albus legit, & nullus talis disputat. Aliquando supponit antecedens magis confusè, vt omne album currit, & tale disputat. aliqñ econuerso relatiuum supponit confusius, vt aliquis homo est albus, & nullus coruus est talis. aliquis homo est niger, & quilibet æthiops est talis, in qualibet istarum supponit antecedẽs determinate, & relatiuum in vna distributiuè, & in alia confusè, tm̃. idem est iudicium de relatiuo diuersitatis accidẽtis, supponit .n. interdum confusius quã suum antecedens. vt aliquis hõ est niger, & non huiusmodi, est coruus. Sexta & vlti. regula generalis est ista.

Sexta regula. Omne relatiuum supponit eodẽ modo sicut suũ antecedens, intelligẽdo de modo supponẽdi vniuersali, ita qđ si antecedẽs supponit materialiter, & relatiuum similiter; si ꝑsonaliter & relatiuũ similiter: verbi gratia, hõ est species, & istud est nomen, tam relatiuum quam antecedens supponit materialiter. sed dicẽdo, hõ est aĩal, & ille est risibilis, tã relatiuũ, q̃ antecedẽs supponit ꝑsonaliter. Regulæ ergo suꝑiores de mõ supponẽdi relatiuorũ debẽt intelligi quo ad modos supponẽdi spãles pertinentes ad suppositionẽ discretã, determinatã, confusam tm̃, aut distributiuã. & hæc pro materia relatiuorũ dicta sufficiant.

Quid sit ampliatio. De ampliationibuss Cap VIII.

IAM de suppositione quæ fit respectu diuersorũ tꝑorum, nunc ampliationem & appellationẽ expedit pertractare. vndẽ ampliatio est acceptio termini tꝑaliter sumpti vltra consignificationẽ verbi principalis vel participij eiusdem. Pro cuius diffinitionis declaratione prima regula sit hæc. Omnis terminus supponẽs respectu verbi de ꝑterito, vel participij sui a parte ante, ampliat ad supponendum pro eo quod est uel fuit, verbi gratia album fuit nigrũ, nõ suppo-

Prima reg. pag. 2 pri. 2. sophi. to. 3. pri. e. iusdẽ. to. 4. to.

nit

nit ly album,pro eo,qđ fuit album præcisè, vt solum pro eo,qđ est albũ,sed disiunctim pro eo,qđ est albũ, vel fuit albũ.Ex quo sequitur veritas istarũ propositio nũ.Prima virgo fuit prægnãs, patet,quia quæ est aut fuit virgo,fuit prægnans.Secũda propositio,puer fuit senex,nõ quidem qñ fuit puer,sed postquã fuit puer. Tertia propositio,albũ fuit qñ nullam habuit albedinẽ,patet,quia id quod est vel fuit album, fuit qñ nullã habuit albedinẽ dato quod nũc aliquid sit albũ,qđ continue ante hoc fuit nigrum. Consimiliter est dicẽdũ si fuerit participiũ prædicatũ respectu huius verbi est,vt aliquis hõ est mortuus.patet,quia ly,homo,supponit pro homine,qui est vel fuit, & significat illa ꝓpositio, quod aliquis homo,qui est vel fuit, est mortuus.Et cõceditur,vt prius,quod virgo est corrupta: quia ista,quæ est,vel fuit virgo est corrupta. Secunda regula est ista. Omnis terminus supponit a parte ante respectu verbi de futuro,vel sui participij supponit pro eo,quod est,vel erit,verbi gratia,homo generabitur supponit subiectũ pro homine, qui est, vel q̃ erit, ideo significat ista propositio,quod qui est,vel qui erit homo generabitur. Ex ista regula sequitur veritas istarũ propositionũ.Prima,senex erit puer,patet,quia qui est,vel qui erit senex, erit puer.Secunda,corrupta erit virgo,quia q̃ est,vel quæ erit corrupta,erit virgo. Tertia propositio.Decapitatus cantabit, quia qui est, vel qui erit decapitatus cantabit. Idem est iudicium de suppositione respectu sui participij, vt homo est generãdus, significat.n.ista propositio, quod qui est, vel q̃ erit homo est,generãdus. Tertia regula est ista. Oĩs terminuns supponẽs a parte ante, vel a parte post respectu huius verbi,cõtingit,vel sui participij,supponit pro eo,quod est,vel contingit esse, vt album contingit esse nigrum,denotatur,quod id qđ est,vel contingit esse albũ,contingit esse nigrũ, & ita dicatur de ista,sedentem contingens est currere. Quarta regula est ista. Omnis terminus supponẽs a parte ante, vel a

Secunda regula.

Tertia regula.

Quarta regula.

parte post respectu huius uerbi, potest, vel sui participij, aut termini uerbalis desinentis in bilis, vel in bile, supponit pro eo quod est, vel põt esse, vt albũ potest esse nigrum, denotatur, quod illud quod est, uel potest esse albũ, potest esse nigrũ. Ex ista regula sequũtur aliquæ propositiones. Prima. Creans põt esse Deus, dato quod Deus nõ crearet, quia quod est, vel põt esse creãs, potest esse Deus. Secunda propositio. Calidissimũ potest esse calidius quia quod est, uel potest esse calidissimũ, potest esse calidius. Tertia propositio. Infimũ potest esse inferius quia quod est, vel potest esse infimũ potest esse inferius. Idem est iudicium de participijs, in termino uerbali. ideo conceditur quod genitũ est generabile, & coruptũ est corruptibile. prima significat quod illud quod est, uel potest esse genitũ est generabile, secunda significat, quod illud quod est, uel potest esse corruptũ, est corruptibile. Quinta regula est

5. regula. ista. Omnis terminus supponens à parte ante, vel à parte post respectu horũ uerborũ, incipit, uel desinit, aut suorũ participiorũ. supponit pro eo quod est, aut incipit, uel desinit esse. ut albũ incipit, uel desinit esse, denotatur, quod illud quod est aut incipit, uel desinit esse album, incipit, uel desinit esse. & ita de participio

6. regula. dicatur. Sexta regula est ista. Omnis terminus supponens a parte ante uel à parte post, respectu uerbi, uel participij habẽtis naturã trãseũdi indifferẽter ad possibile, & imaginabile, supponit indifferenter pro eo q̃d est, uel põt esse imaginabile, sicut sunt ista uerba, cognosco, intelligo, & huiusmodi. Cũ ergo dr̃ rosã intelligo, aut cognosco. denotatur quod rosã quę est, uel q̃ põt esse, uel est imaginabilis, ego intelligo, uel cognosco. Vnde ita intelligitur, uel cognoscitur illud quod nõ põt esse sicut illud quod põt esse. Intelligo nãque chimerã, uel mõtẽ aureũ quorũ nullũ põt esse. & intelligitur hęc regula de termino recto à parte post à uerbo actiuo, uel de recto a parte ante à uerbo passiuo, siue præponatur, uel postponatur. Ex prædictis regulis

Corollarium. sequitur

sequitur primo, quod à tertio adiacente ad secundū, adiacens cū prędicato participio ampliatiuo, nō ualet argumētū, unde non sequitur, Adā est mortuus, ergo Adā est, Antichristus est futurus, ergo antichristus est. Secūdo sequitur quod ista nō est bona cōuersio, Antichristus est futurus, ergo aliquod futurū est Antichristus. quia in antecedente supponit ly antichristus, ampliatiuè & in consequēte nō, iō deberet sic cōuerti, aliquid futurū est, uel erit antichristus. Tertio sequitur: quod iste syllogismus non ualet. Omne futurū est, Antichristus est futurus, ergo antichristus est. quia in cōclusione non supponit ly antichristus, ampliatiuè, ut in minori. propterea minor debeat esse talis. antichristus est aliquod futurū, ubi ly futurum tenetur nominaliter, sicut in maiori, & nō particulariter, quare &c. *Vide pa. 2. pri. 3. sophi. com. 4.*

De appellationibus. Cap. IX.

APPELLATIO est acceptio termini in propositione habentis respectū ad naturam uerbi, uel participij eiusdem, ut aliquis homo est, ly homo supponit pro homine, & nō pro quolibet homine indifferēter, sed solū pro homine qui est. Vt ergo clarius intelligatur, hęc difinitio, notandum, quod appellatio sic diuiditur. quoniā aliqua uocatur appellatio tēporis, aliqua ampliatiōis, & tertia, formę. Appellatio tēporis est acceptio termini in propositione pro aliquo uel pro aliquibus secundū solā consignificationē verbi, uel participij eiusdē, ut albū fuit nigrū. licet ly album, supponat pro eo quod est uel fuit albū, tamē ly nigrum, nō supponit nisi pro eo quod fuit nigrū, & uerbū eiusdē cōsignificat solūmodo præteritiuè. ideo ly nigrū, appellat solum tempus præteritum. Prima regula. Omnis terminus supponens respectu uerbi de præsenti ampliatiui, nec distracti per participium ampliatiuum, appellat tempus præsens. ut homo est animal, vel Sort. currit. quilibet illorum terminorum tam à parte subiecti quam à parte prædicati, supponit solūmodo pro eo, quod est. Secunda regula est ista. Omnis *Quid sit appella. Diuisio eius. Appella. tēporis.*

nis terminus ſequens uerbum ampliatiuum præteriti temporis, uel futuri appellat tempus præteritum, aut futurum, vt hoc fuit album, uel hoc erit nigrum, ſupponit ly album, in prima propoſitione pręcisè pro eo quod fuit album, & in ſecũda pręcisè pro eo quod erit nigrum. Appellatio ampliationis eſt acceptio termini ampliatiuè ſumpti limitati per terminum ampliatiuum præcedẽtem, ut hoc poteſt eſſe album, ſupponit ly album, ampliatiuè a parte poſt, ſicut a parte ante. ſed a parte ante non appellat, a parte vero poſt appellaret, ſup. ampliationem.

Prima regula eſt iſta. Omnis terminus ſequens aliquod iſtorum verborum, incipit, uel deſinit, uel aliquod ſuorum participiorum appellat ampliationem. uerbi gratia. Sor. incipit eſſe albus ſupponit ly album, pro eo quod eſt uel incipit eſſe album, ſed poſitum a parte ante non appellat, a parte uero poſt appellat propter limitationem termini ampliatiui præcedentis. Secũda regula. Omnis terminus ſequens aliquod iſtorum uerborum poteſt cõtingit, aut aliquod ſuorum participiorum appellat ampliationẽ ipſorum, vt hoc poteſt, uel contingit eſſe album, ampliatur ly album, ita a parte poſt ſicut a parte ante, & a parte poſt appellat ampliationem iſtorum uerborum propter limitationem ipſorum, quam non appellat a parte ante, ex quo non limitatur. Appellatio formę eſt acceptio termini in propoſitione limitati per terminum præcedẽtem concernentem actũ mentis ut intelligo hominẽ, ly hominem appellat ſuam formam, quia ſignificat ſuum ſignificatum ſub ratione eiuſdem propter limitationem factem a termino concernente actum mentis, ideo per illam denotatur, quod ego intelligo aliquid ſub ratione qua homo. Ex prædicta diffinitione ſequitur ueritas trium concluſionum.

Appel. ampli.

Concluſiones.

Prima concluſio eſt iſta, patrem meum cognoſco, & tamen non cognoſco patrem meum. probatur, & pono quod Sort. ſit pater meus quem bene cognoſcã,

neſciam

nesciam tamen an sit pater meus, uel non. immo pono quod non considerem de patre meo, utrum talem habeam uel non. Isto posito patrem meum cognosco, quia illud quod est pater meus, cognosco, non tamen cognosco patrem meum, quia non cognosco aliquid sub ratione qua pater meus. Secunda conclusio Sortē uolo uidere: & tamen nolo uidere Sort. probatur, pono quod Sort. sit inimicus meus, ita quod nollem uidere ipsum, & Pla. sit amicus meus similis Sor. existenti coram me, quem credam esse Pla. isto posito, Sortē uolo uidere, quia hunc qui est Sort. uolo uidere, ex eo, qđ puto ipsum esse Pla. & tamen nolo uidere Sor. quia nolo uidere aliquid sub ratione qua est Sor. Tertia cōclusio. Propositionem hypotheticam scis & tamen nescis aliquam propositionem hypotheticam, probatur, & pono quod credas firmiter nullam esse propositionem hypotheticam, sit tamē aliqua hypothetica, quā credas esse cathegoricam sciendo, & considerando de significato eius. Isto posito, aliquam propositionem hypotheticam scis, quia illud quod est propositio hypothetica scis, & tamen non scis aliquam propositionem hypotheticam, quia non scis aliquid sub ratione qua est propositio hypothetica Et consequenter conceditur, quod propositionem affirmatiuam credo, & tamen non credo propositionem affirmatiuam, & ita de infinitis, quarum quælibet ex prioribus potest uerificari.

Et sic est finis Secundi Tractatus, qui suppositionum intitulatur.

Incipit Tractatus consequentiarum, qui est in ordine tertius. Cap. Primum.

Pro isto c. vide in lo. ma. a. f. 1. 39. vsque ad fol. 142. CONSEQVENTIA est illatio cõsequẽtis ex antecedẽte, ut homo currit, ergo aĩal currit. antecedẽs uoco propositionẽ prçcedẽtẽ notam rõnis, vt homo currit. consequens uero illã quç sequitur, ut animal currit. & notã rõnis noĩe, ly ergo, & ly igitur. Pro huius diffinitionis declaratione fit hæc prima diuisio, cõsequentiarum alia bona, alia mala,

1. diuisio. Cõsequentia bona est illa cuius oppositũ cõsequẽtis repugnat antecedenti. vt tu es homo, ergo tu es animal, nã hæc duo repugnant, tu es homo, & tu non es animal. ideo ista cõsequentia fuit bona. Cõsequentia mala est illa cuius contradictoriũ cõsequentis stat cũ antecedẽte, ut tu es homo, ergo tu sedes. nã hæc bene stant simul, tu es homo & tu nõ sedes, ideo illa consequentia, non ualuit. Secunda diuisio est ista, cõsequẽtiarũ bonarũ alia formalis, alia materialis. cõsequentia bona & formalis est illa cuius cõtradictoriũ consequentis formaliter repugnat antece-

2. diuisio. Vide in 8. tra. huius in prin. denti, ut tu curris, ergo tu moueris. Voco illa formaliter repugnare, quç non sunt imaginabilia stare simul absq; cõtradictione, ut tu curris, & tu nõ moueris. Consequentia bona, & materialis est illa cuius cõtradictorumi cõsequẽtis materialiter repugnat antecedẽti, ut Deus nõ est, ergo nullus homo est. Illa dicuntur materialiter repugnare, quæ non possunt stare simul, sunt tñ imaginabilia stare simul absq; contradictione. ut Deus nõ est, & aliquis homo est, licet ista nõ possint simul stare ꝑp impossibilitatem illius, Deus non est. tñ sunt imaginabilia stare simul, absque aliqua contradictione. quia quod Deus non sit & aliquis homo sit, nõ ur̃ implicatio cõtradictionis. Iuxta ista diffinitionem ponunt duç regulç. Prima, ex impossibili sequit̃ quodlibet. Secunda, necessarium sequit̃ ad quodlibet. & intelligunt̃ istæ duæ regulæ, quod illa consequentia est bona & materialir in qua antecedens est impossibile uel consequẽs necessarium. subductis alijs modis quibus

bus cõſequẽtia foret bona & formalis. Tertia diui ſio *3.diuiſio.*
eſt iſta.Cõſequẽtiarũ bonarũ q̃dã eſt bona de forma, q̃ dã eſt bona de materia. cõſequẽtia bona de forma,eſt illa cuius quælibet cõſimilis in forma eſt bona, ut albedo vr̃. ergo color vr̃. Illę cõſequẽtiæ ſunt ſimilis formæ quæ habent cõſimilẽ modũ arguẽdi conſequẽtiæ formalis,de quib.modis dicetur poſtea,& cũ hoc antecedentia & conſequentia ſint ſimilia in forma.Notandũ quod illæ cathægoricæ ſnnt ſimiles formæ quæ ſic ſe habent, quod ſi una aſt affirmatiua de ſecũdo adiacẽte uel de tertio,& alia ſimiliter; & ſi una eſt particularis indefinita,vel ſingularis,& alia ſimiliter.Itẽ ſi vna eſt excluſiua, exceptiua,reduplicatiua, uel mo dalis in sẽſu cõpoſito uel diuiſo , & alia ſimiliter.Itẽ ſi una eſt de termino ſimplici,uel cõpoſito.copulato diſiunctō, vel cõditionato,& alia ſimiliter.Et iõ iſtę nõ ſunt ſimiles in forma, homo uel aſinus currit, & homo currit, quia una eſt de termino ſimplici,alia de cõpoſito. Similiter iſtæ nõ ſunt ſimiles in forma quilibet homo currit & aliquis aſinus mouet̃: quia una eſt uniuerſalis,alia particularis. ſed ſunt iſtæ ſimiles in forma,homo eſt aſinus, & homo eſt animal, nõ obſtãte q̃d una ſit neceſſaria alia impoſſibilis.quia habẽt oẽs cõditiones aſſignatas.Ex quo ſequit̃ quod iſtæ cõſequẽtiæ sũt ſimiles in forma,homo currit, ergo animal currit. albedo vr̃,ergo color ur̃. quia habent cõſimilẽ modũ arguendi cõſequentię formalis: utrobiq;.n.arguit̃ ab inferiori ad ſuũ ſuperius affirmatiuè.Conſequentia bona de materia eſt illa q̃ eſt bona,& nõ q̃libet ſibi cõſimilis in forma eſt bona,ut tu non es hõ,ergo tu nõ es animal. iſta cõſequẽtia eſt bona , quia contradictoriũ conſequẽtis repugnat antecedẽti . Ex prædictis ſequit̃ quod aliqua eſt cõſequentia bona & formalis quę nõ eſt bona de forma,ſicut prędicta,& quęlibet iſtarũ,tm̃ pater eſt,ergo nõ tm̃ pater eſt.tu ſcis te eſſe lapidẽ, ergo tu nõ ſcis te eſſe lapidẽ,& ſic de alijs.tu credis p̃ciſè quod aliquis homo decipit̃,ergo aliquis hõ decipitur,

D regulis generalibus consequentiæ formalis. Cap. II.

Pro reg. huius c. vide pa. 20. pri. 1. du. & in lo. ma. fol. 242. vsque ad fo. 47. et in 8. tra. huius c. 1. ibi si alicuius, &c. FORMALIS consequentiæ quædã sunt regulę vniuersales ponendæ ipsius insinuantes notitiam, quarũ prima est ista. Si alicuius consequentiæ ex contradictorio consequentis sequitur contradictorium antecedentis, ista consequentia est bona, vt ista, homo currit, ergo animal currit, quia bene sequitur nullũ animal currit, ergo nullus homo currit, vel nihil qđ est, homo currit. Ex ista regula sequitur alia, videlicet si alicuius consequentiæ contradictoriũ cõsequentis nõ est illatiuum contradictorij antecedentis, illa cõsequẽtia non valet, vnde non sequitur, tu loqueris, ergo tu disputas, quia non sequitur, tu non disputas, ergo tu non loqueris. Secunda regula est ista. Si alicuius consequentię antecedens est verum, & consequẽs similiter: qa ex falsis verum ex veris nil nisi verum, vt dicit *Cap. 2.* Arist. 2. Priorum. Ex ista sequuntur regulæ. Prima. Si alicuius consequentiæ bonæ consequens est falsum, & antecedens similiter. Secũda, si alicuius consequentiæ antecedens est verũ, & consequens falsum, ista consequentia non valet. Ideo nõ sequitur, chimera q̃ currit non mouetur, ergo chimera currit, quia antecedẽs est verum, consequens falsum. *Tertia regula.* Tertia regula est ista. Si alicuius consequẽtiæ bonæ antecedens est necessariũ, & consequẽs similiter est necessarium: ex qua sequit͛ quod si antecedens est necessarium, & consequens cõtingens, quod ista consequentia non valet, vt omnis hõ est animal, ergo tu es animal. *Quarta regula.* Quarta regula est ista. Si alicuius consequẽtiæ bonæ antecedens est possibile, cõsequẽs similiter est possibile: ex qua sequitur, *Pau 18. princi. 3. du. co. 4.* quod si antecedens est possibile, & consequens impossibile, qđ illa cõsequentia non valet, vnde non sequitur, omne currens est homo, ego hoc currens est homo, demonstrando asinum, quia antecedens est possibile, cõsequens impossibile. *Quinta regula.* Quinta regula est ista. Si aliqua est consequẽtia bona, & aliquid sequitur ad consequens, illud idem sequitur ad antecedens. vnde

bene

bene seq̄t hō currit, ergo animal currit, ad qđ seq̄t, ergo corpus currit, iō bene seq̄t ad antecedēs, hō currit, ergo corpus currit. Ex ista regula sequuntur duę regulæ. Prima, quicquid antecedit ad añs, antecedit ad cōsequens, vnde quia hæc cōsequentia est bona, hō currit, ergo aīal currit, & hęc, tu curris, antecedit ad istam hō currit, iō antecedit ad istam, aīal currit. Secunda regula, a primo antecedente ad vltimum consequēs, qñ oēs consequentiæ intermedię sunt bonæ, & formales, & non variatę, tunc cōsequentia est bona, & formalis, verbi gratia, hō est, ergo animal est, animal est, ergo corpus est, corpus est, ergo substātia est. & sic a primo ad vltimum sequitur formaliter, hō est, ergo substantia est. Consequentiæ intermedię nō sunt variatæ qñ consequens primæ consequentiæ est antecedens posterioris consequentiæ, sicut in exemplo. Nullum tēpus est, ergo dies non est, dies non est, & aliqua hora est ergo nox est, nox est, ergo aliquod tempus est, & tamen non sequitur, a primo ad vltimum, nullum tēpus est, ergo aliquod tempus est, propter variationem factā, quia primæ consequētiæ fuit consequens, dies nō est, & nō fuit antecedens secūdæ: sed illa copulatiua dies nō est, & aliqua hora est. Sexta regula est ista, si aliqua est consequentia bona, & aliquid stat cum antecedente, illud idem stat cum consequente, verbi gratia sequitur omnis homo currit, ergo homo currit, & cum antecedente stat, quod aliquod animal currat, & qđ nullus asinus moueatur, & sic de alijs, ideo quęlibet istarū stat cum consequēte. Ex ista regula sequitur alia, videlicet quicquid repugnat consequenti, repugnat antecedenti, patet ista regula, discurrendo per omnia. Septima regula. Si aliqua est consequentia bona scita à te esse bona, & antecedens est concedendū a te, & consequens eiusdem est concedēdum a te, ex qua sequuntur duæ aliæ. Prima. Si consequens est a te negandum, & antecedens similiter. Secunda. Si antecedens est concedendū a te, & consequēs negandum, ista consequentia

Notan.

Sexta regula.

Septima regula.

tia

tia non valet, verbi gratia oīs hō eſt, ergo antichriſtus eſt. Octaua regula. Si aliqua eſt conſequentia bona ſcita a te eſſe bona, & antecedēs eſt ſcitum a te, cōſequēs eiuſdem eſt ſcitum a te, vt tu es homo, ergo tu es animal, & notanter dicitur, ſcita a te eſſe bona; quia iſta conſequentia eſt bona, brunellus eſt aſinus, ergo brunellus eſt rudibilis, & antecedens eſt ſcitum ab aliquo, a quo tñ non eſt ſcitum conſequens, quia fortè licet ſcit conſequentiam illam eſſe bonam, quare &c.

8. *regula.*

De regulis conſequen. for. penes ſuperius, atque inferius. Cap. III.

1. *regula. Vide de his in lo. ma.a. fol. 149. vſque ad fol. 158. 19. prin. pri. dub. et ī tra. 8. huius c. 2.*

NVNC ſequuntur particulares regulæ cōſequentiæ formalis penes ſuperius, & inferius materiam concernētes. Quarum prima eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius affirmatiuè, ſine diſtributione, & ſine ſigno confuſionis impediente, eſt bona conſequentia, ut homo currit, ergo animal currit. Secunda regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius diſtributiuè, vel confuſè tantum immobiliter non valet conſequentia, quia non ſequitur, omnis homo currit, ergo omne animal currit, nec ſequitur, nullus homo currit, ergo nullum animal currit. Et notanter dicitur, confuſè tantum immobiliter, quia nō ſequitur, ſi homo eſt aſinus, homo eſt rudibilis, ergo ſi homo eſt animal, homo eſt rudibilis. Sed arguendo confuſè tantum mobiliter, eſt bonū argm̄, uerbi gratia omnis homo eſt animal, ergo omnis homo eſt ſubſtantia. Tertia regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius negatione præpoſita, & cū debito medio, eſt bonum argm̄, verbi gratia tu non curris, & tu es homo, ergo homo non currit. Et notanter dr̄, cum debito medio, quia ſine iſto non valet argm̄, vnde non conſequitur, tu non es animal, ergo homo non eſt animal, quia antecedēs eſt poſſibile, conſequēs impoſſibile. Quarta regula eſt iſta. A ſuperiori ad ſuū inferius affirmatiuè, & ſine diſtributione non valet ar-

3. *regula.*

4. *regula.*

gumen-

gumentum,quia nō sequitur, animal currit, ergo homo currit. Quinta regula est ista A superiori ad suum inferius affirmatiuè distributiuè non valet argm̄, nisi cum debito medio, quia non sequitur, omne animal currit,ergo omnis homo currit.Tu differs ab asino,ergo tu differs a brunello. sed cum debito medio est bonum argm̄, ut tu differs ab asino, brunellus est asinus, ergo tu differs a brunello.Sexta regula est ista. A superiori ad suum inferius negatione præposita est bonū argm̄,vnde bene sequitur,nullum animal currit, ergo nullus homo currit.& intelligitur ista regula de negatione distribuente superius, quia si non distribueret, non ualeret argm̄ : vnde nō sequitur, non nullum animal currit,ergo nonnullus homo currit: nec sequitur non omne animal currit,ergo nō oīs homo currit, patet.n.quod cuiuslibet istarum contradictorium consequens, stat cum antecedente, quare &c.

5. regula.

6. regula.

De regulis penes propositiones quantas. Cap. IIII.

REGVLAS aliquas tangentes quantitatem propositionem seriatim propono. Quarum prima est ista. Ab vniuersali ad suam particularem,vel indefinitam, quæ vocatur sibi subalterna, est bonum argumētum, verbi gratia,omne animal currit, ergo aliquod aīal currit,nullum animal currit, ergo animal non currit. Secunda regula est ista. A particulari,vel indefinita ad suam vniuersalem nō valet argm̄, nisi fortè gratia materiæ,vnde non sequitur,aliquis homo currit,ergo q̄libet homo currit, nec sequitur, animal non currit,ergo nullum aīal currit, sed aliquando tenet gratia materiæ,aut quia consequens est necessariū vel impossibile,aut quia contradictoriū consequentis repugnat antecedenti, vnde bene sequitur,aliquis homo est, ergo omnis homo est,aliquis homo non est,ergo nullus homo est.Tertia regula est ista. Ab vniuersali affirmatiua ad omnes singulares tam collectiuè quam diuisiuè

Pro hoc vide Pau. 10. prin. 4. du. & in 8. tra. huius c. 3. 19. prin. 8. du. 10. Pa. in lo. m. f. 111. co. 1. & f. l. 112. c. l. 1-3. prin. 3o dub.

siuè sumptas, cum debito medio, est bonum argm̄, & ecōuerso collectiuè, verbi gratia collectiuè oē aīal currit,& hæc sunt oĩa animalia, ergo hoc aīmal currit, & hoc aīal currit, & sic de singulis.Exemplū diuisiuè, oē aīal currit, & hoc est aīal, ergo hoc aīal currit. Similiter sequitur econuerso hoc aīal currit, & hoc aīal currit,& sic de singulis,& hæc sunt oīa aīalia, ergo oē animal currit.Et notanter dr̄,cum debito medio,quia sine illo non valeret argm̄,nisi gratia materiæ,vnde nō sequitur, omnis homo est animal, ergo iste homo est animal,& iste homo est animal,& sic de singulis, quia antecedens est necessarium, & consequens contingēs, quia est vna copulatiua, cuius quælibet pars est cōtingens & nulla alteri repugnat,tn̄ sequitur aliqñ gratia materiæ,vt omnis homo est asinus,ergo iste homo est asinus,& omnis sol lucet,ergo iste sol lucet,quia in prima antecedens est impossibile,& in secunda consequens est necessarium. Quarta regula est ista. Ab vniuersali negatiua, ad quamlibet suam singularem, est bona consequentia, siue arguatur cum debito medio siue non,sed econuerso non tenet,nisi cum debito medio,verbi gratia,nullus homo currit, ergo iste homo non currit, & iste homo non currit, & sic de singulis, sed econuerso non sequitur,nec iste homo currit, nec ille homo currit, & sic de singulis, ergo nullus homo currit, quia post mille annos erit antecedens verum, & consequens falsum,sed bene sequeretᷓ dicēdo, & isti sunt oēs hoīes masculi. Quinta regula est ista A particulari ad suā indefinitā, & econuerso tam affirmatiuè q̄ negatiuè,est bona consequentia,verbigratia,aīal nō currit,ergo aliquod animal non currit, & econuerso. Similiter, aliquis asinus mouetur, ergo asinus mouetur,& ecōuerso.Sexta regula est ista.A particulari, vel indefinita ad oēs suas singulares diuisiūctiuè sumptas cum debito medio,est bonum argm̄, vt homo currit, & isti sunt omnes homines, ergo iste homo currit, vel ista, homo currit, & sic de singulis. Et notanter

6. sophi. ibi intellectū,est.

dici-

dicitur cũ debito medio, quia sine illo nõ valet argm̃. vt hõ est animal, ergo iste hõ est aĩal, vel ista, hõ est animal, & sic de singulis, quia antecedens est necessariũ, & consequens contingẽs, quia est vna disiunctiua, cuius q̃libet pars est cõtingens, nec vna alteri repugnat, nec suum contradictorium est impossibile, quare &c.

De regulis penes propositiones non quantas. Cap. V.

De propositionibus non quantis sicut sunt exclusiuę & exceptiuę, sit hæc prima regula. Ab exclusiua, ad suam vniuersalem de terminis trãspositis est bona cõsequentia, & econuerso. vt tantum homo currit, ergo omne currens est homo. Similiter econuerso, omne animal mouetur, ergo tantum quod mouetur est animal. Secũda regula est ista. Ab exceptiua negatiua ad exclusiuam sibi correspondentem est bona consequentia, vt nihil præter Sor. currit, ergo tantum Sor. currit, & econuerso, vt tantum homo est risibilis, ergo nihil p̄ter hominem est risibile. Tertia regula est ista. Ab inferiori ad suũ superius a parte subiecti dictione exclusiua addita eidẽ, est bona cõsequentia, vnde bene seq̃t, tantum homo currit, ergo tãtum animal currit, quia arguitur ab inferiori, ad suum superius confusè tantum mobiliter. Quarta regula est ista. Ab inferiori ad suum superius a parte p̄dicati dictione exclusiua addita subiectis, non valet argumentum, vnde non sequitur, tantum homo est homo, ergo tantum homo est animal, quia arguitur distributiuè, sed econuerso benè sequitur cũ debito medio, vt tãtum homo est risibilis, Sortes est homo, ergo tantũ homo est Sortes. Quinta regula sequẽs corollarie ex prædictis est ista, quod a termino stante confusè tantũ, vel determinatè ad eundem stantem confusè distributiuè, non valet argm̃, vt homo est animal, ergo tantum homo est animal. tu differs ab omni homine, ergo tu differs ab homine. Sexta regula est ista. A termino stante confusè distributiuè ad eundem stantem determinate,

Vide ſ lo. m. fo 35. co. 4. & f. 36. co. 3. to. phi. 39. to. 1. 2. 18. pr. 2. dub. 2. eiusdẽ & 42. Pau. ſ lo. ma. f. 50. col. 4.

natè, est bonum argm̃, vt tm̃ hõ est animal, ergo hõ est animal, tu es aliud ab animali, ergo tu es aliud ab oĩ animali. Septima regula est. A termino stante cõfusè tm̃ ad eundem stantẽ determinatè respectu eiusdem sincategorematis, vel distributionis, non valet argm̃, vt tm̃ hõ est animal, ergo hõ est omne animal, omnis ho no est animal, ergo animal est omnis homo.

De regulis penes terminos pertinentes & impertinentes. *Cap. VI.*

PONENDAE sunt regulæ pertinentiũ, atque impertinẽtiũ terminorum, quarũ prima est ista. Ab affirmatiua vnius prędicati ad negatiuam alterius, est bonũ argm̃, vt tu es homo, ergo tu nõ es niger. Sed econuerso non sequitur, quia ex negatiua non sequitur affirmatiua. Secunda regula est ista, qñcunq; sunt aliquę duæ propositiones, quarũ subiecta conuertuntur atq; prædicata, manente consimili denominatione, ab vna ad aliquam, est bona cõsequẽtia, vt tu es hom, oergo tu es animal rõnale, & econuerso. Et notanter dr̃ manente cõsimili denominatione, quia si vna esset affirmatiua, & alia negatiua, non conuerterentur, vt tu es homo, & tu non es homo. Item si vna esset quãta vna quantitate, & alia, alia quãtitate, vel nulla, nõ oporteret istas conuerti, vt omne animal est homo, aliquod animal est homo, & tantum animal est homo. Tertia regula est ista. Ab vno conuertibili ad reliquum, est bona consequentia, vt tu es homo, ergo tu es risibilis, & econuerso brunellus est rudibilis, ergo brunellus est asinus Quarta regula est ista. Ab vno correlatiuorum ad reliquum, propositionibus existentib. de secundo adiacente, est bonum argm̃, vt duplum est, ergo dimidium est, & econuerso. Et notãter dicitur, de secundo adiacente, quia non sequitur, a, est duplum, ergo a, est dimidium. pater est barbatus, ergo filius est barbatus. Quinta regula est ista. A termino priuatiuo ad terminum infinitum est bona consequentia. sed nõ econuer-

Quoniã Pa bis, ĩ hoc c. vi. delicet et in 6. reg. dicat ex negatiua nõ sequi affirmatiuã. vide ipsũ. 22. pr 3. du. to. in lo. ma. fol. 103. co. 3. 8. tra. huius. c. 7. sophi. 34. cõ 4. p 26. pr. 4. dub. 18. eiusdem to. ĩ lo. ma. fo. 105. col. 3. in lo. ma. fol. 106. col. pri. 9 pr. pri. dub. fo. in lo. ma. fol. 107. col. pri. 29. pr. du. fo. pro to. i-

ne. ſo,vt tu es iniuſtus, ergo tu es nō iuſtus, ſed nō ſeq̄tur econuerſo, lapis eſt nō iuſtus, ergo lapis eſt iniuſtus. antecedens. n. eſt verū. cōſequens falſum, vt patet, quicquid eſt iniuſtū pōt eſſe iuſtum, ſed lapis non pōt eſſe iniuſtus, ergo nec pōt eſſe iuſtus. Sexta reg. Ab affirmatiua de prædicato priuatiuo, vel infinito ad negatiuā de p̄dicato finito, eſt bona conſequentia, vt tu es cæcus, ergo tu non es videns, tu es non hō, ergo tu nō es hō. ſed econuerſo non valet argm̄, quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua. Septima regula eſt iſta. A negatiua de p̄dicato finito, cū debito medio, ad affimatiuā de prædicato infinito eſt bona conſequentia vt nō es aſinus, & tu es, ergo tu es non aſinus. *ſto. c. vi. de 8. tra. huius in c. 6.*

Cap. VII.

CORRESPONDENTER ad prædicta aliæ regulæ inferuntur, quarum prima eſt iſta, ab omnib. exponentibus ſimul ſumptis, ad ſuum expoſitū, eſt bona conſequentia, & econuerſo. Et eſt regula iſta vniuerſalis q̄buſcunque propoſitionibus exponibilib. vt vniuerſalibus, excluſiuis, exceptiuis, & hmōi. vnde bene ſequitur, homo currit, & nihil eſt homo, quin illud currat, ergo oīs hō currit, & ecōuerſo. Similiter homo currit, & nihil nō homo currit, ergo tm̄ homo currit, & econtra. Secunda regula eſt iſta. Ab oī exponibili ad quamlibet ſuarum exponentium eſt bona conſequentia, ſed non ecōuerſo, niſi gratia materiæ, verbi gratia, omnis homo currit, ergo nihil eſt hō quin illud currat, ſed nō econuerſo, quia ex negatiua nō ſequitur affirmatiua. Aliquando tamen tenet gratia materiæ, vt homo eſt aſinus, ergo tantum homo eſt aſinus, quia antecedens eſt impoſſibile. Tertia regula eſt iſta. Ex cuiuſlibet exponentis contradictorio, ſequitur contradictorium expoſiti, ſed non econuerſo, vnde bene ſequitur, aliq̄d non homo currit, ergo non tantum homo currit, ſed non econuerſo, quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua. *Soph. vl. col. 418. pri. dub. cō. 4. co. 1.*

matiua.Quarta regula est ista A resoluentib.ad resolutū est cōsequētia bona,sed non ecōuerso,vt hoc currit, & hoc est hō,ergo hō currit,nō tñ seq̄t, hō currit,ergo hoc currit & hoc est hō, quia post mille annos erit antecedens verum & consequens falsum.

Quinta regula. Ab officiantib.ad officiatū est bona consequentia, sed non econuerso, vt ista propositio est vera,homo est animal, quæ adæquatè significat hominem esse animal,ergo verum est hominem esse animal,sed non econuerso,quia antecedens foret necessarium,& consequens contingens. Sexta regula est ista. A descriptione ad descriptum est bona cōsequentia,& econuesο, vt intelligo aliquid sub ratione qua homo, ergo intelligo hominem,& econuerso intelligo hominem,ergo intelligo aliquid sub ratione qua homo.Septima regula, à sensu composito ad sensum diuisum, & econuerso, non valet argm̄, vt necessario homo est animal, ergo homo necessario est animal. antecedens enim est verum,consequens falsum.Etiam non sequitur,album possibile est esse nigrum, ergo possibile est album esse nigrum.Octaua regula est ista. Ab vna causa veritatis, ad propositionem habētem illam causam est bona consequentia,sed non econuerso, vt dum homo currit risibile currit,ergo homine currente risibile currit, ista cōsequētia est bona,sed nō ecōuerso,hoīe currēte risibile currit, ergo dum hō currit,risibile currit,quia posito quod nihil currat, est tunc consequens falsum cum asserat hominem currere & tñ antecedēs est verum, quia concluditur eius veritas per aliā causam veritatis,vt si homo currit risibile currit, ergo homine currēte,risibile currit. Dicatur ergo quod propositio denoīata ab ablatiuo consequentiæ habet tres causas veritatis.s.cōditionalem,temporalem,& causalem,a quarum qualibet valet consequētia ad propositionem habentem illas causas,sed non econuerso.Nona regula est ista. Ab actiua ad suam passiuam est cōsequentia bona,& econuerso,vt Sor.amat Platonē,ergo

Pau. sophi. 48. 2. princ. to. 28. princi. 2. du.tu.

Pla.

Pla. amatur a Sor. & econuerso. Decima regu. est ista. A tertio adiacente ad secūdum adiacens affirmatiuè, sine termino distrahente, est consequentia bona, ut tu es homo, ergo tu es. Notanter dicit. affirmatiuè, quia non sequitur, tu non es asinus, ergo tu nō es. dr etiam sine termino distrahente, quia non sequitur. Antichristus est futurus, ergo antichristus est.

Pau 42. princ. 3. dup. 10. 18. prin. 1. du. 10. 2. com. 4. in lo. m. fol. 102. col. 3. & f. 58 col. 3.

De regu. penes propositiones hypotheticas. Cap. V. III.

VLTIMO de propositionibus hypotheticis est dicēdum modo priori regulas assignādo, quarū prima est ista: A copulatiua affirmatiua ad alterā eius partē principalē est bona cōsequentia, & non econuerso, nisi gratia materiæ, vt tu curris, & tu disputas, ergo tu disputas, sed non seqt tu disputas, ergo tu curris, & tu disputas, aliqñ tñ tenet gratia materiæ siue terminorū. s. qñ copulatiua fit ex duab. partib. quarū vna antecedit ad aliā tunc ab ista parte, q̄ antecedit, ad totā copulatiuā est bona cōña, vt tu es hō, ergo tu es hō, & tu es aīal, item curris, ergo tu curris, & tu moueris. Et notanter dixi, affirmatiua, quia copulatiua negatiua ad alteram partem non valet consequentia. v. g. non tu es homo, & tu es asinus, ergo tu es asinus, quia antecedens est verum consequens falsum. Ex ista regula sequitur, quòd à toto copulato ad alteram partem est consequētia bona, vt Sor. & Pla. currunt, ergo Sor. currit. Secunda regula est ista. A parte principali disiunctiuę affirmatiuę ad totam disiunctiuam, est bonum argm̄, sed non econuerso, vt tu curris, ergo tu curris, vel tu asinus: sed ecōuerso non sequitur, quia non sequitur, tu curris, vel tu asinus, ergo tu es asinus. Aliqñ tñ tenet gratia materiæ scilicet quando disiunctiua fit ex duabus partib. quarum vna sequitur ad reliquam, tunc a disiunctiua ad istam partem, quæ sequitur, est bonum argumentum, ut tu es homo, vel tu es animal, ergo tu es animal, tu es albus, vel tu es coloratus, ergo tu es coloratus,

Pro 10. c. vi. 18. tr. huius c. vlt. & in lo. m. fol. 130. & 131. 24. prin. pri. dup. corr. 2. con. 1.

In lo. m. fol. 122. col. 2. & fol. 133. corr. 4. 45. 1. du. 10. 40. pr. 1. du. 10.

ratus. Ex ista regula sequitur ꝙ à parte disiuncti ad totũ disiunctũ est bona consequentia, vt hõ currit, ergo hõ vel asinus currit. Tertia regula est ista. A disiunctiua affirmatiua cũ destructione vnius partis ad alterã partẽ, est bona cõsequẽtia, vt tu curris, vel tu sedes, sed tu non curris, ergo tu sedes. Quarta regula est ista. A copulatiua negatiua ad disiunctiuã affirmatiuã factã de partib. contradictorijs copulatiuę affirmatiuę, est bona cõsequẽtia, vt non tu es hõ, & tu es asinus, ergo tu nõ es hõ, vel tu es asinus, & econueso. Et nota ꝙ copulatiua affirmatiua hẽt duo contradictoria, quorum vnũ est copulatiua negatiua in qua ꝑponit̃ negatio, & reliquũ est vna disiunctiua facta de partib. oppositis ipsi' copulatiuę: quare oportet ꝙ copulatiua negatiua & disiunctiua affirmatiua inuicẽ conuertant̃. v. g. tu es hõ, & tu es asinus: hẽt duo contradictoria, quorũ vnũ est hoc, non tu es hõ, & tu es asinus: scd̃m vero est illud, tu non es hõ, vel tu non es asinus. Quinta regula est ista. A disiunctiua negatiua ad copulatiuã affirmatiuã factã de partib. oppositis disiunctiuę affirmatiuę, est bonũ argm̃, & econuerso, vt non tu curris, vel tu sedes, ergo tu nõ curris, & tu nõ sedes, & econuerso. Et rõ q̃a oĩs disiũctiua affirmatiua hẽt cõtradictoriũ ꝑ negationẽ ꝑpositã toti, & ꝑ copulatiuã factã de partib. oppositis, vt tu curris, vel tu sedes, huic contradicit q̃libet istarũ, non tu curris, vel tu sedes, vel tu nõ sedes. Sexta regula est ista. A conditionali affirmatiua cũ suo antecedẽte ad consequẽs eiusdẽ est bona consequentia, vt si tu es hõ, tu es animal, sed tu es hõ, ergo tu es animal. Septima regula est ista. A conditionali affirmatiua cũ cõtradictorio cõsequentis, ad contradictoriũ antecedẽtis est bona cõsequẽtia, vt si antichristus est albus antichristus est coloratus, sed antichristus nõ est coloratus, ergo antichristus non est albus. Et notanter dixi in ambabus regulis, affirmatiua, quia de negatiua non tenent huiusmodi regulæ.

In lo. m. fol. 134. col. 1 soph. 114.

In lo. m. fol. 137. co. 4. 47. prin. du. lso.

Explicit tertius tractatus, qui ꝯharum intitulatur.

Incipit

Incipit quartus, qui determinorum probationibus tractat.

De resolubilibus. *Cap. Primum.*

QVALITER propositiones præbentur illatiuè præsenti doctrina digno citur satis plenè, & primo à resolutione est inchoandum, quia indefinitę particulares, & singulares de subiecto non pronomine demonstratiuo, resolubiliter inferuntur. Quælibet ergo talis est taliter inferenda, aut pro antecedente sumantur duo demonstratiua? in quorum primo pdicetur prædicatum resoluendę, in secundo subiectũ, verbi gratia homo currit, sic resoluitur. Hoc currit, & hoc est homo, ergo homo currit. Exemplum in obliquo: hominis est asinus, huius est asinus, & hoc est hõ, ergo &c. Et ita in alijs casib. singularis numeri dicatur. Exẽplũ in numero plurali, hoĩes currunt, hæc currunt, & hæc sunt hoĩes, ergo &c. Exẽplũ in obliquo. aliquorũ contradictoriũ alterũ est verũ. Horũ alterũ est verum, & hæc sunt cõtradictoria, ergo &c. Et ita dicatur in alijs casib. ita ꝙ semper prima demõstratiua sit eiusdẽ casus cũ resoluẽda: secunda vero cõtinuè in recto sumatur. Sed propositiones de verbo ampliatiuo eodẽ modo probantur, excepto hoc, ꝙ secunda demonstratiua debet esse de verbo disiunctiuo verbi substantiui de præsenti, & eiusdẽ de pterito vel futuro, aut alterius, v.g. hõ currebat, sic resoluit̃. Hoc currebat, & hoc est, vel erat hõ, ergo &c. Itẽ hõ disputabit: Hoc disputabit, & hoc est, vel erit hõ, ergo &c. Ita ꝙ verbum substantiuum sumptũ secundo loco sit semper cõsimilis tpis cũ verbo resoluẽdæ propositionis. Sed qñ propositionis resoluendæ verbũ principale, est ly potest, contingit, incipit, vel desinit. Secũda propositio erit de secundo verbo cõsimili, vt hõ põt esse albus. Hoc põt esse albũ, & hoc est, vel potest esse homo, ergo &c. Item album incipit esse nigrũ, hoc incipit esse nigrum, & hoc est vel incipit esse albũ, ergo &c. Et ita dicatur in

Vide Ilom. f. 13. col 2. & f. 42. col. 47. huius cap. 5. 8. pr. 3. du. col. 2.

plurali, vt prius. Modus consimilis est tenēdus in propositionib. de extremo copulato, vel disiūcto, vt hō, vel asinus currit, si totū disiunctū est subiectū resoluat sic, hoc currit, & hoc est hō, vel asinus, ergo &c. Si aūt prima pars fuerit subiectū, sic resoluit, hoc vel asinus currit, & hoc est hō, ergo &c. Et ita dicēdū est ī illis de copulato, & cōditionato subiecto, vt hō & asinus currit, propositio, si est impossibilis, est falsa. Idem est dicendū de particulari, & singulari resolubili affirmatiua sicut de indefinita, vt aliquis hō disputat. Sor. currit. Sed de particulari, vel indefinita negatiua hēt duplicē modū probādi. Primus dictus est, vt hoc nō currit, & hoc est hō, ergo hō non currit. vbi autem videatur, ꝙ iste modus non deseruiat sumatur cōtradictorium illius, vt chimera non currit, hæc indefinita probari non potest per duo demonstratiua, quia semper secunda esset falsa. s. ista, hoc est chimera, ideo ad veritatem videndā istius sumatur eius cōtradictorium, scilicet oīs chimera currit, & quia hæc est falsa, ideo illa est vera. Consimiliter est dicendum in aduerbijs, vbi subiectum fuerit aduerbium habens terminum infra se, vt aliqn̄ tu es, nunc tu es, & nunc est aliquando, ergo &c. Irem heri tu fuisti, tunc tu fuisti, & tunc est, vel fuit heri, ergo &c. Item antea tu disputabis, tunc tu disputabis, & tūc est vel erit antea, ergo &c. Item alicubi tu es, & ibi tu es, & ibi est alicubi, ergo &c. Et de præterito, & futuro dicatur, vt dictum est de præsenti. Ex prædictis infero, quod etiam probandæ sunt propositiones indefinitæ, & particulares de verbo substantiuo præsentis temporis, & prædicato participio, sicut proposisiones, de verbo principali illius participij, volo dicere, quod ita probanda est hæc resolubiliter, Adam est præteritus, sicut illa, Adam fuit, & ista, antichristus est futurus, sicut illa, antichristus erit, vt hoc est futurum, & hoc est, vel erit antichristus, ergo antichristus est futurus. Aliquis homo est interfectus, hoc est interfectum, & hoc est, vel fuit aliquis homo, ergo &c. Item Sor. est potens

Vide in Io. m. fol. 13. co. 3. 4. pri. 2. Sophi. fi.

esse, hoc est potens esse, & hoc est, vel pōt esse Sor. ergo &c. Iuxta p̄dicta seq̄t veritas multarū propositionum, prima est ista. Senex erit puer, probatur, hoc erit puer, & hoc est uel erit senex, ergo &c. demonstrādo vnum, qui est puer, & erit senex. Secūda propositio. Puer fuit senex. probatur, hoc fuit senex, & hoc est uel fuit puer, ergo demonstrando vnū senē. Tertia propositio. Albū fuit, qn̄ non fuit album, probatur, & pono, ꝙ tu sis albus, & continuè ante hoc fuerit niger, isto posito hoc fuit, quādo non fuit album, & hoc est, vel fuit album, ergo &c. Quarta propositio. Pater erit qn̄ non habebit filium neque filiam, probatur, hoc erit, quando nō habebit filium neque filiam, & hoc est, vel erit pater, ergo &c. demonstrando vnum patrem, qui remanebit post mortē filiorum, & filiarū. Quinta propositio. Aliquo maiori te, & quolibet minori te, tu es minor, probatur, isto tu es minor, demonstrando vnū minorē te, & hoc est maius te, & quolibet minori te, ergo &c. Sexta ꝓpositio. Aliquo minori te, & quolibet maiori te, tu es maior, probatur, isto tu es maior, demonstrando vnum minorem te, & hoc est minus te, & quolibet minori te, ergo &c. Septima propositio. Albū potest esse nigrū, probatur, hoc potest esse nigrum, demonstrando te, & hoc est uel potest esse albū, ergo &c. & ita probatur ista, sedentem possibile est currere. Octaua propositio, uerum est, quod mundus non fuit, probatur, hoc est, quod mundus non fuit, demonstrando illā tv, est, & hoc est uerum, ergo &c. Nona propositio. Necessarium est, quod Deus nūquam erit, probatur, hoc est, quod Deus nunquam erit, demonstrando cœlum, & hoc est necessariū, ergo &c. Decima propositio. Possibile est, quod nihil fuit & quod nihil erit, probatur, hoc est, ꝙ nihil fuit, ꝙ nihil erit, demonstrando instās præsens, & hoc est possibile, ergo &c. Vndecima propositio. Candela lucens est extincta, probatur, hoc est extinctum demonstrando candelam iam extinctam, quæ prius fuit lucens, & hoc est uel fuit candela lucens,

Soph. 43. col. du. 4. cō.

cens,ergo &cæt. Duodecima propositio. Viuum est mortuum, probatur, hoc est mortuum, demonstrando Adam,& hoc est, vel fuit viuum, ergo &c.

De propositionibus vniuersalibus. Cap. II.

Pro toto isto c. vide in lo. ma.a.fo. 14. vsq; ad f. 16. 8.pri. 3. du.co. 1. com. 28. prin. 4. du. cō. 3.

VNIVERSALIS propositio affirmatiua exponibiliter probatur per suam præiacentem, & vniuersalem negatiuam sibi correspōdentem, ut omnis hō currit, exponitur sic, homo currit,& nihil est homo, q̄n istud currat, ergo &c. Exemplum in numero plurali, omnes homines currunt. Homines currunt,& nulla sunt homines, quin illa currant, ergo &c. Consimiliter in obliquis casibus, præter hoc, q̄ in negatiua exponente ponatur subiectum vniuersalis semper in recto, & relatiuum in obliquo consimili cum obliquo propositionis exponendæ, vt cuiuslibet hominis asinus currit, hominis asinus currit, & nihil est homo, quin illius asinus currat, ergo &c. Itē omniū contradictoriorū, altera pars est uera, contradictoriorū altera pars est uera, & nulla sunt cōtradictoria quin illorū altera pars sit uera, ergo &c. ita quod semper relatiuum sequatur ly quin, postremo omnis terminus, q̄ se tenet a parte prædicati. Et ita in aliis casib. est dicendum. Modo cōsimili probantur propositiones vniuersales de verbo ampliatiuo, præter hoc, quod in secunda exponēte ponitur verbū disiunctū: ut in resoluentib. v. g. oīs homo fuit, sic exponitur, homo fuit,& nihil est, vel fuit homo, quin illud fuerit, ergo &c. Itē omne albū disputabit, Albū disputabit,& nihil est, vel erit albū quin illud disputabit, ergo &c. Itē oē albū potest esse nigrū, Albū potest esse nigrū,& nihil est, vel potest esse albū, quin illud possit esse nigrum, ergo &c. Itē omnis hō incipit disputare, homo incipit disputare,& nihil est, vel incipit esse homo, quin illud incipiat disputare, ergo &c. in obliquis casib. ēt consimiliter exponatur tenendo modum priorē de relatiuo. Consimiliter exponuntur propositiones de præsenti habentes prędicatū participiū alicuius verbi ampliatiui, ut omnis homo est

est præteritus, exponitur sic, homo est præteritus, & nihil est, uel fuit homo quin illud sit præteritum, ergo &c. Item oē album est generādū, album est generandum, & nihil est, uel erit album quin illud sit generandum. Sed propositiones de subiecto composito pñt dupliciter exponi, secundum quod subiectum potest esse totum cōpositum vel pars, ut omnis homo, vel asinus est asinus. Si subiectum est totū disiūctū, sic exponitur, homo vel asinus est asinus, & nihil est hō, vel asinus quin illud sit asinus, ergo &c. Si uero præcisè, prima pars est subiectū, secunda exponens erit ista. Nihil est homo quin illud, vel asinus sit asinus, & sic ista vniuersalis erit falsa primo modo, secūdo modo vera, & ita de aliis dicāt, cuiuscunq; cōpositionis existant, uel casus. Vniuersalis aūt negatiua non exponitur sed dupliciter probatur, aut ꝑ sua singularia, aut ꝑ suum contradictorium. v.g. nullus hō est chimera, probatur sic primo modo, nec iste homo est chimera, nec ille hō est chimera, & sic de singulis, ergo &c. Secūdo modo probatur sic. Ista propositio est falsa, aliq̃s homo est chimera, & ista contradicit isti, nullus hō est chimera, ergo hæc est uera. Et communiter in omnibus alijs talis modus seruetur. Ex prædicto modo probādi ꝓpositiones vniuersales affirmatiuas infero aliquas propositiones. Prima est ista. Omne q̃d fuit est, probāt. Aliquid quod fuit est, & nihil est, q̃d fuit quin id illud sit, ergo &c. maior est manifesta, & similiter minor, quia suū contradictoriū est falsum, videlicet aliquid est, quod fuit, q̃d non est, hæc nanque est implicatio cōtradictionis, & ita conceditur, quod oē quod erit, & omne quod potest esse, & etiam omne, quod est intelligibile, aut imaginabile est: patet qualibet istarū ex suis exponentib. in quarū negatiua non debet poni uerbū disiunctum, quia uerbū principale ipsius vniuersalis est solummodo verbū de præsenti absque participio subsequētiæ alicuius verbi ampliatiui. Secunda propositio. Omne quod non fuit est,

10 prin. 3. du. 10. sop. com. 16.

In lo. m. f. 14. ca. 1.

probatur. Aliquid quod nō fuit est, sicut instans pſens, & nihil est, qđ non fuit q̄n illud sit, ergo &c. Secunda exponens iterū est vera, quia ſuū cōtradictoriū implicat contradictionē, videlicet aliq̄d est, qđ non fuit, qđ nō est. Et ꝯñr conceditur, quod oē quod non erit est, & oē qđ non potuit, nec poterit esse, est. Tertia propositio. Quolibet maiori te, & quolibet minori te, tu es minor, ꝓbatur, Aliquo maiori te, & quolibet minori te, tu es minor, vt ꝓbatē est ī alio capitulo, & nihil est maius te, & quolibet minori quin illo tu sis minor, ergo &c. minor patet, q̄a ſuū contradictoriū est falsū. Quarta ꝓpositio, quolibet minori te, & quolibet maiori te, tu es maior, & nihil est minus te, & quolibet maiori te, tu es maior; & nihil est minꝰ te, & quolibet maiori te, q̄n illo tu sis maior, ergo &c. patet ꝯña cū maiori ex alio capitulo: minor probatur per suum contradictoriū, quod est falsum, videlicet, aliquid est minus te, & quolibet maiori te, quo tu non es maior, quare &c.

De officialibus propo. *Cap. III.*

Vid. Pa. 1. lo. ma. fol. 2. co. 2. & pro to. fo. c. a fo. 73. vsque ad f. 76. 20. pri. pri. dup. 27. pri. eiusdem.

PROPOSITIO officialis est illa cuius dictū vel oratio infinita determinatur aliquo termino modali; vel concernēte actū mentis. Termini modales sunt isti, verum, falsum, necessarium, cōtingens, possibile, impossibile, Termini vero concernentes actum mētis dñr isti, scio, dubito, credo, volo, nolo, intelligo, cognosco, & similes, ac etiam ipsorum participia. Huiusmodi autē termini aliquando faciunt sensum compositum, aliq̄n diuisum faciunt sensum compositum, quando precedunt totaliter dictum, vel orationem infinitiuam: aut finaliter subsequuntur, ut possibile est Sor. currere Sor. currere est contingens, tu scis Deum esse. Deū esse est scitum a te. Sed quando aliquis istorum terminorum mediat inter accusatiuum casum, & verbum infinitiui modi, tūc constituere dicitur sensum diuisum, vt Deum necesse est esse; hominem scis esse animal

& ita de aliis. Et hmōdi propositio de sensu diuiso ꝓbanda est secundū exigentiā termini præcedentis simpliciter, & non rōne termini modalis, aut rōne alicuius alterius termini concernentis actum mētis, uerbi gratia omnē hominē possibile est currere, hic non est officianda, sed exponenda iuxta doctrinā traditā in secundo capitulo de probatione uniuersalium propositionū isto mō. Hominē possibile est currere, & nihil est uel possibile est esse hominē quin illud possibile sit currere, ergo &c. Itē hæc est resoluenda, a, Scio esse uerū, isto mō. Hoc scio esse uerum, & hoc est. a. ergo &c. Propositio uero de sensu composito officiabiliter probat, ut possibile est Sor. currere. Hec ꝓpositio est possibilis, Sort. currit, quæ adæquatè significat sortē currere. ergo &c. Itē necesse est Deū esse. Hæc propositio est necessaria. Deus est, quæ adæquatè significat Deū esse, ergo &c. Cōsimiliter probatur istę. Tu scis Sor. currere tu dubitas regē sedere. prima nāque sic officiat. Hęc ꝓpositio est scita a te. Sor. currit, quę adęquatè significat Sor. currere. ergo &c. Et ita consimiliter dicat ad infinitas cōsimiles iuxta cōsonātiā termini facietis sēsū cōpositum. Ex prædictis infero aliquas conclusiones. prima est ista. Albū possibile est esse nigrum & tñ impossibile est album esse nigrum. prima pars patet, qm̄ hoc possibile est esse nigrum, te demōstrato, & hoc est uel possibile est esse album. ergo &c. patet consequentia a resoluentibus ad resolutū, & secunda pars probatur. Nam hæc propositio est impossibilis, Albū est nigrū, quæ adęquatè significat album esse nigrū. ergo &c. patet consequentia ab officiantibus ad officiatum. Et ita probatur ista conclusio. sedentem possibile est currere. & tamen impossibile est sedentem currere. Secunda conclusio. Omnem hominem, contingens est esse, & tamen necesse est omnem hominem esse. prima pars probatur. quoniam hominem contingens est esse, & nihil est uel contingens est esse hominem. quin illud contingens sit esse. ergo &c. patet consequentia

ab

ab exponentibus ad expositum, secūda pars probatur. nam hęc propositio est necessariæ, oīs hō est, quę adęquatè significat omnē hominem, ergo &c. patet consequentia ut prius. Tertia conclusio. Tu scis alterū istorū esse uerū, demōstratis istis cōtradictorijs, rex sedet, nullus rex sedet, & tñ nullū istorū scis esse uerū, prima pars patet, quia hæc propositio est scita, à te alterū istorū est uerū, quæ adęquatè significat alterū istorū esse uerū ergo secunda pars probatur, quia nec hoc istorū scis esse uerū, demonstrando affirmatiuā, nec hoc istorū scis esse uerū, demonstrando negatiuā, & non sunt plura istorū, ergo &c. patet consequentia a singularibus sufficienter enumeratis ad suā uniuersalē. Quarta conclusio, tu dubitas esse uerum, & tñ nullū, a, dubitas esse uerū, probatur, & pono quod omne, a, sit illa, Deus est, quam scias esse uerā, sed dubites an ista sit, a, scias tñ q̄, a, sit aliqua propositio, isto posito prima pars patet, q̄m hęc est tibi dubitata, est uerū, quæ adęquatè significat, a, esse uerū, ergo &c. Secūda pars probatur sic arguendo, nullā talē Deus est, dubitas esse ueram, sed omne, a, est aliqua talis, ergo, nullum, a, dubitas esse uerū: patet consequētia, quia est syllogismus in secundo primæ figuræ, & antecedens est manifestum ex casu. Quinta conclusio. Volo tibi dare equum meū, & tñ nullum equum meū uolo tibi dare, probatur, & pono quod tibi promittā equū meū quē credā esse in stabulo, sit tñ corā me quem putē esse Platonis, ita q̄d non meum, ob quā causam istum equū quem uideo nō uelim tibi dare: isto posito prima pars patet officiādo, & officiatur sic. Hæc propositio est uolita a me, do tibi equū meū per casum qui adæquatè significat, me dare tibi equum meum, ergo &c. patet consequētia ab officiantibus ad officiatum, secundam partem probo sic, nullum equum quem credo esse Platonis uolo tibi dare, sed omnem meum equum credo esse Platonis, ergo nullum equum meum uolo tibi dare, patet consequentia ut prius, quia est in secundo primę figu

Pa soph. 48. pri. co. 3.

rę, ergo &c. Sexta conclusio. Percipio Sor.loqui, & tñ nullũ Sor.percipio loqui, probatur, & pono quod sint à longe Sor. & Pla. ita quod nesciam distinguere quis sit Sortes & Plato, loquatur tñ Sor. cuius uocẽ bene cognoscã, quod est Sortis, & non loquitur Plato, isto posito, patet prima pars per casum, quia sequitur percipio uocẽ Sor. ergo percipio Sor loqui, & secunda pars probatur, qm̃ sequitur, nullum istorum percipio loqui, sed omnis sor. est aliquis istorum, ergo nullũ sor. percipio loqui. patet cõsequẽtia, quia est syllogismus in secũdo primæ figuræ. Hic est notãdũ quod istæ propositiones cõcessę in capitulo resolubiliũ, scilicet uerũ est quod mundus nunquã fuit, & necessariũ est quod Deus nunquã erit, possibile est, quod nihil fuit, & qđ nihil erit, nõ sunt verę officiabiliter probãdo, nec sunt similes in significãdo dũ resoluuntur, & dũ officiãtur, quoniam officiabiliter tenetur ly quod coniunctiuè, & resolubiliter tenetur ly quod relatiuè, quare &c.

De propo. descriptibili. *Cap. IIII.*

PROPOSITIO descriptibilis est illa in qua terminus concernens actum mentis incomplexum determinat nullo termino p̃cedẽte mediato, vt ego cognosco sortem, hæc nãque sic describitur. Ego cognosco aliquid sub ratione qua sor. Tu intelligis hominẽ, tu intelligis aliquid sub rõne qua hõ. Sed termini cõcernentes actum mentis, qui cadunt super incõplexum illud necessario est significatum, cõplexi aliter sunt describendi sicut scire, credere, dubitare & hmõi. Vt tu scis, a, propositionẽ, sic describĩt, tu scis adequatũ significatũ, a, propositionis, quod scis adęquatæ significari per, a, propositionem, ergo &c. Tu credis, a propositionem, tu credis adequatum significatum, a, propositionis quod credis adequatæ significari per, a, propositionem, ergo &c. Item tu dubitas, a, &, b, propositiones tu dubitas adequata significata, a, &, b, propositiones

Pro toto ca. uide in lo. 13. f. 70. usque ad fo. 71.

posi-

positionū.quæ scis,uel credis adequatę significari per. a.& b.propositiones.ergo &c.Notanter dicebatur,nullo termino mediato pręcedente:quia si pręcederet aliquis terminus mediatus ratione illius deberet ista ꝓpositio probari.quod patet per istam regulam.A primo termino mediato semper est inchoanda propositionis probatio,ut omnis hō intelligit se,hęc est exponēda isto mō,hō intelligit se,& nihil est hō quin illud intelligat se.ergo &c.Itē homines cognoscunt futura. hæc est sic resoluenda,hęc cognoscūt futura,& hęc sūt homines. ergo &c. Circa pdicta in hoc capi. & prioribus est notanda diuersitas probationum pręcedentiū quarumcunque propositionū. qm̄ propositio descriptibilis conuertitur cum sua descriptione,& propositio uniuersalis affirmatiua seu quæcunque alia exponibilis similiter cōuertitur cū suis exponētibus simul sumptis.Vnde bene sequitur.cognosco hominem.ergo cognosco aliquid sub ratione qua hō, & ecōuerso. Itē omnis hō currit. ergo hō currit,& nihil est homo quin illud currat, & econuerso.Sed propositio resolubilis non conuertitur cum suis resoluentibus,nec officialis cum suis officiantibus.Vnde licet sequatur Hoc est animal,& hoc est hō.ergo hō est animal, non tn̄ sequitur econuerso. hō est animal, ergo hoc est animal & hoc est hō,quia antecedens est necessarium,& consequens contingens, etiam post mille annos erit ita,sicut primarię & adequatę significatur per antecedens, & tamen non erit ita sicut primariæ & adequatę significatur per consequens. Item sequitur.hęc propositio est necessaria Deus est,quæ adequatę significat Deum esse. ergo necesse est Deum esse,& tamen nō sequitur econuerso,necesse est Deum esse,ergo hęc propositio est necessaria, Deus est,quæ adequatę significat Deū esse. quia antecedens est necessariū & consequēs contingens.Similiter si nulla ꝓpositio foret,ita esset sicut primariæ,& adequatę, significatur per antecedēs & tamen non ita esset sicut primarię,& adequatę,significa

Soph.45 cor.2. cōse.

In lo.m. fol. 13. co. 2.

Istud ly primariè & adaquatè nō inuenim alio codice antiquo.

tur per consequens.Ex prædictis infero aliquas cõclusiones.Prima est ista,uenientẽ cognosco.& tamen non cognosco uenientem.probatur.& pono quod Sor.sed credam ipsum non moueri,& nihil aliud cõcipiã.isto posito patet pars prima : quoniã hoc cognosco,& hoc est ueniens, ergo &c. secunda pars etiã patet quia non cognosco aliquid sub rõne quia ueniens.Secunda cõclusio est ista. Deum trinum & unũ cognouit Aristoteles, & tamen Arist. non cognouit Deum trinum & vnum.prima pars patet.qm̃ hoc cognouit Aristot.demonstrando Deum,& hoc est Deus trinus & unus,ergo &c. secunda pars ẽt patet, qm̃ Arist. non cognouit aliquid sub rõne qua Deus trinus & unus.ergo &c.patet consequentia a descriptione ad descriptum.Tertia conclusio.A,propositionem scio,& tamen non scio,a, propositionẽ,probatur,& pono quod. a. sit illa, Deus est quàm sciam & credam quod non sit aliquod, a, in mundo.isto posito.scio,a.propositionã, quia hoc scio demõstrando istã,Deus est,& hoc est,a,propositio, ergo &c.& tñ nõ scio, a propositionẽ, quia non scio aliquid sub rõne qua,a,propositio;ex quo non scio,a. esse.Quarta cõclusio.Sor.percipis,& tñ nõ percipis Sort. probatur,& pono quod sor.loquatur coram te, cuius uocem audias,credas tu tamen quod non sit aliquis Sort.in mũdo,& isto posito,Sor. percipis,quia hoc ꝑcipis,& hoc est Sor.ergo &c.& tñ non percipis Sor.q̃a non percipis aliquid sub ratione qua Sor, quare &c.

De ly necessario contingenter. Cap. V.

Ex prædictis patet quod necessariũ,& cõtingẽs duppliciter sumunt, scilicet resolubiliter,& officiabiliter, sed ipsorũ aduerbia,scilicet necessario , & contingenter,exponibiliter probãtur, ut necessario Deus est,sic exponitur. Deus est, & nõn potest esse quin Deus sit. ergo &c.Item necessario mundus fuit,mundus fuit & non potuit esse quin mundus fuerit.Itẽ necessario ali-

quid

quid erit, aliquid erit, & non poterit esse quin aliquid erit; ergo &c. ita ꝙ verbũ principale secundæ exponentis sit eiusdẽ tẽporis cũ uerbo principali exponendæ. Opposito mõ exponitur, contingenter, ut contingenter tu es, exponitur sic, tu es, & potest esse quod tu nõ sis, ergo &c. Itẽ contingenter tu eris, tu eris, & poterit esse quod tu non eris, ergo &c. & ita de præterito dicatur. Hic sunt duo notabilia. Primum est, quod necessario, & contingenter, sumuntur aliqñ in sensu diuiso, aliqñ in sensu composito, sicut necessarium & contingens. In sensu cõposito qñ totaliter præcedunt, aut finaliter subsequuntur, ut necessario hõ est animal, tu curris contingenter, sed in sensu diuiso qñ mediant inter subiectũ, & verbũ, aut inter verbũ & prædicatũ. Exẽplũ primi, hõ necessario est animal. Exẽplũ secũdi, sor. est contingẽter currẽs. Secundũ notabile est illud. Qualitercunq; in sensu cõposito sumãtur, semper eodẽ mõ exponuntur ut dictum est. Sed qñ in sensu diuiso sumuntur præcedente alio termino mediato, non exponuntur, sed propositio probanda est secundũ exigentiam termini precedentis per regulam superius assignatã a primo termino mediato &c. vt hõ necessario est animal, hæc non est exponenda neque probanda ratione illius termini necessario, sed resoluenda rõne istius termini, homo, vt hoc necessario est animal, & hoc est homo, ergo &c. quo facto primo resoluens est exponenda sic, hoc est animal, & hoc non põt nõ est animal, ergo &c. ita ꝙ ly põt, sequatur subiectũ, sicut ly necessario, uel cõtingenter. Ex quo sequitur ẽt quod istud uerbũ põt sumi aliqñ in sensu cõposito, aliqñ in sensu diuiso. In sensu cõposito qñ præcedit totaliter, seu impersonaliter tenetur, ut põt esse ꝙ tu curris. In sensu diuiso qñ personaliter sumitur, ut antichristus põt esse. Ex prædictis infero aliquas conclusiones. Prima est ista. Necessario aliquid est quod contingenter est, probatur aliquid esse quod contingenter est, & nõ põt esse quin aliquid sit quod cõtingẽter est, ergo &c.

Secunda conclusio. Anima tua necessario est, & tñ contingenter anima tua est. prima pars probatur resolutorie, ut hoc necessario est, & hoc est aĩa tua, ergo &c. secũda pars probatur exponibiliter, sic anima tua est; & põt esse quod anima tua non sit, ergo &c. Nã sequitur oppositum, & põt esse ita sicut adęquatè significatur per antecedens, ergo põt esse ita sicut adæquatè significatur per consequens. Tertia cõclusio. Necesse est te fuisse, & tñ non contingenter tu fuisti. prima pars probatur, qm̃ hæc est necessaria, tu fuisti, quæ adequatæ significat te fuisse. ergo &c. secunda pars probatur. nã tu fuisti, & potuit esse quod non fuisti, ergo cõtingenter tu fuisti. Quarta conclusio. Põt esse quod antichristus sit homo qui est, & tñ antichristus non potest esse homo qui est prima pars probatur, quoniam nęc est possibilis, antichristus est hõ qui est, quę adequatę significat ꝙ antichristus est hõ qui est, ergo &c. unde ly põt, impersonaliter sumptum, est terminus officiabilis sicut ly possibile, secunda pars patet, qm̃ detur oppositum, videlicet antichristus põt esse hõ qui est. & ex isto sequitur ꝙ antichristus põt esse hõ, & ille est, cõsequens est falsum, ergo & antecedens. patet consequẽtia, quia ly põt sumptũ personaliter est terminus immediatus, & relatiuum, qui, quæ, quod est resolubile generaliter in, et, & ille, illa, illud, ex quo non impeditur per aliquod signum præcedens. Hic est notandum quod ly necessario dupliciter sumitur. Vno modo nominaliter in datiuo vel ablatiuo casu. Alio mõ aduerbialiter, vt dictũ est primo. mõ non exponitur, sed resoluitur, vt necessario tu es, isto tu es, & hoc est necessarium, ergo &c. ex quo sequitur quod necessario tu es hõ, & tñ contingenter tu es hõ tenendo ly necessario, nominaliter in ablatiuo casu, quia isto tu es hõ, demõstrando Deum, & hoc est necessarium, ergo &c. sumendo tamen ly necessario, aduerbialiter, foret ista propositio impossibilis propter impossibilitatẽ exponentiũ. Item conceditur quòd Sor. necessario obedit, & idem *Nota.* *Pa. 22. prẽ. 2. du cb. 8. huius ca. 13.*

Sor. contingenter obedit sumendo ly necessario in datiuo casu, quia Sor. huic obedit, demonstrando Deũ, & hoc est necessarium, ergo &c. secunda pars etiam patet exponendo sic, Sor. obedit & potest non obedire, ergo contingenter Sor. obedit, quare &c.

De gradu positiuo comparabiliter sumpto. Cap. VI.

Pro to. c. vide in lo. m. fol. 42. usq; ad fa. 43. IAM gradus comparationis restat exponere & primo positiuũ cõparabiliter sumptum, ut tu es ita fortis sicut aliquis hõ mundi, exponitur sic, tu es fortis, & aliquis homo mundi est fortis, & non aliquis hõ mundi est fortior te, ergo &c. Item tu fuisti ita fortis, sicut aliquis homo, tu fuisti fortis, & aliquis hõ fuit fortis, & non aliquis homo fuit fortior te, ergo &c. & ita de futuro suo dicatur. Sed notandũ, quòd si fiat cõparatio respectu termini cõmunis a parte post non distributi, non dẽt sumi ille terminus sub distributione in aliqua exponentium, ut tu es ita albus sicut omnis homo, nõ debet dici in secunda exponente, omnis homo est albus, quia hæc est falsa, & ex posita uera. Sequitur enim tu es ita albus sicut ille homo, ergo tu es ita albus sicut omnis homo, patet consequentia ab inferiori ad suũ superius affirmatiuę, sine distributione & sine signo impediente, ideo debet sic exponi, tu es albus & homo est albus, & non omnis hõ est albior te, ergo &c. Ex prędicto modo exponendi infero aliquas conclusiones. Prima est ita. Tu es ita fortis sicut omnis homo mundi, & tamẽ nõ es ita fortis sicut aliquis homo mundi. prima pars patet, quia tu es fortis, & homo mundi est fortis, & non omnis hõ mundi est fortior te, ergo &c. secunda pars similiter patet, qm̃ suũ contradictorium est falsum, uidelicet tu es ita fortis sicut aliquis homo mũdi, quia ex ipsa sequitur tertia sua exponens uidelicet non aliquis homo mundi est fortior te, quod est falsum. Secunda conclusio. Animal quod non est ita forte sicut leo, est ita forte sicut

om-

omne animal mundi, probatur, equus est ita fortis sicut oẽ aĩal mundi, & idẽ equus est aĩal quod nõ est ita forte sicut leo, ergo &c. patet cõsequentia quasi à resoluentibus ad resolutum. antecedens aũt patet exponendo & resoluendo. Tertia conclusio. Ego sum ita sapiens sicut tu & Deus, & tñ ego non sum ita sapiens sicut Deus, secunda pars est de se manifesta, & probatur prima, nã ego sum sapiẽs, & tu & Deus estis sapiẽtes, & non tu & Deu sestis sapientiores me, ergo &c. patet consequentia ab exponentibus ad expositum, & prima ac secunda pars sunt manifeste, tertia uero probatur, quia si nõ, detr oppositũ. Tu & Deus estis sapientiores me? ergo tu es sapientior me, consequẽs est falsũ ut ego suppono. Quarta cõclusio. Tu eris ita senex sicut tu eris, & tñ ĩ nullo instanti tu eris ita senex sicut tu eris, prima pars patet per exponẽtes, tu eris senex, & nunquã eris senior quã tu eris, ergo &c. secunda pars probatr, qm̃ quocunq; instãti dato ĩ quo tu eris senex, isto instãti nõ erit ita senex sicut tu eris, q̃a post illud eris senior, ergo in nullo instãti tu eris ita senex sicut tu eris. patet cõsequẽtia, quia cõtradictoriũ consequẽtis repugnat antecedenti, propter distributionẽ istius termini, sicut supra uerbum substantiuum. *Sophi. 43. 3.*

De gradu comparatiuo. *Cap. VII.*

COMPARATIVVS gradus exponitur similiter per tres exponentes, ut Sor. est fortior Platone, Sor. est fortis & Plato est fortis, & Plat. nõ est ita fortis sicut Sor. ergo. &c. Itẽ tu es fortior aliquo hoĩe, tu es fortis & aliquis homo est fortis, & non aliquis homo est ita fortis sicut tu ergo &c. sed huius, tu es albior omni hoĩe, secunda exponens non debet esse ista, omnis homo est albus, quoniam tunc exposita esset uera & una exponens falsa, quod non est concedendum in logica, sed debet sic exponi ista, Tu es albus, & homo est albus, & nõ omnis hõ est ita albus sicut tu, ergo &c. *Vide Pa. in lo. m. f. 44. & f. 47. c. 2.*

Ex prædicto modo exponendi infero aliquas conclusiones. Prima. Tu es albior omni hoīe, & tñ tu non es albior aliquo hoīe. prima pars patet per exponentes, & secunda similiter, quia suum contradictorium est falsū scilicet tu es albior aliquo hoīe. quia tertia eius exponens est falsa, videlicet nō aliquis hō est ita albus sicut tu. quia tu ipse es ita albus sicut tu, uel quilibet qui est albior te, est ita albus sicut tu, licet non præcisæ. Secunda conclusio. Sor. qui non est melior Deo, est melior omni ente mundi. patet qm̄ Sor. nō est melior Deo, ut satis liquet & tñ est melior omni ente mundi, quia ipse est bonus, & aliquod ens mundi est bonum. & non oē ens mundi est ita bonū sicut Sor. ergo &c. Tertia conclusio. Ego sum scientior te & Deo, & tñ nō sunt scientior Deo. secunda pars patet de se. & prima probatur per exponentes. nam ego sum sciens, & tu & Deus estis scientes, & non tu & Deus estis ita scientes sicut ego. ista patet, qm̄ detur oppositum, scilicet tu & Deus estis ita scientes sicut ego. ergo tu es ita sciens sicut ego, consequens est falsum. vt ego suppono. Quarta conclusio. Tu eris senior quam tu eris in aliquo instanti. & tamen in nullo instanti tu eris senior quā tu eris in aliquo instāti. prima pars probatur qm̄ tu eris senes & in aliquo instanti eris senex, & non in aliquo instanti eris ita senex sicut tu eris. ergo tu eris senior quam tu eris in aliquo instanti, consequentia tenet ab exponētibus ad expositum. & tertia pars antecedentis probata est in alio capitulo. in 4. cōclusione. Sed secunda pars conclusionis probatur, quia si nō detur oppositū, scilicet quod in aliquo instāti tu eris senior quā tu eris in aliquo instanti, & sit illud instans. a. & patet qđ ista est falsa. in a, instanti tu eris senior quā tu eris in aliquo instanti. quia una exponēs est falsa, scilicet nō in aliquo instanti tu eris ita senex sicut tu eris in a, instanti, quia in a, instāti tu eris, ita senex sicut tu eris in a instanti. Et in infinitis instantibus ultra, quare &c.

Pa. sup. 43. ibi dubitatur x. prin. 3. du. cor. a, com. 2.

Notandū quod quemamodū exponitur cōparatiuus

gradus:ita exponit̃ magis & quã. tu ego sũ magis ualens quam tu,sic exponitur.ego sum ualens,& tu es ualens & non tu es ita ualens sicut ego . ergo &c. Consimiles conclusiones possunt inferi de magis vnde cõceditur,quod animal quod est magis debile quã sit musca,est magis forte quã si oẽ animal mundi. Et hõ qui est magis sapiens quã omnis homo , est minus sapiẽs quam omnis homo . & ita de infinitis alijs. quare &c.

De gradu superlatiuo. Cap. VIII.

SVPERLATIVVS gradus exponitur per tres exponentes,nisi una istarũ cũ altera coincidat.ut tu es fortissimus istorũ,põt dupliciter exponi aut per cõparatiuũ,aut per positiuum cõparabiliter sumptum. Exẽplum primi,tu es fortis, & isti sunt fortes, & non aliquis istorum est fortior te,ergo &c. Exẽplum secũdi: tu es fortis,& isti sunt fortes , & non aliquis istorum est ita fortis sicut tu.ergo &c. Itẽ tu es fortissimus omnium hoĩum sic exponit̃.tu es fortis.hoĩes sunt fortes, & non oẽs hoĩes sunt fortiores te.ergo.&c.uel non oĩs hõ est fortior te.Secundo mõ sic exponit̃.tu es fortis: & hoĩes sunt fortes, & non oẽs hoĩes sunt ita fortes sicut tu:uel non oĩs hõ est ita fortis sicut tu.ergo &c.Et ita de alijs de præterito & de futuro suo modo dicat̃. Ex p̃dictis infero aliquas conclusiones. Prima est ista. Tu es fortissimus istorum & debilissimus istorum ꝓbatur,& pono quod tu & Sor.& Pla. sitis æque fortes. & per ly istorũ,demonstro uos tres. isto posito , patet prima pars,qm̃ tu es fortis & isti sunt fortes,& nõ aliquis istorum est fortior te.ergo &c. Etiã secunda pars est uera,quia tu es debilis , & isti sunt debiles , & non aliquis istorum est debilior te,ergo &c.Hæc tamẽ conclusio non esset uera exponendo eam secundo modo. ut puta per ly ita, sicut, quare &c. Secunda conclusio. Tu es sapientissimus omnium.& tamen tu non es sapiẽtissimus aliquorum hominum,prima pars patet ꝑ

exponentes, ut tu es sciens & hoĩes sunt sapiẽtes & nõ oẽs hoĩes sunt sapientiores te, ergo &c. secunda pars ꝓbatur qm̃ suum contradictorium est falsum, uidelicet tu es sapientissimus aliquorũ hoĩum, ꝓꝑ tertiam exponentem falsam, scilicet nõ aliquis homo est sapientior te, & hæc similiter non aliquis homo est ita sapiẽs sicut tu, quia tumet es ita sapiẽs sicut tu, ergo &c. Tertia conclusio. Tu fuisti calidissimus omnium hoĩum, & frigidissimus omniũ hoĩum ĩ prima pars patet, q̄a tu fuisti calidus, & hoĩes fuerunt calidi, & non oĩs hõ fuit calidior te, ẽt non omnis homo fuit ita calidus sicut tu, secunda pars ẽt eodẽ mõ probatur, qm̃ tu fuisti frigidus & hoĩes fuerunt frigidi, & non oĩs hõ fuit frigidior te, ẽt nõ oĩs hõ fuit ita frigidus sicut tu, ergo &c. Quarta cõclusio. Aliquod est maximũ istorum qđ nõ est maximũ istorũ, exponendo comparabiliter ꝓbaĩ, & pono qđ A. sit magnũ, & B. maius. C. uero maius, quã a. & maius quã, b. isto posito b. est maximum istorũ quod nõ est maximum istorũ. probatur, qm̃ b. est magnum, & aliquod istorum quod non est maximũ istorũ est magnũ, & nullũ istorũ quod nõ est maximum istorum est maius b. ergo b est maximum istorum, quod non est maximum istorum, patet consequentia ab exponentibus ad expositum, quare &c.

De ly differt. *Cap.* *IX.*

Pro to. c. vide in lo. ma. à f. 31. usque ad f. 34. sophi. 34. to.

DIFFERT, aliud, & non idem, eodem modo exponuntur per tres exponentes, ut tu differs ab hoĩne, tu es, h õ est, & tu nõ es hõ, ergo &c, Itẽ tu differs ab oĩ homine, tu es, & hõ est, & tu non es oĩs hõ, ergo &c. Est tñ aliqualis diuersitas in præterito & futuro: hæc enim, tu differs ab antichristo, non sic exponitur, tu eris, & antichristus erit: & tu non eris antichristus, qm̃ exponentes sunt ueræ, & exposita falsa. sequitur. n. tu differs ab antichristo, ergo similis eris cum antichristo, consequens est falsum, ut suppono: sed sic exponitur, tu eris

&

& antichristus erit, qñ tu eris, & non eris antichristus ergo,&c.& ita de pterito dicat.quare &c.Ex pdictis infero aliquas cõclusiones, quarũ prima est ista. Tu differs ab oĩ hoĩe, & tñ tu nõ differs ab aliquo hoĩe, prima pars patet per exponentes,qm̃ tu es,& hõ est, & tu non es oĩs homo, ergo &c. secunda pars ẽt probatur: quia si non, detur oppositum, scilicet tu differs ab aliquo hoĩe,sed hæc est falsa, quia tertia eius exponẽs est falsa,scilicet tu non es aliquis hõ,ergo &c. Secunda cõclusio,tu differs ab oĩ ente qđ est, & qđ fuit & qđ erit & tñ tu nõ differs ab aliquo ente ꝙ est ꝙ fuit, & ꝙ erit. prima pars patet, qm̃ tu es & oẽ ens quod est, qđ fuit, & quod erit,est,ut patuit in prima propositione secũdi capituli huius tractatus, & tu non & oẽ ens qđ est, quod fuit,& quod erit,ergo &c.secunda pars ẽt patet, quia suũ cõtradictoriũ est falsum,cũ una eius exponẽs sit falsa.s.tu nõ es aliquid quod est, quod fuit,& quod erit.Tertia conclusio. Ego differo a te,& a me, tñ non differo me, prima pars patet per exponentes. Nã ego sum,& tu,& ego sumus,& ego non sum tu, & ego. ergo &c.secunda.uero pars patet de se, & ita posset probari.quod tu differs ab hoĩe,& ab asino,& tñ non differs ab hoĩe. Quarta conclusio. Tu differs ab asino, & tñ tu non differs ab hoĩe vel ab asino,prima pars patet per exponentes,& secunda similiter,quia detur oppositũ,tu differs ab hoĩe uel ab asino, hæc est falsa, quia tertia eius exponens est falsa, scilicet tu non es hõ uel asinus quia eius cõtradictorium est uerum, uidelicet tu es homo uel asinus. Quæcunque dicta sunt de hoc uerbo differt,quo ad exponentes & conclusiones,possunt applicari istis terminis, aliud, & non idem.

De exclusiuis. Cap. X.

EXCLVSIVARVM quædam sunt primi ordinis quædã scđi,& quædam tertij.Exclusiua primi ordinis est illa cuius dictio exclusiua,tm̃, solũmodo, aut præcisè

Pro hoc uide in lo.m fo. 3.col. 2.

& a. fol. 34. usq; ad f. 35. 8. huius c. 4. soph. 38. co.

cisæ, pcedit subiectum, ut tm̃ hõ currit. sic exponitur. homo currit. & nihil non homo currit. ergo &c. ita q̃ semper prima exponens est præiacēs exclusiuæ. secunda uero est uniuersalis negatiua de subiecto exclusiuę infinito. Et consimilis expositio est de pterito & futuro. vt tm̃ Sor. fuit, Sor. fuit & nihil non Sor. fuit. Item tm̃ antichristus disputabit, sic exponitur. antichristus disputabit, & nihil non antichristus disputabit. Notā dum q̃ exclusiua primi ordinis conuertitur cum uniuersali de terminis transpositis. ita q̃ si una est uera, & reliqua similiter, & econuerso. vnde si hæc esset uera, tm̃ homo est aĩal, hęc esset uera. omne aĩal est homo. sed quia exclusiua est falsa, ideo uniuersalis est falsa. Exclusiua secundi ordinis est illa in qua dictio exclusiua mediat inter subiectum & prędicatum siue p̄ponat, siue postponatur copulę, ut Sor. tm̃ est homo, aut Sor. est tm̃ homo, & exponitur quælibet istarum, sic Sor. est homo, & Sor. non est non homo. & ita de p̄terito & futuro dicatur. Exclusiua tertij ordinis est illa cuius dictio exclusiua ponitur inter partes prædicati, ut, a, propositio significat precisè sicut est, quę sic exponitur, a, propositio significat sicut est. & a, propositio, non significat non sicut est. ita quod semper negatio infinitās cadat super eundem terminum super quē in exposita cadit dictio exclusiua. ut patet in cuiuscunque ordinis exclusiui. Notādum q̃ si dictionē exclusiuā alicuius ordinis pręcedat alter terminus probabilis, nōn dēt illa propositio probari ratione dictionis exclusiuę, sed secundum exigētiā termini pręcedētis. Exēplum omnium ordinum necessario tm̃ homo est homo. Omnis homo tm̃ est animal. Aliqua propositio significat pręcisè sicut est. prima est exponibilis ratione istius termini necessario secunda rōne illius signi oĩs, tertia uero est resolubilis, quia particularis affirmatiua. Opposita harũ exclusiuarũ assignātur per negationē pręposită toti exclusiua. ut huius. Tantum homo currit. cōtradictorium est hoc. Non tm̃ hõ currit.

rit,& hēt duas causas veritatis oppositā exponētib. exclusiuę affirmatiuę, vt nihil qđ est hō currit, vel aliqd nō hō currit,& si vna harū cārū est vera, exclusiua negatiua est vera,& si ambæ sūt falsæ, ipsa est falsa, sicut exclusiua affirmatiua est vera, si ambæ exponētes sunt verę,& falsa, si vna est falsa. Exclusiua uero negatiua in qua negatio seqͭt notā exclusionis ēt exponibilis est, vt tm̄ hō nō currit, sic exponitur, hō nō currit,& quodlibet nō hō currit,& ita exponitur qlibet talis primi ordinis, Itē scđi ordinis, vt tu tm̄ nō es asinus, sic exponitur, tu non est asinus,& tu es quodlibet nō asinus. Exclusiua vero negatiua tertij ordinis exponibilis nō datur, qa licet ista sit negatiua, s.a, ꝓpositio nō est pcisè significans sicut est nō tn̄ est exponibilis, sed est ꝓbanda ꝑ suū contradictoriū, quia talis negatio semper sequitur verbum principale, sicut & dictio exclusia ut, a, propositio significat præcisè sicut nō est. Opposita harū exclusiuarū negatiuarū dat similiter ꝑ negationē præcedētem totā propositionē, vt huius tm̄ hō nō currit, cōtradictoriū est illud. Non tm̄ hō nō currit, quod habet duas causas veritatis oppositas exponentib. exclusiuè negatiuè assignandas per disiunctiuā, videlicet oīs hō currit, vel aliquid non hō nō currit, quarum si vna est vera exclusiua, ista est uera, sicut prius dictū est de opposito exclusiuè affirmatiuè. Ex prædictis infero aliquas cōclusiones quarū prima est ista. Tm̄ hō est hō & tn̄ non tm̄ homo est animal, prima pars patet ꝑ exponentes,& vniuersalē de terminis trāspositis. Secunda pars patet similiter qm̄ vna suarū causarum est vera. s. aliquid non hō est aīal, nā hoc est animal, demonstrādo asinū,& hoc est aliqd non hō, ergo &c. Secunda conclusio. Tu tm̄ es animal,& non tm̄ tu es animal, prima pars patet nam tu es animal,& tu non es animal, ergo &c. Secunda pars conclusionis patet ēt similiter, quia vna causarum est vera. s. aliquid non tu es animal. Tertia conclusio. A propositio est præcisè significans sicut est,& tamē, a, propositio non est significās

præcisè ſicut eſt. probatur & pono, ꝙ a, ſit iſta hō eſt aſinus, iſto poſito, patet prima pars, qm̄ a, eſt ſignificās ſicut eſt, & a, nō eſt ſignificans ſicut eſt. probatur. quia detur oppoſitum. ſ. a, eſt non ſignificans ſicut eſt, ergo a, non eſt ſignificans ſicut eſt, conſequens falſum, immo a, eſt ſignificans ſicut eſt, quia eſt ſignificās hoīem eſſe, ſecunda pars ēt patet, quia ſui cōtradictorij una exponens eſt falſa uidelicet, a, propoſitio non eſt ſignificās nō ſicut eſt, ex quo ſignificat hoīem eſſe aſinum. Quarta cōcluſio. A, propoſito præcisè ſignificat falsū & impoſſibile, & tñ, a, propoſitio pręcisè ſignificat uerū & neceſſariū, prima pars patet per exponentes. Nā, a, ſignificat falſum, & impoſſibile, & a, non eſt non ſignificans falſum & impoſsibile, probatur, quia detur oppoſitum, ſcilicet a, eſt non ſignificans falſum impoſſibile, ergo a, non eſt ſignificans falſum & impoſſibile, quod non eſt uerum, immo, a, ſignificat falſum & impoſſibile, quia ſignificat hoīem eſſe aſinum. quare &c. ſecunda pars ēt eodē modo probatur. nā, a, eſt ſignificans uerum & neceſſarium, quia ſignificat hominē eſſe, & a, nō eſt nō ſignificans uerum & neceſſariū. probatur, quia detur oppoſitum, a, eſt non ſignificans uerum & neceſſariū, ergo, a, non eſt ſignificans uerum & neceſſarium. conſequens eſt falſum, immo, a, ſignificat uerum & neceſſarium, quia ſignificat hominem eſſet, quod eſt uerum & neceſſarium. patet conſequentia cum prioribus ſimilibus per iſtam regulam. Ab affirmatiua de prædicato infinito ad negatiuam de prędicato finito eſt bona conſequentia, quare &c.

Pro hoc ca. uide pa. in lo. ma. a fo. 385. uſque ad f. 39. f. 40. to. 8. pri. i. dn. to.

De exceptiuis. Cap. XI.

DICTIONES exceptiuæ ſunt iſtæ, pręter, pręterq̄, & niſi, & differunt, eo quia præter, & præterquam indifferenter excipiunt tam in uniuerſali affirmatiua, quam negatiua, ſed niſi, non excipit niſi in uniuerſali negatiua: unde ita congrue dicitur, nullus homo pręter Sortem currit, ſicut omnis homo præter Sor. currit. non tamen congrue dicitur omnis homo

niſi

nisi Sor.currit,vbi congruè diceret,nullus hō nisi Sor. currit. Exceptiua affirmatiua exponitur per duas exponentes, in quarū prima negatur prædicatū a parte extra capta. in secunda vero affirmatiua p̄dicatū vniuersaliter de subiecto sumpto cū parte extra capta infinita,ut oīs hō præter Sor.currit.sic exponit̄,Sor.non currit,& oīs hō non Sor.currit, ergo &c.Exceptiua vero negatiua similiter exponitur ꝑ duas exponētes, in quarū prima affirmatur prædicatū de parte extra capta, in secūda vero negat̄ vniuersaliter a subiecto sumpto cū parte extra capta infinita, vt nullus hō præter Sor.currit,sic exponit̄,Sor.currit, & nullus hō nō Sor. currit,ergo &c. Notandū q̄d aliqua est exceptiua propria,aliqua est impropria, Ad exceptiuā propriā duo requiruntur principaliter.Primū q̄d id á quo fit exceptio stet confusè distributiuè.Ex quo sequitur q̄d ista est impropria.Aliquis hō,præter Sort.currit.Secundo quod pars extra capta sit terminus inferior ad illud a quo fit exceptio. Ex quo sequitur quod hæc est impropria. Oīs homo præter hominē currit, sed hæc est propria.Oīs homo præter Sor.currit, quia bene habet istas duas conditiones,ut patet.Præterea est notandū quod quælibet exceptiua negatiua conuertitur cum exclusiua affirmatiua cuius subiectū est pars extra capta,& prædicatum est terminus compositus ex prædicato,& subiecto exceptiuè,sic præcisè supponente, vnde bene sequitur,nihil præter Sor.currit,ergo tm̄ Sor. currit,& econuerso.Et notanter dr̄ prędicatum est terminus compositus ex prædicato, & subiecto exceptiuè, quoniam non sequitur nullū animal præter hominem intelligit,ergo tantum homo intelligit,aн̄s.n.est verum,consequens falsum,sed bene sequitur,ergo tm̄ homo est animal intelligens, dicebatur etiam sic præcisè supponente,quia non sequitur nullus homo præter Sor.currit, ergo tantum Sor. est homo currēs, sed solum sequitur, ergo tm̄ Sor.est aliquis homo currēs. Dato enim quod de specie hominū non curreret aliquis

Sophi. 40.co.4. ibi intelligendum.

quis masculus nisi solus Sor. sed cum hoc multæ mulieres currerent, tunc hæc esset vera, nullus hō præter Sor. currit, & hæc similiter, tm̄ Sor. est aliquis hō currens, sed hæc esset falsa tm̄ Sor. est hō currēs. Ex his infero aliquas conclusiones, quarū prima est ista, Hæc consequentia non valet. Oīs hō præter Sor. currit, ergo oīs hō præter hominem currit, quia aн̄s est vna exceptiua propria, consequens non. Secunda conclusio. Oē aīal præter antichristum est aīal, & tñ non oē aīal præter hominem est animal. prima pars patet per exponētes, qm̄ antichristus non est animal, & omne animal non antichristus est animal, ergo &c. secunda pars ēt probatur, quia si non, detur oppositum, omne animal pręter hominem est animal, & patet quod prima exponens est falsa, videlicet homo non est animal, & per cōsequens exceptiua cuius est exponens est falsa. Ex qua conclusione sequitur, quod non omnis exceptiua propria repugnat suo præiacenti cuius oppositum cōmuniter dicitur, & hoc patet, quoniam quælibet istarum est vera, omne animal est animal, & omne animal pręter antichristum est animal. Tertia conclusio. Tu non differs ab asino, & tñ tu differs a capra. scd̄a pars est manifesta, & prima probatur, tu differs ab asino, & non differs ab alio ab asino, quod sic probat̄, qm̄ detur oppositum, tu differs ab alio asino, ergo tu non es aliud ab asino, patet ꝯn̄a ab exposita ad vnam suarum exponentium. Quarta conclusio. Tu vides omnes homines, qui sunt ī ista domo præter Sor. & tñ nō vides aliquē, nec aliquos homines, probatur, & pono secundam partem conclusionis cum hoc, ꝙ in domo ista sint in decem homines, nouem mulieres, & vnus masculus, quē non videas, sed bene oēs mulieres, isto posito, patet secunda pars conclusionis, & prima similiter assignādo hanc regulā exceptiuarū, qđ oīs propositio affirmatiua, quæ est in parte vera, & in parte falsa, pōt verificari per exceptionē partis falsæ, isto ꝓsupposito hæc est falsa, tu vides omnes homines, qui sunt in ista domo præcisè

In lo m. fo. 31. co. 4.

eisè pro Sor. ergo potest verificari per exceptionē Sor. sic dicendo, tu vides omnes homines, qui sunt in ista domo præter Sor. quare &c.

De reduplicatiuis. *Cap. XII.*

REDVPLICATIVA exponitur ꝑ tres exponentes in quarum prima ꝑdicat̄ affirmatiuæ terminus reduplicatus de subiecto in secunda ꝑdicat̄ prædicatū de eodē subiecto. In tertia vero prædicatur idē prædicatū conditionaliter de termino reduplicato per terminū transcendentē, ut Sor. inquantū hō est aīal sic exponit̄, Sor. est hō, & Sor. est animal, & si aliq̄d est hō illud est aīal, ergo &c. & ita cū termino vniuersaliter, aut indefinitæ tento, ut oīs hō inquantum animal est substantia, sic exponitur, oīs hō est aīal, & oīs hō est substātia, & si aliquid est animal, illud est substantia, ergo &c. Reduplicatiua negatiua cuius negatio sequitur notā reduplicationis est similiter exponibilis, vt Sor. inquātum homo nō est asinus, exponitur sic, Sor. est homo, & Sor. non est asinus, & si aliquid est homo, istud non est asinus, ergo &c. & ita dicatur de quibuscūque alijs, negatiua vero reduplicatiua, cuius negatio præcedit notandum reduplicationis non est exponēda, sed probanda per suum contradictorium, vt sæpè dictum est. Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Aliqua inquantum conueniunt differunt probatur, aliqua conueniunt, & aliqua differunt, & si aliqua conueniunt illa differunt ergo &c. patet consequētia ab exponentib. ad expositā, & tertia pars antecedentis ꝑbatur, qm̄ si aliqua conueniunt illa sunt, & illa sunt distincta, & si sunt distincta, & differunt, ergo à primo ad vltimum si aliqua conueniunt illa differūt. Secunda conclusio. Quilibet homo inquantum homo est risibilis, & tamen non quilibet homo inquantum animal est risibilis, prima pars patet per exponentes, qm̄ quilibet homo est homo, & quilibet homo est risibilis

Pro hoc vide ī lo. m. a fol. 41. vsq; ad f. 42. soph. 41. 10.

ſibilis,& aliquid eſt hō illud eſt riſibilis,ergo &c.ſecunda pars ēt patet quia ſi non detur oppoſitum. ſ. quod quilibet homo inquantum aīal eſt riſibilis, & certum eſt, quod hæc eſt falſa, quia tertia exponens eſt falſa.ſ. ſi aliquid eſt aīal illud eſt riſibile. Tertia cōcluſio.Sor. inquantum homo eſt aīal,& tñ Sort. non inquantum homo eſt Sor. prima pars patet per exponentes, & ſecunda ſimiliter,quia ſi non detur oppoſitum. ſ. Sort. inquantum homo eſt Sor. & patet quod iſta eſt falſa, quia eius tertia exponens eſt falſa.ſ. ſi aliquid eſt hō illud eſt Sor. Quarta concluſio. Tu inquantum hō non es aſinus,& tñ tu nō inquantum animal, nō es aſinus, prima pars patet,quia tu es homo, & tu non es aſinus, & ſi aliquid eſt homo illud non eſt aſinus,ergo &c. ſecunda pars ēt probatur,quia ſi non detur oppoſitū,tu inquantum animal non es aſinus,& patet,quod tertia eius exponens eſt falſa, ſ.ſi aliquid eſt animal illud nō eſt aſinus. Et ita dicatur ſi ly de quanto, & pro quanto,faceret propoſitionem reduplicatiuam.

De ly immediatè. *Cap. XIII.*

Pro to. e.v. de in lo.m.a f. 61. vſq; ad f. 63. ſoph. 35. to. 17. pri.i.du. to.

IMMEDIATE duas in ſe continet exponentes, quarum prima eſt præiacens,ſecunda negatiua ſibi correſpondens ſecundum exigentiam ſui verbi, vt immediatè ante,a,tu fuiſti. exponitur ſic,ante,a,tu fuiſti,& nullum fuit inſtans ante,a,quin inter illud, & a,tu fuiſti,ergo &c.Item immediate poſt,b,tu eris,ſic exponitur poſt,b,tu eris,& nullum erit inſtans poſt, b, quin inter illud,&,b,tu eris,ergo &c. Modo conſimili exponitur negatiua,cuius negatio ſubſeqt ly immediatè, vt immediatè ante hoc,tu non fuiſti albus,ſic exponitur,ante hoc tu non fuiſti albus, & nullum fuit inſtās ante hoc,quin inter illud,& hoc tu non fuiſti albus,ergo &c.Item immediatè poſt inſtās præſens, tu nō curres,ſic exponitur, poſt inſtans præſens tu nō curres,& nullum erit inſtans poſt inſtans præſens,quin inter il-

lud

lud & instans præsens, tu non curras, ergo &c. Opposita harū propositionū dantur ꝑ negationē præcedentē ly immediatè, & nō probatur talis propositio nisi per assignationē contradictoriorū. Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarū prima est ista. Immediatè ante hoc tu fuisti albus, & immediatè ante hoc tu fuisti niger, probatur, & pono qđ in qualibet parte pari horæ ꝑteritæ fueris albus, & in qualibet parte impari fueris niger, isto posito arguitur sic, immediate ante hoc fuit aliquas pars par, ergo immediatè ante hoc fuisti albus, ꝯña tenet, & añs probatꝛ: nā ante hoc fuit aliqua pars par, & nullū fuit instans ante hoc, quin inter illud & hoc fuerit aliqua pars par. ergo &c. similiter probatꝛ alia pars cōclusionis, nā immediatè ante hoc fuit aliqua pars impar. ergo immediatè ante hoc tu fuisti niger, ꝯña patet, & añs, vt prius probatur, nam ante hoc fuit aliqua pars impar, & nullum fuit instās ante hoc, quin inter illud, & hoc fuerit aliqua pars impar, ergo &c. Eadem conclusio potest verificari de futuro. Secunda conclusio. Duo contradictoria inter se contradicentia immediatè ante hoc fuerūt vera, & immediatè ante hoc fuerunt falsa, & tñ non fuerunt simul vera neq; simul falsa, probatur, & pono ꝙ a, sit illa, tu es albus, &, b, ista, tu non es albus, isto posito patet, quod a, immediatè ante hoc fuit verum. Nam quandocunq; fuit aliqua pars par, a, fuit verum, sed immediatè ante hoc fuit aliqua pars par, ergo immediate ante hoc, a, fuit verum, & immediatè, ante, a, fuit falsum, quia quādocunque fuit aliqua pars impar, a, fuit falsum, sed immediatè ante hoc fuit aliqua pars impar, ergo immediatè añ hoc, a, fuit falsū. Eodē mō pōt probari, quod b, immediate ante hoc fuit verū & falsum. Quod autē a, & b, nō fuerint simul vera, nec simul falsa, hoc patet quia in quocūq; instanti, a, fuit verum, b, fuit falsū, & econuerso. Ex quibus sequitur, quod immediatè ante hoc fuisti albus, & immediatè ante hoc tu nō fuisti albus. prima pars patet, & secūda probatur, nam quādocunq;

cunque tu fuisti niger, tu non fuisti albus, sed immediatè ante hoc, tu fuisti niger, ergo immediatè ante hoc tu non fuisti albus, & ita conceditur quod, a, propositio immediatè ante hoc fuit vera, & immediatè ante hoc, nō fuit vera, ꝓbata est prima pars, secūda ꝓbat̃ nā qñcunq;, a, ꝓpositio fuit falsa, ipsa non fuit uera, sed immediatè ante hoc, a, ꝓpositio fuit falsa, ergo immediatè ante hoc, a, ꝓpositio non fuit uera. Tertia conclusio. Immediatè post hoc erit instans, qđ non immediatè post hoc erit, probatur nā post hoc erit instans, quod non immediatè post hoc erit, & nullum erit instās post hoc quin inter illud, & hoc erit instans, qđ nō immediatè post hoc erit, quia quocunq; instāti dato, qđ erit post hoc, inter illud, & hoc erunt infinita instantia, quorū nullū mediatè post hoc erit. Ex qua conclusione sequitur, qđ immediatè post hoc erit aliquid, quod non immediatè post hoc erit. Quarta conclusio Post, a, instans tu curres, & nullum erit instans post, a, quin ante illud, tu curres, & tñ non immediatè post, a, tu curres, probatur, & pono quod curres hodie, sed tu cras, & pono quod, a, erit instans medium crastinę diei post quē diē, tu iterū curres, aliqñ, isto posito patet, quod non immediatè post, a, tu curres, & tñ post, aut curres, vt ponit casus, quia ante, a, curres, quia isto præsenti die, ideo nullum erit instans post, a, quin ante illud tu curres, quicquid.n. curret ante, a, curret etiam ante quodlibet instans, quod erit post, a. Notandum quod ly, immediatè dupliciter sumitur. s. aduerbialiter, & nominaliter, primo modo, sum hinc locutus. s. aduerbialiter, sed secundo modo sumitur, vt hic immediatè sunt partes in continuo. i. sine medio, & sic non sumitur in proposito.

Pro hoc c. vide in lo. m. a f. 64. vsq; ad f. 66.

De ly incipit, & desinit. *Cap. XIIII.*

INCIPIT dupliciter exponitur. Vno modo per positionem de præsenti, & remotionem de præterito.

Alio

Alio modo per remotionẽ de præſenti, & poſitionem de futuro, v.g. Sor. incipit eſſe albus. primo modo exponitur, ſic Sor. nunc eſt albus, & nom immediatè ante inſtans, quod eſt præſens fuit albus, ſecundo modo exponitur ſic, Sor. nunc non eſt albus, & & immediatè poſt inſtans, quod eſt præſens erit albus, ergo &c. Deſinit vero exponiẽ modo oppoſito ẽt dupliciter. primo modo ꝑ remotiorẽ de prȩſenti, & poſitionem de ꝑteri to, vt Sor. nũc non eſt albus, & immediatè ante inſtãs, quod eſt præſens, Sor. fuit albus, ergo Sort. deſinit eſſe albus. ſecundo modo per poſitionẽ de pſenti, & remotionẽ de futuro, vt Sor. nunc eſt albus, & non immediatè poſt inſtans, quod eſt præſens erit albus, ergo Sort. deſinit eſſet albus. Ex prædictis infero aliquas concluſiones, quarum prima eſt iſta. Tu incipis eſſe albus, & tñ tu non incipis eſſe coloratus, probatur, & pono qđ nunc tu ſcis albus, & continuè ante hoc fugeris niger, iſto poſito, tu nunc es albus, & nõ immediatè ante inſtans, quod eſt præſens tu fuiſti albus, ergo tu incipis eſſe albus, & tñ tu non incipis eſſe coloratus, quia nũc es coloratus, & immediatè ante inſtans, quod eſt præſens fuiſti coloratus, & immediatè poſt inſtans, quod eſt prȩſens fuiſti coloratus, ergo incipis eſſe coloratus. Secunda concluſio. Deus incipit eſſe in hoc inſtanti, & tamen non incipit eſſe in aliquo inſtanti prima pars probatur. Nam Deus eſt in hoc inſtãti. Deus eſt in hoc inſtanti, & non immediatè ante inſtans, quod eſt præſens fuit in hoc inſtanti, ergo Deus incipit eſſe in hoc inſtanti ſecunda pars etiam patet. nam Deus eſt in aliquo inſtanti, & immediatè ante inſtans, quod eſt præſens fuit in aliquo inſtanti, & immediatè poſt inſtans, quod eſt præſens, erit in aliquo inſtanti, ergo &c. Tertia concluſio. Incipit eſſe omne quod eſt, & non incipit eſſe aliquid quod eſt prima pars probatur, quoniã nunc eſt omne quod eſt, & non immediatè ante inſtans quod eſt præſens, fuit omne quod eſt, quia inſtans præſens, ergo &c, ſecunda pars probatur, nam

nunc est aliquid quod est, & immediatè ante instans, quod est præsens fuit aliquid quod est, & immediatè post instans, quod est præsens, erit aliquid quod est, ergo &c. Quarta conclusio, Tu incipis videre quemlibet hominem, & tamen non incipis videre aliquem hominem, immo nullum hominẽ incipis videre, probatur, & pono quod continuè ante hoc nõ fuerint nisi decẽ homines, quorum nouẽ videris, videas, & videbis, sed decimum non videris, qui iam nũc primo desinat esse per remotionem de præsenti, isto posito, tu incipis videre quemlibet hominem, quia tu nunc vides quemlibet hominem, & non immediate ante instans, qđ est præsens vidisti quemlibet hominem, quia non istum decimum, ergo &c. Et tamen tu non incipis videre aliquem hominem, quia tu non vides aliquem hominẽ, & immediatè ante instans, quod est præsens vidisti aliquem hominem, ergo &c. Etiam nullum hominem incipis videre, quia quocunque dato quem iam vides istum immediate ante hoc vidisti, & immediatè post hoc uidebis, ut ponit casus, ergo &c. ex illa propositione sequitur quod tu incipis scire decem propositiones, & tamen non incipis scire aliquam propositionẽ dato, quod nunc scias decem propositiones, & immediatè ante hoc instans, quod est præsens non sciebas nisi nouem. Consimiles conclusiones conceduntur in materia de hoc verbo desinit, ut quod tu desinis currere, & tamen non desinis moueri, dato quod nunc mouearis, & nõ curras, sed immediatè ante instans, quod est præsens currebas. Secunda conclusio. Deus desinit esse in hoc instanti præsenti, & tamen non desinit esse in instanti. Tertia conclusio. Desinit esse omne qđ est, & tamen non desinit esse aliquid quod est. Quarta cõclusio. Tu desinis videre quemlibet hominem & tamẽ nõ desinis videre aliquem hominem, imò nullum hominem desinis videre, dato, quod cõtinuè ante hoc instans, quod est præsens videbas omnes homines, quos iam vides, & generetur nunc primo vnus de nouo quẽ

non uideas. Et ita conceditur quod tu desinis scire decem propositiones, & tamen non desinis scire aliquã propositionem, dato quod nunc scias decem, & continue post hoc solummodo nouem, quare &c.

De ly totus. *Cap.* *XV.*

TOTVS conuertibiliter idẽ est quod quælibet pars quando syncategorematicæ tenetur, ut totus Sort. est minor Sor. & tunc sic exponitur, aliquas pars Sort. est minor Sor. & nulla pars Sor. q̃ a illa sit minor Sor. &c. Sed quando categorematicæ tenetur, tunc totum idẽ est quod ens perfectũ ex omnibus suis partib. ut Sor. & totus, homo idest Sor. est perfectus homo ex omnibus suis partibus, & cõmuniter quando præcedit totã propositionẽ syncategorematicæ tenetur, quãdo vera mediat inter partes subiecti, aut ponitur a parte p̃dicati, categorematicæ tenet̃, ut totus Sor. est aliquod hominis ly totus, tenetur syncategorematicæ, sed dicẽdo, ens totum animal mouetur, aut tu es totus hõ ly totum, tenetur categorematicæ. Ex quibus infero aliquas conclusiones. quarum prima est ista. Totus Sor. est aliquid Sor. & tñ non totus Sor. est minor. prima pars probatur, quia quælibet pars Sor. est aliquid Sor. secũda ẽt probatur quia non quælibet pars Sor. est minor Sor. sicut corpus totale Sor. aut aĩa eius, quæ non est quanta, non sunt minor Sor. Secunda conclusio. Totus Sor. est pars Sor. & tñ non totus homo est pars Sor. prima pars patet, quia quęlibet pars Sor. est pars Sor. secunda pars etiam patet quoniam non quælibet pars hominis est pars Sor. nã est aliquas pars Pla. quę non est pars Sor. Tertia conclusio. In oculo tuo est totum quod est in mundo & tamen non totũ quod est in mũdo est in oculo tuo, prima pars probatur, nã in oculo tuo est ens perfectum ex suis partibus: quia pupilla oculi tui. secunda pars etiam patet. quia nõ quælibet pars mundi est in oculo tuo. Qnarta cõclusio corollaria ex priori, in bursa tua est tota pecunia mũdi,

Vide in lo.m.a.f. 56. usq; ad fol. 557.7. pri. 2. dn.to.33 soph.to.

& in aīa tua est tota scīa possibilis, prima pars probat, qm̄ in bursa tu est ens pfectū ex suis partib. qđ est pecunia mundi: dato, qđ habeas vnū denariū in bursa tua, secunda pars ēt patet ex priori, eo qđ in aīa tua est ens pfectū ex suis partib. quod est scīa possibilis, ex q.b. sequitur, quod hæc propositio est falsa, quæ tn̄ cōiter conceditur. s. anima intellectiua est tota in toto, & tota in qualibet parte, nam si est tota ergo est ens habens partes, consequens falsum, quare &c.

De ly semper. *Cap. XVI.*

Vide in in lo.m.a f. 70. vsque ad f. 80.

SEMPER conuertitur cum ly omni tempore secundum exigentiam verbi cui additur, ita quod idem est dicere senex perfuit homo, & oī tempore præterito fuit homo in exponitur sic, aliquādo fuit homo, & non fuit aliquando quin tunc fuerit homo, ergo &c. Item de futuro, semper erit aliquid, exponitur sic aliquando erit, aliquid, & non erit aliquando quin tunc erit aliquid, ergo &c. Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarū prima est ista. Sēper fuit aliquid qđ non semper fuit, probatur, aliqn̄ fuit aliquid qđ non semper fuit, & non fuit aliqn̄, quin tunc fuerit aliqd quod nō semper fuit ergo &c. Secūda cōclusio. Semp erit aliquis hō, qui non semper erit, probatur, quia aliqn̄ erit aliquis homo, qui non semper erit, & non erit aliqn̄, quin tunc erit aliquis homo quin non semper erit, ergo &c. Tertia conclusio. Sēper est hoc instans præsens, probatur, aliqn̄ est hoc instans præsens, & non est aliqn̄ quin tunc sit hoc instans præsens, ergo patet etiam ex sua conuertibili. s. omni tempore præsenti est hoc instans præsens. Ex eadē conclusione sequitur corollariæ, quod quicquid viuit. Sēper est, & quicqd currit, vel mouet semper se habet eodē mō, licet non semper se habuerit, aut semper se habebit eodē mō. Notā dū quod non absque causa dicitur semper conuerti cū ly omni tēpore secundū exigentiā sui verbi, quia si abso-

absolute conuerteret cum ly omni tempore, hæc esset falsa, semper Deus fuit, aut mūdus semper erit, q.a nō omni tēpore Deus fuit. probatur, nā si omni tempore Deus fuit, & præsens tēpus, est tempus ergo tēpore p̄senti Deus fuit patet cōsequētia, quia in tertia primę: ex quo ly tēpore, ampliatur ad supponēdū pro eo qđ est uel fuit, consequens est falsum, quia tēpus præsens nunquam fuit. Eodē mō ostēditur falsitas huius, mundus semper erit, quia non erit in tēpore pręsenti verū tamen eligat respōdēs responsionē sibi magis conformē, quia harū quælibet sustentabilis est. Ex illo secundo modo sequitur, quod aliquando Deus non fuit, & aliquādo cęlorum non erit, quia tunc Deus nō fuit demonstrando instans præsens, & tunc est uel fuit aliquando ergo &c. Consimiliter, aliquando cęlum non erit, quia tunc nōn erit, demōstrando instans pręsens & tunc est uel erit, aliquando, ergo &c.

De ly ab æterno. *Cap.* XVII.

AB ęterno dupliciter sumit. Vno modo nominaliter cum determinationē pręp̄ositionis, a, uel, b, & tūc resoluitur, ut ab æterno fuit, a, ab hoc fuit, & hoc est uel fuit æternum. ergo ab æterno fuit, a, ita quod ab æterno nominaliter sumendo conuertitur cum ly ab aliquo æterno. Aliter sumitur ab æterno. s. aduerbialiter & conuertitur cū ly ęternaliter, & significat idem quod ante omne tempus finitum, aut omne instans, uel post omne tempus finitū, uel post omne instās, & exponitur sic, ab ęterno fuit Deus, ante aliquod tēpus finitū fuit Deus, ut nullū fuit tēpus infinitū, quin ante illud fuerit Deus, ergo &c. Similiter de futuro, ut ab ęterno vel ęternaliter erit aliquid, sic exponit, post aliquod tēpus finitū erit aliquid, & non est uel erit tēp' finitū, quin post illud erit aliquid, ergo &c. Vel sic, post aliquod instans erit aliquid, & non est uel erit aliquod instās, quid post illud erit aliquid ergo &c. Et notanter dico finitum, quia aliquod fuit tēpus ante qđ Deus nō fuit scilicet tēpus infinitū a parte ante, simili *Pro hoc vide in lo.m. fol. 58.*

ter aliquod erit tēpus poſt quod nihil erit, videlicet tempus infinitum a parte poſt. Ex prædictis infero ali quas concluſiones, quarū prima eſt iſta. Ab æterno tu fuiſti, & tñ nō æternaliter tu fuiſti, ſecūda pars eſt de ſe manifeſta, qm̄ ante tp̄s mille annorū tu non fuiſti, ſed ſecūda pars probatur. nam ab iſto tu fuiſti demōſtrando Deū. & hoc eſt uel fuit æternū, ergo patet cōſequentia tenendo ly ab æterno nominaliter. Secūda cōcluſio ab æterno tu, eris & tñ non ab æterno tu eris patet iſta cōcluſio. ſumēdo ly ab æterno, in prima par te nominaliter, in ſecunda aduerbialiter, nec ſunt cōtradictoria, ex quo illi termini non vniformiter ſumuntur. Tertia cōcluſio. Ab æterno ſiue æternaliter fuit aliquid qđ nō ab æterno ſiue æternaliter fuit ꝓbatur. nam ante aliqđ tempus finitū fuit aliquid qđ nō ab æterno, ſiue ęternaliter fuit. & non uel fuit tp̄s finitum quin ante illud fuerit aliquid qđ nō ab æterno, ſiue æternaliter fuit. ergo &c. Quarta concluſio. Aeternaliter ſiue ab ęterno erit aliquis hō qui nō erit æternaliter, ſiue ab æterno probatur. nā poſt aliquod tp̄s finitum erit aliquis hō qui nō erit æternaliter, ſiue ab æterno, & non eſt uel erit tp̄s finitū quin poſt il lud erit aliquis hō qui non æternaliter, ſiue ab æterno erit. ergo &c. Quæcunque dicta ſunt de ly ab æterno, & æternaliter poſſunt dici de iſtis terminis, ꝑpetuo, & in æternū. qđ poſſunt dupliciter ſumi. ſ. nominaliter & aduerbialiter, ſicut in prioribus exēplificatū eſt.

De ly infinitum. *Cap. XVIII.*

Vide in lo. ma. a f. 58. uſque ad fol. 61. INFINITVM dupliciter ſumitur. ſ. categorematice & ſyncategorematice Categorematice enī idē eſt quod ſine fine, & ſine principio, vt a, eſt infinitū. i. a, eſt ſine principio & ſine fine. & ſic cōiter ſumitur quando ponitur a parte prædicati, vt exemplificato eſt, aut quando limitatur in ſubiecto, vt dicēdo, aliqđ infinitum eſt. huiuſmodi aūt limitato ſit qñ adiectiuæ uel ſubſtātiuæ tenetur. Sic autē ſumendo ly infinitū ſolet dici quod nihil eſt infinitū. nec aliqua ſunt infinita.

quia

qu ia nihil est sine fine,nec aliqua sunt sine fine. Sumẽ do aũt ly infinitũ,syncategorematicæ exponiĩ ꝑ duas exponentes.ſcd̃m exigentiã termini cui additur, aut ſcd̃m propriã naturam singularis, vel pluralis numeri,ut infinitũ corpus est.sic exponitur.Aliquantũ corpus est.& nõ est corpus finitũ,quin isto maius sit ergo.&c.Item infinitum corpus fuit, sic exponitur.aliquantũ corpus fuit, & nõ est,uel fuit corpus finitum quin illo maius fuerit.ergo &c. In plurali aũt numero nõ exponitur ꝑ ly maius,sed per ly plura.ut infinita corpora sunt, sic exponiĩ, aliquot corpora sunt. & nõ sunt corpora finita quin plura illa sint. ergo &c. Itẽ de p̃terito infiniti hoĩes fuerunt.sic exponiur, aliquot hoĩes fuerũt.& nõ sunt,uel fuerunt hoĩes infiniti quin plures illis fuerint.ergo &c.similiter de futuro,vt infinita instãtia erunt.sic exponiĩ. Aliquot instãtia erunt, & nõ sunt uel erũt instãtia finita quin illis plura erunt,ergo &c.Est tñ alter modus exponẽdi: q̃ cõiter sustinetur sapiens quodammõ naturã singulariũ.ut infinitũ corpus est.sic exponiĩ. Aliquantũ corpus est,& duplũ ad illud:& triplũ ad illud,& sic infinitũ.ergo &c.Itẽ in plurali numero, ut infinita sunt sic exponiĩ.duo sunt.& tria sunt,& sic in infinitũ.ergo ẽ. Quilibet istorũ modorũ bonus est ad præsẽs veruntñ prim⁹ est formalior, licet forte ſcd̃s sit ĩtelligibilior.

Ex prædictis infero aliquas conclusiones,quarũ prima est ista.Infinitũ corpus Deus põt producere, non tñ põt producere corpus infinitũ. prima pars probatur. Nam aliquãtum corpus Deus potest ꝓducere.& nõ est,uel potest esse corpus finitum quin maius illo Deus possit producere,ergo &c.Vel aliter.Aliquãtum corpus Deus põt procedere, & duplum ad illud,& triplum ad illud,& sic in infinitũ,ergo &c.secunda uero pars patet de se.qm̃ Deus nõ potest producere corpus sine fine,eo enim,ꝙ aliqd̃ est corpus, ipsum est figuratum ergo.termino uel terminis clausum, & per cõsequẽs finitum,ergo &c.Secunda conclusio.Infinitũ tẽ-

pus est elapsum, & tñ nullũ tẽpus elapsum fuit infinitũ. prima pars ꝓbatur, qm̃ aliquod tps est elapsum & duplum ad illud, & triplũ ad illud, & sic in infinitũ ergo &c. secũda pars ẽt probatur ex hoc. quia nullum tẽpus elapsum fuit sine fine. quodlibet nanq; terminabatur ad aliquod instans. Sed hic dubitatur. Nã in altero capitulo dictũ est, ꝙ aliquod fuit tẽpus infinitum a parte ante. ergo aliquod tẽpus elapsum fuit infinitũ. Dr̃, quod ibi loquutus sum de infinito secundũ quid quod nõ habet principiũ, sed finẽ, sicut tẽpus infinitũ præteritũ, tunc aũt loquor de infinito simpliciter, qđ non habet principiũ neq; finẽ. Tertia conclusio. Infinitus numerus est infinitus, & tñ nullus numerus infinitus est finitus prima pars patet. qm̃ aliquantus numerus est numerus finitus, & non est numerus finitus, quin illud sit numerus finitus, ergo &c. secũda pars patet qm̃ nullus numerus finitus est sine fine. ergo &c. Quarta cõclusio. Infinita sunt finita, & tñ nulla finita sunt infinita, prima pars probatur, quia duo sunt finita, & tria sunt finita, & sic in infinitũ. ergo secũda pars patet de se, quia nulla finita sunt entia sine fine. Quinta cõclusio. Infinitis finita sunt plura. & tñ nulla finita sunt plura infinitis. prima pars patet, qm̃ duob. finita sunt plura, & tribus finita sunt plura, & sic in infinitũ secũda pars patet de se. quia suũ oppositũ includit in se manifestæ contradictionẽ. Sexta conclusio. Infiniti erunt dies, & infiniti erunt anni, dato secundũ Arist. quod mundus sit perpetuus & æternus, ista conclusio patet qualitercunque exponantur partes. Ex qua conclusione sequitur, quod non plura fuerunt dies, quã anni, nec erunt quia infiniti utrobique.

Explicit Tractatus Quartus determinorũ ꝓbationib.

Incipit Tractatus Quintus obligatorię artis. Cap. I.

Vide de hoc tu lo. m fol.

OBLIGATIO est oratio cõposita ex signis obligationis & obligato. ut pono tibi istã. tu es Romæ. tota

hęc

hæc rõ uocatur obligatio. Signa autẽ obligationis sũt 117.col.
istæ dictiones.pono tibi istã, depono tibi istã, obligatũ 1. In lo.
uero est illa oratio, tu es Romę Duæ igitur sunt spe- m.f.178
lces obligationis, uidelicet positio, & depositio. in qua col.3.&
rũ prima est primitus instãdũ quasdã generales regu fol.179.
as præponendo, quarũ prima est ista. Oẽ possibile tibi col.1.
positum est a te admittendũ: v.g. Si pono tibi istã, tu es, admittenda est ẽt si ponatur suũ contradictorium, tu nõ es, & ita de cæteris possibilibus propositionibus, Secunda regula. Oẽ tibi positũ & a te admissum infra tẽpus obligationis propositum est a te concedendũ. v.g. pono tibi istam, tu es Romę qua admissa, quia possibilis. quotiescunque proponitur durante tẽpore obligationis est concedenda. Et notanter dicitur, durante tempore obligationis. quia ipso cessante nõ amplius obligatur respondens ipsam cõcederet. Et durat tempus obligationis ab instanti admissionis quousq; dicatur, cedat tẽpus obligationis, uel quousque opponens transferat, sed ad aliam materiam uel pęnitus dimittat disputationem. Tertia regula omne sequens ex posito & admisso per se, aut exposito cum cõcesso. vel cum concessis, infra tempus obligationis propositum ex concedendum. Exemplum primi. pono tibi istã; tu es Romæ qua admissa propono, tu non es Parisijs concedenda est, quia sequens exposito per se. nam bene sequitur, tu es Romæ, ergo tu non es Parisij. Exemplum secundi. pono tibi istam. omnis hõ est Romæ qua admissa propono, tu es homo concedenda est. quia uera & impertinens, deinde tu es Romę iterum est concedẽda quia, sequens exposito cum cõcesso, sequitur.n. omnis homo est Romę. tu es homo, ergo tu es Romæ. Exemplum tertij. pono tibi istam, omnis hõ disputãs est parisijs, qua posita & admissa ꝓpono tibi, tu es homo disputãs, concedẽda est, quia quælibet istarum est uera & impertinens. Deinde tu es Parisijs, oportet concedere quia sequitur exposito cum duobus cõfessis. Sequitur enim omnis homo disputans est Parisijs, tu es

hõ & tu es disputans,ergo tu es Parisijs. Quarta regula est ista. Oẽ repugnans posito cum concesso uel cum concessis collectiuæ uel diuisiuæ est negandum,patet, quia duo contradictoria non sunt concedenda ab eodẽ in eodẽ tẽpore. sed cuiuslibet talis repugnantis est oppositũ concedendũ,quia sequens, ut dicit tertia regula,ergo quodlibet tale repugnans est negandũ uerbigratia posita & admissa ista,omnis hõ currit,& con cessa est, tu es homo, debet illa negari,tu non curris, ex quo suũ contradictoriũ sequitur, & est cõcedendũ, .s.tu curris.Quinta regula est ista.Omne sequens expo sito cum opposito bene negati, uel cum oppositis bene negatorũ infra tẽpus obligationis propositũ est cõ cedendũ.Exemplũ primi, pono tibi istam, omnis, hõ currit,qua admissa propono.tu curris,neganda est,q̃a falsa & non sequens, deinde tu non es homo, cõceden da est, quia sequens exposito cum opposito bene nega ti,ut omnis homo currit, tu non curris, ergo tu non es homo.Exemplũ secundi, pono tibi istam,antichristus est aliquo colore coloratus,qua admissa propono tibi istã, antichristus est albus vel antichristus est niger,neganda est quęlibet illarũ,quia falsa non sequẽs, deinde propono antichristus est medio colore colora, tus, concedenda est quia sequitur & posito & oppositis bene negatorum . vt antichristus est aliquo colore coloratus & non est, albus nec niger, ergo est medio colore coloratus.Sexta regula est ista.Omne repugnãs posito,& opposito bene negati,uel oppositis bene negatũ infra tempus obligationis propositũ est negãdũ, vt si in primo exemplo proponatur tertio loco, tu es hõ, neganda est. quia suum contradictorium sequitur.Similiter si in secũdo exemplo proponatur tertio loco, antichristus non est medio colore coloratus,neganda est propter eandem causam,scilicet quia suum contradictorium sequitur.Septima regula est ista.Ad omne impertinens respõdendũ est secundũ sui qualitatẽ, idest si est uerum, cõcedendum est:si falsum: negandum,

gandū, si dubiū, dubitandū. Impertinētes uoco quod non sequitur nec repugnat. unde quælibet istarum tu es hō, tu curris, est impertinens isti, omnis hō currit, quia non sequitur: nec repugnat: ideo si immediate post istā, oīs hō currit. proponitur. tu es hō concedenda est, quia uera & impertinēs & si proponitur tu curris, neganda est. Pertinens est duplex, scilicet sequens & repugnans unde concessis istis. Omnis hō, currit, tu es hō. tu curris est pertinens sequens & tu non curris, est pertinens repugnans. Ex ista regula sequitur corollariū quod oē falsum non sequens est negandū. & oē uerum non repugnans est concedendū prima pars ꝓbatur. nam si illud est falsum non sequens. ergo est impertinens uel repugnans, & per cōsequēs negādū. secūda pars similiter probatur. nā si illud est uerū non repugnans. ergo sequens uel impertinens, & per consequens iuxta regulas dictas est concedendum. Octaua regula est ista. Propter posibile positū non est impossibile cōcedendū, nec necessariū negādū, quia nullum repugnās est concedendum, nec aliquod sequens negādū, sed oē imposibile, saltem per se est repugnans cuilibet, & omne necessarium est sequens. ergo imposibile non est concedendum nec necessarium negādū, quocunque posibili posito. Cōcludo ergo quod infra tēpus obligationis quotiescunque & quandocunque proponitur aliqua istarum, Deus est, homo est asinus. prima est cōcedēda, secunda negāda. Notādum quod duplex est necessarium. s. per & per accidens. necessariū per se est illud cuius adequatum significatū nō potest nec potuit, nec poterit esse falsū, ut Deus est necessariū per accidens est illud cuius significatū adequatū non pōt esse falsum. sed potuit esse falsum. ut tu fuisti. vnde solet regulariter dici, quod omnis propositio uera de preterito cuius ueritas non depēdet à futuro in terminis simplicibus est necessaria. Similiter est duplex imposibile, uidelicet per se, & ꝑ accidēs, imposibile per se est illud cuius adequatū significatū nō potest,

test, nec potuit esse verũ, nec poterit, ut nullus Deus est, impossibile uero per accidens est illud cuius adęquatũ significatũ non põt esse uerũ, sed bene potuit esse uerum. ut tu non fuisti. Vnde sem per si vnũ contradictoriũ est necessarium, aliud est impossibile, & contra, intelligitur igitur regula ista de impossibili & necessario per se. quia aliqñ ꝓꝑ possibile positũ, est cõcedendũ impossibile, & negandũ necessariũ per accidẽs, vt pono tibi istam, hoc instans non fuit, demonstrando instans præsens admittenda est, quia uera, qua admissa, certũ est quod illud instans pręterit, & tñ si pro pono eandẽ, concedenda est, & suum oppositum negãdũ non obstante ꝙ sit factũ impossibile per accidens, & suũ oppositũ necessariũ similiter per accidens. Vltima regula est ista. Qualibet parte copulatiuę cõcessa cõcedẽda est copulatiua, cuius ille uel consimiles sunt partes principales, & una parte disiunctiuę cõcessa cõcedenda est disiunctiua, cuius illa est pars principales, probatur hoc. nam sicut ad ueritatem copulatiuę requiritur & sufficit quamlibet eius partem esse uerã, & ad ueritatem disiunctiuæ sufficit quod una sit vera, ita ad hoc quod copulatiua sit cõcedenda requiritur, & sufficit quamlibet partem esse, concedendam. Et ad hoc quod disiunctiua sit con cedenda sufficit unã partem principalẽ esse concedendam, verbigratia pono tibi istam, tu es Romę, qua admissa, si proponitur, eadẽ concedenda est, deinde tu es homo, cõcedẽda est, quia vera & impertinẽs. Vltimo si proponitur ista copulatiua, tu es Romę, & tu es homo concedẽda est, quia partes sunt cõcessę, & ita de disiunctiua suo mõ dicatur.

Capitulum. II.

Pau. in lo. ma. f. 181. col. pria.

VT harum regularũ veritas intensius innotescat, contra quamlibet illarum unam formabo obligationem. Contra igitur primam regulã arguitur, pono tibi omne possibile, si nõ admittis arguo sic. Ego pono

tibi

tibi oē poſsibile, & nō admittis oē poſsibile, bene respondendo. ergo non oē poſſibile eſt a te admittendū, quod eſt contra regulam. Si autem admittis propono tibi iſta duo, tu es. & tu non es ſi concedis, tu concedis duo contradictoria. ergo mali reſpondes. Si negas aliquā iſtarū. & qualibet iſtarū eſt tibi poſita & à te admiſſa quia poſsibilis. ex quo poſui tibi oē poſsibile ergo tu negas tibi poſitū & à te admiſſum, & per conſequens male reſpondens. patet conſequentia per ſecundā regulā. Reſpondetur non admittendo poſitū. & tūc ad argumētū pono tibi oē poſsibile. & nō admittis oē poſsibile ergo. non oē poſsibile eſt a te admittendū, nego argumentū. ſicut non ſequitur pono tibi utrunque iſtorum contradictorium. tu es, tu non es, & non admittis utrūque iſtorū, ergo non utrūque iſtorū cōtradictoriorū eſt a te admittendū, ſed ſolum ſequitur quod nō eſt admittendum utrunq; iſtorū. ita in priori conſequentia ſequitur, qnod non eſt admittendum oē poſsibile, & hoc eſt uerū, cum quo ſtat quod oē poſſibile eſt admittendum. Contra ſecundam regulā. arguitur ſic, & pono tibi iſtá. Tu es Romæ. eſt tibi poſitum & a te admiſsū, qua admiſſa propono tibi. Tu es Romę neganda eſt, quia falſa & impertinens, tunc arguitur ſic, iſta propoſitio eſt a te neganda, & eadē eſt tibi poſita & a te bene admiſſa. ergo tibi poſitū & a te admiſſum eſt negādum tenet conſequentia, quia eſt ſyllogiſmus reſolutorius, & maior eſt cōceſſa, minor vero eſt poſitū. Reſpondetur admittendo poſitum, & cum proponitur tu es Romæ. negatur, & tunc ad argumentum, ergo maiorem, ex eo quod repugnat poſito, nā ſequitur, tu es Romę, eſt tibi poſitum & a te admiſſum, ergo tu es Romę, eſt a te concedendum, quod repugnat huic tu es Romæ, eſt a te negandum. Quotieſcunq; ergo proponitur iſta negatur, & cū dicitur, iſta eſt a te neganda iterū negatur, & conceditur quod eſt concedenda, & ſi arguitur ſic. iſta a te cōcedenda, & tu negas eā. ergo male reſpondens. negatur conſequētia

Vide in lo. m. 4. fol. 182. col. 1.

ſicut

Ibi ut su pra fol. 283. & si de reliquis usq; ad fol. 189.

sicut nõ sequit tu cõcedis,a,propositionẽ,&,a,propositio est falsa.ergo tu male respondes. dato quod a, sit vnum falsum sequens.sed in qualibet illarum cõsequẽtiarum addẽdum est in antecedens , tu non es obligatus,quod negatur tanquã falsum & impertinens.Contra tertiã regulã arguitur, sic pono tibi istã, tu curris. & tu non curris,est à te cõcedẽdum, casus est possibilis, quia possibile est quod tu curras,& quod ista, tu nõ curris sit tibi posita & à te admissã & consequenter cõcedẽda.admisso ergo casu arguo sic,tu curris:nõ est a te concedendum:tu curris. sequitur ex posito & admisso tãquã à copulatiua ad alterã partẽ. ergo nõ qđlibet sequẽs ex posito & admisso est cõcedendũ, consequẽtia tenet. & prima pars antecedentis.probatur. nã tu non curris est a te cõcedendum per positum, sed tu non curris coutradicit isti,tu curris. ergo tu curris nõ est a te cõcedendũ cõsequẽtia tenet, quia si unum contradictoriorum est concedendum reliquum est negãdum.Respondetur admittendo positum,& tunc ad argumẽtum nego istã.tu curris, non est a te concedendum.& ad probationẽ nego minorẽ, uidelicet tu curris cõtradicit isti,tu nõ curris.non tanqnã falsam, sed tanquã repugnantem duobus cõcessis.sequitur enim tu curris est a te concedendum, & tu nõ curris est a te concedendum.ergo.tu curris,& tu non curris nõ sunt contradictoria.Si tamẽ fieret casus isto modo,pono tibi istã,tu curris,& tu non curris,eius cõtradictorium est à te concedendum admitto casum . & cõcedo illã, tu curris quotiescunque proponitur.& nego quod sit à me concedenda tanquã repugnans secundæ parti copulatiuæ positæ.nam sequitur: non curris cõtradictorium eius est a te concedendum. ergo tu curris nõ est à te concedendum.& si arguitur sic,tu curris non est à te concedenda & concedis eam. ergo male respondes. nego cõsequentiã.sicut non sequitur,tu negas,a, propositionem & ipsa est uera. ergo male respondes, sed oportet addere in antecedente, & tu nõ es obligatus.

&

& hoc negatur tāquā falsum. Cōtra quartā regulā arguitur probādo quod repugnās.posito est à te concedēdum & pono tibi istā nihil est tibi positum qua admissa quia possibilis propono tibi istā,aliquid est tibi positum sic cōcedis,& bene respondes. ergo habeo intentum,quia illa repugnat posito.Si negas contra.ego posui tibi istā,nihil est tibi positum.& ipsa est aliq̄d. ergo aliquid est tibi positum. Respondetur negando istā,aliquid est tibi positum,& tunc ad argumentum nego maiorē,uidelicet ego posui tibi istā, nihil est tibi positum tāquā repugnātē,hęc.n. repugnāt nihil est tibi positum & posui tibi istā.Et si arguit positum repugnat tibi posito,ergo aliquid est tibi positū, negetur antecedens,quia repugnas,& quælibet alia propositio ad quā sequit̄ aliquid esse tibi positū.Cōsimiliter respondet̄ si ponat̄ te nō esse admittendo & cōcedēdo idē.& si dr̄ tu cōcedi istā uel respondes nego quamlibet talē,quia ad ipsam sequit̄ te esse quod est oppositum positi.Cōtra quintam regulā arguitur.nā data veritate istius sequitur quod admisso quocunq; contingenti falso sit quodlibet aliud cōtingēs falsum concedendum.probat̄ & pono tibi istā,tu es Romę qua posita & admissa.propono tibi istā,tu es Romę, & baculus stat in angulo,patet quod ista est neganda,q̄a falsa non sequēs deinde proponitur, nullus baculus stat in angulo si negas habeo intentum contra regulā,q̄a sequitur ex posito cum opposito bene negati. sequit̄ enim tu nō es Romæ,uel nullus baculus stat in angulo,sed tu es Romę per positū.ergo nullus baculus stat in angulo.ergo conceditur ista,nullus baculus stat in angulo,habeo conclusionē principaliter probandam, quia sicut deducit̄ ista, ita & quælibet alia, dummodo suum oppositum coniungatur copulatiuę cū posito quę copulatiua immediate post positum proponat̄ Respōdetur cōcedendo conclusionem adductam, immo potest idē falsum & quodcunq; deduci,dummodo ponatur disiunctiuę cum opposito positi.uerbigra

tia

tia pono tibi istā. tu curris. qua admissa propono tibi tu non curris,uel baculus stat in angulo. aut aliquā tale:tu es Papa vel Eps,cōcedēda est quia vera & impertinens deinde proponitur baculus stat in angulo.oportet cōcedere,quia sequitur exposito & vno concesso,sequitur.n.tu non curris,uel baculus stat in angulo. sed tu curris per positū.ergo baculus stat in angulo. Contra sextā regulā arguitur sic.pono tibi istam disiunctiuā,tu curris uel rex sedet,qua posita & admissa propono istā nullus rex sedet ; & patet quod est dubitanda, quia dubia & impertinens.deinde propono tu curris, negāda est, quia falsa & impertinens deinde propono iterū illā nullus rex sedet,si negas uel concedis eam & prius dubitasti,ergo male respondes.tenet consequentia per unā regulā obligationū, quia oēs responsiones infra tēpus obligationis sunt retorquēdæ ad idem instās.si ergo dubitas istā & bene respondes, illa non est à te neganda & tñ repugna posito & opposito bene negati.Nā bene sequitur. tu curris uel rex sedet tu non curris ergo rex sedet.Respōdetur admittendo positū & cū proponitur ista, nullus rex sedet dubitatur & illa negatur. tu curris. & cum iterū proponitur nullus rex sedet,negatur quia repugnat posito & opposito bene negati.Et cum dr̄.prius dubitasti eam & modo negas.ergo male respondens, nō ualet argumentū & ad regulā. dico quod intelligit de responsionibus repugnantibus,sicut est concedere & negare. Itē cōceditur in simili casu quod aliqua propositio in uno loco est dubitanda & in alio loco est cōcedenda , & pono tibi istā tu curris uel rex sedet qua admissa,propono rex sedet.dubitāda est quia dubia & impertinens.deinde tu curris.neganda est,quia falsa & impertinēs. Iterū propono rex sedet, & patet quod est concedenda,quia sequens ex posito & opposito bene negati. ut tu curris vel rex sedet, sed tu non curris ,ergo rex sedet . Contra septimam regulam arguitur probando , quod nō ad omne impertinens est respondendum secundū sui

qualitatē,& pono.tibi istā tu es Romæ qua admissa & concessa,propono tu es Romæ in hac instanti demon strando instans præsens. si concedis habeo intentum quia ista est falsa & impertinens cū non sequatur nec repugnet.si vero negetur,cōtra oē. quod est Romæ est Romæ in hoc instanti.sed tu es Romæ. ergo tu es Romę in hoc instanti maior probatur.nā omne quod est Romæ est Romæ in instanti præsenti, sed nullum est instās præsens nisi hoc ergo omne quod est Romæ est Romę in hoc instanti.Respondetur admittendo positum. & cum proponitur, tu es Romę in hoc instanti. negetur.&ad eius probationem nego maiorem,quia repugnat posito & opposito bene negati. nam sequitur tu es Romæ & tu non es Romę in hoc instanti. ergo non omne quod est Romæ est Romæ in hoc instan ti. Et ad probationē illius maioris, concedo, quod oē quod est Romę, est Romæ in instāti pręsenti, & nego minorem,scilicet quod nullum sit instans pręsens nisi hoc, quoniam ex uno concesso & opposito bene nega ti,sequitur oppositum illius exceptiuæ. sequitur.n.oē quod est Romę est Romæ in instanti præsenti. &.non omne quod est Romę, est Romę in hoc instanti, ergo aliquod est instans quod non est hoc, quod repugnat illi exceptiuæ.Et Sic dicitur,quod est illud instans,dicitur quod stat quod sit,a,uel,d,nec est determinanda nisi disiunctiuę talis quęstio. Contra octauam regulā arguitur sic, & pono tibi istam, homo est asinus, est tibi positum & à te admissum, qua admissa & concessa,quia possibilis,propono, homo est asinus, uel concedis, uel negas. Si concedis & bene respondes. habeo intentum, scilicet quod propter possibile positum cō cedendum est impossibile per se.Si autem negas. Contra omne tibi positum & à te admissum est à te concedendum, sed homo est asinus est tibi positum & à te admissum. ergo homo est asinus est à te concedendū. tenet consequentia cum maiori,quia est regula.& minor patet,quia est positum, tunc arguitur sic, homo

est asinus, est a te cōcedēdū, & hō est asinus est impossibile per se ergo impossibile per se est a te concedendū, & consequenter necessariū per se est à te negandū, q.a sum cōtradictorium est necessariū per se.s. nihil quod est hō est asinus. Respondetur admittendo positū, & cū proponitur hō est asinus negatur. & tunc ad argumentū.concedo quod hō est asinus, est à te concedendū & nego quod hō est asinus, sit impossibilis per se tā quā repugnans uni concesso. sequitur.n.hō est asinus, est à te cōcedendū. ergo hō est asinus non est impossibile per se.& si arguitur sic, hō est asinus est a te concedendū, & tu negas ipsam.ergo tu male respondes, nego argumentū, sed oportet addere.& tu non es obligatus. Contra ultimā regulā arguitur, & pono tibi istā, tu es Romæ qua admissa & concessa, propono tibi istā copulatiuam, tu es Romæ & tu es albus, hæc copulatiua est falsa & impertinens.ergo neganda & tamē quælibet pars eius est concedenda ergo nō qualibet parte copulatiuæ concessa, est concedenda copulatiua, quod est contra regulā, sed probatur quod quælibet pars copulatiuæ sit concedenda, quia prima pars est concedēda, quia posita & admissa & secūda similiter quia vera & impertinens ergo.&c.Respondetur admittendo positum:& cum proponitur copulatiua.nego eam.& nego quod quælibet eius pars sit cōcedenda, eo quod secunda est neganda, & cum dicitur quod est uera & impertinens.concedo quod est uera, sed non est impertinens immo est repugnans. quia suum contradictoriū sequitur expositio & opposito bene negati.nam sequitur, tu non es Romæ, uel tu non es albus, sed non es Romæ per positum ergo tu non es albus.Si autem immediate postpositum proponeretur.tu es albus concederem eam, quia uera & impertinens, consequēter cōcederem istam copulatiuā, tu es Romæ, & tu es albus, tanquam sequentem ex suis partibus concessis. Itē arguo contra eandem regulā, & pono tibi istam, omnis homo est Romæ, qua admissa propono tu es homo, &

& tu es Romæ:hæc copulatiua est neganda,q̄a falsa & impertinẽs.Deinde ꝓpono,tu es hō.ista est cõcedẽda, q̄a uera & impertinẽs.Vlteriùs ꝓpono alterã partẽ,tu es Romę;& patet ꝙ hæc similiter est concedenda,quia sequẽs ex posito & uno cõcesso, v.g. Omnis hō est Romæ,tu es homo,ergo tu es Romæ, & ita habeo intentũm,ꝙ copulatiua est negãda, & tñ quęlibet eius pars est concedenda. Respondetur admittendo positum,& negãdo copulatiuã; & cùm proponitur, tu es hō, nego:quia repugnat,posito cũ opposito bene negari:q̄a suum cõtradictorium sequitur:Nã sequitur,oĩs hō est Romæ,& tu nō es hō,uel tu non es Romæ,ergo tu nō es homo.patet. consequentia, quia consequens sequitur ex posito,& qualibet parte disiunctiuæ,ergo sequitur ex posito & tota disiunctiua, patet consequentia, & antecedens similiter patet intuenti, quare &c.

De conuertibilitate propositionum. *Cap. III.*

In materia cõuertibilitatis propositionum proponitur hoc sophisma, pono tibi istam, Deus est, homo est asinus.conuertuntur,quia admissa,quia possibilis, propono,Deus est,concedatur,quia necessarium ꝑ se. deinde propono,homo est asinus,uel concedis, uel negas: si concedis, contra cedat tempus obligationis, & ostendo tibi,quòd tu concessisti impossibile,per se in tẽpore obligationis. ergo male respondes, vnde extra tẽpus obligationis semper rei ueritas,est fatẽda,quia per hunc modũ apparet, si respõdens bene uel male respondebat in tp̄e obligationis.Si aũt in tẽpore obligationis negetur illa, hō est aninus. Contra. Deus est,& homo est asinus,cõuertuntur,& hęc concedẽda,Deus est,ergo hęc est cõcedẽda,homo est asinus, & tu negas eam,ergo malè respõdes.Itẽ admisso isto casu propono,hęc est vera.Deus est,debet concedi,quia uerum & impertinens,deinde hęc est vera, homo est asinus,hæc est concedenda,quia sequens,Nam sequitur,illę cõuertuntur

tuntur,& prima est uera.ergo & secũda.& tunc sic.ista est vera:hõ est asinus , quæ adæquatè significat hoĩem esse asinũ.ergo hoĩem esse asinũ est uerũ, & per consequens,hõ est asinus. Ad primũ respondetur, admittendũ casum,& cum proponitur Deus est,concedo. & nego istam,homo est asinus,& tunc ad argumentum,cõcedo,ꝙ hõ est asinus.est à me concedendũ, & ad argumentũ improbãs nego consequentiã , sed oportet addere,ꝙ tum non est obligatus, quod nego. Et si arguitur,homo est asinus.est a te cõcedendum, & homo est asinus,est per se impossibile.ergo ꝑ se impossibile est a te concedendum . nego minorẽ tanquã repugnantem maiori concessæ. Eodẽ modo respondetur si primo loco proponatur ista,homo est asinus, est a te concedendum.quod concederetur & consequenter diceretur.ꝙ ista, Deus est, est a te neganda,& negaretur,ꝙ esset necessaria per se,quia repugnat concesso. Sequitur enim Deus est, est a te neganda. ergo non est necessaria per se. Ad secundum concedo, ꝙ illa est uera,homo est asinus, & nego ꝙ ipsa significet adæquatè hominem esse asinum . quia repugnat maiori concessæ . sequitur enim,illa est vera.homo est asinus.ergo non significat adæquatè hominem esse asinum.Vbi autem primo loco præponeretur ista. homo est asinus,est falsa,concederetur. quia uerum & impertinen. deinde Deus est, est falsa,conceditur,quia sequens, & negatur tãquã repugnans.quod significet adæquatè Deum esse.Et si diceretur. Qualiter adæquatè significat.Non determinatur hic aliqua talis qõ. Notandum ꝙ si poneret cõuerti,Deus est.& homo est asinus.sic adæquatè significando ut prius:nõ dẽt admitti casus,quia eo admisso seq̃tur incõueniẽs,uel cõtradictio. probat̃. nã admisso illo,propono,hæc est uera,Deus est, uel cõcedis,uel negas.Si negas.cõtra,ista nõ est uera,Deus est, quæ adæquatè significat Deũ esse. ergo Deũ esse nõ est uerum, qđ est impossibile.Si aũt cõcedit.deinde propono,hęc est vera.hõ est asinus, oportet concedere tanq̃ sequens.

tunc

tunc arguitur sic.ista est vera, hō est asinus, q̄ adæquatè significat hoīem esse asinū. ergo uerū est hoīem esse asinum.consequens autē est impossibile.Pro aliquali ergo responsione in hac materia pono aliquas regulas,quarū prima est ista Qn̄cunq; ponitur duas propositiones conuerti adæquatè significando,quarum una est necessaria, alia imposibilis, non admittitur casus iste,quia tunc ex necessario sequeretur imposibile, vt Deus est. ergo hō est asinus, & demonstrato per ly,sic adæquatè significando , significata consueta. Secunda regula est ista. Qn̄cunq; ponitur duas propositiones conuerti sic adæquatè significando, quarū una est possibilis, & alia imposibilis.nō admittitur casus iste.ut si ponatur istas conuerti sic adæquatè significando.tu es hō,& hō est asinus.nō admittatur, quia tunc ex possibili sequitur imposibile.probat̄.& pono casum illū, quo admisso,facio istā cōsequentiā, tu es hō, ergo hō est asinus.cōsequētia bona,antecedens est posibile,cōsequens imposibile. nā posibile est te esse hoīem, & hæc propositio,tu es hō , sic adæquatè significat, ergo ipsa est possibilis,& est antecedens.ergo antecedens est posibile. Similiter hominem esse asinum est imposibile. & ista propositio. hō est asinus. sic adæquatè significat.ergo ipsa est imposibilis.& est cōsequens.ergo &c. Tertia regula est ista. Qn̄cunq, proponit̄ duas propositiones conuerti sic adæquatè significādo , quarū una est necessaria,altera contingens.nō admittitur iste casus,vt si ponitur istas conuerti, Deus est.& antichristus est futurus,sic adæquatè significādo quia tūc ex necessario sequeretur cōtingēs,probatur.quia si nō admittatur casus iste,facio istā consequentiam. Deus est,ergo antichristus est futurus ista consequentia est bona . quia arguitur ab uno cōuertibili ad reliquū, & antecedens est necessariū, & cōsequens cōtingens. sed probatur,ꝙ antecedens sit necessarium. nā Deum esse est necessariū,& antecedens sic adæquatè significat.ergo antecedēs est necessarium. Similiter antichristum

esse futurum est cōtingēs. & cōsequēs sic adęquatè si-
gnificar. ergo cōsequēs est cōtingēs. Quarta regula est
ista. Qñcunq; ponitur duas propositiones contingen-
tes conuerti sic adęquatè significādo, quarum una cō-
tradictorię alteri repugnat non admittatur casus iste.
ut si ponatur istas conuerti sic adęquatè significando,
tu es & tu non es, q.a tunc ex uno oppositorum sequi-
tur reliquum, quorum, quodlibet foret cōtingens, im
mo sequitur, ꝙ duo contradictoria forent simul vera,
aut simul falsa, quod non est posibile. Et notāter dico
contradictoriè, q.a si repugnarēt contrarię deberet ad-
mitti casus, & dici quālibet istarū esse falsam. vt tu cur
ris. & tu nō moueris. hę.n. sic adęquatè significādo nō
possunt esse simul verę, sed bene simul falsę. Voco.n. cō
tradictorię illa repugnare, quę non possunt esse simul
vera, nec simul falsa, sic adæquatè significādo. Et cōtra
rię repugnare, uoco illa quæ bene possunt esse simul
falsa, sed non simul uera. Quinta regula est ista. Qñcun
que ponitur duas propositiones contingentes conuer
ti sic adęquato significādo, quarum nulla alteri repu-
gnat, admittatur casus ille, & ad primā propositā re-
spondeatur sicut ad impertinens. Ad secundā uero si-
cut ac pertinens. sequens v.g. pono tibi istā, tu es hō. &
tu curris, conuertuntur sic adęquatè significando ad-
mittatur, & si proponitur, tu es hō. concedatur tāquā
uerum non repugnans. & consequenter ꝙ illa est ue-
ra, tu curris tāquā sequens. Itē si uariatur ordo, ita ꝙ
primo loco proponatur, tu curris. negatur. quia falsa
& impertinens, & consequenter neganda est illa, tu es
homo. Et si dicatur, ista est falsa, tu curris. concedatur,
& consequenter, ꝙ ista est falsa, tu es hō. Sexta regula
est ista. Qñcunq; ponitur duas propositiones conuer-
ti, siue sint contingentes, siue non contingentes, nō fa
ciendo mentionē de adęquato significato, admittatur
casus. & ipsis propositis quo ad concedere uel negare
respondeatur intus sicut extra. sed si prima cōceditur
esse uera, uel necessaria. & secunda similiter. Si aūt fal-

ſit uel impoſsibilis.& ſecunda ſimiliter. v.g. ſi ponitur iſta. Deus eſt.& homo eſt aſinus. Reſpondeatur ſicut reſponſum eſt in principio, ſed ſi pono tibi iſtā, tu es hō. & tu curris, conuertuntur, admittatur, qua admiſſa, ꝓpono, tu es hō, conceditur, deinde. tu curris, negatur. Sed ſi dr̄ prima eſt vera, concedatur. ergo ſecunda eſt vera. concedo. ſed tunc nego, ꝙ ſecunda ſignificet adæquatè te currere tanquā repugnans uni conceſſo & oppoſito bene negati. ſequitur.n. tu non curris. & iſta tu curris eſt uera, ergo non ſignificat adæquatè te currere. Et ſi arguitur ſic. iſta cōſequentia eſt bona, tu es homo. ergo tu curris, & antecedens eſt concedendū a te, ergo & conſequens concedo. tunc vltra. cōſequēs eſt cōcedēdū a te.& tu negas ipſum. ergo male reſpōdes. Reſpondeo, ꝙ non ualet conſequentia. ſed oportet addere in antecedente.& tu non es obligatus. Notādum. ꝙ quotieſcunq; proponitur aliqua iſtarū cōſequentiarū in caſu conuertibilitatis. Deus eſt. ergo hō eſt aſinus. tu es homo. ergo tu curris, ſꝗ negetur quęlibet iſtarū. quia in rei veritate quęlibet iſtarum eſt impoſſibilis. ſed ad impoſſibile rńdendum eſt intra tēpus obligationis, ſicut extra. tū dicatur quālibet illarum eſſe bonā, ſicut ſemper negatur iſta. homo eſt aſinus, & tū aliquando conceditur iſtam eſſe ueram. unde iſta, homo eſt aſinus eſt impoſſibilis, ſed ipſam eſſe ueram nō eſt impoſsibile. Similiter quælibet iſtarum conſequentiarum eſt impoſsibilis. ſed quamlibet illarum eſſe bonam, non eſt impoſsibile. quare &c.

De ſimilibus & de ſimilibus propoſitionibus. Cap. IIII. *Vide in lo. ma. f. 190 a. 3.*

De ſimilibus & diſsimilibus propoſitionib. eſt dicēdū. Sit ergo rei ueritas, ꝙ ſis Pariſijs. & pono tibi iſtā. tu es Pariſijs, & tu es Romę, ſunt ſimilia. Et intelligo per propoſitiones eſſe ſimiles, ipſas eſſe ſimiles in ueritate uel falſitate, qua admiſſa propono tibi iſtā. tu es Pariſijs. hęc eſt concedenda. quia uera & impertinens, ut patet intuenti. Deinde propono tu es Romę, ſi negas & cōceſsiſti alterum ſimiliū, ergo male reſpōdes.

Si cōcedis propono tibi istā copulatiuā, tu es Parisijs. & tu es Romæ. Si negas eā, & concesisti utranq; partē, ergo male respondes. tenet consequentiā per regulā primi capituli. Si concedis cā, cedat tēpus obligationis, & arguo quod concesisti impossibile. videlicet tu es Parisijs, & tu es Romæ facta obligatione possibilis, ergo male respondisti. Respondetur admittendo positū, & cū proponitur, tu es Parisijs, cōcedo & nego istā, tu es Romę. Et cū dr̄, tu concesisti unū similiū, & alterū negas, ergo malè respondens. nego consequentiā, sicut non sequitur. tu concesisti unū cōnuertibiliū, & alterū negas, ergo malè respondes. Sed bene sequitur, tu concesisti vnū similē esse verū, & alterū negas esse uerū, ergo malè respondes ; propterea si in principio proponitur, hæc est uera, tu es Parisijs, concedatur, & consequentur, ꝙ hæc est uera, tu es Romæ, & quia primitus negassem istā, tu es Romæ. ideo nego consequēter, ꝙ illa, tu es Romæ, significet adæquatè esse Romæ. Nam sequitur, tu non es Romæ ; & ista ; tu es Romæ, est uera ; ergo non significat adæquatè te esse Romæ. Ideo pro euidentia huius materiæ, pono aliquas regulas. Prima est ista. Qñcunq; ponuntur duæ propositiones esse similes, non faciendo mentionē de adæquato significato, respondeatur ad easdē concedēdo, negādo, uel dubitando infra tēpus obligationis, sicut extra, ut si ponitur istas esse similes, Deus est, hō est asinus ; tu sedes, & tu curris, semper concedatur prima, & negatur secunda. Secunda regula est ista. Qñcunq; ponuntur duæ psopositiones esse similes non faciendo mentionē de adęquato significato, ad primā propositionē esse uerā, vel falsam. Respōdeat intra tēpus sicut extra, & ad secundā consequenter. v. g. pono tibi illā, tu es hō & antichristus est. sunt similes, si proponit primo hęc est vera, tu es homo concedatur, & cōsequenter quòd ista est uera, antichristus est. Si autē primo proponitur. hęc est falsa, antichristus est, concedatur, & consequenter, quòd ista est falsa, tu es homo. Tertia regula

est

est ista. Qñcunq; ponuntur duæ propositiones esse similes sic adæquatè significando. quarum una alteri cõtradictoriæ repugnat, non admittendus est casus ille, ut si ponantur tales esse similes. Deus est, & hõ est asinus, sic adæquatè significando, rex sedet, & nullus rex sedet. probatur, quia si non admittatur, ergo casus, & quæro, utrũ illa sit uera uel falsa. Deus est. Et si dicat, ꝙ illa sit falsa. & ipsa adæquatè significat Deũ esse. ergo Deũ esse est falsum. Si dicat, ꝙ ipsa sit vera. ergo hęc est vera, hõ est asinus, & ipsa adæquatè significat hominẽ esse asinum, ergo hominẽ esse asinũ est uerũ, consequens est inconueniens, & ita arguitur de cõtradictorijs probando duo contradictoria esse simul uera uel falsa. Quarta regula est ista. Qñcunq; ponuntur duæ propositiones esse similes sic adæquatè significando, quarũ una uel quælibet sequitur ad contradictorium alterius, illæ sunt similes in veritate, & vbicunq; & qñcunq; proponuntur sunt concedendæ, ut posito, ꝙ ponantur tales esse, si es sic adæquatè significando tibi cõcluditur, & tu nescis tibi concludi, tu non curris, & tu moueris, probatur. Nã admisso isto casu, quęro utrũ istæ sint similes ueræ, uel similes falsæ. Si uerę, habeo intentũ, si falsæ, ergo oppositũ secundæ est. verũ, uidelicet tu scis tibi concludi. tunc sic, tu scis tibi concludi, ergo tibi cõcluditur. illa consequentia est bona, & antecedens est verũ, ergo & consequentia est verũ, ergo non est falsum. cuius oppositũ cõcessisti. Et ita de alijs duabus dicatur. Quinta regula est ista. Qñcunq; ponũtur duæ propositiones esse similes sic adæquatè significãdo: ex quarũ vna sequitur oppositum alterius, illæ sunt similes in falsitate, & quæcunq; sit proposita semper est neganda, ut posito qđ istę essent similes, sic adæquatè significãdo, tibi nõ concluditur, & tu scis tibi cõcludi, tu es albus, & tu nõ es coloratus. quo admisso, ꝓpono, istæ sunt falsę. si cõcedis habeo intentũ. si dicitur quod sint verę, arguo sic. tu es albus, ergo tu es coloratus. ista cõsequẽtia est bona, antecedẽs est verũ per tu-

Cõtradictoriæ repugnat quia non possunt esse simul falsa.

ergo & consequens, & ita duo contradictoria sunt simul vera, qđ non admittit imaginatione. Sexta regula est ista. Qñcunq; ponuntur duæ propositiones esse similes, sic adęquatè significando, quarũ quęlibet est alteri impertinens, tunc possunt esse similes in veritate & falsitate, cõcedẽdę & nagãdæ. v.g. pono, ꝙ istæ sint similes sic adęquatè significãdo: tu es albus, & curris. Si primo proponitur: tu es albus, concedatur ista, & dicatur, ꝙ est vera, & consequenter concedatur ista, tu curris, & dicatur ipsam esse uerã. Si autẽ proponitur primo loco, tu curris, negatur illa, & concedatur ipsam esse falsam, & consequenter eodẽ mõ respondetur ad illã, tu es hõ, quare &c. Propositiones dicuntur esse dissimiles, qñ vna est vera, reliqua falsa. Pro cuius materię declaratiõe sit hæc prima regula. Qñcunq; ponit̃ duas propositiones esse dissimiles non faciendo mentionẽ de adæquato significato, ad quãlibet propositam concedendo, uel negando, respondeatur intra tẽpus sicut extra. v.g. pono quod iste sint dissimiles, tu es homo & tu es albus isto posito concedatur quælibet illarũ. Secunda regula: Qñcunq; ponitur duas propositiones esse dissimiles, non faciendo mentionem de adęquato significato, ad primo propositam esse ueram uel falsam, respondeatur intra tẽpus sicut extra, & ad aliã dissimiliter. v.g. pono ꝙ istę sint dissimiles, tu es hõ, & tu es animal, quo admisso, propono, hęc est uera, tu es hõ concedatur, & consequentér ꝙ ista est falsa, tu es aĩal. Tertia regula. Qñcunq; ponitur duas psopositiones esse disimiles sic adæquatè significando, quarũ qualibet cum altera cõuertitur, nõ admittendus est casus, vt prima causa est, & Deus est. uel hõ currit, & risibile currit. Nã si conceditur illã esse uerã, prima causa est, oportet cõcedere istã esse falsam Deus est, & sic ab vno cõuertibili ad reliquũ, non ualet argm̃. Quarta regula est ista. Qñcunq; ponuntur duæ propositiones esse disimiles sic adæquatè significando, quarum una est necessaria, altera, imposibilis, uel contingens, tunc neces-

Vide in lo. ma f. 191. col. 1.

necessaria semper est concedenda,& altera neganda. vt Deus est,homo est asinus. Deus est,& tu es. Quinta regula. Si ponūtur duæ propositiones contingentes esse dissimiles sic adæquatè significando, quarū vna antecedit ad reliquā,& non contra antecedens vbicunq; proponitur semper est negandū,consequens concedendū, vt tu curris & tu moueris. Si enim concederetur antecedens,oporteret concedere consequens, & consequēter dicere quamlibet illarū esse veram,quod est contra casum. Sexta regula,si ponūtur duæ propositiones esse dissimiles sic adæquatè significando,quarum quęlibet est alteri impertinens ad primo propositā,respondeatur intra extra,& ad aliam dissimiliter,vt posito,quòd istæ sint dissimiles sic adæquatè significando. tu curris: & tu es Parisijs,quæcunque illarum proponatur, prima debet negari,& alia concedi.& ita dicatur si ambæ extra tempus essent veræ. vt homo currit, & tu vides.

De positionibus terminorum. *Cap. V.*

REGVLAS alias oppositæ speciei,quæ depositio nūcupatur,sequitur assignare. quarum prima est ista. Omne depositum & admissum intra tēpus obligationis propositum semper est negandum,vt si deponatur ista,aliquis homo est Romæ,qua admissa in proposito semper est neganda. Ex ista regula sequitur:quod nunquam est admittendū necessarium per se in depositione. Sed bene quodlibet impossibile vel contingens, vnde negare impossibile vel contingens non est inconueniens. sed inconueniens foret negare necessarium per se. Secunda regula est ista. Omnes per se antecedens ad depositum,aut cum concesso,vel cum concessis,opposito bene negari. vel oppositis bene negatorū, semper est negandum , verbi gratia deposito, & admissa ista homo currit. si proponeretur ille homo currit,neganda foret, quia antecedit ad depositum. Nam bene sequitur,iste homo currit. Item si deponatur & admitta

Pro hoc vide ī lo. ma.a. fo. 191. vsque ad fo. 192.

tur ista. aliquis homo non currit, & proponitur, tu nõ curris concedatur, quia vera & impertinẽs, sed proposita in secundo loco, tu es homo, neganda est, quia cum vno cõcesso antecedit ad depositũ. Nã sequitur, tu non curris, & tu es aliquis homo, ergo aliquis homo nõ currit. Tertia regula est ista. Oẽ repugnans deposito. & oẽ sequens ex illo repugnante per se, aut cum cõcesso, vel cum concessis opposito bene negati, vel oppositis bene negatorum, est concedendum v.g. depono tibi istã, aliquod animal non currit, quia deposita & admissa, propono eius contradictorium, scilicet, omne animal currit, hoc est concedẽdum. & hoc similiter omne animal mouetur, quia sequitur ex contradictorio definit. Deinde si proponitur, tu es aĩal concedatur, quia verũ & impertinens, & vlteriùs illa, tu curris, quia sequit̃ ex cõtradictorio depositi cũ concesso, sequitur.n. oẽ animal currit, tu es aĩal, ergo tu curris. Quarta regula est ista. Oẽ repugnans contradictorio deposito per se, aut cum cõcesso, vel cũ concessis cum opposito bene negati, vel cũ oppositis bene negatorũ est negãdũ, vt in casu priori. Si proponeretur istã, aliquod animal nõ mouetur, aut ista, tu non curris, negatur prima, quia repugnat contradictorio depositi per se. secunda verò repugnat eidem cũ vno concesso. Vltima regula est ista. Ad oẽ sequens ad depositum, & ad omne impertinens respondendum est secũdum sui qualitatem, v.g. depono tibi istam, tu es albus, qua admissa, propono, tu es coloratus, concedatur. quia vera & sequens ad depositũ. vnde non est inconueniẽs negare antecedens, & cõcedere cõsequens. Itẽ si proponatur ista, tu es calidus, cõcedenda est, quia vera & impertinens, tam deposito, q̃ cõtradictorio depositi, vnde propriè impertinẽs in hac specie obligationis dicitur illud, quod non sequitur, nec antecedit ad depositum, nec eidem repugnat. nec est sequẽs ad oppositum depositi, nec eidem repugnat per se, vel cum alio, vel cum aliquibus, vt dictũ est. Ideo si deponitur & admittitur illa, sor. currit, & proponatur

Plat.currit.respondeatur intus sicut extra:quia est propositio impertinens,cũ non se habeat aliquod dictorũ modorũ.Sophismata aliqua sunt ponẽda, vt depositionis regulæ magis pateãt. Depono ergo tibi primã istã, tu es hõ,vel tu es Romæ,qua deposita & admissa propono tu es hõ,si negas,tu negas verũ & impertinẽs. ergo male, si concedis & illud antecedens ad depositũ.ergo antecedens ad depositum est concedendũ. Respondetur admittendo depositum . & cũ proponatur,tu es homo.nego,quia antecedit ad depositum,tanquam a parte disiũctiuè ad totam disiunctiuam. Secundo depono tibi istã,aliquæ propositiones nõ sunt veræ, qua admissa propono.istæ sunt propositiones, tu curris,tu non curris,concedendũ est ; quia verũ & impertinens. Deinde propono duo contradictotia sunt vera,si negatur contra.oẽs propositiones sunt veræ,sed istæ sunt ꝓpositiones.ergo istæ sunt veræ,& istæ mutuo contradicunt.ergo duo contradictoria sunt vera. Respondetur negando, ꝙ ista sint contradictoria , quia antecedit ad depositũ. Nam sequitur,illa sunt contradictoria, ergo aliquæ propositiones nõ sunt verę.Tertio depono istã. antichristus nõ est albus,vel antichristus est coloratus. Si non admittis contra.illa est vna disiunctiua contingens,quia quælibet pars est contingens, & nulla alteri repugnat.ergo est admittenda,patet consequentia per primam regulam.qua admissa,propono tibi, antichristus est coloratus.si concedis, tu cõcedis antecedens ad depositum,ergo male respondens. Nam sequitur,antichristus est coloratus . ergo antichristus non est albus. vel antichristus est coloratus.patet consequentia a parte disiunctiua ad totã disiunctiuã. Si vero negas.tu negas sequens ex cõtradictoria depositi.ergo male respõdes.antecedens probatur. Nã sequitur, antichristus est albus,& antichristus non est coloratus : ergo antichristus est albus . patet consequentia a tota copulatiua ad alteram eius partem ; & vltra antichristus est albus : ergo antichristus est coloratus . patet consequentia ab infe-

Primum sophis. *Secundũ sophis.* *Tertium sophis.*

inferiori ad suum superius sine impedimento. ergo & primo ad vltimũ antichristus est albus, & antichristus nõ est coloratus. ergo antichristus est coloratus. Rñdetur nõ admittendo positũ, quia est vna disiunctiua necessaria, eo quòd suũ cõtradictorium est impossibile, videlicet antichristus est albus, & antichristus nõ est coloratus. Et tunc ad argumentũ, quælibet eius pars est contingens, & nulla alteri repugnat. ergo illa disiũctiua est contingens nego consequentiã, sed oportet addere in antecedente, quòd nec contradictoria illarum partiũ inuicem repugnant. & hoc est falsum, quia istæ repugnãt inuicẽ, antichristus est albus, & antichristus non est coloratus, q̃ sunt contradictoria partiũ disiunctiuę. Quarto depono tibi istã, tu es, & omne tibi depositum est à te negandũ, quo admisso & negato, propono omne tibi depositum est à te negandũ. Si conceditur, propono tibi illã, tu es. & patet, quòd est neganda, ex quo copulatiua est neganda, & altera pars est concedenda. Deinde propono, nullũ tibi depositum est à te negandũ, si concedis, tu concedis oppositum regulæ, & vnius cõcessi, ergo malè antecedens probatur. nã sequitur, tu non es. ergo nullũ tibi depositum est à te negandũ. patet consequentia, quia contradictoriũ cõsequẽs repugnat antecedenti, ex quo asseris te esse. Respondetur negãdo, quòd oẽ tibi depositum sit a te negandũ, quia antecedit ad depositũ. sequitur enim, omne tibi depositum est à te negandum. ergo tu es, & omne tibi depositũ est à te negãdum. patet consequentia à parte copulatiuæ ad totã copulatiuã, cuius antecedens antecedit ad alterã partem, & si dicitur, tu negas regulam, dicatur quòd illa non est regula, sed ista. Oẽ depositum admissum est negandum. Vel aliter dr̃, quòd quælibet regula est contingens, quia ad placitum factæ sunt illę regulæ. ergo quęlibet talis est deponenda, & admittenda in depositione, vel neganda, qua negata, dr̃ quòd illa non est regula non tanquam verum, sed tanquã repugnans, sequitur enim nõ omne tibi depositum est à

te negandum. ergo illa non est regula. Omne tibi depositum est a te negandum quare &c.

Explicit Tractatus Quintus obligatoriæ artis.

Incipit Sextus qui insolubilium nuncupatur.

De insolubilibus. *Cap. I.*

INSOLVBILE est propositio se esse falsam assertiuè significans. vt hoc est falsum seipsa demonstrata. In insolubilibus tñ est differentia quo ad significare seipsum esse falsum, qm̃ aliquod insolubile significat immediatè seipsum esse falsum. vt hoc est falsum seipsa demonstrata. Aliquod aũt mediatè, quia exigitur medium ad inferẽdũ se esse falsum: vt oĩs propositio est falsa, quia non sequitur immediatè. ergo ista propositio est falsa demonstrãdo illam vniuersalẽ, sed bene sequitur cum tali medio, & illa est propositio Similiter dicẽdo, hoc non est verũ. ista non asserit immediatè se esse falsam, quia nõ sequitur. hoc nõ est verũ. ergo hoc est falsum, demonstrando antecedens, quia ex negatiua nõ sequitur affirmatiua. tñ bene sequitur cũ tali medio. & hæc est propositio. Pro declaratione prædictæ diffinitionis pono duas diuisiones quarũ prima est ista. Insolubiliũ aliquod ortũ ex actu nostro. Aliquod verò ex proprietate vocis. Insolubilia ortũ habẽtia ex actu nostro sunt ista, sor. dicit falsum, ego non dico verũ. Iste homo intelligit falsum. Tu nõ intelligis verum. Insolubilia verò ortum habentia ex proprietate vocis sunt ista. Omnis propositio est falsa. Nulla propositio est vera, hoc est falsum, hoc non est verũ. Scd̃a diuisio est illa. Insolubiliũ aliquod est insolubile simpliciter. aliquod verò secundũ quid. Insolubile simpliciter est illud, cui annectitur casus, quo admisso sequitur cõtradictio. v.g. pono quòd ista propositio, nulla propositio est vera, quæ sit, significet præcisè sicut termini prætendunt, videlicet

Quid sit insolubile & hoc e. vide pa. in lo m. 3 e vlt. secti de partis 15. prim 1. du. 41. pri. 2 du.

Diuisio insolu.

licet ꝙ nulla propositio sit vera, & sit oīs propositio. Isto posito quæro, vtrū, a, sit verū vel falsum. Si verum, ergo significat præcisè sicut est, sed, a, significat præcisè, ꝙ nulla propositio est vera. ergo nulla ꝓpositio est vera. ergo, a, nō est verum, & prius dixisti quod erat verum, ergo cōtradictio Si dicitur, ꝙ a, est falsum. ergo, a, significat aliter quam est, sed, a, significat præcisè ꝙ nulla propositio est vera. ergo non est ita, ꝙ nulla propositio est vera. ergo aliqua propositio est vera, & , a, est omnis propositio. ergo, a, est verum. Et prius dixisti, ꝙ erat falsum. ergo cōtradictio. Insolubile secundū quid est illud cui annectitur casus quo admisso nō sequitur contradictio, vt ponendo, ꝙ ista propositio. nulla propositio est vera, sit, a, & sit oīs propositio. & significet sicut termini prætendunt, non ponendo ly præcisè isto posito dicitur ꝙ, a, est falsum, quia significat se esse falsum. Et si arguat̄ sic, a, est falsum. ergo, a, significat aliter q̄ est, sed, a, significat, ꝙ nulla propositio est vera, ergo nō est ita, ꝙ nulla propositio est vera. Nego consequentiā, quia debuit addi in antecedente dictio exclusiua, vel exceptiua, videlicet, a, significat præcisè ꝙ nulla propositio est vera. vel, a, non significat, nisi ꝙ nulla propositio est vera, & hoc negatur tanquā repugnans, quia si poneretur cū casu, non admitterem illū casum. His præmissis diuisionibus, pono aliquas regulas, quarum prima est ista. Oē insolubile singulare sine pronomine demōstratiuo oriens ex actu nostro ad hoc, ꝙ sit insolubile simpliciter exigit tres cōditiones. Prima, ꝙ vna talis sit oīs talis. Scd̄a, ꝙ dicat, vel intelligat talem propositionem, & nullā aliam. Tertia, quòd illa significet præcisè sicut termini ꝑtendūt. v.g. sor. dicit falsum, sit insolubile simpliciter isto modo ponendo, ꝙ vnus sor. sit oīs sor. qui dicat istā propositionē, & nullā aliā. Sor. dicit falsum, quę significet sic præcisè quòd sor. dicit falsum, probatur hoc, nā admisso casu. Sit insolubile, a, Et quæro vtrum, a, sit verum vel falsum, si dicitur quòd verū, ergo significat præcisè sicut est, sed, a, significat

ficat præcisè ꝙ Sor. dicit falsum. ergo ita est, ꝙ Sor. dicit falsum, sed Sor. non dicit nisi, a, ergo, a, est falsum, quod est oppositū cōcessi. Si dr̄ ꝙ a, sit falsum, ergo significat aliter q̄ est, sed a, significat p̄cisè ꝙ Sor. dicit falsum ergo nō ita est quod Sor. dicit falsum, & Sor. dicit solū a, ergo a, nō est falsum. ergo contradictio. Prima particula ponitur, quia si non poneretur, staret, ꝙ essent duo Sor. quorū unus diceretur, a, & alter ꝙ hō est asinus, & tunc, a, esset verū. Secunda particula ponitur, quia aliter staret, ꝙ idē Sor. diceretur, a, & ista, hō est asinus, & tunc a, esset verū. Sed tertia ponitur, quia si non poneretur: staret ꝙ a, significaretur solūmodo qđ hō est asinus, & sic, a, esset falsum, aut quod significaret solūmodo quod hō est aĩal, & sic, a, esset uerū, & nullo istorū modorū esset insolubile. Scđa regula est ista. Omne insolubile singulare sine pronomine demonstratiuo oriens ex actu nostro ad hoc, ꝙ fiat insolubile secundū quid, exigit easdē cōditiones, præter dictionē exclusiua, ut posito ꝙ unus Sor. sit oīs Sor. & dicā istā propositionē, quæ sit, a, Sor. dicit falsum, & nullā aliā, & significet sicut termini prætendunt, nō ponēdo præcisè, isto posito cōceditur, a, & dr̄ ꝙ est falsum, quia significat copulatè, sicut & quodlibet insolubile. videlicet quod Sor. dicit falsum, & quod, a, est uerū, non ergo dr̄, a, falsum rōne primi significati, sed ratione secundi. Et si arguitur sic, a, est falsum. ergo significat aliter q̄ est. cōcedo cōsequētiā, & nego istā, a, significat aliter q̄ est, sed, a, significat ꝙ Sor. dicit falsum. ergo non est ita ꝙ Sor. dicit falsum, quia debuit addi in ante dictio exclusiua uel exceptiua. Tertia regula est ista. Omne insolubile non singulare, seu singulare cū pronomine demōstratiuo, oriēs ex actu nostro, ad hoc ꝙ sit insolubile simpliciter: requirunt̄ duæ cōditiones solūmodo v.g. ad hoc, ꝙ ista propositio, ego dico falsum, fiat insolubile simpliciter, nō oportet ponere primā particulam, uidelicet, quòd unus ego, sit omnis ego, sed quòd ego dicam illam, & nullam aliam, sic

signifi-

significando præcisè, & si debet fieri insolubile sc̄d̄m quid, requiruntur, & sufficiunt eædē conditiones, dempta dictione exclusiuá. Exemplū de insolubili non singulari, vt falsum dr̄. Hic non oportet ponere secūdam particulā, videlicet, quòd aliquis dicat illā, & nullam aliā, sed sufficit ponere, quòd ista sit oīs propositio, q̄ significet præcisè sicut termini prætendūt. & tunc est insolubile simpliciter, fiet aūt insolubile secūdum quid, remouendo dictionē exclusiuā. Quarta regula, est ista. Oē insolubile oriēs ex proprietate vocis exigit duas cōditiones solummodo, vel tm̄ vnam, volo dicere, quòd insolubile oriens ex proprietate vocis exigit duas conditiones solūmodo, & aliquod tm̄ vnam. Exemplum primi aliqua propositio est falsa. ad hæc, quòd fiat insolubile simpliciter, oportet ponere, quòd illa sit oīs propositio, & quòd sic significet præcisè, & remota dictione exclusiua fiet insolubile secūdum quid. Exemplū secundi. hoc est falsum seipso demonstrato. ponendo solummodo, quod sic significet præcisè, fit insolubile simpliciter, & secundū quid remouendo dictionē exclusiuā. Eodem modo dr̄ de ista, hoc non est verum. seipso demonstrato. Quinta regula est ista. Omne insolubile, quod nō est insolubile sine casu dimissa aliqua conditione requisita est penitus dubitabile. v.g. positis omnibus particulis præter primam, huic sort. dicit falsum, quæ vt, a, dubitatur, a, & etiam an sit verū, vel, a, sit falsum. nā stat cum casu, quòd sit verum, dato quòd vnus sor. diceret illam, s. a, & alius, quòd Deus est. Stat etiam, quòd est falsum, dato, quòd vnus sor. dicat, a, & quilibet alius sort. quòd Deus est. Eodem modo si dimitteretur secūda vel tertia particula. qua staret, a, esse verum, &, a, esse falsum, vt exemplificatum est supra. Et notanter dixi omne insolubile, quod non est insolubile sine casu, quia aliquod est insolubile cū casu, & aliquod sine casu. Exemplū primi. omnis propositio est falsa. nulla propositio est vera, quarum quālibet dico esse falsam, & insolubile nullo casu posito. Exemplum

secun-

secundi, Sor. dicit falsum, tu intelligis falsū, nulla istarum nuncupāda est insolubilis sine casu. Iō in casu insolubilium deficiēte aliqua particula necessaria, dubitatur utrū sit uera, uel utrum sit falsa, quia cū casu staret quod esset uera, & cū eodē casu staret qđ esset falsa, ut patet intuenti. Ex prædictis regulis sequitur duæ conclusiones, quarum prima est ista. Nunquam admittens, est casus a quo trahit originem insolubile simpliciter, vt si poneretur quod illa omnis ꝓpositio est falsa, esset omnis propositio sic præcisè significans, nō est admittendus casus, quia sequitur cōtradictio ꝓbatur. nam sit insolubile, a, & quæro si. a, sit uerum, si dī ꝙ sic. ergo significat præcisè sicut est, sed, a, significat præcisè quod omnis propositio est falsa. ergo ita est quod omnis propositio est falsa, sed, a, est ꝓpositio. ergo, a, est falsum. Si autē conceditur quod a, est falsum, ergo, significat aliter quam est. Sed, a, significat præcisè, ꝙ omnis propositio est falsa, ergo nō est ita quod omnis propositio est falsa, & aliqua ꝓpositio est, ergo aliqua propositio est uera, sed, a, est omnis ꝓpositio, ergo, a, est uerum, quod est contradictio. Secūda cōclusio omnis casus, ex quo originatur insolubile, secundū quid, est admittendus, & cōceditur insolubile propositū, dicendo ipsum esse falsum, vt ponendo quod illa ꝓpositio. hoc est falsum, seipso demonstrato significet sicut termini prætendunt. quæ sit, a, tunc admittatur casus, & cōcedatur, a, & dicitur quod, a, est falsum. Et si arguitur, a, est falsum. ergo significat aliter quam est, sed, a, nō significat, nisi quod est falsum, ergo nō est, ita qđ hoc est falsum. nego minorē, & si dī. Quid ergo aliud significat. Dicitur quod significat, a, esse uerum, ratione cuius a, est falsum. vnde dictū est quod quodlibet insolubile secundum quid, significat copulatiuè, scilicet sicut termini prætendunt, & quod ipsum est uerum.

De obiectionibus contra insolubilia. Cap. II.

CONTRA prædicta obijciam & soluā, ut insolubilium difficultates melius mēti innotescāt. Pono ergo *Primum sophis.*

primo quod unus Sor.sit omnis sor.& dicatur istã, & nullã aliam quæ sit a,Sor. dicit falsum, quæ significat sicut termini prætendunt,non ponendo præcisè, quia casus non admitteretur isto posito,quęro de,a,utrum sit uerum uel falsum.& respõsum est quod est falsum. quia significat significatũ falsum. uidelicet quod Sor. dicit falsum,& quod,a, est uerũ, cuius significationis secunda pars est falsa, sed probatur quod ipsum, a, sit uerum.& probo sic,omne dicẽs,a,dicit falsum, Sor.dicit,a,ergo Sor.dicit falsum, ista consequẽtia est bona. quia est syllogismus in tertio primæ figuræ.& antecedens uerum.ergo consequens est uerum. sed cõsequẽs

Secundũ. est,a,ergo,a,est uerum.Secũdo arguitur sic, falsum dicitur,a,Sor.ergo Sor.dicit falsum. tenet consequẽtia a passiua ad suam actiuam & antecedẽs est uerum. ergo & consequens est uerũ,sed consequens est,a,ergo,a,est uerum,ꝙ antecedens sit uerum.probať.nam hoc dř,a, Sor.demõstrãdo,a,& hoc est falsum.ergo falsum dř,a, Sor.pater.consequentia a resoluentibus ad resolutum.

Tertiũ. Tertio arguitur sic.cõtradictorium,a,est falsum.ergo a,est uerũ tenet consequentia antecedens probať. Nã hoc est falsum Sor.non dicit falsum. & hoc est cõtradictorium a,ergo cõtradictoriũ,a,est falsum.tenet cõsequẽtia cũ minori,& maiorẽ probo.nam Sor. dicit falsum. & hæc sor. non dicit falsum significat pręcisè qđ sor.non dicit falsum.ergo ipsa est falsa. patet cõsequẽtia a simili.Nam sequitur.tu curris,& hæc tu non curris, significat præcisè,quod tu non curris.ergo ipsa est falsa.

Responsio ad primum. Ad primum respondetur cum proponitur,a,cõcedo,& dř quod est falsum,& tũc ad rõnem,concedo, consequẽtiam & consequens. & nego quod consequẽs sit,a,sed est unum simile, a. Et si ponitur quod consequens sit,a,uel conuertibile cum,a,dico tunc,quod cõsequentia non ualet, nec est syllogismus in tertio primæ figuræ,quia syllogismi in tertio primæ figuræ cõclusio debet solummodo categoricæ significare, sed ista conclusio significat hypotheticè, quia est propo-

sitio

ſitio inſolubilis. Ad ſecundum cum dicitur falſum, dicitur, a, ſor. ergo ſort. dicit falſum. concedo conſequentiam, & conſequens, dicendo quod eſt uerum, ſed non eſt, a, nec ſe cum conuertibile, ſi tñ hoc ponatur in caſu, concedo iterum conſequentia, ſed dico quod non valet, & tunc ad ratione ꝺ paſſiuā ad ſuam actiuam valet argumentum, dicitur quod verum eſt, ſed iſta non eſt ſua actiua. quia paſſiua ſignificat ſolūmodo cathegoricè, & actiua hipotheticè. Et ſi quæratur. quę eſt ſua actiua. dico, quod iſta, ſor. dicit falſum. prolata a te vel a me quæ non eſt conuertibilis cum, a, ſed ſolum ſimilis, a. Ad tertiū dicitur quod contradictorium, a, eſt verū, ſed non eſt iſtud, ſor. non dicit falſum, ſed illud non ſor. dicit falſum, quod eſt verum, quia ſignificat diſiūctiuè, quod ſor. non dicit falſum, vel quod a, nō eſt verū, cuius ſignificati ſecunda pars eſt vera, & conſequenter totum ſignificatum diſiunctū, quare & propoſitio dicta eſt vera. cuius illud eſt ſignificatum. Et ſi dicitur. quod in ſingularibus nō refert præponere negationē vel poſtponere. dicitur quod in materia inſolubilium nullum refert, & in materia quarumcunque hypotheticè ſignificantiū. Eadem eſt retinenda ſententia in inſolubilibus ſingularibus habētibus originē ex proprietate vocis, vt hoc eſt falſum, hoc non eſt verum, dicendo primum cōtradictorium non eſt illud hoc non eſt falſum. ſed illud nō hoc eſt falſum. Nam primum inſolubile ſignificat, quod hoc eſt falſum, & hoc eſt verum, demonſtrando idem inſolubile, ideo cōtradictorium ſignificat diſiunctiuè quod hoc non eſt falſum, vel hoc non eſt verum. Similiter cōtradictorium ſecundi inſolubilis nō eſt illud, hoc eſt verum, ſed illud non hoc nō eſt verum, ita quod ſemꝑ pręponatur negatiuo, ſicut contradictorium iſtius, tm̄ tu non es homo, non eſt illud, tm̄ tu es homo. ſed illud, non tm̄ tu non es homo.

Ad ſecundum. *Ad tertium.*

De inſolubili particulari vel indefinito. Cap. III.

DICTO de inſolubili ſingulari, nunc de particulari vel indefinito dicendum reſtat. Pono ergo quod hæc

ſit oīs propoſitio particularis, aliqua propoſitio parti cularis eſt falſa, quæ ſit a, q̄ ſignificet ſicut termini prætendunt, non ponendo præcisè, quia non admitterēt caſus. iſto poſito, a eſt falſū ut patet ex dictis. Sed cōtra hoc arguitur ſic. Oīs propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa. illa cōſequentia eſt bona ab vniuerſali ad ſuam ſubalteram, & antecedens eſt verū. ergo & cōſequens. ſed cōſequēs eſt, a, ergo a, eſt uerū, q̄d antecedens ſit verū. probatur Nā propoſitio particularis eſt falſa. & nulla eſt propoſitio particularis quin illa ſit falſa. ergo oīs propoſitio particularis eſt falſa. tenet conſequentia ab exponentibus ad expoſitum, & antecedens eſt uerū, ergo & conſequēs. Secundo arguitur ſic. Propoſitio particularis eſt falſa, ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa. tenet cōſequētia ab indefinita ad ſuā particularē, & antecedens eſt uerū. ergo & conſequens. Et cōſequēs eſt, a, ergo, a, eſt uerū. q̄d antecedens ſit uerum patet, quia ſuū contradictorium eſt falſum, videlicet nulla propoſitio particularis eſt falſa. quia iā cōceſſum eſt ꝙ, a, ꝓpoſitio particularis eſt falſa. Tertio arguitur ſic. Hoc eſt falſum demonſtrādo, a, & hoc eſt aliqua ꝓpoſitio particularis. ergo aliqua ꝓpoſitio particularis eſt falſa, ꝗn̄tia tenet a reſoluentib. ad reſolutū. & añs eſt uerum. ergo & conſequens quod eſt, a. Ad primā reſpondetur concedendo iſtā cōſequentiā. oīs propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa, quia ante caſum conceſſiſſem eā. tñ dico ꝙ nō ualet. nec arguitur ab vniuerſali ad ſuā ſubalternam, vel ſuam particularem, quia uniuerſalis ſolummodo cathegoricè ſignificat, & particularis iſta ſignificat hypotheticę, uidelicet ꝙ aliqua propoſitio particularis, eſt falſa, & quod, a, eſt verū. Et ſi diceretur quæ eſt eius particularis, dr̄ quod non habet aliquā ex quo poſitū eſt ꝙ illa ſit omnis particularis, veruntamen iſta eadē foret eius particularis, dato quod non eſſet inſolubilis. Ad ſecundam rationem reſpondeo ſimiliter conceden-

cedendo consequentiã,& negando ipsam esse bonam, & tunc ad argumentum dico, quod ista non est particularis istius indefinitæ, quia particularis est insolubilis hypotheticę significans, indefinita uero nõ est huiusmodi, eiusdẽ tñ foret particularis, si neutra harum foret insolubilis. Ad tertiã rõnẽ conceditur consequẽtia, & negatur ipsam ualere, nec arguitur a resolubilibus, ad resolutũ, q̃a particularis vel indefinita insolubilis est resolubilis, quia significat hypotheticè. sed ꝓbanda est isto mõ, suũ principale significatũ est Verũ. ergo ipsa est vera. & patet quod antecedẽs est falsum. Et si arguitur sic. Ista propositio particularis est falsa: ergo aliqua propositio particularis est falsa. tenet consequentia ab inferiori ad suũ superius affirmatiuę, & sine aliquo signo impediẽte. Dĩ, q̃d consequentia non ualet ab inferiori ad suũ superius, nisi propositio inferioris, & propositio superioris uniformiter significent, videlicet cathegoricæ, qualiter non est in proposito. unde si hęc propositio, hõ est aĩal significaret principaliter, quod hõ est aĩal, & quod hõ est asinus, tunc non ualeret aliqua istarũ consequentiarũ. hoc est aĩal, & hoc est homo, ergo homo est animal. Iste homo est animal ergo homo est animal. & hoc ideo quia consequens significaret copulatiuè & antecedẽtis nulla pars sic significaret. & si allegaretur aliqua dictarũ regularum, respondetur ut dictum est. Et dicitur etiã ut in illo capitulo q̃d contradictorium istius aliqua propositio particularis est falsa non est illud, nulla propositio particularis est falsa. sed illud non aliqua propositio particularis est falsa. Et si dicitur, quod illæ æquiualẽt propter negationẽ propositã. Dicitur, quod illa regula habet veritatẽ in solis cathegoricis, cathegoricę solummodo significantibus, qualiter non est in ꝓposito. Idẽ est iudiciũ de istis aliqua propositio particularis non est uera. Aliqua propositio particularis significat aliter quam est ac etiam ita de infinitis. ut propositio indefinita est falsa, propositio indefinita est non uera.

De insolubili vniuersali. Cap. IIII.

NVNC de insolubili vniuersali est dicendum, ponẽdo quod hæc omnis propositio vniuersalis est falsa, sit omnis propositio vniuersalis, quæ significet sicut termini prætendunt, quę sit, a, non ponendo prçcisè quia casus nõ admitteretur. isto proposito dr̃ quod a, est falsum, quia falsificat seipsum. Contra hoc arguitur. Aliqua propositio vniuersalis est falsa, & nulla est propositio uniuersalis quin illa sit falsa. ergo omnis propositio vniuersalis est falsa. tenet cõsequentia ab exponẽtibus ad expositũ, & antecedens est verum, ergo & consequẽs. Scd̃o arguitur tm̃ falsum est propositio vniuersalis, ergo omnis propositio uniuersalis est falsa. tenet cõsequentia ab exclusiua ad suã vniuersalem. de terminis transpositis, & antecedens est verum, ergo & consequens, quod est, a, quod antecedens sit verũ. probatur. Nã falsum est propositio vniuersalis, & nullum nõ falsum est propositio vniuersalis, ergo tm̃ falsum est propositio vniuersalis. tenet cõsequentia ab exponẽtibus ad expositũ antecedens est verum. ergo & consequens. Tertio arguitur. hoc est falsum demonstrato, a, & hoc est omnis propositio uniuersalis. ergo omnis propositio uniuersalis est falsa; ista consequentia est bona, & antecedens est verum. ergo & consequens, quod consequentia sit bona patet a simili. hoc currit, & hæc est oĩs hõ. ergo omnis homo currit. Confirmaĩ destruẽdo primum casum, & ponendo, ꝙ illę sint omnes propositiones vniuersales. Omnis propositio vniuersalis est falsa. & oĩs homo est asinus, sic significãdo. isto posito arguitur sic. Ista propositio uniuersalis est falsa, demõstrando primã. & ista propositio vniuersalis est falsa. demõstrando secundã. & istæ sunt oẽs propositio uniuersalis est falsa. tenet consequentia a singularibus sufficienter enumeratis ad suam vniuersalem, & antecedens est verũ. ergo & cõsequens. Ad hæc respondetur, & primo ad primum concedo insolubile, & nego ipsum esse uerũ, & tunc ad rõnem, concedo cõsequentiã, & nego ipsam

esse bonā,& tū ad argumentum, tibi arguitur ab exponentibus ad expositum, nego, quia a, nō est propositio exponibilis, nisi significaret cathegoricè solum, vnde si ista, omnis hō est animal, significaret principaliter, qđ omnis homo est animal, & quod tu es asinus. tunc patet quod ista consequentia non valeret, homo est animal, & nihil est homo, quin istud sit animal ergo omnis homo est animal, quia antecedēs est uerum, & consequens falsum. Et tunc si allegaretur regula, oportet dicere, quod cōsequens nō est exponibile propter cām dictam, sed probaretur vel improbaretur per suum significatum copulatū, & sicut propositio insolubilis q̄cunque. Ad secunda cōcedo consequentiam, sed nego ipsam esse bonam, nec arguitur ab exclusiua ad suam vniuersalē, ex quo exclusiua cathegoricæ significat, & vniuersalis hypotheticæ. Et si dicitur quæ est exclusiua eius? dicitur, quod nullam habet, vnde si hæc omnis homo est animal, significaret hypotheticæ verum & falsum, & hoc tantum animal est homo, modo consueto, diceremus tunc vniuersalem illam non esse vniuersalem istius exclusiuæ, nec econuerso ita in proposito est dicendum. Ad tertium argumētum, dico similiter, quod non valet consequentia, & cum dicitur, quod à simili bene valet, dico quod non est similitudo, quia consequēs vnius consequentię significat cathegoricè solū, & aliud hypotheticè, vnde si hęc, omnis hō currit, significaret quod oīs homo currit, & quod Deus non est, ista cōsequentia tunc non valeret, hoc currit, & hoc est oīs hō, ergo oīs homo currit propter cām dictam, quia cōsequens significaret hypotheticè. Ad confirmationem admisso casu ut prius, dico quod cōsequātia nō valet, & ad regulā a singularibus sufficienter enumeratis ad suā uniuersalem, dico quod nō arguit cum debito medio, qđ debet esse tale, istæ sunt oēs propositiones vniuersales, & a, est uerum, quod certe negatur. vnde nec ista consequētia ualeret. ista homo currit, & ille homo currit, & isti sunt oēs homines, ergo omnis homo cur-

rit dato qđ cõsequẽs significaret hypotheticè vt prius, sed oportet addere alterã partẽ significati, videlicet & nullus Deus est, quo addito consequẽtia est bona, sed antecedẽs est falsum, & si q̃ratur de contradictoria dr̃ qđ est hæc, nõ oĩs propositio vniuersalis est falsa significãs disiunctiuè mõ opposito de a. Eodẽ mõ est dicendũ de istis uniuersalib. Oĩs propositio uniuersalis significat aliter quã est. Nulla propositio vniuersalis est vera; & nulla propositio vniuersalis est concedenda.

De exclusiuis insolubilibus. *Cap.* V.

EXCLVSIVA insolubilis consimiles continet difficultates. vt pono quod Sor. & tu sitis omnes loquentes, & dicat Sor. Deus est, tu dicas, tm̃ Sor. dicit uerũ, & sit a, nullã aliã, & significet sicut termini prætendunt præcisè. Isto posito quæro, utrũ a, sit uerũ uel falsum, si, uerũ, ergo significat præcisè sicut est, sed a, significat præcisè quod tm̃ Sor. dicit uerũ, ergo tu non dicis verũ, & tu dicis a, ergo a, nõ est verũ. Si dr̃ qđ a, est falsum, ergo significat alter quã est, sed a, significat præcisè qđ tm̃ Sor. dicit verũ, ergo non ita est tm̃ qđ Sor. dicit verũ, sed tu. & Sor. estis oẽs loquẽtes. ergo tu dicis verũ, & nõ dicis nisi a, ergo a, est verũ, & ita habetur cõtradictio. Rñdet nõ admittẽdo casum. q̃a ex eo originatur insolubile simpliciter. si tñ non ponitur præcise, admitto casum, & dico a, esse falsum, & tunc ad argumẽtũ a, significat aliter, quã est concedo, sed a, significat præcisè qnod tm̃ Sor. dicit verũ ergo &c. nego minorẽ, quia repugnat casui. Et si dr̃, quod ergo quod aliud significat. Dico quod a, significat quod tm̃ Sor. dicit uerum, & quod a, est uerum, nec rõne primi significati est a, falsum, quia uerũ est tm̃ Sor. dicere falsum, sed ratione secundi significat, quia conceditur, a esse falsum. Contra responsionem arguitur. Omne dicens uerum est Sortes, ergo tm̃ Sor. dicit uerum, ista consequẽtia est bona, ab vniuersali ad suam exclusiuam de

terminis

terminis transpositis, & antecedēs est uerum, ergo & consequens, sed antecedens est, a, ergo, a, est verū, q̄d antecedens, sit verū. probat. nā dicens verū est Sor. & nihil est dicens uerum, quin illud sit Sor. ergo oē dicens verum est Sor. patet consequentia ab exponentibus ad expositum. Secundo arguitur. nihil præter Sort. dicit verum. ergo tm̄ Sor. dicit uerum, ista cōsequentia est bona, & antecedens est verū, & cōsequēs, q̄d antecedēs sit verū. patet per exponentes. Tertio arguitur Sor. dicit verū, & nihil non Sor. dicit verum, ergo tm̄ Sor. dicit verum. ista consequentia est bona, ab exponentib. ad expositum, & antecedens est uerum, ergo & consequens, sed consequens est, a, ergo a, est uerum. Ad hæc oīa pōt simul responderi, q̄d nunquā consequens illatum est, a, nec conuertibile cum, a, sed solum simile, a, sed si ponatur cum toto casu quod si, a, vel conuertibile cum, a, tunc respondetur concedendo oēs consequentias factas negādo tn̄ illas esse bonas. Ad primā, ergo cū dr̄ quod ibi arguitur ab uniuersali ad suā exclusiuā. nego, quia uniuersalis significat cathegoricę, & exclusiua hypotheticę, quia est insolubilis. Et si q̄ritur de sua exclusiua dicatur quod est una similis illi prolata à Sor. quæ nō est insolubilis, uidelicet tm̄ Sor. dicit uerum. Et ad aliam dr̄ quod etiam non ualet, nec illa est exclusiua dictæ exceptiuę, sed illa quam nominaui modo. Et ad tertiam dicitur, quod non arguitur ab exponentibus ad expositum, quia ista exclusiua nō est exponibilis ex quo hypotheticę significat. unde si ista. tantum homo est risibilis significaret principaliter quod tm̄ homo est risibilis, & quod nullus Deus est, tunc non valeret aliqua istarū consequentiarū. Omne risibile est homo ergo tm̄ homo est risibilis. Nihil his pręter hominem est risibile. ergo tātum homo est risibilis Item homo est risibilis, & nihil non homo est risibile. ergo tantum homo est risibilis. Eodem modo est dicendum ad istas exclusiuas, tantum exclusiua est falsa. tantum exclusiua nō est uera. dato quod vna ista-

rum ſit omnis excluſiua. quod bene admittitur, quia non ponitur præciſè, & ita reſpondetur ut prius ad argumenta probantia aliquam iſtarum eſſe uerum. De exceptiuis uero idem eſt iudicium ut in caſu priori. Nihil præter Sor. dicit uerum. Nulla propoſitio præter exceptiuam eſt falſa. Omnis exceptiua præter iſtã eſt uera, demonſtrata ſeipſa. quare &c.

De inſolubili copulatiuo. Cap. VI.

SEQVITVR dicere de inſolubili hypothetico. Et primo de copulatiua pro cuius declaratione pono aliquas regulas. Prima eſt iſta. Inſolubile copulatiuũ cuius una pars eſt neceſſaria per ſe ſi eidẽ in caſu addũtur oẽs conditiones cum nota excluſionis, fit inſolubiles ſimpliciter & non admittendus eſt caſus. v. g. pono quod illa copulatiua Deus eſt. & nulla copulatiua eſt uera, quæ ſit a, ſit oĩs copulatiua ſignificans præciſè ſicut termini prætendunt, iſto poſito & admiſſo quęro vtrum, a, ſit uerum, ſi dr̃ quod ſic. ergo ſecũda pars eſt vera, ſed ſecunda pars ſignificat pręciſè quod nulla copulatiua eſt vera. ergo nulla copulatiua eſt uera, ergo, a, non eſt uerum. Si dr̃ quod, a, eſt falſum. ergo altera pars eſt falſa, ſed non prima ergo ſecunda tunc ſic, ſecunda pars eſt falſa. ergo ſignificat aliter quam eſt, ſed ipſa. ſignificat præciſè. quod nulla copulatiua eſt vera, ergo non eſt, ita quod nulla copulatiua eſt vera, &, a, eſt oĩs copulatiua. ergo, a, eſt uerum. Secũda regula eſt iſta. Inſolubile copulatiuum, cuius vna pars eſt impoſſibilis vel contingens addendo eidẽ oẽs cõditiones cũ nota excluſionis fit inſolubile ſecunda quid & admittendus eſt caſus. v. g. pono quod iſta copulatiua tu es homo, & nulla copulatiua eſt uera, quæ ſit, a, ſit omnis propoſitio copulatiua ſignificans præciſè ſicut termini prætendunt, iſto poſito & admiſſo, quæro utrũ a, ſit verum. ſi dr̃ quod ſic, ergo ſecunda pars eſt vera: & ipſa ſignificat præciſè quod nulla copulatiua eſt ve

ra. ergo ita est qđ nulla copulatiua est vera ergo a, nō est verū. Si dr̄ quod a, est falsum. ergo altera pars est falsa, & non prima, ergo secunda tunc arguitur sic, secunda pars est falsa ergo, significat aliter quā est. sed ipsa significat præcisè quod nulla copulatiua est uera. ergo non ita est quod nulla copulatiua est uera, & a, est oīs copulatiua, ergo, a, est uerum. Et ita vr̄ sequi contradictio in isto casu sicut in priori, & per consequēs quod secunda regula nō est vera. Respondetur admittendo positum, & dr̄ quod a, est falsum, & tunc consequenter oportet dicere quod prima pars est falsa, & secunda vera, & si arguit̄ sic, tu es hō & prima pars sic p̄cisè significat, ergo ipsa est vera, negat̄ prima pars antecedentis, quia repugnat casui, & uni casui concesso. Sequitur. n. prima pars est falsa, & ipsa significat præcisè te esse hoīem, ergo tu non es hō. Eodē mō respondetur si una pars esset impossibilis, vt hō est asinus, & ista copulatiua est falsa. Tertia regula est ista. Oē insolubile copulatiuum fit insolubile secundum quid addendo eidē oēs conditiones pręter notā exclusionis, & admittendus est casus, vt pono, quod ista sit oīs copulatiua. Deus est, & nulla copulatiua est uera, significans sicut termini prætendunt quæ sit a, isto posito, dicitur quod a, est falsum, non quidem pro prima parte, sed pro secunda, & si arguitur sic, secunda pars est falsa, ergo significat aliter quam est concedo, sed ipsa significat præcisè quod nulla copulatiua, est vera, ergo nō est ita, quod nulla copulatiua, est vera, nego minorē. ex eo, quod illa secunda pars significat copulatiuæ, quod nulla copulatiua est uera, & quod a, est uerum, & propterea a, significat tria significata copulatiuę, videlicet quod Deus est, & quod nulla copulatiua est vera, & quod a, est uerum. Et non dicitur a, falsum propter primum significatum, aut secundum, sed propter tertium. Eodem modo dicitur ad illud insolubile. tu es & ista copulatiua non est uera, ponēdo casum priorem. Ex prima regula sequitur, quod si ponitur

hanc. Deus est, uel quãcunq; aliã esse omnẽ propositiõnẽ, & significare præcisè Deum esse, vel quodcunq; per se necessarium. & quod hoc est falsum, demonstrando illã propositionem non admittendus est casus, quia sequitur cõtradictio. Ex secunda regula sequitur, quod si ponitur istã, Deus est, uel quãcunq; aliã esse omnem propositionem, & significare præcisè hominẽ esse asinum, uel te esse, & quod hoc est falsum demonstrãdo. eandem propositionẽ admittendus est casus, & dr̃ illã esse falsam, Deus est. Ex tertia regula sequitur quod si ponitur istam, Deus est. vel quamcunque aliam esse omnem propositionem, & significare sicut placet qđ hoc est falsum, non ponendo præcisè, admittendus est casus, & dicitur istam esse falsam. quare &c.

De insolubili disiunctiuo. Cap. VII.

RESTAT dicere consequenter de insolubile disiunctiuo pro cuius insolubilis declaratione. sic hęc prima regula. Insolubile disiunctiuum, cuius una pars est impossibilis per se fit insolubile simpliciter. si idem in casu adduntur omnes conditiones cũ nota exclusionis, v.g. pono quod illa disiunctiua, quæ sit, a, nullus Deus est uel nulla disiunctiua est uera sit omnis disiunctiua significans præcisè, sicut termini prætendunt, isto posito & admisso, quæro utrum, a, sit uerum si dr̃ quod sic ergo altera pars est vera, & non prima. ergo secunda: tunc arguitur sic, secunda pars est uera. ergo significat præcisè & principaliter sicut est, sed secunda pars significat pręcisè quod nulla disiunctiua est uera. ergo ita est, quod nulla disiunctiua est uera, & per cõsequẽs, a, non est uerum. Si dicitur quod, a, est falsum. ergo secunda pars est falsa, sed ipsa significat præcisè, quod nulla disiunctiua est uera. ergo non est ita quod nulla disiunctiua est uera, &, a, est omnis disiunctiua. ergo, a, est uerum. Præterea dr̃ quod, a, in casu isto est insolubile simpliciter, iõ nõ admittẽdus est casus, quia implicat

plicat contradictionē. Secunda regula est ista. Insolubile disiunctiuum apparens, cuius una pars est contingens falsa, fit insolubile sc̄d̄m quid eidē addendo in casu oēs conditiones cum nota exclusionis. v.g. pono tibi istā, tu non es hō, uel nulla disiunctiua est uera quæ sit, a, & sic oīs disiunctiua, significans præcisè sicut termini prætendunt. isto posito & admisso quæro utrū, a, sic verū, si d̄r quod sic. ergo una pars est uera, non prima. ergo secunda, tunc arguitur sic. secūda pars est vera, ergo significat præcisè sicut est, sed ipsa significat præcisè, q̄d nulla disiunctiua est uera. ergo ita est q̄d nulla disiunctiua est uera. ergo, a, non est uerum. Si d̄r quod, a, est falsum. ergo secunda pars est falsa, sed ipsa significat. præcisè quod nulla disiūctiua est uera. ergo non est ita q̄d nulla disiunctiua est uera. ergo aliqua disiunctiua est uera, &, a, est oīs disiunctiua, ergo. a, est uerū, & ita ut apparet sequitur contradictio in isto casu, sicut in primo. & per consequens regula non est uera. Respondetur cōcedendo regulā & admittendo casum. & d̄r quod, a, est uerum, & tunc qn̄ d̄r non prima pars est uera. ergo secunda. dico quod prima pars est uera, quia ipsam esse ueram sequitur ex casu, & secūda est falsa. & ex hoc non concluditur inconueniens. Veruntn̄ huiusmodi disiunctiua non est insolubilis nisi apparenter, vt dicebatur in regula, quia oē insolubile est falsum, &, a, est uerū. ergo, a, nō est insolubile. Tertia regula. Omne insolubile disiunctiuum fit insolubile secundum quid, eidem addendo in casu oēs conditiones præter notam exclusionis, v.g. posito, quod ista disiūctiua, homo est asinus, uel ista disiunctiua est falsa quæ sit, a, sit omnis disiunctiua significans sicut termini prætendunt. admittitur casus. qui admisso, dico quod, a, est falsum & secunda pars significat aliter quam est, sed nego, quod ipsa significet præcisè. quod ista disiunctiua est falsa immo etiam significat aliter, s. quod, a, est uerum. Eodem modo diceretur si poneretur quod ista, tu non es homo uel ista disiun-

ctiua

ctiua non est uera. esset omnis disiunctiua & significa ret sicut termini pretendunt. Notādum quod nulla di siunctiua est insolubilis, cuius altera pars est vera, nec fieret insolubilis positis illis cōditionib. sæpius nomi natis. vt Deus uel oīs disiunctiua est falsa, tu es hō. vel ista disiunctiua est falsa, vnde ponendo casum quem- cunq; nominatum. admitteretur ille. & concederetur quælibet illarum disiunctiuarum ꝑꝑ ueritatē primæ partis. Contra istā responsionē arguitur sic. Oē, a, est, fal sum, sed oē, a, est ista disiunctiua. ergo illa disiunctiua est falsa, tenet consequentia, quia syllogismus in pri- mo tertiæ figuræ. & antecedens est uerum. ergo & con sequens, sed consequens est secunda pars disiunctiuæ ergo ipsa est uera, & per consequens, a, est uerum. Secū do arguitur sic. oppositum a, est falsum. ergo, a, est ve rum antecedēs probatur. Nā hoc est falsum, nullus hō est asinus. & ista disiunctiua non est falsa, & hoc est op positum, a, ergo oppositum, a, est falsum consequētia tenet cum minori. maiorē probo. Nam ipsa est una co pulariua cuius secunda pars est falsa, q a iā concessum est ꝙ, a, est falsum. Ad primum dr̄ concedendo conse- quētiā & negando ipsam esse bonā & cum dr̄ ꝙ est syl logismus in primo tertiæ figuræ, nego quia cōclusio, hypotheticæ significat, qualiter non contingit. conclu sioni alicuius boni syllogismi. Ad secundum dr̄ quod oppositum, a, non est illud, sed hoc nihil quod est hō est asinus, & non ista disiunctiua est falsa, cuius secun da pars significat duobus modis sicut suum contradi ctorium. Hæc argumenta poterant applicari capitulo insolubilium copulatiuarū, sed totiens est inutile re- plicare. Ex prima regula sequitur, quod si poneretur hanc, homo est asinus, uel quamcunque aliā propositi- tionem significare pręcisè, quod homo est asinus, uel quod nulla propositio est vera, non esset admittendus casus, quia sequeretur contradictio. Ex secunda regu- la sequitur quod si poneretur hāc, homo est asinus, es se omnem propositionem & significare pręcisè te nō

esse,vel qđ nulla propositio est vera.admitteret casus, & diceretur istā esse verā.hō est asinus. Ex tertia regula sequitur, quod si poneretur istā, hō est hō esse omnem propositionem. & significare hominem esse asinum, uel quod nulla propositio est uera non ponendo præcisè,deberet admitti casus,& consequenter dici quòd ista est falsa,homo est asinus, quare &c.

De insolubilibus non apparentibus. Cap. VIII.

VLTIMO quędā declaro insolubilia,quę insolubilia nō apparēt.vt Sor.nō habebit denariū,Pla.non ptrāsibit pōtē. Et pono qđ oē dicēs uerū habebit denariū,& solū tale.& qđ tu dicas istā propositionē,& nullā aliā; quę sit,a,ego nō habeo denariū, significātē pręcisè sicut termini ptēdunt,isto posito, q̄ro vtrū habebis denariū vel nō.Si dr̄ qđ tu habebis denariū, & oīs qui habebit denariū dicit verū, ergo tu dicis verū, & non dicis nisi,a,ergo.a,est uerū,& tunc sic a,est uerum, & significat præcisè qđ tu nō habebis denariū. ergo tu nō habebis denariū, qđ est contradictoriū prius concessi. Si aūt dr̄, qđ tu non habebis denariū, ergo tu nō dicis verū,& non dicis nisi,a,argo,a,non est uerū, tunc sic, a,non est verum,&,a,significat p̄cisè qđ tu non habebis denariū , ergo non erit ita qđ nō habebis denariū, ergo tu habebis denarium.& ita sequitur cōtradictio. Similiter potest argui in principio quęrendo, vtrū,a, sit verum,vel falsum, quemadmodū in alijs insolubilibus quęrebatur. Propterea nō admittitur casus,quia ex eo originem trahit insolubile simpliciter.Si tamen in ca u nō ponitur dictio exclusiua,admitto casum & dico quod tu non habebis denarium & quod,a,nō est verum,sed tunc ad argumentum, a, non est uerū ,sed a, significat pręcisè quod tu non habebis denarium. ergo non est ita quod tu non habebis denarium nego minorem.quoniam,a,significat quod tu non habebis denarium.& quod,a,est verū,& non ratione primi significationis

gnificat,a,est falsum,sed rõne secundi.Veruntñ si fieret cõsequentia non ponendo præcisè in minori,negarẽ consequentiã. Eodẽ mõ respõdetur ad casum de põte quod qñ ponitur quod oẽ dicens uerum pertransibit pontẽ,& solũ tale,& Sor. quis sit oĩs Sor. dicat illã propositionẽ,& nullã aliã, Sor. non pertransibit pontẽ significantẽ p̄cisè sicut termini prętendunt. non admittitur casus.Si tñ remoueretur dictio exclusiua admittatur,& dicatur consequenter quod Sor. non ptrãsibit pontẽ & quod,a,est falsum.Contra istã respõsionẽ arguitur sic.nullum dicens falsum pertransibit põtẽ,sed Sor.dicit falsum.ergo Sor.non pertransibit pontẽ.consequẽtia est bona,quia est syllogismus,in quarto primę figurę & antecedens verum.ergo consequẽs, sed consequens est,a,ergo,a, est uerum. Secundo arguitur sic. Contradictorium,a, est falsum. ergo,a, est verũ antecedens probat̃ qm̃ hoc est falsum, Sor.pertrãsibit pontẽ & hoc est contradictoriũ eius. ergo &c.prima pars antecedẽtis probatur. nam Sor. dicit falsum. ergo non pertransibit pontem.& ista propositio.Sor. pertransibit pontẽ significat pręcise quod Sor. pertrãsibit pontem ergo est falsa.Ad primum respondetur. concedendo consequentiam.& negãdo ipsam esse bonam. nec est syllogismus in quarto primę figurę,quia consequens significat hypotheticę copulatiuæ, & hoc supposito quod conclusio sit, a, vel cõuertibilis cum, a.Ad secundum dicitur,quod assignatum non est contradictorium, a, sed istud non Sort.non pertransibit pontem, significans disiunctiuæ modo opposito, ad, a,sicut sæpissimæ est recitatum.Iam arguo contra totum fundamẽtum insolubilium probando quod nõ quodlibet insolubile secundum quid significat copulatiuæ modo dicto,quia tunc quodlibet insolubile,foret impossibile simpliciter consequens est falsum, q̃a insolubile est concedendum in casu.ut patuit, & nullum impossibile simpliciter est concedendũ infra tempus obligationis,ergo &c.Et quod illud sequatur probatur.

batur. Nã quodlibet tale insolubile significat copulatiuè impossibile simpliciter, & hoc præcisè, & principaliter, ergo quodlibet insolubile secundũ quid est impossibile simpliciter. consequentia tenet, & antecedẽs probo, sumendo hoc insolubile. hoc est falsum, significat enĩ, quòd hoc est falsum, & quòd hoc est verum. sed quòd hoc sit falsum, & hoc sit verum, est impossibile simpliciter. ergo &c. Hoc argumentũ est difficile valde. sed tũ breuiter solueretur nunquam concedendo insolubile, sicut aliàs non concedebã ipsum, & tunc dicebã, quod quodlibet insolubile est impossibilis simpliciter, & ita non procederet argumentũ. Veruntamen quia cõcessi insolubile propositum, & negaui ipsum esse verũ, non possem dicere bene respondendo ipsum esse impossibile simpliciter, sed solũ possibile. Et tũc ad argumentũ, suum significatum principale est impossibile. ergo insolubile est impossibile. non valet argumentũ. Pro quo est notandum, quod insolubile habet duo significata. vnũ adæquatum, & aliud principale. Adæquatũ significatum est significatum cathegoricũ simile dicto insolubilis. Vnde significatũ adequatum illius, sor. dicit falsum. est istud. Sor. dicere falsum, vel quod sor. dicit falsum. Principale autem significatum est significatũ hypotheticũ. vt sortem dicere falsum, & istam propositionem esse veram. Dico ergo, quod penes aliud attenditur possibilitas insolubilis, & penes aliud sua falsitas. Possibilitas namque attenditur penes possibilitatem significati adæquati ipsius falsitatis penes falsitatem significati principalis: hæc ergo est possibilis. Omnis propositio est falsa: quia possibile est omnem propositionem esse falsam; sed ipsa est falsa, quia suum significatum principale est falsum, scilicet omnem propositionem esse falsam, & illam esse veram. Tamen extra materiam insolubilium, pœnæ idem attenditur possibilitas, veritas, vel falsitas propositiones, quia penes significatum adæquatum. Notandum, quod non, quæcunque hic locutus sum, seu in cæteris tractatibus, ea dixi secun- Notan.

dum intentionem propriam,sed partim etiam secundum intentionem aliorum doctorum, vt iuuenes incipientes facilius introducantur.

Explicit Sextus Tractatus,qui insolubiliũ materiã continet.

Incipit Septimus,qui est de obiectionib.contra primũ

Cap.I.Continens obiectiones cõtra dicta in Cap.III.

VT summularum notitia ad memoriã reducatur, ponendæ sunt quædam obiectiones cõtra quasdam regulas vel diffinitiones,quibus solutis relucentia habeatur.

Contra diffinitionẽ propositionis.

Primo namq; arguitur cõtra diffinitionem propositionis,in qua dicebatur.Propositio est oratio indicatiua verũ vel falsum significãs,contra quam diffinitionẽ sic arguitur, hæc oratio antichristus esset albus, est propositio,& tñ non est oratio indicatiua,ergo diffinitio propositionis non est sufficiens. cõsequentia tenet cum minori,maiorem probo.Nam quodlibet antecedens alicuius conditionalis est propositio,sed antichristus esset albus,est antecedens alicuius cõditionalis ergo est propositio,patet consequentia,quia est syllogismus in tertio primæ figuræ,maior etiã patet.quia cõditionalis est illa,in qua coniunguntur plures propositiones cathegoricæ,mediante nota conditionis,minorem probo.qm̃ antecedens,huius conditionalis,si antichristus esset albus,antichristus esset coloratus, est illa oratio, antichristus esset albus. Rñdetur concedendo diffinitionẽ propositionis,& nego, ꝙ ista oratio antichristus esset albus,sit propositio, & tunc ad argumentum nego istam maiorem,oẽ antecedens alicuius conditionalis est propositio, & qñ hoc probatur per diffinitionem conditionalis dicendo,ꝙ cõditionalis est illa,in qua cõiunguntur plures cathegoricę &c.Dicitur, ꝙ ista diffinitio est falsa de virtute sermonis,sed intelligitur sic,conditionalis est illa,in qua cõiunguntur plures cathegoricæ,aut plures orationes se hñtes per modũ cathegoricæ, sed iã in propositio non coniunguntur plures cathegoricæ in illa conditionali, sed plures orationes se hñtes per modum cathegoricæ. vnde ista

oratio,

oratio,antichristus esset albus,non est cathegorica,sed se hñs per modum cathegoricæ,quia habet suas partes principales per modū subiecti prædicati,& copulę. Secundo arguitur contra regulam propositionis vniuersalis,in quā dr̄,ꝙ propositio vniuersalis est illa, in qua subijcitur terminus cōis signo vniuersali determinatus. Nā ista propositio,non quilibet hō currit, non est propositio vniuersalis, & tñ in ea subijcitur terminus cōis signo vniuersali determinatur. ergo regula falsa. consequentia tenet,& prima pars antecedentis probatur. qm̄ ista,non quilibet hō currit, æquiualet isti in figura,aliquis hō non currit:quia negatio præposita facit æquipollere suo contradictorio, sed illa, aliquis hō non currit,nō est propositio vniuersalis . ergo nec illa, non quilibet hō currit.secunda pars antecedentis probatur.Nam oē adiectiuum alicuius substantiui est determinatio eius,sed ly quilibet,est adiectiuū istius termini hō.ergo est determinatio eius,& per consequens ly hō determinatur signo vniuersali,quod erat probādū.Rñdetur,ꝙ argumentū verbaliter concludit,sed nō contra intellectū regulæ,qui est iste. Propositio vniuersalis est illa,in qua subijcitur terminus cōis signo vniuersali distributiuæ mobiliter determinatus.Sed iam in propositio subiectū propositionis assignatæ determinatur signo vniuersali non distributiuè,sed solū adiectiuè,& ita argumentū nō procedit.Tertio arguitur cōtra regulā propositionis particularis,in qua dicitur. Propositio particularis est illa,in qua subiicitur terminus cōis signo particulari determinatus.nam ista non aliquis homo non currit.non est propositio particularis,& tñ in ea subijcitur terminus cōis signo particulari determinatus . ergo regula falsa,consequentia tenet cū maiori,quia ęquiualet isti in figura,quilibet homo currit,quæ non est particularis, minor probatur.nam oē adiectiuū alicuius substātiui est determinatio eiusdē,sed ly aliquis, est adiectiuum illius termini homo, ergo est determinatio ipsius. ergo ly homo, determi-

Contra diffinitionem propositionis vniuersalis.

Contra diffinitionem propositionis particularis.

natur signo particulari, quod erat probādum. Dicitur, ꝙ non arguitur contra intellectū regulæ, quia regula sic intelligitur. Propositio particularis est illa, in qua subijcitur terminus communis solo signo particulari determinatus, sed iam in proposito subijcitur terminus cōmunis determinatus signo particulari adiectiuæ, & etiam distributiuæ, & per cōsequens non determinatur solo signo particulari. Quarto arguitur cōtra regulam propositionis indefinitæ, quæ erat talis, propositio indefinita est illa, in qua subijcitur terminus cōis sine signo. Pono enim, quod a, sit præiacens illius vniuersalis, omnis homo currit, videlicet homo currit, & arguo sic a, est propositio indefinita, & tñ in ea subijcitur terminus communis mediante signo, ergo regula falsa, consequentia tenet cum maiori, minorē probo. Nam idem est subiectum a, & suæ vniuersalis, sed subiectum a, subijcitur mediante signo, ergo subiectū vniuersalis a, subijcitur mediante signo, quod erat probandum. Dr, ꝙ non arguitur contra intellectum regulæ, quæ sic intelligitur, propositio indefinita est illa, in qua subijcitur terminus cōis sine signo, q̄d sit aliquid illius modo ad propositum, licet subiectum a, subijciatur mediante signo non tñ mediante signo existēte aliquid illius, qm̄ signum vniuersale non est pars suæ præiacētis. sed propositionis vniuersalis, cuius præiacēs est pars. Quinto arguitur contra regulā propositionis singularis, q̄ erat ista, propositio singularis est illa, in qua subijcitur terminus discretus, vel terminus cōmunis, cum pronomine demonstratiuo. Contra arguitur sic, ista propositio, oēs isti currunt, non est propositio singularis, & tñ in ea subijcitur terminus discretus, ergo, cōsequentia tenet cum maiori, quia frustra adderetur signum vniuersale, & minor patet. Nam omne pronomen demonstratiuū est terminus discretus, sed subiectū tertię propositionis assignatę, est pronomen demōstratiuum, ergo est terminus discretus. Respōdetur, ꝙ qualibet istarum, Oēs isti currunt. Vterq; istorum mo-

Contra diffinitionē propositionis indefinitæ.

Contra diffinitio propos. singu.

uetur.

cetur, est propositio vniuersalis, & nego, quod ibi subijcia tur terminus discretus. Et tunc ad argumētum, oē pronomen demonstratiuū est terminus discretus, verū est singularis numeri, sed non pluralis, vnde terminū discretum voco illū, qui nō potest simul competere nisi vni, vt iste, ista, istud, hic, hæc, hoc. Et terminum cōem voco illum, qui simul potest competere pluribus, vt ly homo, ly animal, & pronomina demonstratiua pluralis numeri, videlicet isti, istorum, & huius. Sexto argui tur contra regulas affirmatiuæ & negatiuę propositio num, quæ fuerunt istæ, propositio affirmatiuæ est illa, in qua verbum principale affirmatur. Et propositio ne gatiua est illa, in qua verbum principale negatur. Nā præiacens illius vniuersalis negatiuæ, nullus hō currit, est affirmatiua, & tñ in ea verbum principale negatur, ergo regulæ falsę, consequentia tenet cum maiori, qm̄ hæc, homo currit, & quælibet sibi cōsimilis est affirma tiua, minorem probo. Nam idem est verbum vtriusq; s. vniuersalis negatiuæ, & suæ præiacentis, sed verbum principale vniuersalis negatiuę negatur, ergo verbum principalis præiacētis, negatur. Dicitur, quod argumentū procedit verbaliter contra regulam, sed non contra in tellectū eius. Intelligitur namq; sit regula propositionis negatiuę. Propositio negatiua est illa, in qua verbū principale negatur per negationem existētem aliquid illius. modo licet illius præiacētis, verbū principale ne getur, non tñ per negationē existentem aliquid istius, homo currit, sed illius, nullus homo currit, quare &c.

Cōtra regulas affirmatiuæ & negatiuæ propositiōis.

Obiecta contra regulas. Cap 4. Cap. II.

In materia oppositarum seu propositionum existē tium in figura ponebantur aliquæ regulæ. quarū prima erat ista duo contraria nō possunt simul esse vera. Contra quā regulam arguitur sic. Ista sunt simul vera, quilibet homo animal est, & quilibet homo animal non est, & hæc sunt contraria, ergo duo contraria sunt simul vera, tenet cōsequentia, & probatur prima pars antecedentis. Nam ista est vera, quilibet hō animal est,

Contra primā regulam.

vt patet per suas exponentes. Et ꝙ altera sit vera, probatur. Iste homo animal non est, & iste hō animal nō est, & sic de singulis, & isti sunt oēs homines masculi ergo quælibet hō animal non est, tenet cōsequentia a singularibus sufficienter enumeratis ad suā vniuersalem, & quælibet singularis antecedentis probatur isto modo, iste hō asinus non est, & oīs asinus est animal. ergo iste hō aīal non est. tenet consequentia ab inferiori ad suū superius negatione postposita, & cū debito medio. Sed secunda pars antecedentis probatur. Nā vniuersalis affirmatiua, & vniuersalis negatiua de consimilibus subiectis prædicatis, & copulis supponentibus precisè pro eodē vel pro eisdem sunt contrariæ in figura, sed istæ duę vniuersalis assignatiuę sunt huiusmodi, ergo sunt contrariæ, tenet consequentia cū minori & maiori est regula posita ibidē. Rn̄detur breuiter, ꝙ quælibet illarū est vera, sed non sunt contrariæ, & tunc ad regulā dico, ꝙ oporteret addere in regula, ꝙ terminus cōis non distributus in vna distribuatur in reliqua, sed iā in proposito in vtraq; istarū ly animal. stat confusa tm̄, ideo stat sunt contraria, quilibet homo aīal est, & quilibet hō nullum aīal est. quarum secunda est falsa. Similiter ista sunt contraria, quilibet hō animal non est, & quilibet homo oē animal est. quarum secūda est falsa. Simili modo est dicendū in obliquis casibus, ꝙ illa nō sunt contraria. Cuiuslibet hominis asinus currit, & cuiuslibet hominis asinus non currit, ponendo regulā cōem, ꝙ qn̄ obliquus præcedit rectum obliquus est subiectū, & rectus se tenet a parte prædicantis, vt in proposito, sed quando rectus precedit obliquum, qui est determinatio recti, vterq; illorum ponitur in subiecto, vt omnis asinus hominis currit, primæ ergo vniuersalis, est hæc cōtraria, cuiuslibet hominis nullus asinus currit, & secūdæ est ista, cuiuslibet hominis omnis asinus currit. Secunda regula erat ista. Duo cōtradictoria nō possunt simul esse vera, neq; simul falsa. Contra quam regulā arguitur sic, ista sunt simul vera, quilibet homo animal

animal est,& aliquis homo animal non est.& hæc sunt duo contradictoria,ergo duo cōtradictoria sunt simul uera,tenet consequentia cum minori,quia vniuersalis affirmatiua & particularis negatiua de cōsimilibus su biectis prędicatis, & copulis supponētibus præcisè pro eodem,vel pro eisdē sunt contradictoria in figura, sed ista sunt eiusmodi,ergo &c.Maior probatur.Nā quòd illa sit uera. quilibet homo animal est.patet ꝑ suas exponentes,secunda probatur, tu animal non es, & tu es aliquis homo,ergo aliquis homo animal nō ē,tenet cō sequentia ab inferiori ad suū superius negatione postposita cum debito medio,prima pars antecedētis probatur,tu capra non es,& omnis capra est animal, ergo tu animal non es,patet consequentia per eandem regu lam.Dicitur,quòd quælibet illarū est uera,sed nō sunt contradictoriæ,& tunc argumētū dico,quod vltia præ dicta intelligitur, quòd terminus nō distributus ī vna distribuatur in alia,qualiter non est in proposito,quia ly animal,in vniuersali stat confusè tantum,in particu lari determinatè.ideo cōtradictoriū istius quilibet ho mo aīal est, dicitur esse tale,aliquis hō nullum animal est,& istius,aliquis homo animal nō est,cōtradictoriū est,quilibet homo oē animal est. Eodē modo dicitur, ꝙ illa non sunt cōtradictoria. Cuiuslibet hominis asinus currit,& alicuius hominis asinus nō currit,sed pri ma cōtradicit isti, alicuius hominis nullus asinus currit,secūda isti,cuiuslibet hominis omnis asinus currit. Tertia regula erat illa. Duo subcōtraria nō possūt esse simul falsa,sed bene simul vera.Cōtra quā regulā argui tur sic,ista sunt simul falsa, aliquis homo oē animal ē, & aliquis homo nullū aīal est,& hæc sūt subcōtraria,er go duo subcōtraria sūt simul falsa,quod aūt illa sint si mul falsa,patet, quia quocunque homine demōstrato falsum est dicere,quòd ipse oē aīal est,aut ipse nullum aīal est,sed qđ istæ sint subcōtrariæ notū est, quia particularis affirmatiua, & particularis negatiua de consi milibus subiectis prædicatis & copulis supponentibus

Cōtra secundam regulā.

Cōtra tertiā regulam.

præcisè pro eodem vel eisdem sunt sub contrariæ in figura. sed istæ sunt huiusmodi, ergo &c. Rñdetur, quòd istæ sunt simul falsæ. sed non sunt inuicem sub contrariæ, & tunc ad argumētum regulæ dicitur, quòd vltra illud quod asserit, intelligit, quod terminis cōis distributus in una, non distribuatur in alia, qualiter nō est in proposito. quia ly animal, utrobique stat distributiuè, ideo istæ sunt contrariæ, aliquis homo omne animal est, & aliquis hō aīal non est. Et istæ similiter, aliquis homo nullū animal est. & aliquis hō animal est, ita quòd semper prædicatū difformiter supponit. s. si in una distributiuè, in alia determinatè. & econuerso. de subiecto aūt non dr̄, q̄a semper debet stare determinatè. Idē est iudicium de istis, alicuius hominis omnis asinus currit, & alicuius hoīs nullus asinus currit. aut de istis, alicuius hoīs asinus currit, & alicuius hoīs asinus non currit. Nā in primis ly asinus continuè distribuitur, in aliis nūquā. Ideo sicut primæ nō sunt sub cōtrariæ, nec secundæ, sed istæ sunt sub cōtrariæ alicuius hominis, omnis asinus currit, & alicuius hoīs asinus non currit. Item alicuius hominis asinus currit. & alicuius hominis nullus asinus currit, sicut subcōtrariu.

Obiectiones contra regulas. 5. cap. Cap. III.

Contra primam regulā. Eaqvipolentiarvm prima litera ista. Negatio præposita facit æquipollere suo cōtradictorio. Cōtra quā regulā arguitur sic. Ista propositio, non aliquo hoīe currēte, tu es asinus, non æquiualet isti. nullo homine currente, tu es asinus, ergo regula falsa. consequētia tenet, & antecedēs probatur. Nā prima est vera, & secunda est falsa. ergo nulla illarū alteri æquipollet. cōsequentia tenet, & antecedēs probatur. Primo, q̄d ista sit uera, nō aliquo homine currēte, tu es asinus, patet, quia suum cōtradictoriū est falsum. s. aliquo homine currēte, tu es asinus probat̄ hoc, nā ista propositio hēt tres causas veritatis. s. q̄a aliquis homo currit, tu es asinus, dū hō currit tu es asinus. & aliquis hō currit tu es asinus. sed qualibet istarū est falsa, ut bene patet. ergo

&

& ista.s.aliquo homine currente tu es asinus. Secundo probatur, ꝙ illa sit falsa, s.nullo hoīe currente, tu es asinus, quia quęlibet suarum causarum est falsa, s. quia nullus hō currit, tu es asinus dum nullus hō currit tu es asinus, si nullus hō currit, tu es asinus. Ideo respondetur negando primam consequentiam, quia infert, ꝙ illa regula est falsa, sed deberet sic argui. non aliquo hoīe currente tu es asinus, non æquiualet isti, nullo homine currente tu es asinus, & ista contradicunt, s. aliquo hoīe currente tu es asinus, & nullo hoīe currente tu es asinus, ergo regula falsa, & tunc nego minorem, quia sunt duæ propositiones affirmatiuę probandæ ꝑ suas causas ueritatis, quarum nulla est alicuius quantitatis. Consimiliter non sequitur, istę non ęquiualent, non quilibet hō aīal est, & aliquis hō aīal non est, ergo regula falsa, quia prima est falsa, secunda est uera, sed oportet addere in antecedente ꝙ ista contradicunt: qlibet hō animal est, & aliquis homo animal non est, quod negatur, ut in altero cap. patuit. Secunda regula fuit ista. Negatio postposita facit ęquipollere suo contrario. Contra arguitur sic, ista cōsequētia nō ualet. qlibet hō oē animal non est, ergo nullus hō animal est, tñ arguitur per regulā, ergo regula falsa. consequētia tenet cū minori qa arguitur negatione postposita, & maiorē probo, aīs est uerū, & cōsequens falsum. ergo consequentia non ualet, quod antecedens sit uerū, probatū est supra, sed qđ cōsequēs sit falsū, probatur, quia suū contradictoriū est uerum. s. aliquis homo aīal est. Respondetur negando, ꝙ arguatur per regulā. Et tunc ad ꝓbationē, ibi arguitur. negatione postposita, ergo arguitur per regulā, argumentū nō ualet, sed oportet addere in antecedente, ꝙ illa sint cōtraria, quilibet hō oē animal est, & nullus hō animal est, quod est falsum, quia prędicamentū vtrobiq; distribuitur. Dicitur ergo, ꝙ ista sunt contraria, quilibet hō animal est, & nullus hō animal est, non tñ negatio postposita prętcrito facit primā cum illa negatione ęquipollere secundæ. *Contra secundā regulā.*

sed

sed oportet negationem postponi subiecto, & præponi prędicato dicẽdo, quilibet homo nullũ aĩal est, ergo nullus hõ aĩal est. Itẽ si negatio postponeretur signo, & non arguitur per regulam dicendo. nullus non hõ est grãmaticus. ergo quilibet homo est grãmaticus, q̃a consequens est falsum, vt patet. & antecedens est uerũ, q̃a suũ contradictorium est falsum. s. aliquis non hõ est grãmaticus, oportet ergo negationẽ negatiuę teneri, & pstponi subiecto, dicẽdo, nullus hõ nõ est grãmaticus. ergo quilibet hõ est grãmaticus, tũc consequentia est bona, sed antecedẽs est falsum, sicut & cõsequẽs.

Contra 3. reg. Tertia regula erat ista. Negatio præposita & postposita facit ęquipollere suo subalterno. Contra arguitur, sic, illa consequentia non ualet, non quęlibet chimera est non hõ, ergo aliqua chimera est hõ, & tñ arguitur per regulam, ergo regula falsa consequentia tenet cũ minori. quia arguitur negatione præposita & postposita, & maior probatur. Nã antecedens est uerũ, & consequens falsum, ergo consequentia non ualet. ꝙ consequens sit falsum, manifestum est. sed ꝙ antecedens sit uerum, probatur, quia suum contradictorium est falsum. s. quælibet chimera est non hõ. quia ex isto sequitur, ꝙ quælibet chimera est. a tertio adiacente ad secũdũ adiacens. consequens est falsum, ergo & antecedẽs. Dr̃, ꝙ ista consequentia non valet. non quęlibet chimera est non homo. ergo aliqua chimera est homo, secundum quod probatur argumentum, nec arguit̃ per regulam, & cum dr̃, ꝙ arguitur negatione præposita & postposita. ergo arguit̃, ꝑ regulam. nego cõsequentiã, q̃a non asserit regula, ꝙ qualitercunque præponatur & postponatur negatio faciat æquipollere suo subalterno, sed oportet, ꝙ prępo natur toti præpositioni. & postponatur immediatè subiecto. ita ꝙ præcedat uerbum principale, qualiter non fit in proposito. quia negatio secunda postponitur copulæ. propterea bene sequitur. non quęlibet chimera non est homo. ergo aliqua chimera est homo. consequentiam bona, est, sed

ante-

antecedens est falsum.quia suum contradictorium est uerum,scilicet quælibet chimera non est homo. quia nulla chimera est homo.quare &c.

Obiecta contra diffinitiones.6.cap. *Cap. III.*

Capitvlvm conuersionum tres continet diffinitiones,quarum prima est ista. Conuersio simplex est transpositio subiecti in prædicatum, & econuerso.manente eadem qualitate & quantitate.Contra arguitur sic.aliqua propositio cõuertitur simpliciter, & tamen mutatur quantitas. ergo diffinitio,falsa consequẽtia tenet, & antecedens probatur. Nam hæc propositio. Sor.est animal, conuertitur simpliciter in istam, aliquod animal est Sort.quia hæc conuersio non est per accidens. cum nulla sit vniuersalis,nec per contra positionem,propter carẽtiam termini infiniti. ergo est cõuersio simplex.& tñ mutatur quantitas, qm̃ conuersa est singularis,& conuertens est particularis. Eadẽ difficultas põt fieri conuertendo istam. Homo est animal, in istam aliquod animal est homo, quarum prima est indefinita,& altera est particularis. ergo mutatur quãtitas, & tñ est conuerso simplex, quia non vr̃ per accidens, nec per contrapositionem. Ideo respondetur ꝙ argumentum procedit verbaliter contra diffinitionẽ, & non contra sanum intellectum regulæ, dicatur, ergo, ꝙ quęlibet illarum conuersionum est simplex. & cum dr̃, ꝙ ibi mutatur quantitas, dr̃, ꝙ uerum est secundum communem modum sumendi quãtitatem: sed non secundum modum sumendi regulæ.eo quòd capit ibi quantitatem pro suppositione, ut ita glosetur diffinitio,conuerso simplex est transpositio subiecti in prædicatum.& econuerso,manente eadem quãtitate in suppositione, ita quòd si in conuersa aliquis terminus supponeret distributiuè, determinatè, uel discretè, eodem modo in conuertente supponit. Et si dicitur:quòd exempla,quæ ibi assignantur, sonant, quòd quantitas sumatur pro uniuersali indefinita vel singulari,dicitur secundum quòd ait Aristoteles primo

Contra diffinitionem conuersionis simplicis

Cap. 40. mo Priorum. Exempla ponimus non vt ita sit, sed vt consentiant addiscentes. Secũda diffinitio fuit ista. Cõuersio per accidens, est transpositio subiecti in prædicatum, & ecõuerso manente eadem qualitate, sed mutata quantitate, Contra arguitur sic. Ista conuersio est per accidens, omnis hõ est risibilis. ergo omne risibile est hõ. & tñ non mutatur quantitas. ergo diffinitio insufficiens, tenet consequentia cum minori, quia quælibet istarum est vniuersalis. & maior probatur. nã ista est conuersio, quia fit de subiecto prædicatum, & econuerso, & non est conuersio simplex, quia uniuersalis affirmatiua non conuertitur simpliciter, nec per contra positionẽ ꝑꝑ carentiam terminorum infinitorum. ergo est conuersio per accidens. Respondetur, ꝙ conuersio prædicta est per accidens. Et cum dr̃, ꝙ non mutatur quantitas, nego sumendo quantitatẽ pro suppositione, unde id cõuersa supponit ly homo, distributiuè & ly risibilis. s. confusè tm̃, in conuertente aũt econuerso ly risibile, distributiuè. & ly homo confusè tm̃. Glosetur ergo sic diffinitio. Conuersio per accidens est transpositio extremorum manente eadem qualitate, sed mutata quantitate. i. suppositione. Ex ista regula sequitur primo, ꝙ illa est cõuersio per accidens. hõ est risibilis, ergo omne risibile est homo. quia est conuersio non simplex, nec per contrapositione. ergo per accidens. Secundo sequitur, quòd iste versus, Feci simpliciter &c. non ponitur rõne veritatis, sed magis rõne exẽpli. ex eo ꝙ non solùm uniuersalis potest conuerti per accidẽs, immo indefinita & particularis. Tertio sequitur. ꝙ sicut in conuersione per accidens, cõnuersa est falsa, & conuertens uera: ita similiter econuerso, probatur, & facio duas conuersiones per antecedens. Prima est ista. Omne animal est homo. ergo homo est aial. Secunda homo est animal, ergo omne animal est homo, patet, quòd in prima conuersa est falsa, cõuertens vera. in secunda conuersa est uera, & conuertens falsa. Tertia diffinitio erat illa. Conuersio por contraposi-

Contra diffinitionem con uer. per accidẽs.

tio-

tionē est transpositio subiecti in prędicatū.& econuerso manente eadem quantitate & qualitate, sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos. Cōtra arguitur sic. ipsa implicat contradictionē. ergo ipsa est impossibilis, tenet cōsequētia & antecedens probatur. Nā si in conuersa subiectū & prædicatū sunt termini finiti, & incōuertente subiectū & prædicatū sunt termini infiniti. sequitur, ꝙ nulla sit cōuersio, cōsequētia tenet, quia terminus finitus non potest esse terminus infinitus, nec econuerso. v.g. oīs hō est aīal, habet pro subiecto ly hō, & pro prædicato ly animal, sed illa, oē non aīal est non hō, non habet pro subiecto neq; pro prædicato aliquē illorum terminorum, nec sibi similium. ergo nulla est conuersio secundæ cum prima. Respondetur, negando, ꝙ prædicta diffinitio implicet contradictionē, & tunc ad argumentum negatur consequentia, quia non dr̄ in diffinitione, ꝙ subiectum fiat prędicatum, aut econuerso, sed, ꝙ fiat transpositio terminorum uel extremorum, unde, potest transponi subiectū in prædicatum, absque hoc quòd fiat prædicatum. & prędicatum potest transponi in subiectum, absq; hoc, ꝙ fiat subiectum. unde ad hoc, ꝙ subiectum transponatur in prædicatum, sufficit, ꝙ fiat prędicatum, aut pars prædicati, mō debito & regulari, qualiter fit in ꝓposito. Ex prædictis sequitur, quòd nulla cōuersio est uniuersaliter consequentia formalis, pręter conuersionem simplicem probatur, quia non conuersio per accidens, quia aliqñ conuertens est uera, & conuersa falsa, & econtrario, ut ostensum est, nec etiam conuersio ꝑ contrapositionem, quia aliquando conuertens est vera, & conuersa falsa, & econuerso, quod probatur sic. Illa est uera chimera non est animal, & sua conuertens est falsa, scilicet aliquid non animal non est non chimera, quia suum contradictorium est uerum, s. omne non animal est chimera. vt patet per exponentes. Similiter ista est falsa. omnis chimera est animal, & tamen sua conuertens est uera. s. omne non animal est

Contra diffinitionem conuersio, per contrapositionem.

 non

non chimera, vt patet per suas exponentes, scilicet aliquid non animal est non chimera, & nihil est non animal quin illud sit non chimera, ergo omne non animal est non chimera. quare &c.

Obiecta contra regula cap. 7. *Cap. V.*

IN materia hypotheticarum inferebantur aliquæ regulæ. quarum prima erat ista. Ad veritatem cõditionalis affirmatiuæ requiritur, q contradictorium consequẽtis repugnet añcedenti. ex qua inferebatur alia, q ad falsitatem eius requiritur, & sufficit, quòd cõtradictorium consequentis stet cum antecedente. Contra quas regulas arguitur sic. Aliqua est conditionalis vera affirmatiua, cuius cõtradictorium consequẽs stat cum antecedente, ergo regulæ, falsæ, consequentia tenet, & antecedens, probatur. Cuiuscunque cõditionalis affirmatiuæ antecedens est ueũ, & consequens falsum, contradictorium cõsequentis stat cum antecedẽte, sed aliqua est conditionalis affirmatiua uera, cuius antecedens est verũ & consequens falsum. ergo aliqua est conditionalis affirmatiua uera, cuius contradictorium consequentis stat cum antecedente. tenet consequentia, quia est syllogismus in tertio primę figuræ, probatur maior. qm̃ si antecedens illius conditionalis est uerum, & consequens falsum, tunc contradictoriũ consequentis est uerum, & antecedens similiter est verum, sed omnia vera stant simul. ergo cuiuscunq; talis conditionalis contradictorium consequens stabit cum antecedente, minorem ego probo. Nam hæc conditionalis est affirmatiua. nisi tu es aĩal, tu non es homo. patet quod antecedens est verum, scilicet tu es animal. & consequens falsum, scilicet tu es homo. Respondetur, q regulæ datæ de ueritate & falsitate conditionalis respiciunt solummodo conditionalẽ denominatam à ly si, & nõ à ly nisi. Ideo bene probatur, q aliqua est conditionalis uera & affirmatiua. cuius contradictorium consequens stat cum antecedente, scilicet cõditionalis denominata a ly nisi, sed de tali non est mẽ

Contra regulas conditionalium.

tio

tio ibidē de sola conditionali denominata à ly si. Secū da regula erat ista. Ad veritatē copulatiuę affirmatiuę requiritur, ꝙ quilibet pars principalis sit vera. Ex qua inferebatur, ꝙ ad falsitatē eius sufficit unā partē esse falsam. Contra quas arguitur sic. Aliqua est copulatiua affirmatiua vera, cuius una pars principalis est falsa: ergo regula falsa, tenet consequentia, & antecedens probatur. ista est copulatiua uera, & affirmatiua. aliquod aīal est, & tu es illud, tu es asinus, & secūda pars principalis est falsa. ergo &c. consequentia tenet. probatur prima pars antecedentis. hoc aīal est, & si tu es illud, tu es asinus, demonstrando brunellum, & hoc est aliquod aīal. ergo aliquod aīal est, & si tu es illud, tu es asinus. consequentia patet, quia non vr̄ alius modus ꝓbandi illā copulatiuā. secunda pars antecedentis ēt ꝓbatur. Nā ista propositio, si tu es illud, tu es asinus, nō vr̄ assertiuè significate aliud quā, ꝙ si tu es aīal, tu es asinus, sed hoc significatū est falsum. ꝙ tu es animal tu sis asinus, ergo secunda pars principalis est falsa. Dr̄, ꝙ ista copulatiua est uera. & secunda pars est vera, sicut & prima, sed nego, ꝙ significet modo dicto. s. ꝙ si tu es aīal, tu es asinus, quia tunc relatiuum staret confusè tm̄ & antecedens determinatè, cuius oppositum dictū est in materia relatiuorum. Dictum est ēt, quia licitū est loco relatiuorum ponere antecedens. ubi seruetur eadem suppositio, sed ly animal in prima parte stat determinatè, & positum locum relatiui stat confusè tm̄. ideo inepte assignatur significatum secundę partis. dicendo ipsam significare. quòd si tu es animal, tu es asinus, debet ergo conuerti relatiuum in suū antecedēs, stans determinatè. dicendo secundam partem significare, ꝙ aliquod animal si tu es, tu es asinus. & hoc est uerum, quia hoc, si tu es, demonstrando asinum, tu es asinus. & hoc est aliquod animal, ergo aliquod animal si tu es. tu es asinus. tenet consequentia resolubiliter. Tertia regula erat ista. Ad possibilitatē copulatiuę requiritur quamlibet partē esse possibilē. & nullā alteri incom-

Contra primas regulas copulatiuarum.

incompossibilem. Ex qua inferebatur, quod ab impossibilitatem eius requiritur & sufficit. nam partem esse impossibilem, uel unam alteri incompossibilem. Contra quas regulas sic arguitur. Aliqua est copulatiua affirmatiua impossibilis, cuius quælibet pars est possibilis, & nulla alteri repugnat ergo ambę regulę falsæ. consequentia tenet & antecedens probatur. Nam ista copulatiua est impossibilis, omnis homo currit, & tu es homo, & tu non curris, quia ex duabus primis partibus sequitur contradictorium tertiæ, in tertio primæ figuræ, ut bene patet intueri. & tamen quęlibet eius pars est possibilis, vt patet, & probatur, quod quęlibet cuilibet est compossibilis. Nam istę duę sunt compossibiles, omnis homo currit, & tu es homo, & istæ sunt compossibiles, tu es homo, & tu non curris, ac etiam istę tu non curris, & omnis homo currit. ergo quælibet cuilibet est compossibilis. Ideo dicitur, quod istę duę regulæ datæ non respiciunt nisi copulatiuam factam ex duab. partibus; qualiter non est in proposito, quia assignatur copulatiua facta de tribus partib. Si ergo quęratur regula generalis possibilitatis copulatiuæ dicitur, quod ad possibilitatem copulatiuę requiritur, quod quęlibet pars sit possibilis, & quod nulla alteri uel alijs sic incompossibilis, qualiter non est in proposito, quia licet istius copulatiuæ, quælibet pars cuilibet sit compossibilis, non tamen quibuslibet. vnde ista. omnis homo currit, non est compossibilis istis. tu es homo, & tu curris, similiter ista: tu non curris, non est compossibilis istis, tu es homo: & omnis homo currit., quia ex illis duabus singularibus sequitur contradictorium vniuersalis, nam sequitur tu non curris, & tu es homo, ergo non omnis homo currit. Quarta regula erat ista. Ad necessitatem copulatiuæ requiritur quamlibet partem esse necessariam. ex qua inferebatur, quod ad contingentiam ipsius sufficit unam partem esse contingentem, & nullam alteri incompossibilem. Contra secundam regulam procedit argumentum factum iam. Sed contra primam sic arguitur, aliqua copulatiua est necessa-

Contra secundas regulas copu.

Contra tertias regulas

cessaria, cuius vna pars est contingēs. ergo regula falsa. cōsequētia tenet, añs ꝓbatur. Et capio istā copulatiuā nō nullus Deus est, & tu es hō. ista est necessaria, q̃a suū oppositū est impossibile, videlicet nullus Deus est. & tu es hō, q̃a nō verius datur cōtradictoriū, q̃ ꝑponēdo negationē toti. ꝓaūt altera pars sit cōtingēs, patet de ista. tu es homo. quæ est secunda pars eius. Respōdet, quòd ista regula sicut & quęlibet alia data intelligitur de copulatiua affirmatiua & non de negatiua, secūdū quod in illo ca. est espressum. Quinta regula fuit ista. Ad ueritatem disiunctiuæ affirmatiuæ sufficit vnam partem esse veram. Ex qua inferebat, quod ad falsitatem eius requiritur quamlibet partem esse falsam. Contra quas regulas arguitur sic. Aliqua disiunctiua est falsa, & tamen vna eius pars est uera, ergo ambæ regulæ falsæ. consequentia tenet. antecedens probatur, ista est una disiunctiua falsa omnes homines sunt asini, uel homines & asini sunt asini, & tamen vna eius pars est uera. ergo regula falsa. consequentia tenet. antecedens probatur. & primo, quod ista sit vna disiunctiua, patet, q̃a in ea coniunguntur plures cathegoricæ per notam disiunctionis. quod autem ipsa sit falsa, probatur. Nam quælibet eius pars principalis est falsa. ergo ipsa est falsa. consequentia tenet, antecedens probatur, quod ista est falsa. Omnes homines sunt asini, & ista similiter, homines, & asini sunt asini, & istæ sūt partes principales. vt patet intuenti. ergo &c. quod autem vna eius pars sit vera, probatur, quælibet istarum est uera omnes homines sunt asini, vel homines, quæ est vna eius pars. & similiter ista. asini sunt asini. ergo vna eius pars ē uera. Respōdetur cum præponitur omnes homines sunt asini vel homines & asini sunt asini. utrum opponens velit eam habere pro copulatiua, vel desiūctiua. Si pro copulatiua, vera ē. quia ambæ partes principales sunt verę. & tunc ad argumentum dicitur. quòd non est ad propositum. Si verò habeatur pro desiūctiua, negatur ista. quia ambę partes principales sunt falsę, sicut probatum

Cap. decā ditionalibus.

Contra primas regulas disiunctiuæ.

natur signo particulari, quod erat probãdum. Dicitur, ꝙ non arguitur contra intellectũ regulæ, quia regula sic intelligitur. Propositio particularis est illa, in qua subijcitur terminus communis solo signo particulari determinatus, sed iam in proposito subijcitur terminus cõmunis determinatus signo particulari adiectiuæ, & etiam distributiuæ, & per cõsequens non determinatur solo signo particulari. Quarto arguitur cõtra regulam propositionis indefinitæ, quæ erat talis, propositio indefinita est illa, in qua subijcitur terminus cõis sine signo. Pono enim, quod a, sit præiacens illius vniuersalis, omnis homo currit, videlicet homo currit, & arguo sic a, est propositio indefinita, & tñ in ea subijcitur terminus communis mediante signo, ergo regula falsa, consequentia tenet cum maiori, minorẽ probo. Nam idem est subiectum a, & suæ vniuersalis, sed subiectum a, subijcitur mediante signo, ergo subiectũ vniuersalis a, subijcitur mediante signo, quod erat probandum. Dr, ꝙ non arguitur contra intellectum regulæ, quæ sic intelligitur, propositio indefinita est illa, in qua subijcitur terminus cõis sine signo, q̃d sit aliquid illius modo ad propositum, licet subiectum a, subijciatur mediante signo nõ tñ mediante signo existẽte aliquid illius, qm̃ signum vniuersale non est pars suæ præiacẽtis. sed propositionis vniuersalis, cuius præiacẽs est pars. Quinto arguitur contra regulã propositionis singularis, q̃ erat ista, propositio singularis est illa, in qua subijcitur terminus discretus, vel terminus cõmunis, cum pronomine demonstratiuo. Contra arguitur sic, ista propositio, oẽs isti currunt, non est propositio singularis, & tñ in ea subijcitur terminus discretus, ergo, cõsequentia tenet cum maiori, quia frustra adderetur signum vniuersale, & minor patet. Nam omne pronomen demonstratiuũ est terminus discretus, sed subiectũ tertię propositionis assignatę, est pronomen demõstratiuum, ergo est terminus discretus. Respõdetur, ꝙ quælibet istarum, Oẽs isti currunt. Vterq; istorum mo-

Contra diffinitionẽ propositionis indefinitæ.

Contra diffinitio propos. singu.

netur, est propositio vniuersalis, & nego, q ibi subijcia tur terminus discretus. Et tunc ad argumētum, oē pronomen demonstratiuū est terminus discretus, verū est singularis numeri, sed non pluralis, vnde terminū discretum voco illū, qui nō potest simul competere nisi vni, vt iste, ista, istud, hic, hæc, hoc. Et terminum cōem voco illum, qui simul potest competere pluribus, vt ly homo, ly animal, & pronomina demonstratiua pluralis numeri, videlicet isti, istorum, & huius. Sexto arguitur contra regulas affirmatiuæ & negatiuę propositionum, quæ fuerunt istæ, propositio affirmatiuæ est illa, in qua verbum principale affirmatur. Et propositio negatiua est illa, in qua verbum principale negatur. Nā prçiacens illius vniuersalis negatiuæ, nullus hō currit, est affirmatiua, & tñ in ea verbum principale negatur, ergo regulæ falsę, consequentia tenet cum maiori, qm̄ hæc, homo currit, & quælibet sibi cōsimilis est affirmatiua, minorem probo. Nam idem est verbum vtriusq; .s. vniuersalis negatiuæ, & suæ præiacentis, sed verbum principale vniuersalis negatiuę negatur, ergo verbum principalis præiacētis, negatur. Dicitur, q argumentū procedit verbaliter contra regulam, sed non contra intellectū eius. Intelligitur namq; sit regula propositionis negatiuę. Propositio negatiua est illa, in qua verbū principale negatur per negationem existētem aliquid illius. modo licet illius præiacētis, verbū principale negetur, non tñ per negationē existentem aliquid istius, homo currit sed illius, nullus homo currit, quare &c.

Contra regulas affirmatiuæ & negatiuæ propositionis.

Obiecta contra regulas. Cap 4. Cap. II.

In materia oppositarum seu propositionum existētium in figura ponebantur aliquæ regulæ. quarū prima erat ista duo contraria nō possunt simul esse vera. Contra quā regulam arguitur sic. Ista sunt simul vera, quilibet homo animal est, & quilibet homo animal non est, & hæc sunt contraria, ergo duo contraria sunt simul vera, tenet cōsequentia, & probatur prima pars antecedentis. Nam ista est vera, quilibet hō animal est,

Contra primā regulam.

vt patet per suas exponentes. Et ꝙ altera sit vera, proba tur. Iste homo animal non est, & iste hō animal nō est, & sic de singulis, & isti sunt oēs homines masculi ergo quælibet hō animal non est, tenet cōsequentia a singularibus sufficienter enumeratis ad suā vniuersalem, & quælibet singularis antecedentis probatur isto modo, iste hō asinus non est, & oīs asinus est animal. ergo iste hō aīal non est. tenet consequentia ab inferiori ad suū superius negatione postposita, & cū debito medio. Sed secunda pars antecedentis probatur. Nā vniuersalis affirmatiua, & vniuersalis negatiua de consimilibus sub iectis prædicatis, & copulis supponentibus pręcisè pro eodē vel pro eisdem sunt contrariæ in figura, sed istæ duę vniuersalis assignatiuę sunt huiusmodi, ergo sunt contrariæ, tenet consequentia cū minori & maiori est regula posita ibidē. Rñdetur breuiter, ꝙ quælibet illarū est vera, sed non sunt contrariæ, & tunc ad regulā dico, ꝙ oporteret addere in regula, ꝙ terminus cōis non distributus in vna distribuatur in reliqua, sed iā in proposito in vtraq; istarū ly animal. stat confusa tm̄, ideo stat sunt contraria, quilibet homo aīal est, & quilibet hō nullum aīal est. quarum secunda est falsa. Similiter ista sunt contraria, quilibet hō animal non est, & quilibet homo oē animal est. quarum secūda est falsa. Simili modo est dicendū in obliquis casibus, ꝙ illa nō sunt contraria. Cuiuslibet hominis asinus currit, & cuiuslibet hominis asinus non currit, ponendo regulā cōem, ꝙ qñ obliquus præcedit rectum obliquus est subiectū, & rectus se tenet a parte prædicantis, vt in proposito, sed quando rectus pręcedit obliquum, qui est determinatio recti, vterq: illorum ponitur in subiecto, vt omnis asinus hominis currit, primæ ergo vniuersalis, est hæc cōtraria, cuiuslibet hominis nullus asinus currit, & secūdæ est ista, cuiuslibet hominis omnis asinus currit. Secunda regula erat ista. Duo cōtradictoria nō possunt simul esse vera, neq; simul falsa. Contra quam regulā arguitur sic, ista sunt simul vera, quilibet homo animal

animal est,& aliquis homo animal non est.& hæc sunt duo contradictoria,ergo duo cõtradictoria sunt simul uera,tenet consequentia cum minori,quia vniuersalis affirmatiua & particularis negatiua de cõsimilibus subiectis prędicatis, & copulis supponẽtibus præcisè pro eodem,vel pro eisdẽ sunt contradictoria in figura, sed ista sunt eiusmodi,ergo &c.Maior probatur.Nã quòd illa sit uera. quilibet homo animal est.patet ꝑ suas exponentes,secunda probatur, tu animal non es, & tu es aliquis homo,ergo aliquis homo animal nõ ẽ,tenet cõsequentia ab inferiori ad suũ superius negatione postposita cum debito medio,prima pars antecedẽtis probatur,tu capra non es,& omnis capra est animal, ergo tu animal non es,patet consequentia per eandem regulam.Dicitur,quòd quælibet illarũ est uera,sed nõ sunt contradictoriæ,& tunc argumẽtũ dico,quod vltia præ dicta intelligitur, quòd terminus nõ distributus ĩ vna distribuatur in alia,qualiter non est in proposito,quia ly animal,in vniuersali stat confusè tantum,in particulari determinatè.ideo cõtradictoriũ istius quilibet homo aĩal est, dicitur esse tale,aliquis hõ nullum animal est,& istius,aliquis homo animal nõ est,cõtradictoriũ est,quilibet homo oẽ animal est. Eodẽ modo dicitur, ꝙ illa non sunt cõtradictoria . Cuiuslibet hominis asinus currit,& alicuius hominis asinus nõ currit,sed prima cõtradicit isti, alicuius hominis nullus asinus currit,secũda isti,cuiuslibet hominis omnis asinus currit. *Cõtra secundam regulã.*

Tertia regula erat illa. Duo subcõtraria nõ possũt esse simul falsa,sed bene simul vera.Cõtra quã regulã arguitur sic,ista sunt simul falsa, aliquis homo oẽ animal ẽ, & aliquis homo nullũ aĩal est,& hæc sũt subcõtraria,ergo duo subcõtraria sũt simul falsa,quod aũt illa sint simul falsa,patet, quia quocunque homine demõstrato falsum est dicere,quòd ipse oẽ aĩal est,aut ipse nullum aĩal est,sed qđ istæ sint subcõtrariæ notũ est, quia particularis affirmatiua, & particularis negatiua de consimilibus subiectis prædicatis & copulis supponentibus *Cõtra tertiã regulam.*

præcisè pro eodem vel eisdem sunt sub contrariȩ in figura.sed istȩ sunt huiusmodi,ergo &c.Rñdetur,quòd istȩ sunt simul falsȩ.sed non sunt inuicem sub contrariæ, & tunc ad argumẽtum regulȩ dicitur, quòd vltra illud quod asserit,intelligit, quod terminis cõis distributus in una,non distribuatur in alia, qualiter nõ est in proposito.quia ly animal,utrobique stat distributiuè, ideo istæ sunt contrariȩ, aliquis homo omne animal est, & aliquis hõ aĩal non est. Et istæ similiter, aliquis homo nullũ animal est. & aliquis hõ animal est, ita quòd semper prædicatũ difformiter supponit.s.si in una distributiuè,in alia determinatè. & econuerso. de subiecto aũt non dr̃,q̃a semper debet stare determinatè.Idẽ est iudicium de istis,alicuius hominis.omnis asinus currit, & alicuius hoĩs nullus asinus currit. aut de istis,alicuius hoĩs asinus currit,& alicuius ho.s asinus non currit.Nã in primis ly asinus continuè distribuitur,in alĳs nũquã.Ideo sicut primȩ nõ sunt sub cõtrariȩ,nec secundȩ, sed istæ sunt sub cõtrariæ alicuius hominis, omnis asinus currit, & alicuius hoĩs asinus non currit.Item alicuius hominis asinus currit. & alicuius hominis nullus asinus currit,sicut subcõtrariu.

Obiectiones contra regulas.5.cap. *Cap. III.*

Contra primam regulã. EAQVIPOLENTIARVM prima litera ista. Negatio præposita facit æquipollere suo cõtradictorio. Cõtra quã regulã arguitur sic.Ista propositio,non aliquo hoĩe currẽte,tu es asinus,non æquiualet isti: nullo homine currente,tu es asinus,ergo regula falsa.consequẽtia tenet, & antecedẽs probatur. Nã prima est vera, & secunda est falsa.ergo nulla illarũ alteri æquipollet.cõsequentia tenet,& antecedẽs probatur. Primo,qđ ista sit uera,nõ aliquo homine currẽte,tu es asinus, patet, quia suum cõtradictoriũ est falsum.s. aliquo homine currẽte,tu es asinus probaĩ hoc, nã ista propositio hẽt tres causas veritatis.s.q̃a aliquis homo currit,tu es asinus,dũ hõ currit tu es asinus. & aliquis hõ currit tu es asinus.sed quælibet istarũ est falsa,ut bene patet.ergo

&

& ista.s.aliquo homine currente tu es asinus. Secundo probatur, ꝙ illa sit falsa, s.nullo hoīe currente, tu es asinus, quia quęlibet suarum causarum est falsa, s. quia nullus hō currit, tu es asinus dum nullus hō currit tu es asinus, si nullus hō currit, tu es asinus. Ideo respondetur negando primam consequentiam, quia infert, ꝙ illa regula est falsa, sed deberet sic argui. non aliquo hoīe currente tu es asinus, non æquiualet isti, nullo homine currente tu es asinus, & ista contradicunt, s. aliquo hoīe currente tu es asinus, & nullo hoīe currente tu es asinus, ergo regula falsa, & tunc nego minorem, quia sunt duæ propositiones affirmatiuę probandæ ꝑ suas causas ueritatis, quarum nulla est alicuius quantitatis. Consimiliter non sequitur, istę non ęquiualent, non quilibet hō aīal est, & aliquis hō aīal non est, ergo regula falsa, quia prima est falsa, secunda est uera, sed oportet addere in antecedente, ꝙ ista contradicunt: q̄libet hō animal est, & aliquis homo animal non est, quod negatur, ut in altero cap. patuit. Secunda regula fuit ista. Negatio postposita facit ęquipollere suo contrario. Contra arguitur sic, ista cōsequētia nō ualet. q̄libet hō oē animal non est, ergo nullus hō animal est, tñ arguitur per regulā, ergo regula falsa. consequētia tenet cū minori q̄a arguitur negatione postposita, & maiorē probo, añs est uerū, & cōsequens falsum. ergo consequentia non ualet, quod antecedens sit verū, probatū est supra, sed qd̄ cōsequēs sit falsū, probatur, quia suū contradictoriū est uerum. s. aliquis homo aīal est. Respondetur negando, ꝙ arguatur per regulā. Et tunc ad ꝓbationē, ibi arguitur. negatione postposita, ergo arguitur per regulā, argumentū nō ualet, sed oportet addere in antecedente, ꝙ illa sint cōtraria, quilibet hō oē animal est, & nullus hō animal est, quod est falsum, quia prędicamentū vtrobiq; distribuitur. Dicitur ergo, ꝙ ista sunt contraria, quilibet hō animal est, & nullus hō animal est, non tñ negatio postposita prętérito facit primā cum illa negatione ęquipollere secundæ.

Contra secundā regulā.

ſed oportet negationem poſtponi ſubiecto, & præpo-
ni prędicato dicẽdo, quilibet homo nullũ aĩal eſt, ergo
nullus hõ aĩal eſt. Itẽ ſi negatio poſtponeretur ſigno,
& non arguitur per regulam dicendo. nullus non hõ
eſt grãmaticus. ergo quilibet homo eſt grãmaticus, q̃a
conſequẽs eſt falſum, vt patet. & antecedens eſt uerũ,
q̃a ſuũ contradictorium eſt falſum. ſ. aliquis non hõ
eſt grãmaticus, oportet ergo negationẽ negatiuę tene
ri, & pſtponi ſubiecto, dicẽdo, nullus hõ nõ eſt grãma-
ticus. ergo quilibet hõ eſt grãmaticus, tũc conſequen-
tia eſt bona, ſed antecedẽs eſt falſum, ſicut & cõſequẽs.

Contra 3. reg. Tertia regula erat iſta. Negatio præpoſita & poſtpoſi-
ta facit ęquipollere ſuo ſubalterno. Contra arguitur,
ſic, illa conſequentia non ualet, non quęlibet chimera
eſt non hõ, ergo aliqua chimera eſt hõ, & tñ arguitur
per regulam, ergo regula falſa conſequentia tenet cũ
minori. quia arguitur negatione præpoſita & poſtpo-
ſita, & maior probatur. Nã antecedens eſt uerũ, & con
ſequens falſum, ergo conſequentia non ualet. ꝙ conſe
quens ſit falſum, manifeſtum eſt. ſed ꝙ antecedens ſit
uerum, probatur, quia ſuum contradictorium eſt fal-
ſum. ſ. quælibet chimera eſt non hõ. quia ex iſto ſequi
tur, ꝙ quælibet chimera eſt. a tertio adiacente ad ſecũ-
dũ adiacens. conſequens eſt falſum, ergo & antecedẽs.
Dr̃, ꝙ iſta conſequentia non valet. non quęlibet chime
ra eſt non homo. ergo aliqua chimera eſt homo, ſecun
dum quod probatur argumentum, nec arguiẽ per re-
gulam, & cum dr̃, ꝙ arguitur negatione præpoſita &
poſtpoſita. ergo arguiẽ, ꝑ regulam. nego cõſequentiã,
q̃a non aſſerit regula, ꝙ qualitercunque præponatur
& poſtponatur negatio faciat æquipollere ſuo ſubal-
terno, ſed oportet, ꝙ prępo natur toti præpoſitioni. &
poſtponatur immediatè ſubiecto. ita ꝙ præcedat uer-
bum principale, qualiter non ſit in propoſito. quia ne
gatio ſecunda poſtponitur copulæ. propterea bene ſe-
quitur. non quęlibet chimera non eſt homo. ergo ali-
qua chimera eſt homo. conſequentiam bona, eſt, ſed
ante-

antecedens est falsum.quia suum contradictorium est uerum,scilicet quælibet chimera non est homo. quia nulla chimera est homo.quare &c.

Obiecta contra diffinitiones.6.cap. Cap. II I.

CAPITVLVM conuersionum tres continet diffinitiones,quarum prima est ista. Conuersio simplex est transpositio subiecti in prædicatum, & econuerso.manente eadem qualitate & quantitate.Contra arguitur sic.aliqua propositio cõuertitur simpliciter, & tamen mutatur quantitas. ergo diffinitio,falsa consequẽtia tenet, & antecedens probatur. Nam hæc propositio. Sor.est animal, conuertitur simpliciter in istam, aliquod animal est Sort.quia hæc conuersio non est per accidens. cum nulla sit vniuersalis,nec per contra positionem,propter carẽtiam termini infiniti. ergo est cõuersio simplex.& tñ mutatur quantitas, qm̃ conuersa est singularis,& conuertens est particularis. Eadẽ difficultas põt fieri conuertendo istam. Homo est animal, in istam aliquod animal est homo, quarum prima est indefinita,& altera est particularis. ergo mutatur quãtitas, & tñ est conuerso simplex, quia non vr̃ per accidens, nec per contrapositionem. Ideo respondetur. ꝙ argumentum procedit verbaliter contra diffinitionẽ, & non contra sanum intellectum regulæ, dicatur, ergo, ꝙ quęlibet illarum conuersionum est simplex. & cum dr̃, ꝙ ibi mutatur quantitas, dr̃, ꝙ uerum est secundum communem modum sumendi quãtitatem: sed non secundum modum sumendi regulæ.eo quòd capit ibi quantitatem pro suppositione, ut ita glosetur diffinitio,conuerso simplex est transpositio subiecti in prædicatum.& econuerso,manente eadem quãtitate in suppositione, ita quòd si in conuersa aliquis terminus supponeret distributiuè, determinatè, uel discretè, eodem modo in conuertente supponit. Et si dicitur:quòd exempla,quæ ibi assignantur, sonant, quòd quantitas sumatur pro uniuersali indefinita vel singulari,dicitur secundum quòd ait Aristoteles pri-

Contra diffinitionem conuersionis simplicis

Cap. 40. mo Priorum. Exempla ponimus non vt ita sit, sed vt consentiant addiscentes. Secũda diffinitio fuit ista. Cõuersio per accidens, est transpositio subiecti in prædicatum, & ecõuerso manente eadem qualitate, sed mutata quantitate, Contra arguitur sic. Ista conuerso est per accidens, omnis hõ est risibilis. ergo omne risibile est hõ. & tñ non mutatur quantitas. ergo diffinitio insufficiens, tenet consequentia cum minori, quia quælibet istarum est vniuersalis. & maior probatur. nã ista est conuersio, quia fit de subiecto prædicatum, & econuerso, & non est conuersio simplex, quia uniuersalis affirmatiua non conuertitur simpliciter, nec per contrapositionẽ pp carentiam terminorum infinitorum. ergo est conuersio per accidens. Respondetur, ꝙ conuersio prædicta est per accidens. Et cum dr̃, ꝙ non mutatur quantitas, nego sumendo quantitatẽ pro suppositione, unde id cõuersa supponit ly homo, distributiuè & ly risibilis. s. confusè tm̃, in conuertente aũt econuerso ly risibile, distributiuè. & ly homo, confusè tm̃. Glosetur ergo sic diffinitio. Conuersio per accidens est transpositio extremorum manente eadem qualitate, sed mutata quantitate. i. suppositione. Ex ista regula sequitur primo, ꝙ illa est cõuersio per accidens. hõ est risibilis, ergo omne risibile est homo. quia est conuersio non simplex, nec per contrapositione. ergo per accidens. Secundo sequitur, quòd iste versus, Feci simpliciter &c. non ponitur rõne veritatis, sed magis rõne exẽpli. ex eo ꝙ non solùm uniuersalis potest conuerti per accidẽs, immo indefinita & particularis. Tertio sequitur. ꝙ sicut in conuersione per accidens, cõnuersa est falsa, & conuertens uera: ita similiter econuerso, probatur, & facio duas conuersiones per antecedens. Prima est ista. Omne animal est homo. ergo homo est aial. Secunda homo est animal, ergo omne animal est homo, patet, quòd in prima conuersa est falsa, cõuertens vera. in secunda conuersa est uera, & conuertens falsa. Tertia diffinitio erat illa. Conuersio per contrapositio-

Contra diffinitionem con uer. per accidẽs.

tio-

tionē est transpositio subiecti in prędicatū.& econuer so manente eadem quantitate & qualitate, sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos.Cōtra arguitur sic. ipsa implicat contradictionē. ergo ipsa est impossibilis,tenet cōsequētia & antecedens probatur.Nā si in conuersa subiectū & prædicatū sunt termini finiti,& incōuertente subiectū & prædicatū sunt termini infiniti.sequitur,ꝙ nulla sit cōuersio, cōsequētia tenet, quia terminus finitus non potest esse terminus infinitus,nec econuerso.v.g. oīs hō est aīal, habet pro subiecto ly hō, & pro prædicato ly animal, sed illa,oē non aīal est non hō,non habet pro subiecto neq; pro prædicato aliquē illorum terminorum, nec sibi similium. ergo nulla est conuersio secundæ cum prima. Respondetur,negando, ꝙ prædicta diffinitio implicet contradictionē, & tunc ad argumentum negatur consequentia;quia non dr̄ in diffinitione,ꝙ subiectum fiat prędicatum,aut econuerso,sed,ꝙ fiat transpositio terminorum uel extremorum,unde,potest transponi subiectū in prædicatum, absque hoc quòd fiat prædicatum. & predicatum potest transponi in subiectum,absq; hoc, ꝙ fiat subiectum.unde ad hoc,ꝙ subiectum transponatur in prædicatum,sufficit, ꝙ fiat prędicatum, aut pars prædicati,mō debito & regulari,qualiter fit in ꝓposito. Ex prædictis sequitur,quòd nulla cōuersio est uniuersaliter consequentia formalis,pręter conuersionem simplicem probatur,quia non conuersio per accidens,quia aliqñ conuertens est uera,& conuersa falsa, & econtrario,ut ostensum est, nec etiam conuersio ꝑ contrapositionem,quia aliquando conuertens est uera,& conuersa falsa,& econuerso,quod probatur sic.Illa est uera chimera non est animal, & sua conuertens est falsa, scilicet aliquid non animal non est non chimera,quia suum contradictorium est uerum,s.omne non animal est chimera.vt patet per exponentes.Similiter ista est falsa. omnis chimera est animal, & tamen sua conuertens est uera.s. omne non animal est

Contra diffinitionem conuersio, per contrapositionem.

non chimera, vt patet per suas exponentes, scilicet aliquid non animal est non chimera, & nihil est non animal quin illud sit non chimera, ergo omne non animal est non chimera. quare &c.

Obiecta contra regula cap. 7. *Cap. V.*

IN materia hypotheticarum inferebantur aliquæ regulæ. quarum prima erat ista. Ad veritatem cõditionalis affirmatiuæ requiritur, ꝙ contradictorium consequẽtis repugnet añcedenti. ex qua inferebatur alia, ꝙ ad falsitatem eius requiritur, & sufficit, quòd cõtradictorium consequentis stet cum antecedente. Contra quas regulas arguitur sic. Aliqua est conditionalis vera affirmatiua, cuius cõtradictorium consequẽs stat cum antecedente, ergo regulæ, falsæ, consequentia tenet, & antecedens, probatur. Cuiuscunque cõditionalis affirmatiuæ antecedens est uerũ, & consequens falsum, contradictorium cõsequentis stat cum antecedẽte, sed aliqua est conditionalis affirmatiua uera, cuius antecedens est verũ & consequens falsum. ergo aliqua est conditionalis affirmatiua uera, cuius contradictorium consequentis stat cum antecedente. tenet consequentia, quia est syllogismus in tertio primę figuræ; probatur maior, qm̃ si antecedens illius conditionalis est uerum, & consequens falsum, tunc contradictoriũ consequentis est uerum, & antecedens similiter est verum, sed omnia vera stant simul. ergo cuiuscunq; talis conditionalis contradictorium consequens stabit cum antecedente, minorem ego probo. Nam hæc conditionalis est affirmatiua. nisi tu es aĩal, tu non es homo. patet quod antecedens est verum, scilicet tu es animal. & consequens falsum, scilicet tu es homo. Respondetur, ꝙ regulæ datæ de ueritate & falsitate conditionalis respiciunt solummodo conditionalẽ denominatam à ly si, & nõ à ly nisi. Ideo bene probatur, ꝙ aliqua est conditionalis uera & affirmatiua. cuius contradictorium consequens stat cum antecedente, scilicet cõditionalis denominata a ly nisi, sed de tali non est mẽ

Contra regulas conditionalium.

tio

tio ibidē de sola conditionali denominata à ly si. Secū da regula erat ista. Ad veritatē copulatiuę affirmatiuę requiritur, ꝙ quilibet pars principalis sit vera. Ex qua inferebatur, ꝙ ad falsitatē eius sufficit unā partē esse falsam. Contra quas arguitur sic. Aliqua est copulatiua affirmatiua vera, cuius una pars principalis est falsa. ergo regula falsa, tenet consequentia, & antecedens probatur. ista est copulatiua uera, & affirmatiua. aliquod aīal est, & tu es illud, tu es asinus, & secūda pars principalis est falsa. ergo &c. consequentia tenet. probatur prima pars antecedentis. hoc aīal est, & si tu es illud, tu es asinus, demonstrando brunellum, & hoc est aliquod aīal. ergo aliquod aīal est, & si tu es illud, tu es asinus. consequentia patet, quia non vr̄ alius modus ꝓbandi illā copulatiuā. secunda pars antecedentis ēt ꝓbatur. Nā ista propositio, si tu es illud, tu es asinus, nō vr̄ asertiuè significate aliud quā, ꝙ si tu es aīal, tu es asinus, sed hoc significatū est falsum. ꝙ tu es animal tu sis asinus, ergo secunda pars principalis est falsa. Dr̄, ꝙ ista copulatiua est uera. & secunda pars est vera, sicut & prima, sed nego, ꝙ significet modo dicto. s. ꝙ si tu es aīal, tu es asinus, quia tunc relatiuum staret confusè tm̄ & antecedens determinatè, cuius oppositum dictū est in materia relatiuorum. Dictum est ēt, quia licitū est loco relatiuorum ponere antecedens. ubi seruetur eadem suppositio, sed ly animal in prima parte stat determinatè, & positum locum relatiui stat confusè tm̄. ideo inepte assignatur significatum secundę partis. dicendo ipsam significare. quòd si tu es animal, tu es asinus, debet ergo conuerti relatiuum in suū antecedēs, stans determinatè. dicendo secundam partem significare, ꝙ aliquod animal si tu es, tu es asinus. & hoc est uerum, quia hoc, si tu es, demonstrando asinum, tu es asinus. & hoc est aliquod animal, ergo aliquod animal si tu es. tu es asinus. tenet consequentia resolubiliter. Tertia regula erat ista. Ad possibilitatē copulatiuę requiritur quamlibet partē esse possibilē. & nullā alteri incom-

Contra primas regulas copulatiuarum.

incompossibilem. Ex qua inferebatur, quod ab impossibilitatem eius requiritur & sufficit. nā partē esse impossibilem, uel unā alteri incompossibilē. Contra quas regulas sic arguitur. Aliqua est copulatiua affirmatiua impossibilis, cuius quælibet pars est possibilis, & nulla alteri repugnat ergo ambę regulę falsæ. consequentia tenet & antecedens probatur. Nam ista copulatiua est impossibilis, omnis homo currit, & tu es homo, & tu non curris, quia ex duabus primis partibus sequitur contradictorium tertiæ, in tertio primæ figuræ, ut bene patet intueri. & tñ quęlibet eius pars est possibilis, vt patet, & probatur, quod quęlibet cuilibet est compossibilis. Nā istę duę sunt compossibiles, omnis homo currit, & tu es hō, & istæ sūt cōpossibiles, tu es hō, & tu nō curris, ac ēt istę tu non curris, & omnis hō currit. ergo quælibet cuilibet est compossibilis. Ideo dr, quod istę duę regulæ datæ non respiciunt nisi copulatiuā factam ex duab. partibus; qualiter non est in proposito, quia assignatur copulatiua facta de tribus partib. Si ergo quęratur regula generalis possibilitatis copulatiuæ dicitur, quod ad posibilitatem copulatiuę requiritur, quod quęlibet pars sit posibilis, & quod nulla alteri uel alijs sic incomposibilis, qualiter nō est in proposito, quia licèt istius copulatiuæ, quælibet pars cuilibet sit composibilis, non tñ quibuslibet. vnde ista. omnis homo currit, non est compossibilis istis. tu es homo, & tu curris, similiter ista: tu non curris, non est composibilis istis, tu es homo. & omnis homo currit, quia ex illis duabus singularibus sequitur cōtradictorium vniuersalis, nam sequitur tu non curris, & tu es homo, ergo non omnis homo currit. Quarta regula erat ista. Ad necesitatem copulatiuæ requiritur quamlibet partem esse necessariam. ex qua inferebatur, quod ad contingentiam ipsius sufficit unam partem esse contingentem, & nullam alteri incomposibilem. Contra secundam regulam procedit argumētum factum iam. Sed contra prima n sic arguitur. aliqua copulatiua est necessa-

Contra secundas regulas copu.

Contra tertias regulas copu.

ceſſaria,cuius vna pars eſt contingẽs.ergo regula falſa. cõſequẽtia tenet,añs ꝓbatur. Et capio iſtã copulatiuã nõ nullus Deus eſt,& tu es hõ.iſta eſt neceſſaria,q̃a ſuũ oppoſitũ eſt impoſſibile,videlicet,nullus Deus eſt.& tu [illegible] hõ,q̃a nõ verius datur cõtradictoriũ,q̃ ꝓponẽdo negationẽ toti.ꝗuũt altera pars ſit cõtingẽs,pater de iſta. tu es homo.quæ eſt ſecunda pars eius. Reſpõdet, quòd iſta regula ſicut & quęlibet alia data intelligitur de copulatiua affirmatiua & non de negatiua, ſecũdũ quod in illo ca.eſt eſpreſſum.Quinta regula fuit iſta. Ad ueritatem diſiunctiuæ affirmatiuæ ſufficit vnam partem eſſe veram. Ex qua inferebat, quod ad falſitatem eius requiritur quamlibet partem eſſe falſam.Contra quas regulas arguitur ſic. Aliqua diſiunctiua eſt falſa,& tamen vna eius pars eſt uera, ergo ambæ regulæ falſæ. conſequentia tenet. antecedens probatur, iſta eſt una diſiunctiua falſa omnes homines ſunt aſini,uel homines & aſini ſunt aſini, & tamen vna eius pars eſt uera. ergo regula falſa. conſequentia tenet. antecedens probatur.& primo,quod iſta ſit vna diſiunctiua, patet, q̃a in ea coniunguntur plures cathegoricæ per notam diſiunctionis. quod autem ipſa ſit falſa, probatur. Nam quælibet eius pars principalis eſt falſa.ergo ipſa eſt falſa. conſequentia tenet,antecedens probatur,quod iſta eſt falſa.Omnes homines ſunt aſini,& iſta ſimiliter,homines,& aſini ſunt aſini,& iſtæ ſũt partes principales. vt patet intuenti. ergo &c. quod autem vna eius pars ſit vera,probatur, quælibet iſtarum eſt uera omnes homines ſunt aſini,vel homines, quæ eſt vna eius pars. & ſimiliter iſta.aſini ſunt aſini.ergo vna eius pars ẽ uera.Reſpõdetur cum præponitur omnes homines ſunt aſini vel homines.& aſini ſunt aſini. utrum opponens velit eam habere pro copulatiua, vel deſiũctiua. Si pro copulatiua, vera ẽ quia ambæ partes principales ſunt verę. & tunc ad argumentum dicitur. quòd non eſt ad propoſitum. Si verò habeatur pro deſiũctiua, negatur iſta. quia ambę partes principales ſunt falſę, ſicut probatum

Cap. decã diſiunctiuæ libus.

Contra primas regulas diſiunctiuæ.

batũ eſt. Et cum dr̃, vna eius pars eſt vera, concedo, nulla tñ principalis eſt vera, de qua intelligit regula, cõceditur ergo cõcluſio, ꝙ aliqua diſiunctiua eſt falſa, & tñ vna eius pars eſt vera. ſed hoc non eſt contra regulam, quia intelligit de principali, qualiter non eſt in argumẽto aſſumpto. Sexta regula fuit iſta. Ad poſſibilitatẽ diſiunctiuæ ſufficit vnã partẽ eſſe poſſibilem, & ad impoſſibilitatẽ eius requiritur, quãlibet eius partem eſſe impoſſibilẽ. Contra ambas regulas arguitur ſic. aliqua eſt diſiũctiua affirmatiua impoſſibilis, cuius quælibet pars principalis eſt poſſibilis, ergo ambæ regulæ, falſa conſequentia tenet, antecedens probatur. Nã contingẽter tu es, vel tu nõ es, ſuppoſito, ꝙ aduerbium determinet totum, & tñ quælibet eius pars principalis eſt poſſibilis, ergo &c. cõſequentia tenet prima pars antecedẽs probatur, quia ſuũ oppoſitum eſt neceſſariũ, videlicet neceſſario tu es vel tu non es, ſecũda pars etiam patet, quia quælibet iſtarum eſt poſſibilis, tu es, & tu non es. Ideo reſpondetur, ꝙ regula intelligitur de diſiunctiua affirmatiua hypotheticè probãda, & non cathegoricè, qualiter non eſt in propoſito. eo ꝙ quælibet iſtarũ contingẽter, tu es, vel tu nõ es, neceſſario rex ſedet, vel nullus rex ſedet exponibiliter probanda, ſicut iſta, contingenter tu es, neceſſario Deus eſt. Septima regula erat iſta. Ad neceſſarium diſiunctiuæ affirmatiuæ ſufficit vnam partem eſſe neceſſariam, vel omnes inuicem contradici. Ex qua ſequebatur, ꝙ ad contingentiam eiuſdem requiritur, quamlibet partem eſſe cõtingentem, & nullam alteri repugnare. Contra iſtas regulas arguitur. Aliqua eſt diſiunctiua neceſſaria, cuius quælibet pars eſt contingẽs, & nulla alteri repugnat, ergo ambæ regulæ falſæ, conſcientia tenet. antecedẽs probatur. Nã iſta diſiunctiua eſt neceſſaria, antichriſtus nõ eſt albus, vel antichriſtus eſt coloratus, & quælibet eius pars eſt contingens, & nulla alteri repugnat. ergo &c. antecedẽs pro qualibet parte, & primo, ꝙ iſta ſit neceſſaria, quia ſuum oppoſitũ eſt impoſſibile, videlicet antichriſtus

Cõtra ſecũdas regulas diſiuncti.

Contra tertias regulas diſiũcti.

est albus,& antichristus nō est coloratus, secunda pars patet, scilicet ꝙ quælibet eius pars sit contingens, quia indifferenter potest esse vera & falsa, vt bene patet. Tertia etiam pars patet scilicet, quòd nulla illarum partiū alteri repugnat, quia possibile est, quòd antichristus sit niger, quo posito hę forent simul veræ, antichristus nō est albus, & antichristus est coloratus, ergo non inuicē repugnat. Respondetur, ꝙ diminutè recitata est regula contingentiæ disiunctiuæ. Sed oportet plus addere, scilicet, quòd contradictoria partium non repugnent. Nunc ad propositum, disiunctiua proposita est necessaria, & quælibet eius pars est contingens, & nulla alteri repugnat, sed opposita illarum partium repugnant, videlicet antichristus est albus, antichristus non est coloratus, quare nihil contra regulam. Notandum, quòd contra quamlibet istarum regularum cōtentarum in materia hypotheticarum potest argui ex assignatione hypotheticæ negatiuæ, vel partis non principalis, vbi ergo tales obiectiones procederent, dicatur regulas hypotheticarum in negatiuis non tenere, neque etiam de partibus non principalibus. *Notan.*

Obiectiones contra dicta in c. 8. de prædicabilibus. Cap. VI.

MATERIA prædicabilium quasdam continet diffinitiones, quarum prima erat ista. Genus est terminus vniuocus prædicabilis in quid, de pluribus differentibus specie, vt animal. Cōtra istam diffinitionem arguitur sic. ly corpus animatum est genus, tamē non est terminus vniuocus, ergo diffinitio insufficiens, tenet consequentia cum maiori. minorem probo. Nam omnis terminus vniuocus est terminus simplex, sed ly corpus animatum, non est terminus simplex, ergo non est terminus vniuocus. Dicitur, quòd ly corpus animatum non est genus, nec ly animal rationale, quia quodlibet genus debet esse terminus simplex. Et si allegatur Porphyrius ponens terminum istum pro genere, dicitur *Contra diffinitionem generis.* *In prædicabili. c. 2.*

quod posuit, nō ꝙ ita esset, sed gratia exēpli, aut q̃a caruit termino simplici loco ergo istius termini, corpus animatū, debet poni vnus istorū simplicium viuēs, vel viuum, mediās inter ly animal, & ly corpus vnde, omne animal est viuēs, sed nō ecōuerso. similiter omne uiuēs est corpus, & nō ecōuerso, loquēdo de viuēte cōposito ex materia & forma, ly aīal rationale. ergo frustra positū est ꝓ genere. q̃a est diffinitio hominis, sed ideo posuit Porphyrius. q̃a sequebatur opinionē Platonis ponētis cœlū esse animal rationale, cuius opinionē negamus ad prēsēs. Secūda diffinitio erat ista. Genus generalissimū ē, qđ cùm sit genus, nō pōt esse species. Ex qua inferebatur alia, ꝙ genus subalternum est, illud, quod cum sit genus, potest esse species. Cōtra istas diffinitiones sic arguitur. ly substantia est genus generalissimū, & potest esse species. ergo diffinitiones insufficientes tenet consequentia cum maiori, minorem probo. Nā ly substantia potest conuerti cum isto termino homo. ergo potest esse species consequentia tenet, & antecedens similiter, per nouam impositionem. Respondetur, quòd argumentum verbaliter procedit, & non cōtra intellectum diffinitionum, prima namq; sic intelligitur. genus generalissimū est illud, quod cū sit genus, non potest esse species, sic adæquatè significando. Nūc ad propositum ly substantia potest esse species, sed nō sic adæquatè significando scilicet substantiam. Tertia diffinitio principalis fuit ista. Species est terminus vniuocus non supremus prædicabilis in quid de pluribus. Contra arguitur sic, ly subiecta est terminus vniuocus non supremus prędicabilis in quid de pluribus, & tamen non est species. ergo diffinitio insufficiens tenet consequentia cum minori, maior probatur. Namque ly, substantia prædicatur de pluribus in quid: patet, & quòd sit terminus non supremus, probatur. Nā aliquis terminus est supra eum, ergo nō est supremus, consequentia tenet, antecedēs probatur de isto termino ens, qui est supra istum terminū substātia, quia oīs

Contra diffi: generalissimi, & subalterni.

Contra diffinitionē speciei.

sub-

substãtia est ens.& nõ ecõtra Respõdet, φ quemadmodũ ly substãtia, est genus gñalissimũ ita est terminus supremus,& cũ dicit ly ens est supra eũ, nego, q̃a superioritas & inferioritas nõ reperitur nisi in prædicamẽto. ly ens, nõ est in prædicamẽto. ergo nõ est supra nec infra. Et cũ dicitur. omnis substãtia est ens, φ nõ econuerso. ergo ly ens, est terminus superior, nõ valet cõsequẽtia, sed bene sequitur, ergo ẽ terminus cõior, vel prior, sicut nõ sequitur, omnis substãtia est homo vel nõ hõ, & non econuerso. ergo ly homo, vel non homo. est terminus superiori. nullus eñ terminus cõpositus est sũpra uel infra aliquem terminum prædicamẽtalẽ. Quarta diffinitio fuit ista. Species specialissima est terminus, qui cum sit species non potest esse genus. Ex qua inferebatur, quod species subalterna est terminus, qui cum sit species potest esse genus. Contra arguitur sic, iste terminus homo, est species specialissima, & potest esse genus, ergo neutra diffinitio sufficiens, consequentia tenet cum maiori. minor probatur, quia potest cõuerti cum illo termino animal. Dicitur, quod argumẽtum nõ procedit cõtra intellectum regulæ, qui est iste, Species specialissima est terminus qui cum sit species, non potest esse genus, sic adęquatè significando, sicut ly homo, sed iam in proposito, si ly homo cõuerteretur cum ly animal, nõ adequatè significaret hominẽ. Quinta diffinitio fuit. Differentia est terminus uniuocus prædicabilis in quale essentiale. Contra arguitur sic, ly rationale est differentia, & tamen non est terminus vniuocus, ergo diffinitio sufficiens · tenet consequentia antecedens probatur. nam significat hominem sub ratione, quæ sensitiuum & intellectiuum, significat angelum sub ratione, quia intellectium, solũmodo, ergo diuersis rationibus. Respondetur, quòd ly rationale, quod diuidit animal, quando dicitur animalium aliud rationale, aliud irrationale, non significat nisi hominẽ. quia est significat nisi animal rationale, sed nullus angelus est animal rationale. ergo non signi

Contra diffinitionem specialissimæ, & subalternæ.

Contra diffinitionem differẽtiæ

ficat angelū: & ita vnum assumptū fuit falsum. Sexta diffinitio fuit ista. Propriū est terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in eo, quod quale accidentale cōuertibiliter, vt risibile, ꝙ prædicatur de sor. & Plat. accidentaliter conuertibiliter. Contra istā diffinitionē arguitur sic, ly risibile, est propriū, & tñ non prædicatur de pluribus conuertibiliter. ergo diffinitio sufficiēs. tenet consequentia cū maiori, minor probatur. nā ly risibile, prędicatur de sor. & Pla. & non conuertibiliter, q̄a sor. & risibile non conuertuntur. vnde nō sequitur risibile currit. ergo sor. currit. ergo &c. Dicendū, ꝙ ly conuertibiliter in diffinitione non respicit ly pluribus, sed illud ratione cuius de talibus prędicatur. videlicet subiectū, quod est iste terminus hō, cum quo conuertitur iste terminus risibile. vnde ista cōsequentia nō valet, ly risibile, prædicatur de sor. & Pla. & non conuertitur cū illis. ergo non conuertitur. arguitur. n. ab inferiori ad suū superius negatione præposita. Septima diffinitio erat ista. accidēs est terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in quale accidētale non cōuertibiliter. Cōtra istā diffinitionē arguitur sic, nā iste terminus hic albedo est accidēs, quia est terminus accidentalis, & tñ non est p̄dicabilis de pluribus, quia est terminus discretus. ergo diffinitio insufficiens. Soluitur hoc argm̄ per distinctionē dicendo, quod accidēs potest sumi largè pro omni termino accidentali cōi vel discreto. & sic nō sumitur in proposito. Alio modo pro termino accidētali cōi, & sic diffinitur ad præsens, & secundū istum modū patet quod iste terminus hic albedo, non est terminus accidentalis, nec est pluribus cōpetens accidentaliter. Octaua diffinitio erat ista. Prædicatio directa est illa, in qua superius prædicatur de suo inferiori. Indirecta aūt ecōuerso. Cōtra istas diffinitiones arguitur sic. quia ex illis sequitur, ꝙ aliqua est prædicatio, quæ nec est directa, nec indirecta. vt hō est homo, animal est animal, quia nec superius, nec inferius prędicatur. Ideo respondetur concedendo conclusionē. Vltima diffinitio fuit

Contra diffi. propriȷ.

Contra diffi. accidentis.

Contra diffi. prædicationis directæ & indirectæ

fuit ista. Prædicatio essentialis est illa, in qua superius prædicatur de suo inferiori, vel dña de aliquo istorũ, aut econuerso. Contra istã diffinitionem arguitur sic. homo non est animal,non est prædicatio essentialis,& tñ superius prędicatur de suo inferiori.ergo diffinitio insufficiens;tenet cõsequentia cum minori. maiorem probo:quia ista prædicatio est impossibilis Responde tur,ꝙ aliqua prędicatio essentialis est impossibilis. Similiter aliqua prædicatio contingẽs est prædicatio essentialis.vt tu es homo,& antichristus est animal.Item aliqua prædicatio necessaria est prędicatio accidẽtalis. vt hõ est risibilis,animal est quantum,aut coloratum.

Contra prædicationis essentialis.

Obiectiones contra c. vltimi. in materia syllogismorum. Cap. VII.

IN materia syllogismorum est aliqualiter obijciendum,vt quod non exprçsse est prolatum ad lucẽ reducatur.De primo arguitur probando insufficientiã figurarum sic.quatuor sunt figurç.ergo diminute tres assignantur consequentia tenet.antecedens probatur. nã iste est optimus syllogismus. oĩs homo est animal, oẽ aĩal est substãtia.ergo omnis homo est substãtia. ergo est syllogismus alicuius figurç,non primæ, quia quod subijcitur in prima non prædicatur in secũda, nec est secundæ figuræ,quia non prędicatur idẽ in vtraq;.nec tertię:quia nõ subijcitur idẽ in vtraque. ergo oportet dare quartã figuram, in qua illud quod prædicatur in prima subijciatur in secunda. Respondetur,ꝙ nõ sunt plures figurç quàm tres,nec syllogismus propositus cõstituit quartã figuram, quia est in prima figura, & in primo modo,nec dictum est, quod non constituat primã figurã: quia est in prima figura alius syllogismus quàm ille cuius subiectũ primæ propositionis est prędicatum secundç,sed dicebatur.si subiectum primç est prædicatum secundç,sic resultat prima figura. Dicatur ergo, quòd ille syllogismus constituit primam figu-

Contra sufficientiã figurarum.

Contra sufficientia modorum primæ figuræ. ram,cuius subiectũ. unius pręmissę est prædicatũ alterius.Scđo arguit insufficientia modũ primę figurę sic syllogizãdo,nullum aĩal est lapis, quilibet hõ est aĩal, ergo aliquis hõ non est lapis, iste est syllogismus primæ figuræ, & tñ non est in aliquo illorum nouẽ modorum,ut patet discurrendo per oẽs, ergo plures sunt quã nouem.Iterũ syllogizatur sic.Omne aĩal est substãtia,oĩs hõ est aĩal, ergo hõ est substantia, iste syllogismus est primæ figurę, & tñ non est in aliquo illorum nomen modorũ,ut patet intuẽti, nisi forte diceretur, ꝙ esset in baralipton,nec hoc euadit. quia baralipton concludit indirectè,& prędictus syllogismus cõcludit directè,ergo &c. Dr, ꝙ primis syllogismus est in celarent.non immediatè,sed mediatè,quia ex primis pręmissis concluditur in celarent, nullus homo est lapis. ex qua sequitur formaliter, ꝙ aliquis hõ non est lapis in figura de inesse. Consimiliter est dicendum ad secũdum syllogismum, ꝙ est in primo primæ figuræ non immediatè, sed mediatè concludendo istã cõclusionẽ in figura de inesse ex propria cõclusione:unde iste syllogismus est immediatè in primo primę, oẽ animal est subiecta quilibet homo est animal, ergo quilibet hõ est subiecta, quia non exigitur aliquod mediũ ad hoc quod sit in primo primæ figuræ,sed alius syllogismus est mediatè,quia non sequitur cõclusio ista, nisi mediatè ista subintellectã.s.quilibet hõ est subiecta, tãquam ab uniuersali ad suã subalternã.Et si ex his cõcluderetur, ꝙ barbara, vel celarent concludit indirectè,vel indefinitè,uel particulariter,cõcedo nõ immediatè,sed mediatè. Tertio ostẽdo insufficientiã modorũ secundę figurę, sic arguendo. *Contra suffi modorũ secundæ figuræ.* Nullus lapis est aĩal, quilibet homo est aĩal, ergo aliquis hõ non est lapis. Vel sic,quilibet hõ est aĩal,nullus lapis est animal, ergo nullus hõ est lapis, q̃libet istorũ syllogismorũ est in secunda figura, & non in aliquo illorũ quatuor mõrum,ut patet discurrendo per singulos.Nã primis syllogismus istorũ duorũ, constat ex duabus uniuersali-

bus

bus concludit indirectè, qualiter non reperitur in aliquo illorum quatuor modorũ. Respondet ut primus est mediatè in Cæsare, quia ex propria & immediatè conclusione eius sequitur conclusio adducta formaliter. secunda uerò est in camestres etiam mediatè, qa ex propria & immediata cõclusione eius, sequitur cõclusio illius syllogismi per conuersionẽ simplicẽ. Quarto ostendo insufficientiã modorũ tertię figuræ sic arguendo. Omnis homo est subiecta, omnis homo est animal, ergo quædã subiecta est animal, uel sic, quilibet hõ est risibilis, aliquis homo est unus homo, ergo aliquod risibile est unus homo, isti sunt optimi syllogismi in tertia figura, & non in aliquo mõ, quia oẽs modi tertię figuræ concludunt directè, & prędicti syllogismi cõcludunt indirectè, ergo &c. Ideo dr̃ ut prius quòd primus est in darapti, secundus in datisi nõ immediatè, sed mediatè, per conuersionem simplicẽ immediatè conclusionis, & ita nõ est inconueniens, qđ modi tertię figurę concludant indirectè, non immediatè, sed mediatè solùm. *Contra suffi. modorũ tertiæ figuræ.*

Obiecta ad dictum ulti. cap. contra modos figuratum. Cap. VIII.

ARGVITVR communiter contra figurarum modos probãdo syllogismos factos in illis aliqualiter nõ tenere. Et primo contra primum modum primę figurę. nam iste syllogismus non ualet; oĩs homo uel asinus est asinus, omne risibile est homo uel asinus, ergo omne risibile est asinus. Et ponitur in primo primę figurę, ergo modus iste insufficiens, consequentia tenet cum maiori, quia omnia requisita ad primum primę sufficienter ex primorum. quòd autem iste syllogismus nõ ualeat, probatur, consequens est falsum & antecedens est uerum, probatur. Nam minor est uera, ut patet ex suis exponẽtibus, & maiorem probo inductiuè. Iste homo uel asinus, & ille homo uel asinus est asinus, & sic de singulis, & isti sunt omnes homines. ergo omnis homo uel asinus est asinus, patet consequentia *Contra primum modorũ primæ figuræ.*

tia

tia à ſingularibus ſufficiēter enumeratis ad ſuam vniuerſalē. Rñdetur quęrendo de ſubiecto distributionis illius uniuerſalis, oīs hō uel aſinus eſt aſinus quid distribuitur, vtrum totum diſiunctum, uel prima pars ſolummodo, ſi totum diſiunctum, nego maiorem, & ad probationem adductam, dico ꝙ quælibet ſingularis, in qua demonſtratur hō, eſt falſa. ideo iſta eſt falſa, iſte hō uel aſinus eſt aſinus, demonſtrando hoīem, q̄a ſignificat, ꝙ hoc qđ eſt hō eſt aſinus. & hoc eſt falſum. Si aūt ſolummodo prima pars diſtribuit̄. nego conſequentiā, quia plus prædicatur in minori, quam fuerit diſtributum in maiori. Vnde non oportet, ꝙ ſubiectū totius propoſitionis maioris prædicetur in minori, ſed ſufficit, ꝙ ſubiectū diſtributionis, ita quod ſecundū iſtā reſponſionē; uniuerſalis quæ eſt maior habet ſubiectum diſtributionis, quod eſt prima pars diſiunctim. & habet ſubiectum propoſitionis quod eſt totū diſiunctum. primum ſubiectum expedit prædicari in minori & ſecūdum. nec de tali intelligitur regula primæ figuræ. Contra ſcđm modum arguitur ſic. iſte ſyllogiſmus non ualet, nulla concluſio eſt vera, ſed omnis concluſio facta in celarent eſt concluſio. ergo nulla concluſio facta incelarent eſt uera. & tū iſte ſyllogiſmus eſt in celarēt. ergo &c. Minor patet, quia ſunt oīa requiſita. maior probatur ponendo, ꝙ ſyllogiſmus factus ſit omnis ſyllogiſmus. quo poſito antecedēs illius ſyllogiſmi eſt uerum pro qualibet parte. & conſequēs falſum, quia falſificat ſe. Ideo dicitur ut in mateeia inſolubilium, quod dictus ſyllogiſmus non eſt in tertio primæ, quia concluſio eſt propoſitio inſolubilis hypotheticę ſignificans qualis non eſt aliqua præmiſſarū. Contra tertium primę figuræ arguitur ſic iſte ſyllogiſmus non ualet cuiuslibet hominis aſinus currit, brunellus eſt hoīs aſinus. ergo brunellus currit, & tū arguitur ſcđm tertiū modū. ergo modus inſufficiens. conſequētia tenet cum minori, maiorem probo. Et pono ꝙ quilibet hō habeat duos aſinus quorū unus currat,

Contra ſecundū modum primæ figuræ.

Contra tertium modum.

alius

alius non de quorũ numero nõ currẽtiũ sit brunellus isto posito antecedens est verum. vt patet. consequens contra casum. Iõ dr̃ quod argumentum non ualet.qa plus prędicatur in minori quã fuerit distributũ in maiori. Nã distributum in maiori fuit prçcisè ly hoĩs .[& prædicatum minoris erat hoc totum, hoĩs asinus. Sed forte dr̃ quod adhuc stat argumentum, sic arguendo. Cuiuslibet hoĩs asinus currit, brunellus est hoĩs. ergo brunellus currit. Dr̃ qđ nondum est syllogismus in tertio primæ. quia in obliquis casibus, oportet subiectũ maioris prædicari in minori in recto sic dicendo, brunellus est hõ. & hoc negatur propterea bene sequitur, cuiuslibet hoĩs asinus currit, Sor. est hõ.ergo Sor. asinus currit. Notandum circa illum modum quod si aliqua præmissarum non fuerit quanta, non arguitur tunc scđm istum modum ut necessario oĩs hõ est aĩal, Sor. est hõ ergo necessario Sor. est aĩal. Itẽ oĩs hõ est animal: sed tm̃ risibile est homo. ergo tm̃ risibile est animal. in qualibet.n.harum consequentiarum est antecedens verum, & consequens falsum. non est ergo aliqs istorum paralogismorum syllogismus in darij. quia in primo maior non est alicuius quantitatis, quia est modalis de sensu composito, in secundo minor non est alicuius quantitatis, quia est exclusiua primi ordinis. Contra quartum primæ arguitur sic, iste syllogismus non ualet. Omne animal si est rudibile, nõ est hõ, sed tu es animal si es rudibilis. ergo tu non es homo, & tamen arguitur secundum istum modum. ergo est sufficiens. consequentia tenet, antecedens probatur. nam consequens est falsum, ut patet. & quælibet præmissarum est uera scilicet tam secunda quam prima. vt patet per exponentes. Nam aliquod animal si est rudibile non est homo, & nullum est animal, quin illud si est rudibile, non sit homo. patet etiam ex omnibus suis singularibus, quarum quælibet est uera. Respondetur ut in primo quod si totum conditionatum distribuitur, negatur maior. & tunc ad argumentum

Contra quartũ modum.

dico

dico quod non bene exponitur. Primo, quia est uniuersalis negatiua quæ non exponitur. Secundo q̃a nõ debitę assignatur secunda exponens, quæ deberet esse ista. & nihil est aĩal si est rudibile quin istud non sit hõ quod est falsum, quia aliquod est animal si est rudibile, quod est hõ. Nã hoc est hõ, demonstrando hoĩem. & hoc est aĩal si est rudibile. ergo &c. Itẽ multæ singulares sunt falsę, ut hoc animal si est rudibile nõ est hõ demonstrãdo hoĩem. quia dẽt sic resolui hoc non est hõ, & hoc est aĩal si est rudibile, quarum prima est falsa. Si autẽ dr̃ in principio quod distribuitur solum prima pars conditionati, tunc patet quod consequentia non ualet, quia plus prædicatur in minori quam fuerit distributũ in maiori. Ideo debuit sic argui. Oẽ aĩal si est rudibile non est hõ, sed tu es animal. ergo tu si es rudibilis non es homo. conceditur consequentia & consequens. Notandum tñ quod in prædictis, & in cæteris modis, oportet medium terminum semper supponere præcisè pro eodem, uel pro eisdem. ideo non ualet iste syllogismus, nullus homo est mulier, berta est homo. ergo berta non est mulier, quia minor debuĩt esse talis, berta est aliquis homo quæ negatur. Contra cæteros modos primæ figurę non arguo, quia ex prædictis possunt elici obiectiones contra alios modos sufficienter. Contra primum secundæ figurę arguitur sic. ista consequentia non ualet, omnis Deus substãtia nõ est omnis prima causa substantia est, ergo omnis prima causa Deus non est, quia antecedens est uerũ. cõsequens falsum, & tñ est syllogismus in primo secundæ. Respondetur quod talis syllogismus non est in primo secundæ, quia talis debet fieri ex negatiuis de consueto modo loquendi, & non de inconsueto, qualiter fit in proposito, quia omnes negatiuæ sunt de inconsueto modo loquendi, ex quo prædicatũ præcedit negationem, sed bene sequeretur, omnis Deus nulla substantia est. omnis prima causa substãtia est, ergo oĩs prima causa Deus non est, sed maior est falsa, sicut &

Contra primum modum secundæ figuræ.

con-

conclusio. hoc argumentū pōt reduci ad oēs alios modos istius figuræ per transpositionē pręmissarum, aut per mutationē quantitatis. Contra primū modū tertiæ figurę arguitur. Iste syllogismus non ualet cuiuslibet hoīs asinus currit, cuiuslibet hoīs asinus quiescit. ergo asinus quiescens est asinus currens, quia in casu superiori est antecedens uerū consequens falsum, & tamen est in primo tertiæ figuræ. Dr̃ quod non est in darapti, quia sicut præmissę fiunt ex recto & obliquo ita conclusio dēt fieri. iō dēt sit concludi. ergo asinus quiescens est alicuius, cuius est asinus currens. vnde ly asinus, non est pars subiectī in præmissis, sed pars prædicati, iō dēt poni in conclusione. Contra scd̃m modū tertię figuræ arguitur. Iste syllogismus non ualet, oīs hō uel asinus non est hō, oīs hō uel asinus est risibilis ergo risibile non est homo, quia añs est uerū, ut patet ex suis exponentibus. uel singularib. & consequēs est falsum. Rñdetur qđ si in qualibet præmissarū disiunctū totū distribuit̄ quilibet illarū est falsa. & hēt multas singulares falsas. Nā primo uniuersalis quælibet singularis est falsa in qua demonstrat̄ hō & secundæ quælibet singularis est falsa in qua demōstrat̄ asinus vt patet ex suis resolutib. Si aūt nō distribuitur totū disiunctū, sed prima pars solūmodo nō arguitur tunc in secundo tertiæ, quia in tali mō oportet totū subiectū propositionis distribui qualiter nō sit in proposito. Cōtra alios modos huius figuræ specialiter nō arguo. Primo q̄a hę duę obiectiones ad oēs alios modos possunt reduci. Secundo vt vitē prolixitatē scripturæ facientis tedium in animo. Tertio vt vitem prolixitatem scripturæ facientis tedium in animo studentis.

Contra primum modū primæ figuræ.

Contra secundū modum.

Et sic est finis obiectionum contra summulas.

Et incipit vltimus tractatus huius operis qui de obiectionibus contra consequentiarum regulas intitulatur eas fortificando.

Obie-

Obiecta contra regulas consequentiarum primi & secundi cap. Cap. primum.

Post summularum obiectionum declaratam notitiam, sequitur ultimo ut in initio est præmissum, cōsequentiarum rationibus fortificare materiā. Arguo igitur contra primam & principalem regulā quæ fuit ista. Consequentia bona est illa cuius contradictoriū consequentis repugnat antecedenti, ex qua inferebatur alia, quod consequentia mala est illa cuius cōtradictorium consequentis stat cum antecedente. Cōtra arguitur sic. aliqua est consequentia bona, & tñ contradictorium consequentis stat cum antecedente. ergo ambæ regulæ falsæ. consequentia tenet antecedens probatur. ista consequentia est bona. Tu credis præcisè qđ aliquis homo decipitur. ergo aliquis homo decipitur, & tñ contradictorium consequentis stat cum antecedente. ergo prima pars antecedentis probatur, qm̄ sequitur tu credis præcisè quod aliquis homo decipit. ergo tu credis præcisè uerum, uel tu credis præcisè falsum. Si tu credis præcisè uerum, & tu credis præcisè quod aliquis homo decipitur. ergo aliquis homo decipitur. Si tu credis præcisè falsum, ergo tu deciperis. & tu es aliquis homo, ergo aliquis homo decipitur. Secūda pars antecedent probatur. & pono antecedens in casu. cum hic quod nullus alius à te decipiatur. Isto posito, tu credis præcisè quod aliquid homo decicitur & nullus homo decipitur, ergo contradictoriū cōsequētia stat cum antecedente primam partem consequētis ponit casus, sedm probo. Nam nullus alius à te decipitur per casum, nec tu deciperis. ergo nullus hō decipitur. minorem probo, quia si non detur oppositum. & arguitur sic tu credis præcisè sicut est. ergo tu non deciperis. consequentia tenet & antecedens probatur. nā tu credis præcisè quod aliquis homo decipitur per casum. & ita est ꝙ aliquis homo decipitur, quia tu deciperis per responsionē. ergo tu credis præcisè sicut est. Respondetur quod ista consequentia est bona, & qđ oppo-

Contra reg. de cō sequētia bona & mala.

oppositum consequentis non stat cum antecedente, immo repugnat. Et admisso casu concedo istá. tu credis præcisè quod aliquis homo decipitur, & negó istā nullus homo decipitur, quia concedo quód tu deciperis tãquã sequens. sequitur.n.aliquis hō decipitur & nullus alius à te decipitur, & tu es homo, ergo tu deciperis. Vlterius ad argumentum nego, istam tú credis præcisè sicut est. Et ad eius probationem nego consequentiam istam, s.tu credis præcisè quod aliquis homo decipitur. & ita est quod aliquis homo decipitur, ergo tu crèdis præcisè sicut est. sicut non sequitur tu credis pręcisè quod aliquis homo currit, & ita est qđ aliquis hō currit. ergo tu credis præcisè sicut est, vt posito quód Sor. currat. & Pla. non currat. & credas præcisè Pla. currere, isto posito est antecedens uerum, consequẽs falsum, sed bene sequitur, tu credis præcisè qđ aliquis hō currit, & ita est quod ille quem præcisè credis currere currit. ergo tu credis præcisè sicut est, sed minor est falsa in isto casu, Ita sequitur in proposito, tu credis præcisè quod aliquis homo decipitur. & ita est quod ille quẽ credis decipi decipitur. ergo tu credis pręcisè sicut est, consequentia est bona, sed minor est falsa, quia in casu isto. tu credis alium te decipi. Notandũ quod sub secunda regula ponebantur duæ alię regulę, videlicet. Ex impossibili sequitur quodlibet. Et necessarium sequitur ad quodlibet. Contra quas regulas arguitur sic, quia nõ sequitur, aliquis homo est asinus, ergo nullus homo est asinus & arguitur secundũ ambas regulas. ergo ambæ regulę falsę tenet cõsequentia cum minori & maior probat. Primo, q.a ex uno oppositorum non sequitur reliquũ. Secundo, quia cõtradictorium consequentis stat cum antecedente, eo qđ conuertitur cum ipso. Ideo respondetur qđ ista consequentia est materialis bona, & non est incõueniens ex vno oppositorum aliud inferri, dũmodo ipsum sit impossibile. nego tamen quod oppositum consequentis stet cum antecedẽte. Et nego illam consequentiam

Contra reg. consequẽtiæ bonæ materialis.

oppo-

oppositum, consequens conuertitur cũ antecedente, ergo stat cũ ipso. vnde dico qđ quęlibet ꝓpositio mũdi sequitur ex illa, tu es asinus, & quælibet eidẽ repugnat, immo repugnat sibijpsi, q.a infert oppositũ suiipsius. Prima regula formalis cõsequentiæ erat ista Si alicuius consequẽtiæ ex contradictorio consequentis sequitur contradictoriũ antecedentis, illa consequentia est bona. Ex qua inferebatur, quod si alicujus cõsequentiæ contradictoriũ consequentis non est illatiuũ contradictorij antecedentis, illa consequentia non ualet. Contra ambas regulas arguitur sic. Aliqua consequentia est bona. & tñ ex contradictorio consequẽtis non sequitur contradictoriũ antecedentis ergo istę regulæ falsæ antecedens probatur ista consequentia est bona, tu credis pręcisè, quod omnis homo decipitur. ergo tu deciperis. & ex contradictorio consequentis non sequitur contradictorium antecedentis. ergo &c. prima pars antecedentis probatur, quia sequitur, tu credis præcisè quod oĩs hõ decipitur, ergo tu credis vętũ vel falsum. Si credis falsum. ergo tu deciperis. si uerũ & tu credis pręcisè, qđ oĩs hõ decipitur. ergo ita est quod oĩs hõ decipitur. ergo tu deciperis. ista cõsequẽtia est bona, & secunda pars antecedentis principalis probatur, quia non sequitur tu non deciperis. ergo tu non credis præcisè quod oĩs hõ decipitur. probatur. & pono quod tu credas præcisè quod omnis homo decipiatur isto posito consequens est falsum per casum, & antecedens verum probatur, si non, detur oppositũ, & arguitur sic, tu credis præcisè quod omnis hõ decipitur. & ita est quod omnis homo decipit, quia omnis homo non tu decipitur per casum, & tu deciperis per responsionem. ergo tu credis pręcisè sicut est. ergo tu non deciperis, quod erat probandum. Respondẽdum est non admittendo casum, quia nõ est possibile quod tu credis precisè, quod omnis homo decipitur. nã sic sequitur quod tu deciperis. ut est ostẽsum uel ergo deciperis in credẽdo omnem hominem decipi, uel aliqd

aliud

aliud & per consequens tu non credis pręcisè, qđ oīs homo decipitur, quod est oppositum unius particulæ & casus. Ea eodē sequitur qđ non est possibile, qđ tu credas pręcisè teipsum decipi, probatur. nā si credis pręcisè teipsum decipi. ergo deciperis, vel in credēdo teipsum decipi, uel aliquid aliud, non primū, quia teipsum decipi est uerum, ergo aliquid aliud, & per consequens tu non credis pręcisè teipsum decipi. Secūda regula erat ista. Si alicuius consequentiæ bonæ antecedens est uerum, & consequens est uerum, & si antecedens est uerum & consequens falsum ista consequētia non ualet. Contra arguitur sic. Possibile est qđ aliqua consequentia sit bona, & antecedens sit uerum consequens falsum, ergo regula falsa, consequentia tenet, antecedens probatur. Et pono quod ista consequētia, tu es homo, ergo tu non es homo, cōuertatur cum bona consequentia antecedente & consequente significantibus ut prius, casus est possibilis, quia consequētia distinguitur ab antecedente, & consequente simul sumptis, quia eisdem superaddit notam consequētiæ admisso ergo casu, ista consequētia est bona, tu es hō. ergo tu non es homo, quia conuertitur cum bona consequentia, & antecedens est uerum, & consequens falsum, quia significat omnimode sicut prius ex casu, ergo &c. Ideo dicitur quod argumentum uerbaliter procedit contra regulas. Et non contra intellectum istarum intelligitur sit namque prima, si alicuius consequentiæ bonæ significantis præcisè iuxta compositionem suarum partium antecedens est uerum, & cōsequens falsum. consequentia non ualet, sed iam in casu, ista consequentia proposita est bona non tamen significat iuxta compositionem suarum partium, quia ponitur ipsam conuerti cum bona consequentia antecedente & consequente significantibus, ut prius omnimode, ut ergo arguatur contra regulam, debet sumi hoc antecedens possibile est quod aliqua consequentia sit bona, significans præcisè iuxta compositionem

Contra secundā regulā.

ſuarum partium & quod antecedens ſit uerum,& cõſequens falſum. Et hoc negatur tanquam impoſſibile. Iſtum modum intelligẽdi de ſignificatione partium & ſi non explicite. tñ implicite afferit quæcunque regula conſequentiarum contra quarum quælibet põt uerbaliter argui illo vel conſimili argumento, niſi in gloſa prædicta cæteræ regulæ uerificentur. Tertia regula fuit iſta. Si alicuius conſequentię antecedens eſt neceſſarium, & conſequens ſimiliter eſt neceſſarium, ex qua inferebatur, quod ſi antecedẽs eſt neceſſariũ & conſequentes eſt contingens, conſequentia non ualet. Contra iſtas regulas arguitur ſic. aliqua conſequentia eſt bona,& antecedens eſt neceſſarium,& conſequens contingens, ergo regulæ falſæ, conſequentia tenet antecedens probatur. Nã iſta conſequẽtia eſt bona. Deus eſt. ergo hic eſt uera, Deus eſt. & antecedens eſt neceſſarium.& conſequens contingens, ergo &c. quod antecedens ſit neceſſarium manifeſtum.& quod conſequens ſit contingens probatur. Nã iſta. Deus eſt, põt eſſe falſa,& ipſa uera ergo ipſam eſſe ueram eſt contigens, cõſequentia eſt nota cũ minori. maior probatur ex hoc quod põt conuerti cum falſum. Ideo probatur principalem conſequentiam eſſe bonam, quia ſi non, ſtet ergo oppoſitum cõſequentis cum antecedente,& arguitur ſic hæc non eſt uera Deus eſt,& ipſa ſignificat adęquatè Deum eſſe, ergo Deum eſſe nõ eſt uerum, & per conſequens Deus nõ eſt, quod eſt oppoſitum alterius partis. Reſpondetur quod iſta conſequentia non ualet Deus eſt. ergo hęc eſt uera. Deus eſt, niſi adderetur iſta minor & hæc Deus eſt. ſignificat adæquatè Deum eſſe quæ eſt contingens, & concedo quod oppoſitum conſequentis ſtat cum antecedente, tunc cum ponitur cũ antecedente admitto,& cõcedo iſtam, Deus eſt & hæc non eſt uera, Deus eſt,& tunc ad argumentum hęc nõ eſt uera, Deus eſt & ipſa adæquatè ſignificat Deum eſſe ergo Deum eſſe non eſt uerum. nego minorem, quia repugnat duobus concessis ſequitur enim Deus

Contra tertiam regulã.

eſt,

est,& hæc non est vera,Deus est. ergo ipsa non significat adæquatè Deum esse, unde in hoc argumento est obligatio,& non apparet,cum enim dicitur,stet oppositū consequentis cum antecedente, hæc est una positio implicitè,ac si dicerem, pono tibi istam, Deus est, & hæc non est uera, Deus est, quæ admittenda est, & consequenter respondendum est. vt prius. Quarta regula fuit ista. Si alicuius consequentiæ bonæ antecedens est possibile, & consequens similiter. Ex qua est illatum, quod si alicuius consequētiæ antecedēs est possibile,& consequens impossibile,consequentia ista nō ualet. Contra istas regulas arguitur sic ista consequentia non est bona,omnis propositio,est affirmatiua,ergo nulla propositio est negatiua, antecedens est possibile, & consequens impossibile,ergo regulę falsæ, consequentia tenet, & antecedens probatur pro prima parte. Nam oppositum consequentis repugnat antecedenti,ergo consequentia bona, antecedens patet. Nā ista repugnant, omnis propositio est affirmatiua, & aliqua propositio est negatiua,quod autē antecedēs sit possibile,patet.quia possibile est quod hæc tū es sit omnis propositio,sed nunc probatur quod consequēs sit impossibile, quia ipsum non pōt esse uerum, sic significando,probatur,nam si potest esse uerum,uel ergo ipso existente, uel ipso non existente,non ipso existente,quia si ista propositio non esset, nulla propositio est negatiua, & sic ipsa non esset, uera nec falsa,nec et ipsa existente,quia quamdiu ista propositio est,aliqua propositio negatiua est, & per consequens semp est falsum, nullam negatiuam esse. Dicendum, quod ista consequentia est bona. Omnis propositio est affirmatiua. ergo nulla est negatiua,& consequens est possibile sicut antecedēs,& tunc ad argumētū consequens non pōt esse uerum sic significādo. ergo ipsum est impossibile,nego consequentiā, unde multæ propositiones sunt possibiles quæ non possunt esse ueræ, ut oīs propositio est falsa,nulla ꝑpositio est vera, hoc est fal

Contra 4.reg.

ſum,hoc non eſt uerum ſeipſum demonſtrato, vt determinatum eſt in materia inſolubiliũ. Etiã extra materiã inſolubilium hẽnt hęc dicta locum,vt hic non eſt Deus eſt in mẽte aut hoc non eſt demonſtrando ſubiectum eiuſdẽ propoſitionis ad cuius deſitionem deſineret eſſe propoſitio illa,quælibet.n. illarum eſt poſſibilis,& nulla ipſarum ſic ſignificans põt eſſe vera. Quinta regula fuit iſta. Quicquid ſequitur ad antecedẽs ſequitur ad cõſequens. Ex qua inferebãtur aliæ duę.Prima,quicquid antecedit ad antecedẽs,antecedit ad cõſequens. Secunda a primo ad ultimum qñ omnes conſequentiæ intermediæ ſunt bonę & formales & nõ uariatæ, conſequentia eſt bona & formalis. Contra iſtas regulas arguitur ſic. aliqua eſt conſequentia bona, & aliquid ſequitur ad conſequens ipſius, quod non ſequitur ad antecedens ipſius. ergo iſtæ tres regulæ falſæ,conſequentia tenet antecedens probatur, nam iſta conſequentia eſt bona quaternarius eſt,ergo binarius eſt,& aliquid ſequitur ad conſequens,quod nõ ſequitur ad antecedens. ergo &c. conſequentia tenet,quia contradictorium conſequentis formaliter repugnat antecedenti minorem probo. Nam ſequitur binarius eſt,ergo eius medietas eſt præciſè, unitas,& tñ non ſequitur a primo ad ultimũ,quaternarius eſt,ergo medietas eius pręciſè eſt unitas, quia mediatas quaternarij non eſt unitas,ſed binarius, ſimile argumẽtum fit, quadrupedale eſt, ergo bipedale eſt bipedale eſt, ergo eius medietas eſt præciſè pedale, & tñ non ſequitur quadrupedale eſt. ergo medietas eius eſt preciſè pedale,quia medietas quadrupedalis non eſt pedale,ſed bipedale.Dr̃ quod regulæ iſtæ tenent extra materiam relatiuorum,& hoc propter mutationem ſignificati ultimi conſequentis rõne relatiui quod uariat ſignificatum ad uariationem antecedentis,unde aliud ſignificat iſta propoſitio illius medietas eſt unitas, coniuncta cum hac propoſitione,binarius eſt,& aliud ſignificat cum iſta quaternarius eſt. Cum prima enim ſigniſi-

Contra quintã rag.c.2.

gnificat quod medietas binarij est unitas, quod est verum cum secūda significat, quod medietas quaternarij est unitas, quod est falsum. intelligitur ergo sic prima regula. quicquid sequitur ad consequens, sequit ad antecedens manente prima significatione. & quia ultimū consequens rōne relatiui non pōt retinere primā significationē. ideo non est mirum si non sequitur ex primo antecedente. loco ergo eius ponatur una ꝓpositio significans idē cōuertibiliter sic arguēdo quaternarius est. ergo binarius est. binarius est ergo eius medietas est unitas. ergo a primo ad ultimum quaternarius est. ergo medietas binarij est unitas, & ita in secūdo argumēto debuit inferri quadrupedale est. ergo medietas bipedalis est pedale. & hoc est uerū, & regula vera. Sexta regula fuit stat. Si aliqua consequētia est bona. & aliquid stat cū antecedente. Ex quā sequitur alia .s. quicquid repugnat consequēti, repugnat antecedenti. Cōtra istas regulas arguit sic. Ista cōsequētia est bona, lignū corrūpebat ergo impossibile est illud esse. & tñ hęc, aīal est. stat cū antecedente & eadē non stat cum consequente. ergo regulæ falsæ consequentia tenet & antecedens probatur. Nam quod illa consequentia sit bona. patet quia qđ semel est corruptū amplius eē nō pōt. qđ aūt ista, aīal est. stat cū antecedēte patet. qñ hęc simul stāt, lignū corrūpebat, & aīal est. quia quælibet illarū est uera. sed iam probatur, quod illa, aīal est nō stat cum consequente, quia ista copulatiua est impossibilis, aīal est, & impossibile est aliud esse. Respondet, qđ ista consequentia est bona, lignum corrūpebatur, ergo impossibile est illud esse. & sicut ista, aīal est, stat cū antecedente, ita stat cū consequente. Et cū dr, ista copulatiua est impossibile animal est, & impossibile est illud esse uerū est, ergo ista, aīal est. non stat cum consequente. nego cōsequētiā. quia secunda pars huius copulatiuę nō est consequens primæ cōsequentiæ, nec secū cōuertibile, qa relatiuū hēt aliud & aliud significatū propter mutationē antecedētis. Et si dicitur quo

Cōtra 6. reg. 2. c.

nō ergo stat ista aīal est cū cōsequēte. dr̄ qđ nō oportet cōiungere ipsam copulatiuæ, sed sufficit, quod qlibet istarū sit uera, unde ista stant simul, tu es hō tu es albus, licet ex eis nō fiat copulatiuā. & si opponens uelit oīno unā copulatiuā detur ista, aīal est, & lignūm corrūpebatur. & impossibile est illud esse, referendo sē per ly illud, ad ly lignum illa copulatiua est uera, ergo prima pars stat cū vltima. Septima regula fuit ista. Si aliqua cōsequētia est bona, scit a te esse bona, & antecedens est a te concedendum. consequens est a te cōcedendum. Ex qua inferebatur, quòd si antecedens

Cōtra 7. reg. 2. c. est concedendum & consequens negandum, non ualet consequentia. Contra istas regulas arguitur sic. & pono quod istius consequentiæ homo currit, ergo risibile currit. antecedens sit tibi positum & a te admissum. consequens uero tibi depositum, & a te admissum. isto posito arguitur sic. ista cōsequentia est bona, scita a te esse bona. hō currit, ergo risibile currit. quia scis, ꝙ arguit ab uno cōuertibili ad reliquū, & antecedēs est cōcedēdū a te, quia tibi est positū & a te admissum. & cōsequēs negādū, quia est tibi positū & a te admissum. ergo regulę falsę. Ideo dr̄ admittendo casū. & concedo ꝙ istius consequentię antecedens est cōcedēdū & consequens negandū ꝑ argumētū factū, sed nego, quod ista consequētia sit bona scita a me esse bona. qm̄ ex duobus concessis sequitur oppositum illius. sequit̄. n. antecedens est concedendū a te & cōsequens negandum. ergo ista consequētia nō est scita a te esse bona. Vltima regula fuit ista. Si aliqua est cōsequētia bona scita a te esse bona. & antecedens est scitum a te. & cōsequēs eiusdē est scitū a te. Ex qua sequebatur qđ

Contra 8. reg. si antecedens est scitum a te, & consequens non est scitum. non scitur consequentiam esse bonam. Contra illas regulas arguitur sic. hæc consequentia est scita a te esse bona. hoc est nescitum a te. ergo hoc est nescitum a te demonstrando consequens per utrumq; hoc antecedens est scitum a te & consequens non ergo regulæ

gulæ falsæ, cõsequentię tenet. probatur prima pars antecedentis. nam tu scis, quod tibi arguitur ab uno cõuertibili ad reliquũ. & qđ oppositũ cõsequentis repugnat antecedenti. ergo tu scis consequentiã illã esse bonã. secunda pars antecedẽtis probatur. nã cõsequẽs est nescitũ a te, & antecedens scis significare adęquatè, quod ipsum consequens est nescitũ a te. ergo antecedẽs est scitum a te. & consequens nescitum. patet consequentia. nã uel consequens est scitũ a te, uel nescitũ si est nescitum habeo intentũ. si scitũ. & ipsum adęquatè significat qđ hoc est nescitũ a te demonstrando idẽ consequẽs. ergo illud consequens non est scitum a te. Respõdet qđ ista cõsequẽtia nõ ualet. hoc est nescitum a te ergo hoc est nescitũ a te. nec arguitur ab uno con uertibili ad reliquũ. nec oppositũ consequentis repugnat antecedẽti. quia antecedens nõ est insolubile, sed cõsequẽs est insolubile significans hypotheticę copulatiuę, qđ hoc est nescitũ a te. & qđ hoc est scitũ a te, cuius cõtradictoriũ nõ est illud. hoc nõ est scitũ a te aut illud hoc est scitũ a te, sed illud, nõ hoc est scitũ a te, significãs disiunctiuæ qđ hoc est scitũ a te, uel qđ non est scitũ a te, qđ est uerũ rõne scđæ partis. Eodẽ mõ dicitur ad rõnẽ uel consequentiã prædictã, sicut ad istã hoc est falsum, ergo hoc est falsum, demõstrãdo cõsequẽs semp, cõcedẽdo tales cõsequẽtias, & dico eas nõ ualere, quia consequens est insolubile falsum. & antecedens propositio uera non insolubilis. quare &c.

Obiecta contra regulas cap. 3. *Cap. II.*

REGVLARVM particularum prima erat ista. Ab inferiori ad suum superius affirmatiuę, & sine distributione, & sine signo confusionis impediente est consequentia bona. Contra istam regulam arguitur sic, ista cõsequentia non ualet. tu es apparẽs asinus. ergo tu es aliquis asinus, & tñ arguitur per regulam, ergo regula falsa. cõsequentia patet cum minori. qua ly apparens *Cõtra 1. reg. 3. c. 1. tract.*

est terminus inferior ad ly aliquale, maior patet quia antecedens est possibile.& consequens impossibile. Nã possibile est quod tu appareas asinus. sed non est possibile, est qđ tu sis aliquali asinus sicut non est possibile qđ tu. asinus. Respõdet qđ non agit secũdũ intellectũ regulæ qui est iste. Ab inferiori ad suũ superius, rõne totius extremi sine impedimento pcedente est bonũ argumentũ. sed non arguitur in proposito rõne toti' extremi, sed patris solũmodo, quia ly apparens asinus, non est terminus inferior ad ly aliqualis asino, sed bene ad ly aliqualis apparens asinus: sicut ly apparens, ad ly aliquale. unde bene sequit, tu es apparẽs. ergo tu es aliqualis ita bene sequitur, tu es apparens asinus. ergo tu es aliqualis apparens asinus unde consimiles consequentiæ in ceteris non ualent. ut tu es pater Sor. ergo tu es aliquod Sor. tu es domi. Pla. ergo tu es aliquid Pla. Secunda regula erat ista. Ab inferiori ad suũ superius distributiuæ non ualet argumentũ. Contra istam

Contra secundã.

regulã arguit sic. ista consequentia est bona. nullus binarius est. ergo nullus numerus est. & arguit ꝑ regulã. ergo regula falsa, tenet cõsequentia cũ maiori. qui oppositũ consequẽtis repugnat antecedentis. s. nullus binarius est, & aliquis numerus est, non. n. dat aliquis numerus, quin iste sit binarius, uel includens binariũ. Eodẽ mõ põt argui in simili, ut nulla propositio uera scitur. ergo nulla propositio scitur, consequẽtia est bona. quia oppositũ consequẽtis repugnat antecedenti. & tñ arguitur distributiuę ab inferiori ad suum superius. quia ly propositio uera. est terminus inferiori ad ly propositio. cum oĩs propositio uera sit propositio. & non ecõuerso. sicut oĩs binarius est numerus. & ecõuerso. Ideo dr̃ qđ regula non dicit nunquã ualere consequẽtiã ab inferiori ad suũ superius distributiuę. sed qđ plurimũ non ualet formaliter, & nunquã prędictę cõsequentię sunt formales de forma sunt enim formales, quia cuiuslibet earũ oppositum consequentis formaliter repugnat antecedenti. sed non sunt bonę de

for-

forma.q̃a consimiles in forma non ualent,q̃a non sequit̃ nullus numerus trinarius est, ergo nullus numerus est,nec sequit̃.nulla propositio, uera vr̃ uel intelligitur,ergo nulla propositio vr̃ uel intelligitur.Si ergo consequentiæ istæ bonę sunt.hoc est solũ grã materię. unde prima est bona gratia materię, quia impossibile est numerũ esse,& nõ esse binariũ.secunda similiter tenet gratia meteriæ uel terminorũ,quia nihil scitur nisi uerũ, nec est possibile aliquã ꝓpositionẽ falsã sciri.Tertia regula fuit ista:Ab inferiori ad suũ superius negatione postposita,& cũ debito medio,est bonũ argumẽrũ.Contra arguit̃ sic.ista consequẽtia non valet, *Cõtra 3.* sciens propositionẽ non est aliq̃d demonstrãdo istã. hõ est asinus. & ista propositio est aliqua propositio. ergo sciens aliquã propositionẽ non est aliquid,& tñ arguit̃ ꝑ regulã. ergo regula falsa ꝯña tenet cũ,minori maior probatur. nã antecedens est verũ, & consequens falsũm.ergo ista consequentia non ualet.q̃d antecedẽs sit uerũ patet pro secunda parte, & pro prima similiter. quia suum contradictorium est falsum.s.oẽ sciens istã propositionẽ est aliquid. Respondetur, q̃d ista consequentia non ualet. nec arguitur cũ debito medio. quia subiectũ primę propositionis debuit esse subiectũ secundę sic arguendo.sciens istã nõ est aliq̃d. & sciens istã est sciens aliquã ꝓpositionẽ. ergo &c. tũc concedo consequentiã. sed negatur minor. Notãdum *Nota.* circa hanc regulã,q̃d si argueretur ab inferiori ad suũ superius distributiuæ negatioue postposita. non argueretur secundum regulã.ut patet in exẽplo isto:oĩs hõ non currit.oĩs hõ est aĩal.ergo oẽ aĩal non currit.intelligitur.n.sic regula ab inferiori ad suum superius non distributum negatione postposita. est bona consequẽtia.Quarta regula erat ista. A superiori ad suum inferius affirmatiuę, & sine distributione, non ualet argumentum.Contra istam regulam procedunt argumẽta facta contra secundam regulã pręcedentẽ,arguẽ *Contra* do ex opposito consequentis ad oppositum consequẽ *4.reg.*

tis

tis.ut aliquis numerus est,ergo binarius est.aliqua ꝓ positio scitur.ergo ꝓpositio vera scitur. sed arguitur spāliter sic. ista cōsequētia est bona.tu es aīal. ergo tu es hō,& tñ arguitur a superiori ad suum inferius affirmatiuè sine distributione. ergo &c.tenet cōsequentia & antecedens probatur. quia sequitur.tu es aīal,ergo tu es,a tertio adiacente ad secundū adiacens. tunc ultra tu es,ergo tu es tu patet cōsequētia. quia oppositum q̄ntis formaliter repugnat ãncedenti, & tunc ultra.tu es tu,ergo tu es hō. tenet q̄ntia per primā regulā.Ab inferiori ad suū superius affirmatiuè,& sine impedimēto,ergo a primo ad ultimū. sequit̄.tu es aīal, ergo es hō.Ad hoc dr̄,ut prius qđ q̄libet istarū consequentiarū est bona & formalis.non tñ arguitur cōtra regulā implicitè asserentem qđ nulla talis sit bona de forma. vnde cōsimiles in forma nō tenent. quia nō sequitur aliquis numerus est.ergo trinarius est,aliqua ꝓpositio intelligitur. ergo ꝓpositio vera intelligit̄, nec sequit̄ hoc est aīal demonstrando asinū, ergo hoc est hō.Quinta regula fuit ista. A superiori ad suū inferius distributiuæ, affirmatiuę nō ualet.cōsequentia, nisi cum debito medio.Contra arguitur sic ista cōsequentia est bona.omne animal currit.ergo omnis hō currit. & tamē arguitur a superiori ad suum inferius distributiuè affirmatiuè sine debito medio, ergo regula falsa cōsequentia tenet cum minori maiorē probo cōtradictorū cōsequentis repugnat antecedēti,ergo consequentia bona antecedens probatur. qm̄ hæ repugnant oē animal currit. & homo nō currit. quia ex ipsis sequitur impossibile.videlicet hō, nō est aīal, in quarto modo secūdæ figurę.Dicēdum quod illa cōsequentia est bona non quod formalis,nec de forma. Non formalis quia oppositum cōsequentis est imaginabile cum antecedente ab quæ contradictione. neq; etiā de forma,quia aliqua sibi consimilis in forma nō valet.ut omne animal currit, ergo quilibet hō currit. sed est bona materialis;seu grā materiæ,quia impossibile

Contra 5. reg.

bile est hominem non esse. tenet enim per hoc mediū necessarium omnis homo est animal. Similiter sequitur gratia materię. omne animal est, ergo omnis hō est, quia consequens est necessarium. sequitur ēt omnis homo est asinus. ergo tu non es asinus, quia antecedens est impossibile simpliciter, vnde nō est aliqua regula contra quam non ꝓcedit argm̄ gratia materiæ, aut quia antecedens est impossibile, aut quia consequens est necessariū. uel gratia alicuius alterius medij necessarij, & inuitabilis vt in prioribus consequentis dictū est. Sexta regula fuit ista. A superiori ad suū inferius negatione præposita distribuēte superius est bonum argumentum. Contra istam regulam arguīt sic. ista consequentia non ualet, non contingenter homo est animal. ergo non cōtingenter tu es animal. & tamē arguitur per regulā, ergo regula falsa. consequētia tenet, & probatur prima pars anćedentis, quia antecedens est uerū, consequens falsum, ut patet assignādo suum contradictorium: hęc enim falsa contingenter homo est animal, & hæc uera. contingenter tu es animal, & secunda pars antecedentis probatur. nā qđ hic arguitur à superiori ad suū inferius patet. & qđ negatione distribuente manifestum est, quia remota negatione ly hō, non staret distributiuæ, ergo ꝑ aduētum eius stat distributiuæ. patet consequentia ꝑ istā regulā. Quicquid mobilitat immobilitatum immobilitat mobilitatum. Rn̄detur quod terminus aliquādo stat distributiuè immobiliter, qn̄ ipsum non procedit, nisi unum signū distributiuè. ut omnis hō est. Aliquando stat distributiuè immobiliter, qn̄ ipsum præcedunt duo signa, quorū vnum hēt vim distribuēdi, reliquum confudendi confusę tantum immobiliter, quapropter dico, quod non arguitur contra intellectū regulæ, qui est iste. A superiori ad suum inferius negatione præposita distributiuè mobiliter est bona consequentia, sed iam in proposito non distribuetur superius mobiliter ꝓpter impedimentum istius termini,

Contra 6. reg.

mini,contingenter.quia non licet descendere,vt argumentum apertè ostẽdit, propter eandem cãm non sequitur tu nõ incipis esse coloratus. ergo tu nõ incipi esse albus,quia ex opposito non sequitur oppositum, vt in capitulo inceptionis patuit, & tamen arguitur distributiuæ negatiuæ. Si ergo quæritur.quid impedit,dico quod illud uerbũ,incipit,quia immobilitat eundem terminum quẽ distribuit præcedẽs negatio.

Obiecta contra regulas.4. *Cap. III.*

CONTRA regulas quarti capituli sufficiẽter est argm̃ in materia insolubiliũ,specialioribus tamen medijs arguo contra easdem,quarum prima fuit ista ab vniuersali suam particularem indefinitam, uel subalternam,est bona consequentia.Contra quam regulã arguitur sic. Ista consequẽtia non ualet.Incipit omne ens esse. ergo incipit aliquod ens esse. & tñ arguitur per regulam.ergo regula falsa,tenet consequẽtia. & prima pars antecedentis probatur.nam antecedens est verum , consequens falsum.ergo consequentia nõ valet,quod antecedens sit verum,probatur. nã omne ens est,& non immediate ante instans , quod est præsens omne ens fuit,quia nunquam instans p̃sens fuit, ergo incipit omne ens esse patet consequẽtia ab exponentibus ad expositum. qđ aũt consequens sit falsum patet,quia nunc in instanti præsenti aliquid est,& immediate post instans,quod est præsens aliquid fuit,& immediate post instans quod est prę sens aliquid erit. ergo falsum est , quod iã incipiat aliquid esse,seu aliqđ ens esse,quod idem est,sed secunda pars principalis añcedentis arguitur . nam hæc est vniuersalis.incipit omne ens esse.quia in ea subijcitur terminus communis signo uniuersali determinatus distributiuæ, & hæc est sua particularis incipit aliqđ ens esse , quia in ea subijcitur terminus cõis signo particulari determinatus.ergo arguitur per regulam. Dicendũ breuiter , quod non arguitur per regulam,qm̃ nec antecedens nec consequentia est alicuius quantitatis , & tũc

Contra primam regulam 4.ca.huius tertij tract.

ad

ad probationẽ in ista propositione incipit oẽ ens esse subijcitur terminus cōis signo vniuersali distributiuæ determinatus.ergo est uniuersalis,nego q̄niam,& si allegaretur regula dico qđ intelligitur distributione mobili,& non immobilis,sed iam ly ens distribuit immobiliter.ꝑpea sic glosetur regula. Propositio vniuersalis est illa in qua subijcitur terminus cōis signo vniuersali distributiuę mobiliter determinatus existēte aliquid ipsius, qđ dico ꝑꝑ pręiacēs istius. oĩs hō est aĩal in qua subijcitur terminus cōis signo uniuersali distributiuæ mobiliter determinatus,illud signū non est pars pręiacentis, licet sit pars uniuersalis. De particulari aūt non ꝓcedit argm̄, quia in regula additur solo signo particulari determinatus, sed iam ultra signum determinatus ly ens,hoc uerbo incipit.ex quo stat confusè tm̄.ideo sit hæc regula. Propositio particularis est illa,in qua subijcitur terminus cōis solo signo particulari determinatus, existente aliquid istius, qđ dico similiter ꝑꝑ præiacens propositionis particularis.Secūda regula fuit ista.A particulari, uel indefinita,ad suam uniuersalē non ualet argm̄. Contra istam regulam arguitur sic.ista consequētia est bona animal est homo. ergo omne animal est homo, & per consequēs quęlibet alia ualet ab indefinita ad suā uniuersalem consequentia tenet antecedens probatˀ. hęc propositio.animal est homo. significat omne animal esse hominē,sed omnis propositio significat quicquid sequitur ad eā.igitur ista consequentia est bona consequētia tenet cum minori,quia est regula.maiorem probo subiectū istius ꝓpositionis aĩal est homo significat omne animal,& prædicatum hominē. & copula esse, & tota propositio significat iuxta compositionem suorū terminorum,ergo ista ꝓpositio significat omne animal esse hominē consequentia patet, q̄a isto modo inuestigatur significatum ꝓpositionis. Respondetur negādo secundam consequentiā, & ad probationem concedo quod ista,animal est homo signifi

Contra secundā regulā.

cat oē aīal esse hoīem non adæquatè primariæ neq; se cundariæ, sed assertiuæ, & ad argumentum. nego istā cōsequentiā ista propósito, aīal est hō significat oē aīal esse hoīem. & oīs propositio significat quicquid sequitur ad eā. ergo ista cōsequentia est bona: quia licet oīs propositio significat quicquid sequitur ad eā, non tñ quicquid propositio significat sequitur ad eā, quia tri plex est propositionis significatum primarium & adę quatū. quod est simile orationi coniunctiuæ uel infinitiuę suę. Secundarium quod est significatum primarium propositionis sequentis ad eam si non sit secum synonyma, & repræsentatiuum, qđ ex terminis suæ cō positionis repræsentatur iuxta qđ solet magistraliter dici qđ quælibet propositio mundi significat infinitas falsitates. Veruntamen bene sequitur, iste aīal est hō. significat adęquatè oē aīal esse hoīem. ergo ista consequentia fuit bona, sed negatur antecedens, quia nulla propositio mūdi significat adæquatè omne animal esse hominem, nisi aliqua talis. oē animal est homo. Tertia regula fuit ista. Ab uniuersali affirmatiua ad oēs suas singulares, tam collectiuę quā diuisiuę sumptas est bonum argumentum, cum debito medio & ecōuerso collectiuę. Cōtra istā regulā arguitur sic. ista consequentia nō ualet necessario omnis homo est animal, & isti sunt omnes homines. ergo necessario iste homo est animal. & necessario iste homo est animal, & sic de singulis, & tñ arguitur per regulam. ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori & maiori. patet ꝑ exponentes istius termini necessario. Ex eodē medio arguitur quod nō ualet argumentū ab vniuersali ad suam singularem cum dubio medio. sic arguēdo. necessario omnis hō est, sed tu es homo ergo necessario tu es. antecedens enim est uerum consequens falsum. Ex eodem etiam fundamento arguitur, quod nō ualet argumentum a singularibus sufficienter enumeratis cum debito medio ad suum uniuersalem, quia non sequitur contingenter iste homo est. & contingē

Contra 3. reg.

ter iste hō est.& sic de singulis, & isti sunt omnes homines ergo contingenter omnis hō est, patet ꝑ expositionē istius termini contingenter, qđ antecedēs est verū consequens falsum,& per consequens cōsequentia nō ualet. Ideo breuiter rn̄deo,& dico qđ nullo mō arguitur per regulā,quia nulla istarū est alicuius quātitatis,scilicet necessario oīs hō est animal. cōtingēter oīs hō est animal, necessario iste homo est aīal contingenter iste hō est aīal. primæ duę nō sunt vniuersales, quia ipsarū subiecta immobiliter distribuūntur. alię duæ non sunt singulares, quia subijcitur terminus cōis determinatus non solummō pro nomine demōstratiuo, immo alio termino ꝓbabili, videlicet termino modali. Ideo sic intelligitur diffinitio ꝓpositionis singularis. Propositio singularis est illa in qua subijcitur terminus discretus,aut terminus cōis cum pronomine demonstratiuo, nullo signo probabili præcedente. Ex qua diffinitione sequitur. quod si pronomē pluralis numeri est terminus discretus ista nō est singularis. omnes isti currunt, quia subijcitur terminus cōis signo probabili præcedente. Quarta regula fuit ista. Ab vniuersali negatiua ad quālibet suarum singularium est bonum argumentū. Contra arguitur sic, ista consequentia non ualet nulla chimera quæ currit mouetur. ergo ista chimera quæ currit non mouetur. & tn̄ arguitur per regulā. ergo regula falsa consequentia tenet cum minori. maior probatur antecedens.n. est uerum, vt patet, & consequens falsum. ergo consequentia non ualet, quod consequens sit falsum ꝓbatur. nam sequitur ista chimera quę currit nō mouetˀ. ergo ista chimera currit,& illa mouetur. consequētia tenet, quia relatiuū resoluitˀ in,&,&,ille,illa,illud, sed consequēs est falsum, quia est vna copulatiua affirmatiua, cuius prima pars est falsa. ergo antecedēs est falsum. quod erat probandum. Rn̄detur concedendo cōsequentiam prædictam, & cum dr̄. antecedens est uerum,& consequens falsum. nego qđ consequēs sit falsum,

Contra 4. reg.

ſum. quia ſuum contradictorium eſt falſum, ſ. iſta chimera quæ currit mouetur. Et tunc ad probationem falſantis, nego iſtam conſequentiam iſta chimera quę currit non mouetur, ergo iſta chimera currit, & iſta non mouetur, & tunc ad regulā relatiuum, qui, quæ, quod, reſoluitur in coniunctionē copulatiuā, & pronomē demonſtratiuum verum eſt in affirmatiuis, ſed non in negatiuis, propterea bene ſequitur, iſta chimera quæ currit mouetur, ergo iſta chimera currit, & ipſa mouetur. quia ergo ly quę, in affirmatiua reſoluit in coniunctionē copulatiuā, & pronomen demonſtratiuum, ideo in negatiua contradictoria debet reſolui in coniunctionē diſiunctiuā pronomen demonſtratiuum, ſic dicendo, iſta chimera currit uel ipſa non mouetur, quia quicquid ſignificat unum contradictoriū copulatiuæ ſignificat aliud diſiunctiuæ. Notādū circa iſtā regulā, quod ſi ſubiectū ſingularis ſupponit ꝑ aliquo pro quo non ſupponit ſubiectū uniuerſalis arguendo, tunc ab uniuerſali ad ſuā ſingularē nō arguitur per regulā, quia iſta non eſt eius ſingularis, verbi gratia. nullus hō currit, ergo iſto hō non currit, nulla hō eſt aliquis hō, ergo iſte hō non eſt aliquis homo. Prima. n. ſingularis nō eſt ſingularis huius nullus homo non currit. ſed illius. nulla homo currit. Secunda ſingularis non eſt iſtius, nulla hō eſt aliquis homo, ſed iſtius. nullus hō eſt aliquis homo. Quinta regula fuit iſta. A particulari ad ſuā indefinitā & econuerſo, tam affirmatiuę quā negatiuę, eſt bona conſequentia. Contra iſtā regulā arguitur ſic. iſta conſequentia non ualet. a al eſt genus, ergo aliquod animal eſt genus, tñ arguitur per regulā ergo regula falſa conſequentia tenet. antecedens probatur, nā antecedens eſt uerum, ut patet, & conſequens falſum, ergo conſequentia non ualet, quod conſequens ſit falſum probatur. quia ſuū contradictorium eſt uerum, uidelicet nullū animal eſt genus. quia nec hoc animal eſt genus, nec hoc animal eſt genus, & ſic de ſingulis. ergo &c. ſecunda pars pro-

Contra quintā regulā.

probatur, uidelicet quod arguitur per regulã quia animal stat utrobiq; materialiter, probat. nã si in aliqua istarũ staret psonaliter, hoc esset pp limitationẽ istius signi, aliquod, sed illud signũ aliquod in alijs nõ limitat ad suppositionẽ personalẽ, ergo, nec in ista, consequentia tenet cum maiori, minorẽ probo. nã ĩn qualibet istarũ, aliquod hõ est species, aliquod hõ est nomẽ, supponit ly hõ, materialiter, ergo & in ista, aliquod animal est genus. patet consequentia, quia sicut ly animal, est neutri generis, ita ly hõ, materialiter sumptũ. Respondetur ? quod non arguitur per regulã quia in ista. aliquod animal est genus ly aĩal, supponit personaliter pp limitationẽ signi particularis. & cum dr in ista. aliquod hõ est species, non limitat ad suppositionẽ personalẽ, ergo nec in ista non ualet argumentum, quia ly hõ, personaliter sumptũ non est neutri generis, & ly aliquod est neutri generis, ideo sibi additum nõ põt limitare ad suppositionẽ personalẽ, sicut si adderetur aliquod signũ eiusdẽ generis, ut aliquis homo est species, aliqua hõ non est nomen, sed ly aĩal, personaliter sumptum est neutri generis, ideo sibi additũ signum neutri generis limitat ipsum ad suppositionẽ personalẽ, dicendo, aliquod animal est genus, aut nullũ animal est genus Si ergo quæritur indefinita istius particularis, aliquod animal est genus quæ est ? dicatur, quod est ista. animal uiuẽs est genus, & istius indefinitæ animal est genus hic est particularis, aliquod ly animal est genus, Notandum est quod oportet quod termini supponat præcisè pro eodem, quare illius homo currit, non est hic particularis, aliquis hõ currit sed est ista, aliquod quod est homo currit, & isti, aliqs homo currit, est hoc indefinita. hõ masculus currit. & ita proportionabiliter in negatiua dicatur. Sexta regula fuit ista. A particularis uel indefinita ad oẽs suas singulares diuisiuę sumptas cum debito medio, est bonum argumentũ. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia nõ ualet. necessario homo est, & isti *Notandum.* *Contra 6. reg.*

sunt omnes homines, ergo necessario iste hō est, uel necessario iste homo est. & sic de singulis, & tñ arguitur per regulam. ergo regula falsa. consequentia tenet cum maiori, quia antecedens est verum, & consequens falsum minor probatur, nam ista necessario hō est, est propositio & non hypothetica. ergo cathegorica, & p consequens quanta. cum ergo non sit vniuersalis, particulari, uel singularis, ergo est indefinita cuius singulares nō uidetur esse aliæ quam prędictæ. Ideo dicitur quod non arguitur per regulam, quoniam ista nō est indefinita, necessario homo est animal ex quo subijcitur terminus communis mediante signo, & tunc ad argumentum ista est cathegorica, ergo quanta, nego consequentiam. Et si aliquis quo ad hoc allegaretur probando istam consequentiam esse bonam, respondeo quod ego similiter asserui oppositum. quare &c.

Obiecta contra regulas. 5. cap. huius tertij tract.
Cap. IIII.

Qvintvm capitulum quasdā regulas proponebat quarū prima fuit ista. Ab exclusiua ad suā uniuersalē de terminis transpositis, & econuerso, est bona consequentia. Cōtra istā regulā arguitur sic ista consequentia non ualet, tm̄ asinus est hominis, ergo cuiuslibet hominis asinus, & arguitur per regulā. ergo regula falsa, tenet consequentia cum minori, maiori probatur, ponendo quod non sit aliqua possessio hominis nisi asinus, tñ sit, aliquis hō qui non habeat asinū in possessione. isto posito cōsequens est falsum, ut patet, & antecedens est uerum. quia asinus est hominis. & nihil non asinus est hominis, ergo &c. Secundo arguitur contra secundā partē regulę sic ista consequentia non ualet cuiuslibet hominis est asinus, ergo tm̄ asinus est hominis, & tñ arguitur per regulā, ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori. maior probatur, ponendo quod qui habet homo habeat asinus, & equum, quo

Contra 1. reg. 5. ca.

posito antecedens est uerū per casum,& cōsequens falsum,nā aliquid nō asinus est hominis, ergo nō tm̄ asinus est hominis tenet consequentia ab una causa ueritatis ad propositionē habentē illā. Ad primū dr̄ quod non arguitur per regulā, quia nō est uniuersalis istius exclusiuę,se ista,omne ens hominis est asinus,& ratio, quia in ista tm̄ asinus est hominis non distribuitur ly hominis, pro omni homine, sed solū pro homine habente aliquid. Ad secundū dr̄ similiter quod ista non est exclusiua istius uniuersalis, sed ista tm̄ habens asinū est hō, quia ista propositio cuiuslibet hominis est asinus,ęquiualet isti,omnis hō est habens asinū.uerun tamen, quia paucas & grossas habentes considerationes, ut se expedirent dicerent regulas istas in obliquis non tenere. Ideo in recto arguā, primo contra primā, ista consequentia non ualet, tm̄ ens necessario est substantia, ergo omnis substantia necessariū est ens, & tm̄ arguitur per regulā,ergo regula falsa,consequentia tenet cū minori,& maior probatur.nā antecedens est uerū, consequens falsum,ut patet per exponentes, ergo consequentia nō ualet.Secundo arguitur contra secūdā regulā,ista consequentia non ualet, omnes Apostoli. Dei sunt duodecim. ergo tm̄ duodecim sunt Apostoli Dei, tenendo ly oēs collectiuæ. ergo regula falsa. consequenlia tenet,& antecedens probatur, antecedēs .n.est uerū,& supponitur,& consequens, falsum, quia secunda exponens est falsa. scilicet nulla nō duodecim sunt Apostoli Dei,quia Petrus & Paulus sunt Apostoli Dei,& Petrus & Paulus sunt aliqua non duodecim, ergo aliqua non duodecim sunt.Apostoli Dei.Ad primū dr̄, quod ista non est uniuersalis istius exclusiuæ. sed ista omne ens necessario substantia.est ens,quia sicut in exclusiua ly necessario,non determinauit istum terminū ens,sed solum ly substantia, ita in uniuersali debet esse.Ad secundum dr̄ quando ly omnes, tenetur collectiuè, sed exclusiua non exponitur per negationem infinitatem. sed per notam pluralitatis isto mo-

do, duodecim sunt Apostoli Dei, & nõ plures quã duodecim, & ista est uera, & exclusiua similiter, qñ aũt ly oẽs, tenetur diuisiuè, & tunc eidẽ correspondet dicta exclusiui exponibilis per negationẽ infinitatẽ, & tunc tã uniuersalis quã exclusiua esset impossibile, ꝑꝑ implicationẽ contradictionis suarum exponentiũ. Secunda regula fuit ista. Ab exceptiua negatiua ad suã exclusiuã affirmatiuã est bona consequentia. Contra istã regulã arguitur sic, ista consequentia non ualet, nullus homo præter Sor. currit. ergo tm̃ Sor. currit. & arguitur per regulã. ergo regula falsa. consequentia tenet cũ minori. quia non uř alia exclusiua assignari. & maior probatur, quia casu possibili posito. est antecedens uerum, & consequens falsum probatur. & pono qđ Sort. currat, & nullus alius masculus, tñ multæ mulieres, isto posito antecedens est uerum per exponentes, & cõsequens falsum, quia aliquid non Sor. currit. ergo non tantum Sort. currit. Respondetur quod ista exclusiua non est illius exceptiuæ. sed ista, tantum Sort. est aliquis homo currens secundum quod patuit in probationibus terminorum, capit. de exceptiuis. ubi hic regula declaratur. Tertia regula fuit ista. Ab inferiori ad suum superius a parte subiecti, dictione exclusiua addita eisdem, est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic. ista consequentia non est bona, tm̃ substantia non est accidens, ergo tm̃ aliquid nõ est accidens, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa consequentia tenet cum secunda parte antecedẽtis, & probatur prima, nam antecedens est uerum, & consequens falsum, ergo consequentia nõ ualet, quod antecedens sit uerum, probatur, quia substantia nõ est accidens, & quolibet non substantia est accidens, ergo tm̃ substantia non est accidens, quod cõsequens sit falsum, patet, quia secunda exponens est impossibilis, scilicet quodlibet non aliquid est accidens, quia prima exponens huius est impossibilis, scilicet aliquid nõ aliquid est accidẽs, ut bene patet per suas resoluentes. Id

Cõtra 2. reg.

Contra 3. reg.

dicitur, quod non arguitur per regulam. neque arguitur ab inferiori ad suũ superius. quia primitus est declaratum, quod terminus transcendens non est superius, nec inferior ad aliquid, ex quo non est in prædicamento, nisi improprie sumẽdo superius pro priori, aut cõiori, qualiter non accipit regula contra quã est argutũ. Aliter tñ dr̃, & melius. quod regula intelligit affirmatiuè, non negatiuè. vnde non sequitur tm̃ corpus non est indiuisibile. ergo tm̃ substantia non est indiuisibilis. añcedens. n. est verum, quia corpus non est indiuisibile, & qđ licet nõ corpus est indiuisibile, & tamen consequens est falsum propter secundam exponẽtem falsam; scilicet quodlibet non substantia est indiuisibile, nam albedo in pariete. est non substantia. & tamen non est indiuisibilis, quia est extensa ad extensionem parietis. Quarta regula fuit ista. Ab inferiori ad suum superius a parte prædicati dictione exclusiua addita subiectis non ualet consequẽtia, sed econuerso cum debito medio. Contra quã arguitur sic uniuersaliter sequitur aliquid tm̃ homo est animal. aliquid tm̃ Sor. est homo, ergo aliquid tñ Sort. est animal, quia oppositum consequentis non stat cum antecedente. & tñ arguitur per regulam. ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori, quia dictio exclusiua additur in ista propositione. Et non copulæ, nec prædicato, ergo subiecto. Secũdo arguo quod econuerso. non ualet argm̃, cum debito medio, quia non sequitur tantum homo est risibilis. antichristus est risibilis. ergo tm̃ homo est antichristus. & tñ arguitur per regulam. ergo regula falsa. tenet consequentia cum minori. & maior probatur. nam antecedens est uerum, & consequẽs falsum ergo consequẽtia non ualet. quod aũt consequẽs sit falsum, manifestum est. sed probatur antecedens. nam omne risibile est homo. ergo tm̃ homo est risibilis. tenet consequentia ab uniuersali ad suam exclusiuam. secunda uero pars probatur. nam antichristus potest ridere, ergo antichristus est risibilis. patet con- *Contra 4. reg.*

sequentia ab uno conuertibili ad reliqnum. Ad primã rationẽ dico quod dictio exclusiua non additur subiecto, sed parti solummodo quia ex ipsa, & alio termino fit unũ subiectũ, sed bene additur subiecto dicendo, tm̃ hõ currit. ly hõ, est subiectũ, & non pars subiecti negatur ergo ista consequentia. dictio exclusiua ponitur in illa propositione. & non additur copulæ neq; prædicato. ergo additur subiecto sufficit. n. qđ addatur parti subiecti, uel prædicati. Ad secundã rõnẽ dr̃ quod ly risibile, dupliciter sumitur scilicet ampliatiuæ, & non ampliatiuæ. primo modo non conuertitur cum ly hõ, sed secundo modo sumendo. ergo primo modo tã in minori quã in maiori negatur consequentia, quia in antecedente ampliatur tã ly hõ, quã ly antichristus. & non in consequente. ideo bene sequitur. ergo tm̃ homo potest esse antichristus. Si autem sumatur secũdo modo concedo maiorẽ, cui correspondet dicta uniuersalis, & nego minorem, & tunc ad argumentum: antichristus potest ridere. ergo antichristus est risibilis, nõ ualet argumentum nec arguitur ab uno conuertibili ad reliquũ. quia dictũ est quod ly risibile, non tenetur ampliatiuæ. Contra alias tres regulas non arguo. quia ex prioribus solummodo inferuntur. quare. &c.

Obiecta contra regulas 6. cap. Cap. V.

Contra primam regulam 6. ca. huius j. tractat.

Pertinentium, atq; impertinentium terminorum prima regula fuit ista: Ab affirmatiua unius disperati ad negatiuam alterius, est bona consequentia: Contra quã arguitur sit. ista consequentia non ualet; brunellus est asinus: ergo brunellus non est risibilis, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa: consequentia tenet cum minori, quia asinus & risibile sunt termini disperati sicut hõ, & asinus probatur maior: nam antecedens est uerum, & consequens falsum: ergo & cętera. probatur: & facio istam consequentiam: brunellus est hõis: ergo brunellus est risibilis. cõsequentia

tia tenet ab uno conuertibili ad reliquũ antecedẽs est uerũ, ut suppono. ergo & consequens. sed cõsequens est contradictoriũ primi cõsequentis. ergo principale cõsequens est falsum, quod erat probandum. Dr̃ dubitando istã consequentiã, brunellus est asinus. ergo brunellus non est risibilis. quia dubitatur qualiter teneatur ly risibilis, nunquid in nominatiuo casu, an in genitiuo? Si primo mõ cõceditur consequentia. & cõsequẽs. & tunc ad probatiõnẽ nego illã cõsequẽtiã, brunellus est hõis. ergo brunellus est risibilis. quia licet ly hõ, & ly risibile, conuertantur, ac ẽt hõis, & risibilis, in obliquo, non tñ hic q̃m difformiter sumuntur. unum, s. in recto, alterum in obliquo. Si autẽ sumitur ly risibilis, in genitiuo casu. nego illã consequẽtiã, brunellus est asinus. ergo brunellus non est risibilis, quia non arguitur per regula, licet. n. asinus & risibile, sint termini disperati nõ tñ asinus & risibilis in obliquo. Ideo concedo, ista duo stare simul quilibet asinus est risibilis, nullus asinus est risibilis, tenẽdo ly risibilis in prima in genitiuo, & in secũda in nominatiuo, nec sunt cõtraria, vel alterius oppositionis. Secunda regula fuit ista. Qñcunq; sunt duæ propositiones, quarum substantia cõuertuntur atq; prædicata. manente consimili denominatione, ab una ad reliquã est bona consequentia. Cõtra istã regulã arguitur sic. Ista consequentia nõ ualet, quilibet homo est unus homo. ergo omnis homo est unus homo. & tñ arguitur per regulã. ergo regula falsa. consequẽtia tenet cum minori, quia prædicata & subiecta conuertuntur manente consimili denominatione, prima pars antecedentis probat ex quod antecedẽs sit uerum, ut patet per exponentes, & cõsequens est falsum, quia aliquid est homo, quod nõ est unus homo. Respondetur quod substantia non coenurtuntur licet sint similia. non enim sequitur ly homo. & ly homo, conuertuntur. ergo substantia conuertuntur, quia licet ly homo, & ly homo, conuertantur etiam ly homo, & ly homo, non conuertuntur. unde subiecta ista *Contra secundã regulã.*

rum non conuertuntur homo currit. & homo est species, non obstante quod sint similia. quia ly homo, in prima supponit personaliter. in secunda materialiter, ita in proposito substantia istarū non conuertuntur. quilibet hō est unus hō, oīs hō est unus hō, quia licet sint similia & personaliter supponant, non tñ supponunt præcisè pro eisdem. sed in prima pro masculino sexu solummodo, in secunda pro utroq; sexu. sed tunc conuertuntur ly homo, & ly homo, qñ supponunt eodē mō & præcisè pro eisdem, ut omnis hō est rōnalis, & oīs hō est risibilis. eodē mō dr̄ de ly homo, & ly risibile, quia aliquando conuertuntur, aliquando non.

Tertia regula fuit ista. Ab uno conuertibili ad reliquū est bona consequentia. Contra quā arguitur sic. Ista cōsequentia non ualet. Sort. scis esse hominem. ergo Sort. scis esse risibilem, & tamen arguitur per regulā. ergo regula falsa. consequentia tenet cū minori, quia homo & risibilis conuertuntur. maior probatur. nam casu possibili posito. antecedens est uerum & consequens falsum. ergo consequentia non ualet, antecedēs probo. & pono quod scias Sort. esse hominem: nescias tamē quæ sit propria passio hominis, sed credas quod risibile si propria passio asini. Isto posito antecedens est uerum, & consequens falsum, quia Sort. credis firmiter non esse risibilem. sicut credis ipsum nō esse asinum. ergo Sort. non scis esse risibilem. Ideo dicitur, quod ab uno conuertibili ad reliquum. ratione totius extremi, est bonum argumentum, ratione autem partis fallit consequentia, sicut in proposito. quia ly hominem, & ly risibilem, non sunt prædicata. sed ista, sciens esse hominem, & sciens esse risibilem, qua inuicem non conuertuntur, exemplum patet in alijs terminis. vnde contradictorij contradictorium, & contradictorium inuicem conuertuntur. quia, si contradictorium est uerum uel falsum. tunc contradictorium contradictorij est huiusmodi. & tamen non sequitur contradictorium, a, est uerum. ergo contradictorium

Contra 3. reg.

con-

cõtradictorij,a,est verũ posito quod oẽ,a,sit ista,hõ est asinus, tunc est antecedens uerũ & consequens falsũ. Si.ñ. contradictoriũ contradictorij,a, est uerũ, omne, a,est contradictoriũ contradictorij,a,ergo,a, est uerũ. quod est falsum. Defectus ergo stat in hoc.quia non arguitur ratione totius extremi, sed ratione partis licet .n.contradictoriũ & contradictoriũ contradictorij cõuertantur,non tamen contradictoriũ,a,& cõtradictorium contradictorij,a. Quarta regula fuit ista. Ab uno correlatiuorũ ad reliquũ propositionib. existentibus de secundo adiacente est bonũ argumentũ. Cõtra quã sic arguitur. Ista consequentia non ualet pater est. ergo filius est.& tñ arguitur per regulã.ergo regula falsa, tenet consequentia cum minori, & maiorẽ probo. Nã casu possibili posito antecedens est uerum, & consequens falsum. ergo consequentia non ualet. antecedẽs probatur. Nã dato quod eis pater habeat filiam,& non filium, tunc est antecedens uerum & consequens falsum. Dicendũ quod non arguitur per regulã,quia pater & filius non sunt correlatiua , sicut nec mater & filia.stat enim patrem esse & nõ habere filiũ, sicut stat matrem esse,& non habere filiam, sed ista disiunctiua sunt correlatiua,uidelicet pr uel mater,filius uel filia. Quinta regula fuit ista. A termino priuato ad terminũ infinitũ,est bona consequentia.Cõtra istã regulam arguitur sic.Ista consequentia non ualet,a,fuit infinitum,ergo,a,fuit non finitum , & tamen arguitur per regulam.ergo regula falsa. consequentia tenet cũ minori,maiorem probo,ponẽdo quod, a, fuit totum tẽpus infinitum præteritũ terminatũ ad primũ instans horæ præteritę.isto posito, a,fuit infinitũ, quia a parte ante , & tamen fuit finitum a parte post. ergo falsũ est quod fuit non finitum.quia ex isto consequente sequitur quod non fuit finitum. Eodem mõ arguitur linea est indiuisibilis.ergo linea est nõ diuisibilis.nõ sequitur.quia antecedens est uerum,ut patet.quia nõ latitudinẽ neq; profunditatem habet. & tamen conse-

Cõtra 4. reg.

Cõtra 5. reg.

quens est falsum,quia linea est diuisibilis secundũ lõgitudinẽ. Dicendum,quod infinitũ, & indiuisibile nõ sunt termini priuati,quia nõ dicunt deffectum,vt patet,quia coueniunt Deo.quare nõ mirum si nulla illarum cõsequẽtiarũ ualet,quia nõ arguitur per regulã. sed bene arguitur per regulã isto mõ,tũ es iniustus.ergo tu es non iustus,Sor est cęcus.ergo Sor. est non uidens,quia cęcus,& iniustus, sunt termini priuatiui dicentes deffectũ in illis quibus conueniunt.Sexta regula fuit ista. Ab affirmatiua de prædicato infinito ad negatiuã de prædicato finito,est bonũ argumentũ. Contra quã arguitur sic.Ista consequentia nõ valet,tu fuisti non albus.ergo tu non fuisti albus.tñ arguitur per regulã,ergo regula falsa. tenet consequentia cum minori.& maiorẽ probo. nã casu possibili posito antecedens est uerũ & consequens falsum. ergo consequẽtia nõ ualet.antecedens probatur. & pono quod hæri fueris albus.& pridiæ niger. isto posito antecedens est uerũ,quia qñcunq; fuisti niger,fuisti non albus.& consequens falsum quia suum cõtradictorium positum est in casu.Respõdetur quod nõ bene infertur propositio negatiua de prędicato finito.deberet ergo sic argui.tu fuisti non albus.ergo aliqñ tu fuisti non albus,tu eris non currens.ergo aliqñ tu nõ eris currens. Notandum ꝙ in terminis obliquis nõ tenet regula dicta, unde nõ sequitur,asinus est non Sor.ergo asinus nõ est Sor.posito quod oĩs asinus sit tã Sor. quam Pla. tunc est antecedẽs uerũ & cõsequens falsum. Similiter nõ sequitur, Sor.est nõ asinus.ergo Sor.nõ est asinus,Septima regula erat ista. A negatiuã de prædicato finito,cum debito medio ad affirmatiuã de prædicato infinito,est bona consequentia. Cõtra istã regulam arguitur sic. iam consequentia non ualet,a,non est uerum, cuius cõtradictorium est falsum.&,a,est.ergo,a,est uerum, cuius cõtradictorium est falsum. & tñ arguit per regulã, ergo regula falsa cõsequẽtia tenet cum minori,& maiorẽ probo,dato quod,a,sit ista homo est asinus.antecedens

Contra 6. reg.

Contra 7. reg.

dens est uerum,& consequens falsum.ergo consequentia non ualet; quod antecedens sit uerū probatur secūda pars est uera, ut patet. & prima similiter quia suū cōtradictoriū est falsum scilicet,a,est uerū,cuius contradictoriū est falsum quod aūt cōsequens sit falsum arguitur sic,& facio tibi istā cōsequentiā a, est non uerum,cuius contradictoriū est falsum ergo,a,est falsū, cuius contradictorium est falsum consequētia tenet, quia falsum,& non uerū conuertuntur cōsequens est impossibile ergo & antecedens. Respondetur concedēdo regulā, & consequētiā factā contra illā & nego qđ consequens sit falsum.& tunc ad argumentū,a, est nō uerū,cuius contradictoriū est falsum.ergo,a,est falsū: cuius contradictoriū est falsum. nego cōsequentiam; & qñ dicitur non uerum,& falsum conuertuntur,concedo ergo ista consequentia est bona.nego argumentū,quia non arguitur ab uno conuertibili ad reliquū rōne totius extremi,sed partis.Vnde licet, nō uerū, & falsum,conuertantur tñ non uerū, cuius contradictorium est falsum, & falsum cuius contradictorium est falsum non conuertuntur. Notandum circa debitum medium.quod non sequitur.Sor. nō est asinus,& Sor. est. ergo Sor.est nō asinus,quia antecedens est uerum, & consequens falsum dato quod Sor. nihil habeat,nec arguitur per regulam, quia illud non est debitum medium,sed illud Sort.est aliquid.& non sequitur asinus non est Sort.& asinus est,ergo asinus est non Sort.dato quod nullus asinus sit alicuius est tunc antecedens uerum & consequens falsum non tamen arguitur per regulam, quia illud non est debitum medium, sed hoc asinus est alicuius quod est falsum,quare &c.

Obiecta contra regulas septimi capituli huius tertii tracta. Cap. VI.

SEPTIMI capituli prima regula fuit ista. Ab omnibus exponētib. simul sumptis ad suum expositū est; *Contra 1. reg.*

bona

Contra 1. reg. bona consequentia. Cōtra quā regulā arguitur sic, istá consequentia non ualet. Aliqualis homo currit, & nō est aliqualis homo, quin talis currat, ergo qualislibet homo currit, & tñ arguitur per regulā. ergo regula falsa, consequentia tenet & prima pars antecedentis probatur & pono quod non sint in mundo nisi homines albi. quorum aliqui currant, & aliqui sedeant. isto posito consequens est falsum, ut patet, & tñ antecedens est uerum, quia aliqualis homo currit, & nō est aliqualis, quin talis qualis ipse est, currat. Eodē mō arguitur in alijs terminis, ut aliquantus hō currit, & non est aliquantus hō, quin tantus currat, ergo quantuslibet homo currit, posito enim quod quilibet homo esset tripedalis quantitatis, & quod aliqui current & aliqui sederent, tunc esset antecedens verū & consequens falsū, unde relatiuum accidentis non necessitatur supponere pro omni eo pro quo suum antecedens. Ideo dr̃ qđ nulla illarū consequentiarū ualet, quia non arguitur per regulam, ex eo ꝙ non recte assignatur secunda exponens. Nā huius uniuersalis, qualislibet hō currit. secunda exponens est ista, nihil est aliqualis hō, quin illud currat. Istius uero quantuslibet hō currit. secunda exponens est ista. non est aliquantus hō quin ipse currat, sed ista nulla est aliquantus hō quin illud currat.

Contra 2. reg. Secunda regula fuit ista. Ab omni exponibili ad quālibet suarū exponentiū, est bona consequentia. Cōtra quā regulā arguitur sic, ista consequentia non ualet, tu incipis esse albus. ergo tu es albus, & non immediate ante instans quod est præsens fuisti albus. & tñ arguitur per regulā. ergo regula falsa, consequētia tenet cū minori, quia incipit, exponitur uno mō per positionē de præsenti, & remotionē de preterito. ergo cōsequens est una eius exponentium maiorē probo, qa casui possibili posito antecedens est uerū & cōsequēs falsum, ergo consequentia non ualet antecedens probo, & pono quod tu non sis albus: sed immediate post instans quod est præsens eris albus. isto posito, sequitur

tur quod tu incipis esse albus, tãquã ex suis exponentibus, & tñ non es albus, per casum, quod est oppositũ primæ partis consequentis. Respondetur quod ista cõsequentia non ualet, tu incipis esse albus, ergo tu es, albus, & non immediate ante instans qđ est præsens fuisti albus, nec arguitur ab exposito ad aliquã suarum exponentiũ, & dr̃ qđ hæc uerba incipit, & desinit. non proprie exponuntur, sed habent causas ueritatis, vnde copulatiua, cuius una pars est affirmatiua de præsenti, & alia negatiua de præterito. dicitur una causa ueritatis, & copulatiua, cuius vna pars est negatiua, & secũda affirmatiua de futuro uocatur alia causa ueritatis, & à qualibet illarũ copulatiuarũ ad propositionẽ inceptionis est bonũ argumẽtũ, econuerso aũt non ualet, ut eiusdẽ capituli una asseruit regula. Eodẽ mõ de desinit, est dicẽdũ Et si aliqñ dixi illa uerba debere exponi, nõ sum locutus ꝓprie de expositione, sed secundũ cõem modũ loquendi sumẽdo expositionẽ cõiter pro omni probatione terminorũ. Ideo iã arguitur magis stricte sic. ista consequentia non ualet, tm̃ non omnis homo est animal. ergo non omnis homo est animal. & tñ arguitur per regulã. ergo regula falsa, consequẽtia tenet, & prima pars antecedentis probatur. antecedens enim est uerum, & consequens falsum, ergo consequentia non ualet quod consequens sit falsum manifestum est. & probatur antecedens sic, omne animal est non omnis homo. ergo tm̃ omnis homo est aĩal tenet consequentia ab uniuersali affirmatiua ad suam exclusiuam, antecedens est uerum, ut patet ergo & cõsequens, & secunda pars antecedentis probatur. nam prima exponens exclusiua est præiacens eius, sed ly nõ omnis homo est animal, est præiacens illius exclusiuè, quia est illud ꝙ remanet dempta dictione exclusiua, ergo est exponens eius quod erat probandũ. Respondetur concedendo consequentiam, & negãdo antecedens. Et ad probationem nego consequentiã, quia ista non est exclusiua illius uniuersalis, sed hæc tan-

tum non ens omnis homo est auimal, quæ est uera. Et si dr̄ quę est uniuersalis illius exclusiuæ, tm̄, non omnis homo est animal, dr̄ quod non habet uniuersalē, quia est exclusiua negatiua. Tertia regula fuit ista. Ex cuiuslibet exponentis contradictorio sequitur contradictorium expositi. Contra istā regulam arguitur sic.

Contra 3. reg.

Ista consequentia non ualet tu es animal, ergo tu non differs ab animali, & arguitur per regulā. ergo regula falsa consequentia tenent cum minori, maiorem pro antecedens est uerum, ut patet, & consequens falsum, ex eo quod suum contradictorium est uerum. uidelicet tu differs ab animali. probatur sic. tu differs ab animali quod est asinus. ergo tu differs ab animali, & illud est asinus consequentia tenet per resolutionē relatiui in coniunctionē copulatiuā & pronomen demonstratiuū. & antecedens est uerū, ut patet per exponentes. ergo & consequens, tunc sic. tu differs ab animali. & illud est asinus. ergo tu differs ab animali, consequētia tenet à copulatiua ad alterā eius partē. Respondetur concedendo consequentiā, & negando istā propositionē, tu differs ab aīali. tunc ad rōnē, tu differs ab animali, quod est asinus. ergo &c. negatur cōsequentia neq; relatiuū determinatū per terminū confusiuū est sic resolubile semper. unde non sequitur, tu es omnis hō qui est in, a, domo ergo tu es omnis hō, & ille est in, a, domo. Omnis hō currit mouetur. ergo omnis hō currit, & ille mouetur. Existens tn̄ relatiuū in propositione sine signo sic haberet resolui: unde bene sequitur, Sor. qui currit mouetur ergo Sor. currit, & iste mouet antichristus erit homo qui est, ergo antichristus erit homo, & ille est. Quarta regula fuit ista. A resoluentibus ad resolutum est bona cō equentia. Contra quā regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet hoc non est homo demonstrando asinū, & hoc est animal si est risibile ergo animal si est risibile non est hō, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa: consequentia tenet cum minori & maior probatur. Nā ante-

Contra 4. reg.

tecedens est uerum ut patet,& consequens falsum ergo consequentia non ualet,quod consequens sit falsū. probatur, quia suum contradictoriū est uerū scilicet omne animal si est risibile est homo,ut patet per exponentes scilicet aliquod animal si est risibile est homo, & nullū est animal, quin illud si est risibile sit homo, ergo &c. Dr̃ quod consequentia est bona, & consequēs est uerum sicut & antecedens, & cum dr̃ quod suum contradictorium est uerum, scilicet omne animal si est risibile est homo, dico quod secunda exponens nō est sufficienter assignata quoniam ita est secunda exponens s.nihil est animal si est risibile, quin illud sit homo quæ est falsa, quia suum cōtradictorium est uerum, scilicet aliquod est animal si est risibile quod nō est homo,probatur.hoc non est homo,demonstrando asinū.& hoc est aliquod animal si est risibile, ergo &c. Quinta regula fuit ista. Ab officiantibus ad officiatū est bona cōsequentia. Contra istā regulā arguitur sic. ista consequentia non ualet,hæc propositio est necessaria. animal est homo, quæ adequatè significat animal esse hominem ergo animal esse hominem est necessarium.& tamen arguitur per regulam,ergo regula falsa, consequentia tenet cum secunda parte antecedens,primam probo,quia antecedens est uerum,& cōsequens falsum. quod antecedens sit uerum patet, qđ consequens falsum probatur. nam animal esse hominem est impossibile. ergo falsum est quod animal esse hominem sit necessarium.consequentia bona,& antecedens probatur. hoc esse hominem est impossibile demonstrando asinum, & hoc est animal, ergo animal esse hominem est impossibile.consequentia tenet ab inferiori ad suum superius affirmatiuæ; sine impedimento.Respondetur concedendo primam consequentiam & antecedens, & consequens eiusdem negando quod animal esse hominem sit impossibile, & ad probationem nego consequentiam, & tunc ad illam regulam respondeo dupliciter. & primo quod

Contra quintā regulā.

non

non arguitur ratione totius extremi, scd'm qd' intelligit regula secundo qd' arguitur cũ impedimento, q̃a ly impossibile immobilitat istũ terminũ aial, & dictũ est in una regula consequentiarũ, qd' ab inferiori ad suũ superius immobilitatũ non ualet consequẽtia. Si aũt uellet quis fortificare illud argumentum dicens. quod arguitur a resoluentibus ad resolutã, hoc nego, quia ista, animal esse hoĩem est impossibile, non est resolubilis, sed officiabiliter probabilis, ut in probationibus terminorũ patuit. Sexta regula fuit ista. A descriptione ad descriptũ est bona cõsequẽtia & ecõuerso.

Cõtra 6. reg. Contra quã regulã arguitur sic. ista consequentia non ualet, tu intelligis hominẽ ergo tu intelligis aliquid sub ratione qua homo, & tñ arguitur per regulã. ergo regula falsa consequentia tenet cũ minori, maiori probatur. Et pono quod tu nullã habeas intellectionẽ nisi simplicẽ intellectionẽ hominis. Isto posito tu intelligis hominem & tñ tu non intelligis aliquid sub ratione qua humo, quia hominis ratio hominis est diffinitio, sed tu non intelligis aliquid sub aliqua diffinitione, quia nullã habes diffinitionẽ in mente, vt suppono in casu ergo tu non intelligis aliquid sub ratione qua homo. Dicendum quod consequentia prima fuit bona, cuius conceditur antecedens & consequẽs in casu isto, & cum arguitur omnis rõ hominis est diffinitio ipsius, nego, qm̃ ratio hominis est denominatio ipsius ly homo, nãque ab humanitate denominatur homo. ideo humanitas dr̃ ratio ipsius, & hęc est illa ratio sub qua tu intelligis hoc, demonstrando hominem. Septima regula fuit ista. A sensu diuiso ad sensum compositum, aut econuerso, non ualet argumentum. Contra istam regulam arguitur sic. Ista con-

Contra 7. reg. sequentia est bona tu potes currere, ergo possibile est te currere. possibile est antichristum esse, ergo antichristus potest esse & econuerso. dicitur quod in terminis simplicibus & discretis, sine impedimẽto alicuius signi, est bona consequentia, sed cum limitatione

signi non ualet consequentia, ut omne animal esse est necessarium, ergo omne animal necessarium est esse, anima tua necessario est, ergo necessario anima tua est. album pōt esse nigrum. ergo possibile est albū esse nigrum. Contra istam rñsionem arguitur vltimā con sequentiam valere, nam sequitur, album pōt esse nigrum, ergo album est potens esse nigrū, patet consequentia resoluendo istud uerbum, pōt, in, sum, es, est, & suum participium. tunc ultra, album est potens esse nigrum, ergo album est ens nigrum, patet consequentia ab vno cōuertibili ad reliquum, quia potens esse, & ens conuertuntur, quia omne ens est potens esse, & omne ergo omne potens esse est ens. patet consequētia, & potens esse est ens, quia omne potens esse est, antecedens similiter per suas exponentes ulterius album est ens nigrum, ergo album est nigrum. patet consequentia, quia omne ens nigrum est nigrum, & ultra album est nigrum, ergo possibile est album esse nigrū. patet consequentia, quia quælibet de præsenti infert vnā de possibili de sensu composito, ergo a primo ad vltimum, albū potest esse nigrum, ergo possibile est album esse nigrum. Ideo respondetur breuiter quod ista consequentia non ualet. album est potens esse nigrum, ergo album est ens nigrum, & ad probationē, ibi arguitur ab uno conuertibile ad reliquum, nego, & cum dicitur ly potens esse, & ly ens, conuertuntur. concedo, & etiam ly potens esse, & ens non conuertuntur, vnde ly potens esse, nominaliter sumptum conuertitur cum ly ens, sed participaliter sumptum non cōuertitur cum illo, quia nō sequitur antichristus est potens esse, ergo antichristus est ens, & ita in proposito sumitur ly potēs esse, participaliter, quare argumētum non procedit. Octaua regula fuit ista. Ab una causa ueritatis ad propositionem habentem illam cām, est, bona cōsequentia. Contra quam regulam arguit sic, ista consequentia non ualet, a, propositio est uera, & Immediate ante instās quod est præsēs nō fuit uera, *Cōtra 8. reg.*

O ergo

ergo,a, propositio incipit esse uera, & tñ arguitur p̄ regulã; ergo regula falsa.consequẽtia tenet. & antecedens probatur,ponendo quod,a, propositio in prima parte proportionali horæ prçteritç terminatæ ad hoc istans præsens,fuerit uera,& in secunda falsa, & in tertia uera,& sic alternatis uicibus, quod oẽs partes proportionales horæ præteritæ. Ita quod in omni parte impari fuerunt uera,& in omni parte pari fuerit falsa & sit nũc in instanti præsenti uera,& ita continue erit isto posito est antecedens uerum, & cõsequẽs falsum, ergo consequentia non ualet, quod antecedens sit uerum patet,quia nunc est uurũ per positum, & immediate ante hoc istans qđ est præsens, fuit falsum.& qñ cunque fuit uerum;ergo immediate ante hoc instans quod est præsens, non fuit uerũ qđ aũt immediate ante instans qđ est præsens a fuit falsum probatur, quia immediate ante instãs qđ est præsens,fuit aliqua pars par,sed qñcunque fuit aliqua pars par, a, fuit falsum, ergo immediate ante instans quod est prçsens, a fuit falsum.quod aũt principale consequens sit falsum,arguitur quia,nunc est uerũ, & immediate ante instans quod est præsens,a,fuit uerũ, quia immediate ante instans quod est præsens fuit aliqua pars impar,ergo,a, nõ incipit esse uerũ.Dicendo breuiter quod,a,non est uerũ, & tunc ad argumentum nego illam consequentiam primo factã,nec arguitur per regulã qm̃ illa non est causa ueritatis,sed ista,a,est uerum, & non immediate ante instans quod est præsens a, fuit uerum, & hoc est falsum p.p assignationẽ sui contradictorij unde conceditur quod immediate ante instãs quod est præsens,a, fuit uerũ, & immediate ante instans quod est prçsens a,non fuit uerũ,nõ tñ cũ prima cõceditur, quod non immediate ante instans quod est præsens, a,fuit uerum, quia hæc sunt contradictoria. Nona regula fuit ista.Ab actiua ad suam passiuam, & econuerso, est bonum argumentum. Contra quam regulam arguitur sic.ista consequentia non ualet.promitto tibi

bi denarium; ergo denarius tibi promittitur a me, & tñ arguitur per regulā, ergo regula falsa. consequentia tenet cū minori, maior probatur. Nā casu possibili posito est antecedens uerum, & consequens falsum, ergo consequentia non ualet, antecedens probatur, & pono quod tibi promittam denarium in cōfuso, nullum tñ denarium tibi promittendo, isto posito antecedens est uerum, & consequens falsum per casum, ergo &c. Consimiliter, ergo quod non sequitur, a, quilibet homo uidet aliquem hominem; arguitur aliquis homo uidetur a quolibet homine. posito namque qđ quilibet homo uideat præcisè seipsum, est antecedēs uerum & consequens falsum. Respondetur quod istarum consequentiarum nulla est bona, nec arguitur per regulam, quia termini debent semper supponere eodem modo. Sed in actiua supponit ly. hominem, cōfusę tantum. & in passiua determinatæ. ideo non debite assignantur earum passiuæ. huic ergo promitto tibi denarium, correspondet hic passiua a me promittitur denarius, & isti quilibet homo uidet aliquem hominem, correspondet hæc passiua a quolibet homine uidetur aliquis homo. Decima regula fuit ista. A tertio adiacente ad secundum adiacens affirmatiuę & sine termino distrahente, est bona consequentia. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet. tantum homo est risibilis. ergo tantum homo est. & tamen arguitur per regulam, quia affirmatiuæ, & sine termino distrahente, ergo regula falsa. consequētia tenet cum minori, supposito quod ly risibilis, non sit terminus ampliatiuus, prima pars antecedentis est manifeste, eo quod antecedens est uerum, & consequens falsum, ut patet cuilibet. Ideo respondetur etiam quod non tenet regula ista in exclusiuis primi ordinis, ratio, quia arguitur implicite ad inferiori ad suum superius distributiuę, nam cum dicitur tātum homo est. includitur ly ens, suum participium, stans cōfusæ distributiuæ ratione dictionis exclusiuę,

Contra 9. reg.

Contra 10. reg.

Contra etiam istam glosam arguitur,quia non sequitur;chimera est terminus, ergo chimera est, & tamea arguitur affirmatiuè, & sine termino distrahente, & sine dictione exclusiua. Dicitur quod ista non est sua correspondens de secundo adiacente,sed ista ly chimera est,quia termini debent eodem modo supponere.

Obiecta contra regulas.8.cap. *Cap. VII.*

Cōtra 1. reg. 8. c. 1.trac. OCTAVVM & ultimum capitulum regulas notificauit hypotheticarum. Quarum prima fuit ista. A copulatiua affirmatiua ad alteram eius partē principalem,est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic,ista consequentia non ualet. Aliquantū uidet Sor.& tantum Plato.uidet ergo tantum Plato. uidet,& tantum arg.per regulam,ergo regula falsa,consequentia tenet cum minori & maior probatur. Casu possibili posito antecedens est uerum & consequens falsum,ergo cōsequētia nō ualet. probatur antecedēs, & pono quod tam Sort.quam Plato.uideat unum pedale, isto posito antecedēs est uerū. Nam pedale uidet Sor.& pedale uidet Plato. ergo aliquātum uidet Sort. & tantum uidet Plato.Sed quod consequens sit falsū, manifestum est eo quod secunda exponens est falsa, scilicet nihil non Plato uidet, immo est cōtra casum, quia Sort. videt.& Sor.est aliquid non Plato.ergo aliquid non Plato.videt. quod est oppositū secundę partis.Dicendum quod ista dictio,tantū, potest teneri exclusiuè & relatiuè. Si exclusiuè tam in antecedente quam in consequente, consequētia est optima, sed negatur secunda pars copulatiuę, tunc ad probationem negatur consequentia. Si autem utrobique relatiuæ. Iterum concedo consequentiam, & consequens, & ad eius improbationē,dico quod nō habet exponi, sed significat conuertibiliter, quod tantum quantum Sor. uidet Plato.uidet quod est uerum,vbi autē uellet opponens quod ly tātū. teneretur in antecedente relatiuè

uæ,& in consequente exclusiuæ,patet, tunc quod non arguitur per regulam. Ex illa regula illarum est corollariæ. quod a toto copulato ad alteram partem est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic.ista consequentia non ualet.Sor. & Plato. sunt numerus binarius,ergo Sor.est numerus binarius,quia antecedens est uerum, & consequens falsum. nec sequitur.Sor.& Plato.de per se ferunt lapidé. ergo. Sor. de per se fert lapidem. quia dato quod, a, portaretur ab ambabus simul.& a nullo per se posset portari. tūc antecedens esset uerum.& consequens falsum.Similiter non sequitur. tu differs ab homine & ab asino, ergo tu differs ab homine: quoniam antecedens est uerum, & consequens falsum. ut patet per exponentes. nulla ergo illarum consequentiarum ualet. & tamen arguitur per regulam ut patet. ergo regula falsa. Respōdetur, quod coniunctio copulatiua sumpta copulatiuè potest dupliciter teneri, id est collectiuè uel diuisiuè. Collectiuè tenetur quando alterum extremorum inest ambobus copulatis simul, & non diuisim, aut per signum confusiuum determinatur. Sumebatur primo modo tam in primo quam in secundo exēplo. & secundo modo in tertio exēplo. Collectiuè ergo sumendo non oportet quod a toto copulato ad alteram partem sit bona consequentia. Diuisiuè autē tenetur, quando non limitatur per signum confusiuum,& cuilibet copulatorum inest alterum extremū: sicut toti,ut Sort.& Plato. sunt homines. Sort. & Plato currunt, uel uident, sic sumendo habet regula ueritatem. Secunda regula fuit ista. A parte principali disiunctiuè affirmatiuè ad ipsam disiunctiuam est bona consequentia. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia non ualet. contingenter tu es, ergo contingenter tu es, uel tu non es. ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori & maior probatur. Nam antecedens est uerum, ut patet, & consequens falsum, ergo consequentia non

Contra corol. 1. reg.

Contra 2.reg.

ter respõdetur. quod si disiunctiua affirmatiua habet huiusmodi duo opposita, quod ista inuicē cōuertuntur. sed non semper habet copulatiuam pro opposito factā de partibus oppositę disiunctiuæ. ut argm̄ clarè ostendit, & hoc contingit. qñ disiunctiua cathegoricæ probabilis, sicut in proposito rōne istius termini necessario. Infallibiliter tñ, & regulariter teneatur, qđ tam disiūctiuē affirmatiuē quam copulatiuæ, datur contradictorium per negationē præpositā toti. Idem est iudiciū de copulatiua affirmatiua. hæc enim est falsa, necessario tu es hō. & tu es albus. ut patet, & consimiliter quælibet istarum necessario tu non es hō, uel tu non es albus contingenter, tu non es homo, uel tu non es albus, quia ex qualibet istarum sequitur hæc disiūctiua, tu nō es hō, uel tu non es albus, quæ est falsa, cum quælibet pars eiusdem sit falsa. Sexta regula fuit ista.

Valet ab exposita ad exponente.

A conditionali affirmatiua cum suo antecedente, ad consequens eiusdem est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic, ista consequentia non ualet, necessario tu animal es, si tu es homo: si tu es homo, ergo necessario tu es animal. & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori, maior probatur. Nam consequens est falsum, ut patet, & antecedens est uerum. ergo & cætera. probatur pro prima parte, quia pro secunda non expedit, quoniam tu es animal, si tu es homo. & non potest esse, quia tu es animal si tu es homo. ergo necessario tu es animal, si tu es homo. Dicendum quod ly necessario duo potest determinare, aut præcisè consequens dictæ conditionalis, aut ipsam totam. primo modo concedo consequentiam. & nego primam partem antecedentis, uidelicet necessario tu es animal, si tu es homo, quia æquiualet isti, si tu es homo. necessario tu es animal quæ est falsa. Ad probationem nego consequentiam, quia illa conditionalis non est in casu cathegoricæ probabilis. si autem ly necessario. determinat totam conditionalem, nego consequentiā

Cōtra 6. reg.

neque arguitur per regulam. quia infertur ista. necessario tu es animal, quæ non est consequens. sed ista solummō, tu es aīal. quia modus sic sumptus nō est pars consequentis, nec antecedentis. sicut neque nota cōditionis. sed pars totius condōnalis. Ideo debuit sic argui. necessario tu es homo, sed tu es homo, ergo tu es animal. vnde condōnalis sine modo, necessario cōuertitur cum seipsa habente modum istum. vñ sequitur. si tu es hō, tu es animal. ergo necessario si tu es hō, tu es animal. & econuerso. Vltima regula fuit ista. A conditionale affirmatiuè cum contradictorio consequentis sequitur contradictorium antecedentis. Contra istam regulam arguitur, sicut prius. necessario si antichristus est albus, antichristus est coloratus. sed antichristus non est coloratus. ergo necessario ipse non est albus. patet bene quod antecedens est uerum, & consequens falsum. Tamen arguitur specialius sic. ista consequentia non ualet. si tu es homo, necessario tu es animal, sed non necessario tu es animal. ergo tu non es homo. & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori, maior probatur. nam antecedens est uerum, & consequens falsum. ergo consequentia non ualet, quod consequēs sit falsum patet. & probatur quod antecedens, sit uerum. Nam hæc est uera, non necessario tu es animal, nam tu es animal, quia suum oppositum est falsum. sed altera pars probatur, nam si tu es homo, necessario tu es aīal, nā tu es aīal, si tu es hō necessario. ergo si tu es homo necessario, tu es animal. tenet consequentia ab uno conuertibili ad reliquum: vnde idem est dicere animal currit, si homo currit. & si homo currit, animal currit. Ideo respondetur ad argumentum primum, sicut ad argumentum alterius regulę, quod non arguitur per regulam, quia debet solummodo concludi ista, antichristus non est albus, ex quo ly necessario, non est pars antecedentis, nec consequentis. Et ad argumentum secundum, dubitatur nunquid *Contra 7. reg.*
ista

ista consequentia sit bona, si tu es homo necessario tu es animal, sed non necessario tu es animal. ergo tu nõ es homo, quia dubito de ly necessario. an sit pars antecedentis uel consequentis, si autem ly necessario est pars antecedentis, nego consequentiam, nec arguitur per regulam, quia non sumitur oppositum consequẽtis, sed deberet sic argui tu non es animal ergo tu non es homo necessario, & isto modo conceditur cõsequẽtia, & negatur minor. si autem ly necessario est pars consequentis, concedo consequentiam, & nego conditionalem, quia tunc æquiualet huic conditionali, si tu es homo tu es animal necessario, & tunc ad argumentum, tu es animal si tu es homo necessario. ergo si tu es homo necessario tu es animal. nego consequentiam, nec arguitur ab uno conuertibili ad reliquum, nec exemplum est ad propositum, quia in antecedente ly necessario, est pars antecedentis conditionalis, & in consequente est pars consequentis alterius conditionalis, quare &c.

Finis Logicæ Pauli Veneti. Ad laudem omnipotentis Dei.

TABVLA OMNIVM CAPITVLORVM huius Logicæ Pauli Veneti, in octo Tractatu diuisa.

TRACTATVS PRIMVS EST De summulis qui continet 17. cap.

CAPITVLORVM primum de terminis. car. 2
2 De nomine. 2.
3 De uerbo. 3.
4 De oratione. 3.
5 De propositione. 3.
6 De diuisione propōnum. 3.
7 De duabus alijs diuisionibus propositionum. 4.
8 De signis propositionū. 5.
9 De natura propositionū. 6.
10 De æquipollentis. 6.
11 De conuersione. 6.
12 De propositione hypothetica. 7.
13 De propositione hypothetica copu. 7.
14 De propositione hypothet. disiuncti. 8.
15 De prædicabilibus. 8.
16 De decem prædicamē. 10.
17 De sillogismis. 11.

Tractatus secundus est de suppositionibns continens. cap. 9.

CAP. primum de diffinitione suppositionis, & de diuisione eiusdem. car. 13.
2 De cognitione terminorū, quādo supponūt materialiter, & qñ personaliter. 15
3 De suppositione materiali, & de diuisione eiusdē. 16.
4 De suppositione personali. 17.
5 De signis cōfundentib. 19.
6 De relatiuis pro quib sup ponunt. 22
7 De modo supponendi relatiuorum. 23
8 De ampliationibus. 24
9 De appellationibus. 26

Tractatus tertius de consequentis cōtinens. 8. cap.

CAP. primum de diffinitione consequentiæ, & eorum diuisionibus. car. 27
2 De regulis generalibus cōsequentiæ formalis. 28
3 De regulis con. forma. penes superius atque inferius. 29
4 De regulis penes propositiones quantas. 30
5 De regulis penes propositiones non quantas. 31

6 De regulis penes terminos pertinentes & impertinentes. 31
7 De decem alijs regulis. 32
8 De regulis penes propositiones hypotheticas. 33

Tractatus quartus de probationibus terminorũ continens. cap. 18.

Cap. primum de resolubilibus. car. 34.
2 De præpositionibus uniuersalibus. 35
3 De officialib. proposi. 36
4 De hypoth. descriptibili. 38
5 De ly necessario, & contingenter. 39
6 De gradu positiuo comparabiliter sumpto. 40
7 De gradu comparatiuo. 41
8 De gradu superlatiuo. 42
9 De ly differt. 42
10 De exclusiuis. 43
11 De exceptiuis. 44
12 de reduplicatiuis. 46
13 De ly immediate. 46
14 De ly incipit, et desinit. 47
15 De ly totus. 49
16 De ly semper. 49
17 De ly ab æterno. 50
18 de ly infinitum. 50

Tractatus 5. est obligatoriæ artis, continẽs. ca. 5.

Cap. primum de diffinitione obligationis, & de reg. eius. 51
2 De obiectionibus contra dictas regulas. 53
3 De conuertibilitate propositionum. 57
4 De similibus, & dissimilibus propositionibus. 59
5 De propositionibus terminorum. 61

Tractatus sextus est de insolubilib. 8. cap. habens.

Cap. primum de diffinitione insolubilibus, & diuisione eiusdem. car. 63.
2 De obiectionibus contra insolubilia. 65
3 De insolubili particulari, uel indefinito. 66
4 De insolubili uniuersali. 67
5 De exclusiuis insolubilibus. 68
6 De insolubili copulatiuo. 69
7 De insolubili disiũctiuo. 70
8 De insolubilibus non apparentibus. 72

Tractatus Septimus est de obiectionibus cõtra primum tracta. continens cap. 8.

Cap. primum. Obiectiones contra dicta in cap. 3. huius primi tract. 73
2 Obie-

2 *Obiectiones contra regulas cap. 4. huius primi tract. continet.* 75
3 *Obiectiones cōtra regulas 5. ca huius primi trac.* 76
4 *Obiectiones contra diffinitiones 6. c. huius primi tracta.* 78
5 *Obiectiones cōtra regulas c. 7. huius primi trac.* 79
6 *Obiectiones cōtra dicta in cap. 8. huius primi trac. de prædicabilibus.* 82
7 *Obiectiones contra ca. ult. huius primi tract. in materia sillogismorum.* 84
8 *Obiectiones ad ultimum cap. contra modos figurarum.* 85

Tractatus Octauus est de obiectionibus factis cōtra tertium tract. continens. cap. 7.

CAP. Primum. De Obiectionibus factis contra regulas primo & secundo c. huius tertij tractatus in materia cōsequentiarum. car. 87.
2 *De obiectis contra regulas cap. 3. huius tertij tractatus.* 92
3 *Obiecta contra reg. quarti cap. huius tertii tractatus.* 94
4 *Obiecta contra regu. quinti cap. huius tertij tractatus.* 97
5 *Obiecta contra regulas sexti cap. huius tertij tractatus.* 99
6 *Obiecta contra regulas septimi cap. huius tertij tractatus.* 102
7 *Obiecta contra regulas octaui cap. huius tertij tractatus.* 106

FINIS.

111 112

et ce

Divi Augustini Magni ...
... ad ...

Divi